

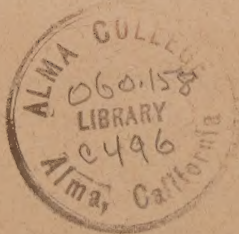
D E

SOCIETATIS IESU PAUPERTATE

QUAESTIONES VARIAE

Paupertas, ut murus religionis firmus,
diligenda et in sua puritate conservanda
est, quantum, divina gratia aspirante, fieri
poterit. Const. p. 6. c. 2. §. I.

Ciravegna S.J.

P R A T I

EX OFFICINA LIBRARIA GIACHETTI, FILII ET SOC.

1892

22436

APPROBATIO.

Quum opusculum hoc, in quo quaestiones nonnullae super Instituti nostri Paupertate elucidantur, aliquot Societatis theologi recognoverint et in lucem edi posse probaverint; facultatem facimus ut typis mandetur, ita tamen ut, neque sententiis in eodem expositis auctoritas alia inesse censeatur praeter eam quam argumentorum robur iisdem conciliat, neque liber publice divendatur aut quavis alia ratione inter externos divulgetur, sed tantum nostrorum usui reservatus esse intelligatur.

Fesulis, die sacra B. M. Virgini in Coelum Assumptae
anno 1892.

LUDOV. MARTIN
Vic. Gen. S. I.

DE SOCIETATIS IESU PAUPERTATE

QUAESTIONES VARIAE

CAPUT I.

DE PAUPERTATE SOCIETATIS, PROVINCIARUM ET MISSIONUM, QUA TALIU.

Quaestiones.

1. *Utrum Societas sit vere et stricto sensu Ordo mendicans.*

Non est dubitandum, quin sit talis; talem enim eam esse declaravit Pius V. Litteris Apostolicis « *Dum indefessae* » die 7. Iulii an. 1571. contra eos, qui hanc Societatis qualitatem detrectabant. Ratio ab ipso Summo Pontifice affertur ex eo scilicet, quod « *ex eius Instituto et Constitutionibus, apostolica auctoritate confirmatis, bona stabilia possidere nequit, sed incertis eleemosynis fideliumque largitionibus et subventionibus vivit* ».

2. *Quomodo Societas esse possit Ordo mendicans, quum collegia secum adiuncta habeat redditibus dotata.*

Ad hoc scilicet dubium solvendum Pius V. declaravit, Societatem esse Ordinem mendicantem (« *Cum tamen illud aliquando in controversiam deduci posset ex eo, quod dicta Societas Collegia habeat secum adiuncta: Nos ambiguitatem huiusmodi omnino amputare volentes etc...* »). Controverti itaque non amplius licet, utrum Societas sit vere et stricto sensu Ordinem mendicans, quamvis collegia redditibus dotata secum adiuncta habeat. Caeterum collegiorum possessiones et redditus Societatis mendicitati nullatenus adversari, hac ratione explicari potest.

Quemadmodum non eadem est paupertas omnium religionum, sed varia, prout variae sunt earum Constitutiones; sic non eadem quoque est religionum mendicantium mendicitas, sed varia, prout varia sunt

earum instituta. Et sane, ut aliquis Ordo sit vere et stricto sensu religiosus non efficit, praeter castitatem et obedientiam, paupertas maior aut minor, quam profitetur, sed auctoritas Sanctae Sedis, quae hanc vel illam paupertatis rationem approbat ut sufficientem ad constituendum verum Ordinem religiosum. Eodem ergo pacto ut aliquis Ordo religiosus sit vere mendicans, non pendet ex mendicitate, plus aut minus stricta, quam profitetur, sed ex eo, quod haec mendicitas a Sancta Sede declarata sit sufficiens ad constituendum Ordinem mendicantem. Quamobrem, quamvis Societas habeat collegia, quae bona stabilia possident et redditibus certis sustentantur, est tamen vere mendicans, quia mendicitatem, quam in caeteris strictissimam profitetur, ad hunc effectum satis esse Sedes Apostolica sua auctoritate definivit.

Adde, Ordinum mendicantium paupertate non excludi penitus seu quodcumque dominium seu quoscumque redditus. Iamvero S. Ignatius summam quidem paupertatem Societati in ceteris praescripsit, sed statuit, quod Summi Pontifices approbarunt, ut eius collegia redditus certos haberent. Ad id autem statuendum haec potissimum ratio eum induxit. Fas quidem est, mendicantes fidelium caritate et largitionibus sustentari, quia eis in ministeriis spiritualibus inserviunt; sed, quum collegia ad discendum et docendum potissimum instituta sint, aequum non esse S. Ignatius censuit, eos, qui in collegiis versantur, victum ab eis, quibus iuvandis operam suam nondum praestant, emendicare. Adde, fieri nullo modo posse, ut, qui plures annos toti esse debent in litteris et scientiis seu ad discendis seu tradendis, alimenta necessaria sibi quaeritare valeant: opus itaque erat ad eos alendos fundatione et redditibus certis. V. P. Ribade-neirae De Ratione Instituti S. J. C. XXIV.

3. *Utrum quotquot sunt in Societate vere et stricto sensu mendicantes dici possint, etiam qui vota tantum simplicia nuncuparunt.*

Ita sane, quia Pius V. in laudatis Litteris Apostolicis plane definivit « Societatem et illius Praepositum, ac singulas personas Societatis huiusmodi, vere et non fecte mendicantes fuisse, esse et fore, et inter aliorum Fratrum et Religiosorum Mendicantium Ordines aliosque Fratres et Religiosos Mendicantes, prout illos nos connumeramus, et connumerari debere ». Nemo autem inficiabitur, eos, qui in Societate vota simplicia post expletum tirocinium emittunt, Societatis esse personas, quum in Bulla Gregor. XIII. « Ascendente » declarentur veri et stricto sensu Societatis religiosi, non secus ac si in professorum numerum adscripti

fuissent. Nec obstat, quod bona sua retinere adhuc possint. Nam si possidendi capacitas non impedit, quominus sint vere et stricto sensu religiosi, non apparet cur impedire debeat, quominus sint vere et stricto sensu mendicantes. Caeterum nihil possidere, et bona possidere quin ullus eorum usus habeatur, est pene unum et idem. Atqui votum simplex paupertatis in Societate, quamvis possidendi capacitatem non auferat, obligationem tamen inducit nulla ratione bonis, quae adhuc retinentur, sine Superioris assensu fruendi vel utendi, non secus ac ipsum votum solemne.

4. *Utrum Societas, qua talis, dominii sit capax.*

Societas, qua talis, dominium quidem bonorum seu mobilium seu immobilium acquirere potest. Hoc clare eruitur ex Constit. p. 9. c. 3. §. 6. « *De iis vero, quae Societati ita relinquuntur, ut ipsa pro suo arbitratu ea disponat (sive bona stabilia illa sint, ut domus aliqua, vel praedium non alicui certo collegio ab eo, qui relinquit, determinate applicatum vel annexum; sive mobilia, cuiusmodi sunt pecunia, triticum, et quaeris alia mobilia), idem Generalis disponere poterit; aut vendendo, aut retinendo, aut huic vel illi loco id, quod ei videbitur, applicando, prout ad maiorem Dei gloriam senserit expedire* ». Per se enim patet, eatenus P. Generali fas esse de illis bonis disponere, ea etiam vendendo, quatenus acquisita sunt aut sibi aut Societati, ut tali; sed nullo modo ipsi Generali acquisita sunt, qui, utpote professus, est omnis dominii incapax; ergo acquisita sunt Societati, ut tali. Idem confirmatur ex Constit. p. 4. c. 2. lit. A., ubi asseritur, Societatis esse, de bonis collegii dissoluti disponere « *iuxta suum Institutum, prout ad Dei gloriam magis convenire iudicabit* », ni fundatores, collegio dissoluti, illa iterum recuperandi ius sibi reservaverint. Ast Societati facultas disponendi de bonis collegii dissoluti nullo pacto inesse potest, quin eorum dominium in ipsam transferatur.

5. *Utrum Societas, qua talis, bonorum dominium non modo acquirere, sed etiam retinere possit.*

Primum Societas, qua talis, retinere nequit dominium bonorum immobilium, nisi tantum ad breve tempus. Hoc explicitis verbis asfirmatur in Constit. p. 6. c. 2. lit. E. « *Quia, ut in Litteris apostolicis dicitur, non est habitura Societas ius civile ad rem ullam stabilem, nisi ad ipsius habitationem et usum esset opportuna; quidquid stabile illi datum fuerit, teneatur eo, quam primum poterit, se exuere, ac vendere; ut pauperibus Societatis, vel externis, sua in penuria subveniantur. Quamvis hoc*

ita se habeat, temporis tamen opportunitas ad vendendum non est excludenda ».

Ad bona autem mobilia quod attinet, ex Constitutionum p. 9. c. 3. §. 6., uti de bonis immobilibus societati ut tali relictis, sic de mobilibus fas est P. Generali disponere, prout ad maiorem Dei gloriam senserit expedire. Potest itaque ea absolute attribuire Societatis domibus et collegiis, in haec illorum usum et proprietatem transferendo; quod plerumque facit. Bona autem mobilia in communi possidere non solum collegiis atque probationum domibus, sed domibus etiam professis licitum est. Const. p. 6. c. 2. lit. E.

Sed potestne P. Generalis bona mobilia, quorum Societas, ut talis, dominium acquisivit, non alienare, atque efficere, ut illorum dominium Societati, ut tali, remaneat? Si ad maiorem Dei gloriam id expedire senserit, equidem censeo eum posse. Re enim vera in quaestione praecedente ostendimus, Societatem, ut talem, dominii bonorum seu immobilium seu mobilium acquirendi capacem esse: immobilium autem dumtaxat retinere non posse. Mobilia itaque et acquirere et possidere fas ei est. Ad ita opinandum ipsa declaratione E. citatae constitutionis moveor; quae huiusmodi est: « *Aliarum rerum mobilium, ut pecuniarum, vel librorum, vel earum, quae ad victum et vestitum pertineant, potest in communi Societas proprietatem ad usum suum habere.* » Vulgo quidem de domibus professis haec intelliguntur et merito; sed iure etiam Societati, ut tali, aptantur. Non enim ibi de bonis tantummodo, quae domibus professis dono dantur vel relinquuntur, sermo est, sed de bonis Societati in genere, seu ut tali, datis vel relictis. Quemadmodum igitur domus professae horum proprietatem in communi habere possunt, ita et Societas, ut talis.

Inde sequitur, nullo modo damnandos esse PP. Generales, qui consueverunt pecunias, a benefactoribus Societati erogatas atque relictas, in missionum commodum vel provinciarum aut domorum indigentium levamen servare: pecuniae enim per se sunt bona mobilia. Quin imo, mea sententia, fas eis est ipsas pecunias ex bonorum stabilium, quae Societati ut tali relictas sunt, praescripta venditione partas, in eundem finem retinere. Si enim licet, ut certum est, domibus professis in suum usum pecunias ex venditis bonis stabilibus, quae eis relictas sunt, servare atque adhibere: nulla profecto apparet ratio, cur id Societati, ut tali, interdicatur.

6. *Utrum Societas, qua talis, heres et legataria institui queat.*

Ex iure communi quicumque sunt dominii capaces, ni aliqua lege particulari prohibeantur, heredes et legatarii institui possunt; sed Societa-

tem, qua talem, dominii capacem esse superius ostendimus; nulla autem extat lex, quae vetet, ne heres aut legataria instituatur: hoc itaque licet. Adde, in Const. p. 9. c. 3. §. 6., ex qua Societatem, qua talem, bonorum seu immobilium seu mobilium dominium acquirere posse deduximus, de bonis Societati relictis sermonem speciatim fieri; atqui hereditate et legatis potissimum bona a suis dominis aliis relinquuntur.

7. *Utrum Societas, qua talis, saltem ut constans professis, bonorum habeat dominium, quibus collegiorum fundatio constituitur.*

Haec est P. Natalis sententia, quam in suis scholiis fuse explanat commentans Constitutionum p. 4. c. 2. (pag. 73.) et p. 6. c. 2. (p. 123.). Eadem sequitur auctor capit. Oetting. c. 7. §. 3. P. Hoffoeus, prout hic auctor testatur, sentit collegiorum et probationis domorum bona ab ipsa Societate, universim sumpta, possideri. Dominium tamen istud nudum solummodo esset; in dubium enim revocari nequit, eius fructus nullatenus Societati ipsi, sed eius dumtaxat collegiis et probationis domibus inservire debere.

Nihilominus affirmandum censeo, ad ipsa collegia, quod idem de probationis domibus dicendum, pertinere dominium bonorum, quibus eorum fundatio constituitur. Et sane: 1° Societas quoad omnia, ni Constitutionum vi aut aliquo privilegio exceptio fiat, iuri communi Ordinum religiosorum subiicitur. Ast iure communi non ipsi Ordines religiosi, qua tales, sed eorum domus singulae sua bona possident. Conf. Suarez de Relig. l. 2. c. 26. et 27. Concil. Trid. sess. 25. c. 3. Nulla autem exceptio quoad hoc seu in Constitutionibus, seu in Societatis privilegiis invenitur.

2° In Constitutionibus et Bullis Apostolicis, ubicumque de collegiorum et probationis domorum bonis sermo fit, haec ad illa pertinere dicuntur, ab eis possideri, eorum propria esse. Atqui huiusmodi elocutiones sensu omnino carerent, vel potius plane falsae essent, si ipsa Societas, non vero collegia et probationis domus, bonorum ad haec spectantium dominium haberet. V. Ex. Gen. c. I. §. 4. - Const. §. 4. c. 2. §. 5. et C. - p. 6. c. 2. §. 5. et E. - p. 9. c. 3. §. 3. et 5. et c. 4. §. 7. Quin imo in Bulla Greg. XIII. « *Apostolicae Sedis* » explicitis verbis asseritur, dominium et possessionem bonorum ad domos vel collegia pertinentium penes ipsas domos et collegia esse. « *Ita tamen, quod si ex eiusdem Generalis praepositi facultate, pro rerum exigentia, opus sit, in Europae videlicet provinciis, ante datam eidem praeposito informationem, contractus alienationum fieri,* DOMINIUM NIHILOMINUS ET POSSESSIO BONORUM QUORUMVIS,

super quibus contractus huiusmodi initi fuerint, PENES DOMOS, COLLEGIA AC LOCA PRAEDICTA, donec ipse Generalis rem confirmaverit aut suum consensum desuper praestiterit, REMANEAT AC REMANERE INTELLIGATUR ».

3° In Constit. p. 4. c. 2. §. 5. – et c. 2. C. – et c. 10. §. I. – p. 9. c. 3. §. 3. et 5. Societati professae attribuitur suprema administratio et cura bonorum ad collegia et probationis domos pertinentium, quod tribus Constitutionibus Apostolicis solemniter sancitum et confirmatum est, Pii V. « *Innumerabiles fructus* », Gregorii XIII. « *Apostolicae Sedis* » et « *Ecclesiae Catholicae* ». Iamvero, praeter quam quod in dictis Constitutionibus de administratione et cura bonorum agitur, quae dicuntur esse collegiorum et probationis domorum, frustra omnino adeo solemniter Societati professae illud munus commissum esset, si ipsa illorum bonorum dominium haberet; nemo enim non novit, domini esse sua bona administrare et curare. Sed ita actum est, quia huiusmodi munus plane a iure communi discedebat, secundum quod singulae religiosorum domus bona sua non solum possident, sed administrant et curant. Hinc P. Ferdinandus Soliez in opusculo MS., quod in Societatis archivio asservatur, et ea continet, in quibus ius Societatis a iure communi aliorum religiosorum discrepat, inter alia hoc recenset, quod collegia et probationis domus bonorum suorum dominium quidem habeant, sed non administrationem.

4° In Constitutionibus p. 6. c. 2. §. 5. collegiis et probationis domibus permittitur quod domibus professis prohibetur: sed his prohibetur, ne, praeter habitationem et alia vel necessaria vel convenientia, ullum aliud bonum stabile habeant et possideant; ergo illis alia bona stabilia habere et possidere permissum est.

5° Ex Const. p. 6. c. 2. E. « *ut in Litteris apostolicis dicitur, non est habitura Societas ius civile ad rem ullam stabilem, nisi ad ipsius habitationem et usum esset opportuna* »; porro maximum ius civile haberet, si ipsa bonorum, quibus suorum omnium collegiorum et probationis domorum fundationes constituuntur, domina esset.

8. *Utrum Societas qua talis, nec non eius domus aut collegia, suorum religiosorum hereditates et legata adire possint, qui illis ante gradus susceptionem omnia sua iura renuntiarunt.*

Si hereditas et legata renuntianti obtingant antequam ad gradum promoveatur, non est dubitandum, quin adiri possint. Nam nostri ante gradus susceptionem dominii adhuc capaces sunt, ac propterea iurium in here-

ditates et legata sibi advenientia. Quum autem omnia sua iura abdicatione Societati vel eius domui aut collegio renuntiaverint, plane patet, illa ab his acquisita esse atque adiri posse.

Si vero hereditas et legata renuntianti adveniant post quam ad gradum promotus est, res controvertitur. Castro-palao. T. 3. tr. 16. disp. I. p. 18. docet, ea a Societate vel eius domibus aut collegiis adiri posse: adirentur enim, non ratione professi aut coadiutoris formati, qui illorum incapax est, sed vi iuris in illa acquisiti renuntiatione eis facta. Ast de Lugo c. 2. de Iustitia disp. 3. sect. 9. n. 192. et Sanchez l. 7. Sum. c. 9. n. 23. negant, id fas esse. Horum sententia longe probabilior videtur. Re enim vera, uti videbimus de abdicatione agentes, haec nullatenus complecti potest iura, quae abdicanti obtingunt post gradum susceptum. Haec enim vel pertinent ad hereditatem, et sunt omnino nulla, quia professi et coadiutores formati illius sunt incapaces; vel pertinent ad legata, et haec quidem ab illis acquiruntur, sed non sibi, verum domui vel collegio, in quo morantur, quum, quidquid acquirit monachus, monasterio acquirat.

Attamen, quidquid sit de hac quaestione theorectice, quoad praxim ex responsis PP. Generalium, ac potissimum ex declaratione P. de Noyelle, quam refero in Doc. VII., ad omnes Provinciales, nefas est seu Societati, seu eius domibus aut collegiis hereditatem huius generis adire.

9. *Utrum Societas, qua talis, vel eius domus aut collegia bona stabilia et redditus certos habere possint pro piis operibus.*

Suaresius de Relig. l. 8. c. 17. n. 31. opinatur, Ordines religiosos etiam mendicantes posse bona stabilia et redditus certos habere pro pio aliquo opere, ex gr. ad peregrinos excipiendos, ad pauperes alendos et similia; dummodo illis in suorum religiosorum sustentationem minime utantur, nec eorum Constitutionibus id vetitum sit. In hac enim re nihil esse videtur, quod religiosorum mendicitati adversetur. Equidem arbitror, collegiis et probationis domibus hoc esse licitum; sed quaestionem pertractabo, quum de obligationibus agam, quas collegia et domus probationis suscipere possunt in acceptanda foundatione. Id ipsum Societati licere ex Formula relata in Bulla Pauli III. « *Regimini militantis Ecclesiae* », aliquo modo deduci videtur. In illa enim haec de paupertatis voto continentur: « *Voveant singuli et universi perpetuam paupertatem, declarantes quod non solum privatim, sed neque etiam communiter possint pro Societatis sustentatione aut usu, ad bona aliqua stabilia, aut ad proventus seu introitus aliquos ius aliquod civile acquirere.* » Bona igitur

stabilia et proventus, quae non inserviunt Societatis sustentationi aut usui, permissa esse videntur. Idem erui potest ex eo quod Congr. 12. d. 27. acceptaverit foundationem pro 15. missionibus a Paderbonensi et Monasteriensi Episcopo Societati oblatam. Adde, Leon. XII. Constit. « *Intenti fin dai primi giorni* » 4. Nov. 1824. data, bona ad collegium Germanicum-Hungaricum pertinentia Societati restituenda, atque ab ipsa possidenda et administranda statuisse.

Nihilominus censeo, id nullatenus seu Societati qua tali, seu eius domibus professis licere. Et sane in Const. p. 6. c. 2. E. aperte asseritur « *non esse habituram Societatem ius civile ad rem ullam stabilem, nisi ad ipsius habitationem et usum esset opportuna.* » Item p. 6. c. 2. A. declaratur: « *Innovari quod ad paupertatem attinet, est relaxari ad redditus, vel possessionem ullam in proprium usum, vel ad sacristiam... vel ad aliquem alium finem* PRAETER ID, QUOD AD COLLEGIA ET DOMOS PROBATIONIS ATTINET, ADMITTENDUM. » Item p. 4. c. 2. B. declaratur, domibus professis obligationes quasculumque assumere nefas esse, PROPTEREA QUOD NULLOS REDDITUS HABENT. Itaque quodcumque ius civile ad rem ullam stabilem, nisi ad ipsius habitationem et usum esset opportuna, quoscumque redditus et proventus, praeter id quod ad collegia et domos probationis attinet, admittere atque habere Societati nefas est.

Nihil tamen obstare videtur, quominus Societas eiusque domus etiam professae foundationem pro pio aliquo opere administrandam suscipiant; id enim nullatenus religiosorum mendicitati repugnat.

Argumenta in contrarium facile solvuntur. Ad 1^m respondeo, quod permissum videri potest in prima formula Instituti, plane prohibitum esse in Constitutionum locis citatis.

Ad 2^m. In actibus MS. Congr. 12. refertur, aliquos Patres deputatos esse ad examinandas conditiones illius foundationis, eosque declarasse, aliquid profecto sibi videri Constitutionibus nostris minus conforme; nihilominus, quum fundator protestatus esset, mentem suam esse, ut Societas foundationem acceptaret, prout tantum eius Constitutionibus minime adversaretur, hac posita fundatoris confessione, se censere, illam acceptari posse; quod enim Constitutionibus minus conforme esse videbatur, ab ipsa Societate correctum atque in ordinem redactum iri. Itaque Congr. 12. auctoritate, nedum infirmetur nostra thesis, potius confirmatur; nam si Societati fas esset bona stabilia et redditus admittere pro piis operibus, nihil in illa foundatione deprehensum esset nostris Constitutionibus minus consentaneum.

Ad 3^m Quamvis vi verborum ipsa proprietas bonorum ad collegium

Germanicum pertinentium Societati tributa esse videatur, re tamen sola administratio commissa est. Hinc illorum bonorum dominium tamquam proprium ipsius collegii constanter habitum est.

10. *Utrum provinciae et missiones, qua tales, domini capaces sint, atque heredes et legatariae constitui possint.*

Ex Constit. p. 9. c. III. §. 6., ad Patrem Generalem pertinet, non solum de bonis seu immobilibus seu mobilibus, quae Societati, ut tali, sed de iis etiam, quae seu provinciis, seu missionibus, ut talibus, relinquuntur, disponere. Ab huiusmodi dispositionibus Patri Generali commissis ea tantum bona excluduntur, quae *alicui certo collegio* a piis benefactoribus designata vel adnexa sunt. Nec tamen potest P. Generalis bona, data aut relicta alicui certae provinciae aut missioni, pro lubitu aliis destinare; sed tenetur, prout ad maiorem Dei gloriam senserit expedire, illius provinciae aut missionis domibus vel collegiis illa addicere; secus enim contra benefactorum voluntatem faceret. Huiusmodi tam amplae potestatis P. Generalis partem aliquam communicare solet Provincialibus et ipsis Rectoribus; quod in cit. Const. §. 7. explicite asseritur. Inde sequitur, et provincias et missiones domini acquirendi capaces esse. Nam P. Generali, aut Provincialibus eius auctoritate, de bonis, quae illis vel dono dantur vel relinquuntur, disponere minime fas esset, ni horum bonorum dominium a benefactoribus in provincias aut missiones transferretur. Hae tamen huiusmodi dominium, saltem bonorum immobilium, retinere nequeunt, nisi ad breve tempus. Uti enim Societas, qua talis, sic et provinciae atque missiones ius civile in rem ullam stabilem habere prohibentur. Const. p. 6. c. 2. lit. E. Si vero provinciae atque missiones, qua tales, domini capaces sunt, nihil obstat, uti probavimus de Societate qua tali, quominus heredes quoque et legatariae institui possint.

11. *Utrum Societatis paupertati adversetur, quod ex eleemosynis corrogatis pecuniae vis comparetur ad sublevandas necessitates provinciarum et missionum.*

Nullatenus Societatis paupertati adversari, quod seu P. Generalis, seu Provinciales eleemosynas corrogent et depositas servant, provinciis et missionibus, prout his opus erit, erogandas et distribuendas, planum est. Non enim prohibentur, quominus eleemosynas corrogent; corrogatas autem minime tenentur statim distribuere, sed servare possunt, donec Provinciarum et missionum indigentia postulet, ut eis erogentur. Quin imo sentio, si qui fructus ex his eleemosynis, dum servantur, erui possunt,

eos percipere fas esse; oblatae enim sunt una cum fructibus, quos continebant.

Si vero quaeratur, harum eleemosynarum penes quem sit dominium, respondeo: vel ipsi Societati prout tali erogantur, ut de eis libere utatur et disponat, vel Patri Generali, ut eas provinciis, missionibus et domibus indigentibus, quum opus erit, distribuatur. Si primum, earum dominium penes ipsam est Societatem; quum enim eleemosynae bona sint mobilia, uti ostendimus qq. 4. et. 5., eas Societati ut tali tum acquirere tum retinere fas est. Si alterum, penes neminem est dominium. Nec mirum; nam haec est eleemosynarum natura, quae alicui distribuendae tribuuntur, ut donec servantur nullius sint. Earum dominium non sibi retinent qui eas elargiuntur, elargiendo enim illo sese spoliare intendunt: non illud acquirit is, cui distribuendae dantur, quia nec ei dantur, nec ab ipso recipiuntur ut sibi eas acquirat: pauperum autem tunc solum fiunt, quum eas recipiunt. Vide Suar. De Statu Relig. libr. VIII. c. V. n. 37., qui plura alia bona recenset, quorum dominium penes est neminem.

Ex his tamen eleemosynis arbitror nullo pacto licere sortes servandas conflare, quarum solis proventibus provinciarum et missionum necessitatibus subveniatur. Huiusmodi enim sortes, servandae ad certum finem, iure aequiparantur bonis immobilibus, quae possidendi seu Societas, seu provinciae, seu missiones, uti superius etiam vidimus, incapaces omnino sunt.

12. *Cuius sint bona, quae a nostris in missionibus acquiruntur.*

Quae Societatis pecunia empta, exstructa vel quocumque modo acquisita sunt, non est dubitandum, quin ad missiones seu earum collegia vel domus pertineant. Quaestio est de bonis, quae fidelium oblationibus comparantur. Oblationes a fidelibus vel missionis, vel ipsorum missionariorum intuitu fiunt. Si primum, Sacra Cong. de Propaganda Fide iam declaraverat et Leo XIII. Const. « *Romanos Pontifices* » sancivit et confirmavit, oblationes ac propterea bona eis acquisita ad ipsam missionem pertinere. Hinc de his oblationibus et bonis missionarii etiam regulares Episcopis vel Vicariis apostolicis rationem reddere tenentur; quum missiones, prout hoc nomine intelliguntur ecclesiae particulares apud infideles constitutae aut constituendae, Episcopi vel Delegati apostolici iurisdictioni subdantur. Si alterum, oblationes et bona eis acquisita fiunt propria ipsorum missionariorum, seu eorum collegiorum vel domorum; et de his Episcopi et Vicarii apostolici rationem a missionariis petere non debent. Ad definiendum vero, quae intuitu missionis et quae missionariorum a fidelibus of-

ferantur, Leo XIII. in laudata Constitutione statuit, servandas esse normas a Concilio provinciali Westmonariensi traditas, quarum summa haec est :

Ipsis missionariis oblata et data censentur :

1° Quae eis a parentibus, cognatis, amicis offeruntur et dantur.

2° Quae personalem habent usum; atque etiam ipsae res sacrae, si in grati animi vel amoris pignus a fidelibus quibuscumque offerantur et dentur.

3° Stipendia missarum, mercedes pactae, vel quae aliis sacerdotibus tribui solent pro aliquo ministerio particulari, fructus propriae industriae, munuscula, quae solemnioribus festis missionario afferuntur, quae dicuntur iura stolae, seu quae a fidelibus missionario offerri solent quum aliqua sacramenta administrat, nuptiis et mulieribus post partum benedicit, exequiis, sepulturis et similibus functionibus praest.

Missioni oblata et data censentur :

1° Collectae, quae fiunt in Ecclesia vel vicatim in domibus.

2° Quae ecclesiasticis usibus inserviunt, nisi constet, ipsi missionario in grati animi vel amoris pignus data esse.

3° Omnia, de quibus dubium est, utrum intuitu missionis an missionarii oblata sint.

Vide etiam D. X.

CAPUT II.

DE PAUPERTATE DOMORUM PROFESSARUM.

Quaestiones.

13. *Quaenam domibus professis possidere fas sit.*

Ex iure comuni, nec non ex constitutionibus nostris fas est domibus professis possidere : 1° Aedes ad habitationem cum horto adiuncto : 2° Ecclesiam : 3° Bona mobilia. V. Const. p. 6. c. 2. §. 5. et E. Possunt praeterea vi Constitutionum possidere quidquid eis valde conveniens fuerit; cuiusmodi duceretur *locus aliquis, a communi habitatione separatus, quiaere salubriori et aliis commodis frueretur, in usum convalescentium vel eorum, qui ibi spiritualibus commentationibus sese exercere velint.* Const. loc. cit.

14. *Utrum domibus professis redditus habere liceat, sacristiae aut fabricae destinatos.*

Quamvis iure communi id plerisque mendicantibus liceat, explicite a S. Ignatio domibus professis interdicatur p. 6. c. 2. §. 2. Nihilominus ex

evitanda est, omni ope curandum est, ut hic usus a nostris Ecclesiis omnino evellatur. Quod si in aliqua dioecesi exigant Episcopi, ut in nostris etiam Ecclesiis a fidelibus nummi pro sellis repetantur, id fiat per saeculares, et huiusmodi pecunia pauperibus distribuatur; aut saltem detur opera, ut clare innotescat, hanc pecuniam in Ecclesiae dumtaxat cultum insumi.

18. *Utrum haec constitutio ad Societatis paupertatem pertineat, de qua non relaxanda professi vovent.*

Negandum prorsus: re enim vera ipse S. Ignatius declaravit: « *Innovari quod ad paupertatem attinet, est relaxari ad redditus, vel possessionem ullam in proprium usum, vel ad sacristiam, vel ad fabricam, vel ad aliquem alium finem praeter id, quod ad collegia, et domos probationum attinet, admittendum.* » Const. p. 6. c. 2. decl. A. Nemo autem dixerit, eleemosynas, quae a fidelibus quocumque modo in nostris templis offeruntur et accipiuntur, inter redditus certos et possessiones recenseri posse. Praeterea huius constitutionis finis est: « *ut omnis avaritiae species evitetur* », periculum scilicet, ne Societas pecuniam captandi cupidine notetur; hinc in eodem capite n. 9. statutum: « *Eadem de causa munuscula, quae magnatibus ad res maiores ab ipsis obtinendas offerri solent, ne offerantur: nec huiusmodi primarios viros incisere nostri consuescant, nisi sancto studio piorum operum ducerentur; vel quando intima benevolentia in Domino tam essent coniuncti, ut huiusmodi officium aliquoties eis deberi videretur.* » Ad idem periculum avertendum Cong. 2. c. 61. omnem negotiationis speciem a Societate ablegandam esse statuit. Haec autem omnia ad paupertatem perfectius servandam multum profecto conducunt et iuvant, sed non sunt eius materia.

19. *Utrum arculae, collectae, sellarum locationes et similia ad eleemosynas corrogandas adhibita, quae in domorum professorum Ecclesiis prohibentur, in collegiorum Ecclesiis liceant.*

Nullo modo; sed in Ecclesiis seu illarum, seu istorum pariter vetantur. Huius enim interdicti ratio non est propria tantum domorum professorum, nec ab earum tantum paupertate petita; sed est nostris domibus omnibus, adeoque et collegiis, communis; idest « *ut omnis avaritiae species evitetur* », ad periculum scilicet, ut diximus, propulsandum, ne Societati pecuniae captandae cupidinis nota inuratur; quod quidem periculum pari prorsus ratione impendit Societati, si quid huiusmodi admittatur in templis sive domorum professorum, sive collegiorum.

20. *Utrum adiri possint hereditates vel legata, domibus professis relicta.*

Iure communi religiosi etiam mendicantes, (exceptis Minoribus et Cappucinis quoad hereditates) heredes et legatarii institui possunt; nostris autem Constitutionibus nullibi id domibus professis prohibetur, quin imo ex p. 6. c. 2. E. et p. 9. c. 3. §. 6. plane eruitur, omnino id eis licere. Bona verum stabilia sic acquisita quamprimum sunt alienanda, expectata tamen ad ea vendenda temporis opportunitate; neque ad hoc opus est facultatem ullam a Sancta Sede expostulare. Ratio est, quia hereditates et legata, religiosis mendicantibus relicta, iure censentur et habentur tamquam eleemosynae eis erogatae.

21. *Utrum bonorum immobilium, quae sic acquiruntur, fructibus uti fas sit, donec alienentur.*

Id licere per breve tempus, quod censetur decennio minus, clare deducitur ex Cong. 8. d. §1., quae censuit, domui professae licere domum sibi contiguam, habitationi aliquando aut aedificando templo necessariam, ad breve tempus locare et locationis pretio frui. Casus enim est penitus similis, quum in utroque agatur de reddito certo annuatim percipiendo. Ratio est, quia docent theologi, non repugnare paupertati mendicantium per breve tempus, idest decennio minus, censibus certis annuatim frui. Hi enim omnes simul habentur uti eleemosyna eis relicta, annuatim per illud tempus eroganda. Ad longum tempus, idest decennio maius, non videtur id licere; quia nefas est mendicantibus redditus certos ad vitam habere. Ita sentit Sanchez l. 7. c. 27. n. 22. 23, qui refert P. Generalem, an. 1607. de hac re interrogatum, in hunc sensum respondisse; additque, nostrae Societatis doctores a se consultos idem sentire.

22. *An domus professae ius habeant in hereditatem aut legata, quae suis membris contingere possunt.*

Iure communi domus mendicantium (Minoribus et Cappucinis exceptis, quoad hereditates) possunt adire hereditates et legata, quae suis religiosis adveniunt; horum enim iura ad bona acquirenda professione non penitus extinguuntur, sed ad monasterium ubi degunt transferuntur. Nostris tamen Constitutionibus p. 6. c. 2. §. 12. et Bulla Greg. XIII. « *Ascendente Domino* » non solum particulares professi vel coadiutores formati hereditariae successionis non sunt capaces, verum nec domus aut Ecclesiae, nec collegia eorum ratione. Hereditates autem et legata, in quae ius habent

evitanda est, omni ope curandum est, ut hic usus a nostris Ecclesiis omnino evellatur. Quod si in aliqua dioecesi exigant Episcopi, ut in nostris etiam Ecclesiis a fidelibus nummi pro sellis repetantur, id fiat per saeculares, et huiusmodi pecunia pauperibus distribuatur; aut saltem detur opera, ut clare innotescat, hanc pecuniam in Ecclesiae dumtaxat cultum insumi.

18. *Utrum haec constitutio ad Societatis paupertatem pertineat, de qua non relaxanda professi vovent.*

Negandum prorsus: re enim vera ipse S. Ignatius declaravit: « *Innovari quod ad paupertatem attinet, est relaxari ad redditus, vel possessionem ullam in proprium usum, vel ad sacristiam, vel ad fabricam, vel ad aliquem alium finem praeter id, quod ad collegia, et domos probationum attinet, admittendum.* » Const. p. 6. c. 2. decl. A. Nemo autem dixerit, eleemosynas, quae a fidelibus quocumque modo in nostris templis offeruntur et accipiuntur, inter redditus certos et possessiones recenseri posse. Praeterea huius constitutionis finis est: « *ut omnis avaritiae species evitetur* », periculum scilicet, ne Societas pecuniam captandi cupidine notetur; hinc in eodem capite n. 9. statutum: « *Eadem de causa munuscula, quae magnatibus ad res maiores ab ipsis obtinendas offerri solent, ne offerantur: nec huiusmodi primarios viros incisere nostri consuescant, nisi sancto studio piorum operum ducerentur; vel quando intima benevolentia in Domino tam essent coniuncti, ut huiusmodi officium aliquoties eis deberi videretur.* » Ad idem periculum avertendum Cong. 2. c. 61. omnem negotiationis speciem a Societate ablegandam esse statuit. Haec autem omnia ad paupertatem perfectius servandam multum profecto conducunt et iuvant, sed non sunt eius materia.

19. *Utrum arculae, collectae, sellarum locationes et similia ad eleemosynas corrogandas adhibita, quae in domorum professorum Ecclesiis prohibentur, in collegiorum Ecclesiis liceant.*

Nulla modo; sed in Ecclesiis seu illarum, seu istorum pariter vetantur. Huius enim interdicti ratio non est propria tantum domorum professorum, nec ab earum tantum paupertate petita; sed est nostris domibus omnibus, adeoque et collegiis, communis; idest « *ut omnis avaritiae species evitetur* », ad periculum scilicet, ut diximus, propulsandum, ne Societati pecuniae captandae cupidinis nota inuratur; quod quidem periculum pari prorsus ratione impendit Societati, si quid huiusmodi admittatur in templis sive domorum professorum, sive collegiorum.

20. *Utrum adiri possint hereditates vel legata, domibus professis relicta.*

Iure communi religiosi etiam mendicantes, (exceptis Minoribus et Cappucinis quoad hereditates) heredes et legatarii institui possunt; nostris autem Constitutionibus nullibi id domibus professis prohibetur, quin imo ex p. 6. c. 2. E. et p. 9. c. 3. §. 6. plane eruitur, omnino id eis licere. Bona verum stabilia sic acquisita quamprimum sunt alienanda, expectata tamen ad ea vendenda temporis opportunitate; neque ad hoc opus est facultatem ullam a Sancta Sede expostulare. Ratio est, quia hereditates et legata, religiosis mendicantibus relicta, iure censentur et habentur tamquam eleemosynae eis erogatae.

21. *Utrum bonorum immobilium, quae sic acquiruntur, fructibus uti fas sit, donec alienentur.*

Id licere per breve tempus, quod censetur decennio minus, clare deducitur ex Cong. 8. d. 31., quae censuit, domui professae licere domum sibi contiguam, habitationi aliquando aut aedificando templo necessariam, ad breve tempus locare et locationis pretio frui. Casus enim est penitus similis, quum in utroque agatur de reddito certo annuatim percipiendo. Ratio est, quia docent theologi, non repugnare paupertati mendicantium per breve tempus, idest decennio minus, censibus certis annuatim frui. Hi enim omnes simul habentur uti eleemosyna eis relicta, annuatim per illud tempus eroganda. Ad longum tempus, idest decennio maius, non videtur id licere; quia nefas est mendicantibus redditus certos ad vitam habere. Ita sentit Sanchez l. 7. c. 27. n. 22. 23, qui refert P. Generalem, an. 1607. de hac re interrogatum, in hunc sensum respondisse; additque, nostrae Societatis doctores a se consultos idem sentire.

22. *An domus professae ius habeant in hereditatem aut legata, quae suis membris contingere possunt.*

Iure communi domus mendicantium (Minoribus et Cappucinis exceptis, quoad hereditates) possunt adire hereditates et legata, quae suis religiosi adveniunt; horum enim iura ad bona acquirenda professione non penitus extinguuntur, sed ad monasterium ubi degunt transferuntur. Nostris tamen Constitutionibus p. 6. c. 2. §. 12. et Bulla Greg. XIII. « *Ascendente Domino* » non solum particulares professi vel coadiutores formati hereditariae successionis non sunt capaces, verum nec domus aut Ecclesiae, nec collegia eorum ratione. Hereditates autem et legata, in quae ius habent

qui vota simplicia dumtaxat nuncuparunt, nostris Constitutionibus ab ipsis sibi acquiruntur, utpote dominii capacibus, nulla ratione vero domui aut collegio, in quo degunt.

Nihil autem obstat, quominus a domo professa adeantur legata, quae professis aut coadiutoribus formatis relinquuntur; quia isti religiosi homines, atque eorum ratione domus et collegia, incapaces declarantur hereditatis tantum, minime vero legatorum. Sic vetitum est Fratribus Minoribus, ne heredes instituantur; et tamen possunt esse legatarii. Ita docent Sanchez l. 7. c. 27. n. 23. et Lugo T. I, de iust. disp. 3. sect. 5. n. 104. Huiusmodi tamen legata, si constent bonis immobilibus, non possunt retineri, sed vendenda sunt.

23. *Quid, si professus aut coadiutor formatus, cui continentur legata, in collegio aut domo probationis moretur?*

Censet Lugo, loco superius citato, legata, etiamsi constent bonis immobilibus, non solum posse a collegio aut domo probationis adiri, sed etiam retineri. Ratio est, quia quidquid acquirit monachus acquirit monasterio; collegia vero Societatis et domus probationis dominii sunt capacia, ac proinde acquisita retinere valent.

24. *Cui acquirantur seu legata, seu alia bona, professo aut coadiutori formato obtingentia, qui in aliena provincia moratur.*

P. Lugo tom. I. disp. III. n. 226. tritum illud principium explanans « *quidquid monachus acquirit, monasterio acquirit* » haec de Societate subdit: « *In nostra Societate religiosus acquirit illi provinciae et illi domui, vel collegio, ad quae actu, non ut hospes, sed ut habitualis subditus pertinet* ». Iamvero quotquot in aliena provincia longius vel brevius tempus morantur, quin illi sint, uti aiunt, applicati, verbi gratia studiorum, negotii alicuius, itineris, aut valetudinis causa, vulgo tamquam hospites habentur; ac propterea, si quid acquirunt, suae provinciae acquirunt, et domui vel collegio, ad quae ut habituales subditi pertinent. Qui vero alienae provinciae applicati sunt, isti provinciae acquirunt, et illi domui, vel collegio, cuius actu sunt membra. Existimo tamen, etiam hos religiosos homines acquirere provinciae suae quidquid eius intuitu illis legatum aut donatum censi possit, uti sunt quae eis relinquuntur vel tribuuntur a consanguineis et suae familiae amicis. Ratio est, quia, licet alienae provinciae applicati, ad propriam tamen adhuc pertinent; nec Provincialis, qui eos alienae provinciae ad tempus concessit, censi

potest etiam iis renuntiasse, quae suis subditis hac ratione possint contingere.

Ast quid dicendum de librorum proventibus, quos alienae provinciae applicati typis ederent? Meo quidem iudicio, proventus isti sunt inter ambas provincias ex aequo et bono dividendi; quum utrique in eos aliquid iuris competere videatur; alteri quidem, quia tum applicati ipsi, tum eorum ingenium, doctrina et vires ad suam provinciam pertinere non desinunt; alteri autem, quia applicatorum opera et labores illi debentur, cui sunt applicati.

25. *An valeat legatum boni stabilis, domui professae factum hac lege, ut retineatur.*

Sanchez l. 7. c. 27. n. 27. negat, id valere, utpote contrarium nostris Constitutionibus; quod idem docet de Minoribus c. 26. n. 18. Ratio eius est, quia in tantum mendicantes hereditatis et legati huiusmodi capaces sunt, in quantum possunt ea vendere; sed in casu nostro domus professa prohibetur legatum ei factum vendere; ergo est eius incapax. Alii tamen contradicunt, quia conditio huiusmodi legati est quid accessorium et secundarium, nec eius substantiam destruit; primaria enim intentione benefactor vult domui professae opitulari, secundaria ut illud stabile conservetur; quae conditio impleri nequit. Manente autem intentione primaria, legatum valet. Praeterea ex iure conditiones impossibiles, impositae hereditatibus et legatis, habentur ut nullae; conditio autem imposita legato, de quo quaestio est, est impossibilis.

Quare ad solvendam quaestionem censeo, inquirendam esse benefactoris voluntatem, ex qua pendet validitas legati. Si ex circumstantiis constet, illius mentem hanc primario fuisse, ut hoc stabile conservaretur, quia ad hoc volendum validis adductus fuit rationibus, ut si ex. gr. stabile illud esset domus, quam benefactor optasset a religiosis viris servari ut sic Deo dicaretur, legatum esset invalidum. Si vero constet, illum primario voluisse religiosis opitulari, et secundario tantum exoptasse, ut stabile conservaretur, praesertim si ignoraverit aut non animadverterit, bona stabilia a religiosis conservari nefas esse, censeo, legatum esse validum et a domo professa adiri posse.

26. *An valeat legatum domui professae hac lege factum, ut eo utatur religiosus certus.*

Sanchez l. 7. c. 17. n. 4. et alii docent, legata huiusmodi facta religiosis valere. Ratio est, quia conditio apposita impleri potest. Nam mona-

sterium potest acquirere ius in illud legatum, et religiosus designatus de Superioris venia eo frui. Quod si Superior non consentiat, ut legati usus ad certum religiosum pertineat, legatum erit nullum.

27. *An possit domui professae legari aut donari usus et fructus alicuius possessionis, manente dominio benefactori.*

Suaresius t. 3. de Relig. l. 8. c. 17. n. 34. fuse hanc quaestionem perpendit, prout spectat ad omnes religiosos. Eius haec est sententia. Si usus et fructus possessionis tales sint, ut, nulla adhibita industria et negotiatione, percipi possint, uti evenit in censibus aut in pretio possessionis locatae atque etiam in proventibus colligendis tantum, legatum aut donatio valent, dummodo sint ad breve tempus, eodem modo atque iisdem rationibus, ac valent census aut pensiones religiosis relicta. Si vero usus et fructus percipi nequeant, quin ad illos parandos et gignendos adhibeantur industriae et negotiatio, uti esset usus fabricae industrialis aut fructus praedii serendi et colendi, legatum non valet; tunc enim legatum non posset haberi uti eleemosyna dumtaxat. Praeterea nefas est religiosis industria et negotiatione, nec non praediis colendis victum sibi parare. Usus et fructus possessionis, prout sunt liciti, etiam ad longum tempus percipi possunt, si non legantur aut donantur, sed singulis annis permittuntur tantum a domino, qui semper potest illam permissionem revocare: in hoc enim casu sunt vera eleemosyna, quae singulis annis religiosis erogatur. Item, si dominus teneretur eos religiosis donare, quin his ius in eos competat, nihil obstat, quominus percipiantur, propter rationes in quaestione 14. adductas.

28. *Utrum fas sit domui professae fructibus seu horti seu villae uti.*

Ipse S. Ignatius aperte declaravit, qua ratione villa uti et frui fas sit: permittitur quidem villa sed « *in usum convalescentium, vel eorum, qui, ut rebus spiritualibus vacent, se ab hominum frequentia recipiunt... et tunc huiusmodi illa sit, ut nec aliis locetur, nec fructus, qui reddituum loco esse possint, habeat* » p. 6. c. 2. §. 5. In declaratione autem F. ita explicat qui sint fructus, qui reddituum loco esse possint: « *Huiusmodi essent, si vini, vel olei, vel tritici proventum dictae possessiones ferrent; vel si fructus, et olera ex hortis venderentur; quorum nihil licebit. Quamvis fructibus, aut parte ipsorum ad commodum domus suae uti possint; si tamen Societas colonum aliquem, vel saecularem hominem haberet, qui hortis vel agris, quos dictae domus habent, praeesset; non*

esset ei prohibendum, ne ad privatam suam utilitatem, quod videretur conveniens, ex dictis, faceret: dummodo tunc nec ad domos, nec ad particulares personas Societatis utilitas interim ulla perveniret. » Quod S. Ignatius de villa statuit, idem de horto, domui adnexo, dicendum. Quae enim ex illius fructibus prohibentur, ex huius etiam prohibita censenda sunt; quum pro utrisque valeat eadem ratio, nimirum paupertatis nostrae observantia et puritas. Ita Suar. de Rel. l. 8. c. 17. n. 14.

29. *Utrum liceat partem fructuum vendere ad solvendas expensas villae et horti culturae necessarias, vel partem praediorum aut horti colono cedere in mercedem pro reliqua parte colenda.*

Sanchez l. 7. c. 27. n. 5. sentit neutrum licere; ex utroque enim domus professae utilitatem perciperet; quod prohibetur dicta constitutione. Eadem ratione, si aliquo anno aliquorum fructuum copia tanta sit, ut consumi non possint, docet De Lugo (Resp. mor. l. 4. d. 10., ubi fuse et minutatim exponit totam hanc quaestionem de fructibus villae et horti) superfluos nec vendi posse ad emendos alios deficientes, nec cum fructibus alterius villae, assentiente huius domino, permutari. Ratio primi est, quia fructuum venditio explicite prohibetur; alterius, quia cederet in domus professae utilitatem. In hunc sensum habetur etiam epistola P. Claudii die 4. Septembris 1589.

30. *Utrum ex villa et horto saltem vinum, oleum et triticum in sacristiae commodum parare liceat.*

De Lugo, loco citato, asserit, nullum proventum vini, olei et tritici permitti, quia huiusmodi proventus expresse omnino vetantur. Et sane ex illis proventibus, quamvis divino cultui sacris, aliquid utilitatis domui professae proflueret; et, si in usum Ecclesiae licerent, non videtur cur prohiberentur in usum domus; et sic haec aliquos redditus certos haberet. Omnis autem redditus ex Bullis atque Constitutionibus ei interdicatur: « *In domibus professorum, quae nullos omnino redditus habere possunt etc.* » in Bulla « *Ascendente* » Greg. XIII.

31. *Utrum domui professae liceat in horto et villa gallinas, aves, pisces, apes et similia in suum commodum alere.*

Affirmat De Lugo, quia haec sunt potius provisiones opportuno tempore comparatae, quam bona, ex quibus redditus certi percipiantur. Praeterea sunt bona mobilia, quae domui professae possidere fas est. Nihil

tamen eorum vendi potest. Aliter dicendum de lacu piscoso aut de iure piscationis reservato. Haec enim etiam iure habentur uti bona immobilia, et talia sunt, ut proventus certos procreent, qui religiosis prohibentur.

32. *Utrum liceat fructus exsiccare, ut diutius serrentur, vel ex eis sapam, bellaria, insensla, medicinas conficere, quibus domus utatur.*

Fas est domui professae horti et villae fructibus quocumque modo uti et frui. Minime igitur vetitum est, ne fructus exsiccentur, ut diutius servari possint, aut ex eis quodlibet commodum in usum domus referatur. Hoc unum adversatur constitutioni, quod ex horto aut villa habeantur proventus vini, olei et tritici, aut fructus vendantur, vel cum alia re pretio aestimabili permutentur.

33. *Utrum domus professa possit habere aliqua ex bonis, quae dicuntur se moventia, uti iumenta, vaccus, pecudes, sues, lepores etc...*

Nullum in domibus Societatis iumentum ad equitandum ad usum aliquis de ipsa Societate, sive Praepositus sive subditus ille sit, ordinarie habebitur: « nisi id fieret propter adversam valetudinem continuam, vel necessitatem urgentem propter publica negotia, praecipue in amplis populis. Tunc enim potius universalis boni, et sanitatis nostrorum, quam temporis definiti aut perpetui, quamque suis vel alienis pedibus incedendi, ratio est habenda; intuendo semper quod necessarium et honestum sit, et nulla ratione quod ad pompam ullam pertineat ». Ita expresse Const. p. 6. c. 2. §. 14. et K. Ex his P. Suar. de Rel. l. 8. c. 17. n. 8. colligit, iumenta non prohiberi, nisi ad equitandum seu in commodum privatum, minime vero in communem usum totius domus aut villae ex. gr. ad agros colendos, ad vectigalia vehenda etc...

Quoad alia animalia, licet ea habere et alere, si vel consumantur in nutrimentum, uti agni, sues, lepores: vel ex eis aliquid nutrimenti quotidiani percipiatur, uti ex vaccis et capreis pro lacte ad ientaculum: haec enim sunt provisiones oeconomicae, non bona fructifera. Vetantur autem, si habentur et aluntur ad redditus ex eis percipiendos, uti esset grex armentorum, pecudum etc. Haec enim etiam iure considerantur uti bona immobilia. Si ex vaccis, quae in usum domesticum retinentur, vituli progignantur, puto nihil ob stare, quominus adulti vendantur. Hic enim non est redditus, sed quoddam bonum mobile, quod per accidens advenit. Ita sentiunt Suar. et De Lugo locis superius citatis.

CAPUT III.

DE PAUPERTATE COLLEGIORUM ET DOMORUM PROBATIONIS.

Quaestiones.

34. *Quintum sit finis potissimus, propter quem Societatis collegia instituta sunt.*

Propter duplicem finem S. Ignatius collegia in Societate instituenda esse decrevit: primus et potissimus est nostrorum scholasticorum instructio et formatio. Const. p. 4. proem. et A. — p. 4. c. 3. § 1. — p. 3. c. 1. §. 27. — p. 10. §. 4. Alter, maximi etiam momenti, est iuvenum externorum in litteris et pietate institutio. Const. p. 4. c. 7. §. 1.; c. 11. §. 1.

35. *Quidnam statutum sit de paupertate collegiorum.*

Quum fieri nequeat, ut iis, qui litteris seu discendis seu docendis operam dant, tempus suppetat ad victum sibi eleemosynis comparandum, et quum insuper minus aequum videatur, ut, qui fidelibus minime inserviunt, eorum elargitionibus sustententur, S. Ignatius statuit, et Summi Pontifices approbarunt, ut collegia in sustentationem seu scholasticorum seu professorum et aliorum, quorum opera in illis est necessaria vel opportuna, bona stabilia et redditus certos habere possint. Ex. gen. c. 1. §. 4.; p. 6. c. 2. §. 4.; p. 4. c. 10. §. 6. 7. 10.; p. 4. c. 2. G.

36. *Quid statutum sit de paupertate domorum probationis.*

Domus probationis veluti membra sunt collegiorum, ubi excipi et probari ad tempus solent, qui postmodum in collegiis sunt admittendi. Ex. gen. c. 1. B. Hinc et ipsae possunt redditibus esse dotatae, Ex. gen. c. 1. §. 4., vel collegiorum bonis sustentari p. 4. c. 2. D.

37. *Utrum collegiorum dotatio sufficiens ita sit necessaria, ut sine ea erigi nequeant.*

Ex Constitutionibus clare eruitur, collegiorum dotationem saltem sufficientem non ita necessariam esse, ut sine ea erigi nequeant. Et sane p. 4. c. 2. §. 6. permittitur, ut, si collegii redditus non sint sufficientes, *eleemosynae oblatae acceptentur, atque etiam, si opus est, petantur*. Idem eruitur ex Congr. 2. dec. 27. et Cong. 3. d. 25. In prima enim statuitur, ne collegia plures habeant collegiales, quam ali possint sive ex redditibus, sive ex eleemosynis; et in altera iudicio et arbitrio p. Generalis com-

mittitur, ut, habita ratione finis constitutionis citatae p. 4. c. 2. §. 6., illius usum praescribere, et eandem interpretari, et, si opus esset, ab ea dispensare posset. Dotatio igitur collegiorum, saltem ex parte, eleemosynis suppleri potest. Hoc tamen maxime commendatur tum Cong. 2. dec. 27., et Cong. 8. dec. 60. §. 1.; tum Instr. 21. pro admin. rerum temp. §. 1., ut in collegiis et domibus probationis non plures alantur, quam redditus aut eleemosynae patiantur; immo etiam pauciores.

38. *Utrum collegia sine ulla fundacione acceptari possint.*

Ex formula P. Claudii Aquaviva, a Cong. V. dec. 69. recognita et approbata, nullum est collegium admittendum sine necessaria fundacione. Haec autem habenda est talis, si sufficiat ad alendos triginta ex nostris, ubi humaniores litterae tantum docentur; sexaginta, ubi, praeter has, tres philosophiae cursus traduntur; et ad minimum centum, ubi supradictis scholastica theologia et sacra scriptura adiungitur. Sed huiusmodi fundaciones aut nullae aut certo perrarae ob temporum acerbicatem nunc sperari possunt. Itaque quaeritur, utrum sine praescripta fundacione collegia admittenda sint.

Post restitutam Societatem plura collegia sine fundacione praescripta fundata esse constat ex historia. Congregatio vero vicesima d. 14. et 22. d. 43. ea saltem approbavit uti collegia inchoata, quae simul cum scholis frequentissimos convictores habent, quorum pensionibus suppletur fundatio. Modo igitur fundatio praescripta aliquo modo suppleatur, collegia sine illa admitti posse videntur. Caeterum in praesentiarum aut renuntiandum ministerio tam proprio Societatis et tam utili animarum saluti, cuiusmodi profecto est adolescentes ad pietatem efformare et litteris instruere; aut concedendum, collegia etiam sine fundacione praescripta acceptari posse, quam nunc sperare perraro fas est.

39. *An dotatio collegiorum, quae hisce temporibus facta est tam difficilis et rara, suppleri possit minervalibus seu retributionibus alumnorum externorum.*

Quaestio haec diu multumque agitata et disputata est in Congregatione 22., et tandem decreto 42. declaratum, « certissime nihil licere nostris pro ministeriis vocationis nostrae accipere in compensationem seu stipendium; rerum, ubi agitur de debita ac necessaria nostrorum sustentatione, quae aliunde haberi non potest, maior Congregationis pars opinabatur id Instituto nostro non prohiberi (seu loco dotationis a scholaribus vel eorum parentibus retributiones pro sua sustentatione

accipere). *Attamen, cum hic agatur de statu quorundam collegiorum extraordinario, non communi toti Societati, et quem non duraturum esse in Deo confidimus... statuit nullum de hac re fieri debere decretum; sed hoc negotium R. P. N. commendandum esse.* »

40. *An dotatio collegiorum, ut in quaestione praecedente, suppleri possit pensionibus convictorum.*

Si dotatio nec habeatur, nec in praesentiarum sperari possit, Congregatio XXII. d. 42. declaravit, paupertati nostrae non repugnare quod suppleatur convictorum pensionibus. Hoc enim iam implicite declaratum erat a Congr. XX. d. 14., quae statuit, domos, quae bona stabilia non habent, scholas autem habent et numerosissimos convictores, saltem tamquam collegia inchoata habenda esse.

41. *An dotatio collegiorum confici paulatim possit ex pensionibus convictorum, harum superflua ad fructificandum ponendo, donec constituatur census, qui nostrorum sustentationi sufficiat.*

Hoc postulatam propositum fuit Congregationi XXII. Ac. MS., act. 37., cui visum est de eo non esse agendum. Nihil tamen obstat, quominus heic disentiatur, praesertim quia iterum solvendum alii Congregationi proponi poterit. Censeo itaque id licere. Ratio est, quia, quum huiusmodi collegia, in quibus dotatio suppletur convictorum pensionibus, Congr. XX. statuerit habenda esse saltem ut collegia inchoata, quae ex pensionibus annuatim nostrorum sustentationi supersunt, sunt procul dubio ipsorum collegiorum bona; iamvero bona collegiorum cum ex Constit. tum ex Bullis Apost. in ipsorum collegiorum utilitatem impendenda sunt; maxima autem utilitas collegii est, ut recte fundetur et redditibus necessariis exornetur. Adde, in pluribus Congregationibus enixe commendatum esse, ut collegia inchoata perficiantur. Hinc sequi videtur, non solum licere quod disputatur, sed esse praeceptum.

42. *Utrum, si novitiatus et scholasticatus provinciae dotatione sufficienti careant, collegia vero redditibus abundant, his uti fas sit in illorum subsidium.*

Ex formulis P. Laynez et P. Aquaviva, quarum altera approbata fuit a 2^a Cong., altera a 5^a, seminarium provinciae, seu novitiatus et scholasticatus, ex collegiorum dotatione sustentandum esset. Idem eruitur ex can. 6. Cong. 6., in quo commendatur, ut collegia inchoata perficiantur,

ut scholastici aliquot nostri vel ibi vel in aliquibus seminariis ex illorum contributione sustentari possint. Hinc non solum fas est, sed praescribitur, ut collegiorum redditibus novitii et scholastici alantur. Si tamen novitii et scholasticatus sunt sufficienter dotati, ex decr. 27. Cong. 8. cessat huiusmodi praescriptio; nec opus est, ut collegiorum dotatio ea sit, ut sufficiat ad sustentationem non solum professorum sed etiam totidem scholasticorum, qui illos, officio functos, subrogare valeant. Novitii enim et scholasticatus ideo redditibus dotantur, ut collegia onere liberentur scholasticos sustentandi.

43. *Utrum expensae communes, quae fiunt in provinciis et in Societate universa, imponendae sint solum collegiis et probationis domibus, quae possunt redditus habere, an etiam domibus professis et residentibus.*

Ex Instituto, Const. p. 4. c. 2. §. 5., et declarationibus E. F. — p. 9. c. 3. §. 16. et c. 6. §. 12. et decl. H. — Cong. 2. dd. 82. 83. — Ord. c. 2. §. 14. clare patet, expensas solvendas esse ab eis, in quorum commodum fiunt. Si itaque aliquae fiant etiam pro domibus professis et residentibus, eis imponendae sunt. Arbitror tamen, domos professas et residentias nullatenus debere concurrere ad solvendas expensas, quae fiunt pro scholasticorum seminario i. e. pro domibus probationis et studiorum; hae enim vel propria fundatione, vel a collegiis secundum nostrum Institutum sustentandae sunt. Ex. gen. c. 1. §. 4. B. — p. 4. proem. et A., c. 2. §. 5. et D. — Cong. 6. d. 18. — Ord. 2. §. 14. — Reg. Rect. 1.

44. *Utrum fundatio domorum probationis et collegiorum, ubi scholastici studiis vacant, a sic dicta Arca Seminarii suppleri possit.*

Arcam Seminarii varii generis census vocamus, quos provinciae, fundatione ad novitiorum et scholasticorum sustentationem carentes, ut hanc aliqua ratione suppleant, sibi compararunt. Optandum profecto, ut probationis domus atque collegia nostrorum scholasticorum, haud secus ac caetera, sic constituantur, ut suam quodvis dotem propriam possideat, eamque per se administret. Si tamen id fieri nequeat, nihil ob stare videtur, quominus fundationibus hisce Arca Seminarii sufficiatur. Re enim vera tum in nostris Constitutionibus tum in Bullis Apostolicis id unum statuitur, ut nempe Societas redditus, census, seu possessiones, usibus et necessitatibus novitiorum et scholasticorum destinandas, habere possit; nusquam vero praescribitur, ut illorum domus seiunctae sint et discretae,

propriamque singulae foundationem habeant, quam per se administrent. Quare nullo modo nefas duxerim, ex illis bonis sortem unam conflare posse, ab uno procuratore administrandam, cuius fructibus Praepositus Provincialis, prout opus fuerit, ad sustentandos sive novitios, sive studentes utatur. Id confirmatur responso A. R. P. N., dato 1. Apr. an. 1651. (V. Resp. PP. GG. tit. *Provinciae*). « *Si provincia alicubi sumatur pro collectione plurium collegiorum seu domorum probationis, abstrahendo a domibus professis, residentiis et missionibus; tunc censent theologi nostri, posse illam, etiam salca paupertate nostra, habere census activos, seu bona stabilia, quae ad omnia collegia pertineant, et consequenter posse etiam habere census passivos, pro quibus dicta bona obligentur* ». Hinc patet, dominium Arcae Seminarii nullo pacto pertinere ad provinciam vel ad eius Praepositum, sed ad probationis domos et ad scholasticorum collegia in communi. Instituto tamen nostro conformius videtur, ut uni vel collegio vel probationis domui Arca Seminarii applicetur; hac lege, ut eius dominium ad unam illam domum pertineat; fructus vero in novitiorum et scholasticorum sustentationem impendi debeant.

45. *A quo et quomodo Arca Seminarii administranda sit.*

Quum tota administratio bonorum, ad collegia et probationis domus pertinentium, sit penes Praepositum Generalem, eius est statuere, quare Arca Seminarii sit administranda. Multa autem sapienter hac de re statuta sunt a praeclara ordinatione A. R. P. N. Beckx; quam vide inter Documenta n. VI. Prae oculis ea potissimum habenda sunt a Provincialibus, quae continentur sub n. 4. « *Quemadmodum, ubi domus ad consuetam Societatis normam fundatae sunt, fas non est Provincialibus earum bonis vel redditibus ad alios fines uti; ita nec Seminarii pecuniis domus ullas vel Ecclesias, quae ad Seminarium non pertinent, aedificare, vel instruere, aut redditibus eius alias personas, nisi quae domibus Seminarii iustis de causis applicatae sunt, sustentare licet.* »

46. *Num redditus Arcae Seminarii alienari possint.*

Nefas id esse Provincialibus, decrevit Cong. 23. dec. 33. Sed ne ipsi quidem Generali hoc licet. Ratio est, quia, quamvis Arca Seminarii plerumque redditibus et censibus mobilibus conflatur, ad quae alienanda, si non sint pretiosa, Ordinum religiosorum superiores facultatem habent; tamen, quum constituat foundationem novitiatu et collegii scholasticorum, eius redditus foundationis redditibus equiparantur. Iamvero Praepositus Generalis nullam habet potestatem, ut suo loco videbimus, alienandi ea

bona, quibus alienius collegii fundatio constituitur. Ergo censendus est carere etiam potestate alienandi bona, quibus conflatur Arca Seminarii. Magis id elucescit, si animadvertatur, minime oportere, fundationem collegiorum constare praediis et bonis stabilibus; sed constitui posse etiam aliis redditibus et censibus. Adde insuper, obligationes, uti dicuntur, status et similia, quum adhibentur ad aliquem redditum et censum certum et constantem constituendum, iure haberi et considerari tanquam bona stabilia. Vide Schmalzgrueber T. 3. p. I. tit. XIII. §. I. n. 3. — §. II. n. 5.

47. *Num fas sit collegiis bene fundatis dotationis augmentum acceptare.*

Ex Const. p. 4. c. 2. §. 6. videretur id nefas esse. Ibi enim dicitur « *in collegiis, quae duodecim Scholasticos (praeter praeceptores) ex propriis redditibus alere possunt, ob maiorem populi aedificationem nec petantur eleemosynae, nec illae, aut dona ulla oblata admittantur* ». A fortiori igitur dotationis iam sufficientis augmentum, quod est valde plus, vetitum censendum videretur. In declaratione tamen G. eiusdem constitutionis addit S. Ignatius: « *Quamvis hoc ita se habeat, si tamen benefactores essent, qui possessionem aliquam vel redditum dare vellent, admitti illa possent; ut tanto maior numerus scholasticorum, ac praeceptorum ad divinum possent obsequium sustentari* ». Ex qua declaratione manifesto apparet, dotationis augmentum licere. Quod ex iis confirmatur, quae habentur in cap. 3. p. 4., lit. B., ubi permittitur, ut, si in collegiis Societatis scholasticorum nostrorum, qui sustentari possunt, iustus numerus non suppeteret, sufficiatur a scholasticis pauperibus non religiosis. Quum igitur huiusmodi pauperes nunquam desint, planum est et dotationem semper augeri posse. Nihilominus habenda semper est ratio maioris aedificationis populi; et omnis species avaritiae evitanda in dotationis sufficientis augmentis admittendis. Quae quidem theoretice tantum sint dicta. In praxi enim nostrorum temporum, nedum habeatur superflua, ipsa necessaria dotatio desideratur.

48. *Num Ecclesiae collegiorum possint redditus habere; aut collegiis fas sit acceptare dotationem pro sacristia et fabrica suarum Ecclesiarum.*

Ex Const. p. 6. c. 2. §. 2. videretur id non licere. De Ecclesiis enim Societatis generatim dicitur. « *In domibus, vel Ecclesiis, quae a Societate admittuntur ad auxilium animarum, redditus nulli, ne sacristiae quidem, aut fabricae applicati, haberi possint.* » Verum in Examine c. 1. §. 3.

haec dicuntur de domibus tantum et Ecclesiis Societatis professae; de quibus etiam ea, quae citantur superius ex Const. p. 6. c. 2. §. 2., semper intellecta sunt. Itaque, quemadmodum collegia redditus habere possunt, sic idem dicendum videtur de eorum Ecclesiis. Caeterum in Instituto domus professae et collegia nunquam considerantur uti seiuncta ab eorum Ecclesiis, sed ut quid unum; quin imo Congr. I. dec. 73. statuerat, ut collegia non admitterentur, ni Ecclesiam haberent adnexam ad spiritualia exercitia in proximorum auxilium tractanda; et, ubicumque in Constitutionibus agitur de collegiis, sermo fit de ministeriis exercendis in eorum Ecclesiis. Iamvero, si collegium est quid unum cum sua Ecclesia, dotatio illius extenditur etiam ad istam.

Adde, inter obligationes, quas collegia suscipere possunt, recenseri etiam eas, quae Ecclesiam respiciunt. Atqui ex his eae tantum prohibentur, quae aliquam speciem stipendii pro ministeriis prae se ferunt, uti sunt obligationes dandi concionatores, confessores; Const. p. 6. c. 7. §. 3.; Cong. I. d. 74.; ergo saltem quae spectant ad fabricam et cultum videntur permitti. Idem eruitur ex formula P. Claudii, Ord. gen. c. 16., ex qua collegia, praeter foundationis censum, congruam etiam pro ratione numeri personarum habitationem, cum suppellectili et bibliotheca, templique et scholarum aedificio, hortoque habere debent.

49. *Num fas sit Societati collegium cum foundatione ad sacras scientias docendas admittere.*

Id quidem licere, si pro nostris scholasticis huiusmodi collegium institutum sit, in dubium revocari nequit. Nihil etiam obstat, quominus huiusmodi scholae a discipulis etiam externis frequententur. Cong. 2. d. 18. Sed licetne idem, si in horum solummodo commodum collegium institutum sit? Controverti potest ex eo, quod Constitutiones p. 4. c. 7. §. 3. vetant, ne ullam collegia nostra dotationem admittant, per quam ad dandum lectorem aliquem theologiae Societas obligetur. Nefas itaque esse videtur collegii foundationem admittere ad scientias sacras docendas; quod est longe plus, quam dotationem acceptare ad dandum lectorem aliquem theologiae.

Nihilominus sentio, Constitutionibus nostris minime adversari, quod huiusmodi collegium, Societati oblatum, admittatur. Et sane, declaravit A. R. P. Claudius, cuius verba in capite sequenti referuntur, ideo S. Ignatium vetuisse, ne obligatio scientias sacras docendi a collegiis nostris susceperetur, quia illarum lectiones inter ministeria spiritualia a quibusdam et quidem probatis auctoribus, recensebantur. Sed horum opinio prorsus

obsolevit, atque contraria nunc temporis penes omnes doctores obtinuit. Quam ob rem S. Patris menti nullatenus amplius repugnare videtur, quod Societas in suis collegiis seu profanas, seu sacras doctrinas tradendi obligationem suscipiat.

Praeterea finis potissimus, propter quem S. Ignatius statuit, ut collegia a Societate admitterentur, et in eis publicae scholae haberentur, est spirituale discipulorum et aliorum bonum. Id patet cum ex multis aliis Constitutionum locis, tum praecipue p. 4. c. 12. §. 1. « *Cum Societatis atque studiorum scopus sit, proximos ad cognitionem et amorem Dei, et salutem suarum animarum iuvare...* » Iamvero ad hunc finem assequendum, ipsius S. Ignatii iudicio, medium omnium aptissimum sunt scientiae sacrae et in primis theologiae facultas; quapropter praecipit, ut in nostris universitatibus illis seu docendis, seu addiscendis naviter opera detur: « *Cumque ad eum finem medium magis proprium sit facultas theologiae; in hanc potissimum Societatis Universitates incumbunt, ac diligenter per idoneos admodum professores, quae ad scholasticam doctrinam, et sacras scripturas pertinent, ac etiam ex positiva, quae ad hunc finem nobis praefixum conveniunt, pertractabunt.* » Const. loco citato. Nullatenus igitur arbitrari possumus, Societati vetitum esse collegia acceptare, in quibus hae scientiae ex professo tradendae sunt, quum eae maxime conducant ad finem consequendum, propter quem collegiorum et universitatum curam suscepit.

Adde, nihil obstare, quominus indirecte atque ex consequenti obligatio scientias sacras cum profanis docendi a collegiis suscipiatur; quod ipse S. Ignatius declaravit: « *Ubi Praepositus Generalis vel Societas curam susciperet alicuius Universitatis, non repugnaret huius constitutionis intentioni, ut sese ex consequenti obligaret ad lectiones illius ordinarias, quamvis inter illas aliquae theologicae essent* ». Const. l. c. Porro id profecto evenit, si Societas collegii curam suscipiat ad scientias sacras tradendas instituti; fieri enim nequit, ut his solide alumni instruantur, quin simul plures scientiae profanae ad illas rite addiscendas non modo utiles sed apprime necessariae doceantur, aut saltem earum crebrae repetitiones fiant. Huiusmodi sunt philosophia, quae tot ac tanta complectitur, historia saltem ecclesiastica, linguae latina, graeca, hebraica, vernacula. Quare in praxi Societas huius generis collegium admittens, indirecte atque ex consequenti sese obligat ad lectiones illius ordinarias, quamvis inter illas aliquae etiam sacrae essent.

Caeterum esto etiam, aliquid fortasse in huius generis collegiis nostro Instituto minus conforme reperiri: at Const. p. 4. c. 2. §. 2. Generali po-

testas sit talia etiam admittendi: « *Si fundator aliquas conditiones exigeret, ordini ac modo procedendi Societatis non omnino consentaneas; Praeposito Generali (auditis sententiis aliorum, quos ipse de huiusmodi rebus melius indicare censebit) considerandum relinquatur, an omnibus perpensis utile futurum sit Societati ad finem divini servitii, quem sibi praefixit, huiusmodi collegium admittere, nec ne* ».

50. *Utrum pro fundatione collegii aut domus probationis, aut pro illius augmento, acceptari possint seu pensiones seu beneficia ecclesiastica cum oneribus, quibus gravantur.*

Quoad pensiones, non est dubitandum id licere; nihil enim aliud sunt, quam census seu redditus, quorum collegia et domus probationis capaces sunt. Nihil etiam impedit, quominus onera etiam assumantur, quibus illae pensiones gravantur, etiam si essent missarum aut similium operum spiritualium; modo haec non sint assignato redditui pensionum commensurata. Const. p. 4. c. 2. B. Vide etiam Epist. P. Piccolomini, n. 4.

Adde, praescriptum esse, ut huiusmodi pensiones, licet tenues, alicui Societatis domicilio applicentur; Cong. 12. d. 37. Cong. 14. d. 14. — Con. 20. d. 7. §. 1. Sed applicari nequeunt, nisi collegiis aut probationis domibus, quae tantum e Societatis domiciliis certorum reddituum capacia sunt.

Quoad beneficia ecclesiastica, vel haec sunt curata seu cum adnexa cura animarum, vel sunt simplicia seu cum onere tantum missarum aut similium operum spiritualium. Si primum, non licet huiusmodi beneficia a collegiis vel domibus probationis acceptari; cura enim animarum est omnino a nostro Instituto aliena, estque obligatio expresse a S. Ignatio prohibita. Const. p. 4. c. 2. §. 4. Hinc Cong. 1. d. 124. uti nostris Constitutionibus contrariam reprobavit paroeciam collegio Conimbricensi adnexam. Nihilominus, si beneficium curatum quoad temporalia dumtaxat cum Societatis collegio copularetur, animarum cura Vicario ab Episcopo approbando atque instituendo commissa, an. 1727., quum ageretur de unienda paroecia Societatis collegio, A. R. P. N. Sacrae Congregationi, illius votum exquirenti, per Procuratorem generalem respondit, Societatis paupertati id minime adversari.

Si alterum, videtur affirmandum. Et sane ex ipsis Constit. Exam. Gen. c. 4. §. 5. eruitur, huiusmodi beneficia a nostris retineri posse usque ad professionem vel coadiutoris formati gradum. Hinc Cong. 1. d. 140. statuerat, nostros, qui habebant huiusmodi beneficia, non teneri ea relin-

quere ante gradum, nisi iubente Superiore. Iamvero, si huiusmodi beneficia a nostris possideri possunt, qui sunt votis tantum simplicibus ligati, nihil obstat, quominus a collegiis etiam possideantur. Illis enim licet, quia dominii capaces adhuc sunt, ac propterea ea renuntiare debent ante gradum, ex quo fiunt dominii incapaces. Iam vero collegia et domus probationis possidendi capacia sunt; ergo et ipsis beneficia habere licet.

51. *Quae sit paupertas collegiorum inchoatorum.*

Collegia inchoata, non secus ac perfecta, possessiones et redditus certos habendi capacia esse eruitur ex plurium Congregationum decretis, quibus commendatur, ut perficiantur, satagendo nempe, ut earum bona ac redditus ad sufficientem dotationem augeantur. Ast patet, non posse augeri bona et redditus, qui prius nulli erant. Ex Societatis autem historia constat, pleraque collegia non statim fundata et sufficientibus redditibus dotata fuisse, sed pedetentim, habita primum pecuniae summa ad illa inchoanda, deinde aliis comparatis ad ea perficienda. Si tamen in eis nec lectiones habentur, nec scholastici aluntur, Congr. 2. dec. 71. statuit, ut qui ibi morantur ex eleemosynis vivant, donec fundatio perficiatur. Quae autem residentiae sint collegia inchoata, declaravit Congr. 9. dec. 18.: Sunt scilicet, « *quae a Patre nostro non tantum in spem futuri collegii, sed etiam, quamvis ad complementum multa desint, acceptatae sunt in collegium, et Superiores habent a Patre nostro, aut de expressa eius commissione constitutos, qui sint, et in posterum nominentur Rectores, vel etiam sint horum Vice-Rectores* ». Itaque non sunt inter collegia inchoata recensendae residentiae, quae speratur tantum et exoptatur ut postea in collegia erigantur, et multo minus quae in quamdam legis fraudem, ut possidendi capaces habeantur, collegia nuncupantur.

CAPUT IV.

DE OBLIGATIONIBUS LICITIS AUT VETITIS IN ACCEPTANDA COLLEGIORUM DOTATIONE.

Quaestiones.

52. *Utrum in collegiorum fundatione acceptanda obligationes contrahi possint.*

Exoptat profecto S. Ignatius, ut fundatores et benefactores dotationes collegiorum Societati praebeant, quin ei obligationem ullam imponant, fidentes, nos non minori studio liberos, quam obligatos, eorum votis satis-

facturos. Quum vero ab omnibus id obtineri nequeat, permittit, ut aliquae obligationes, P. Generalis arbitrio, contrahantur; dummodo tamen non eae sint, quae a studiis retrahere possint, vel ea, quae in collegiis ad divinum cultum quaeruntur, impedian; vel alia quacunque ratione vitae nostrae instituto adversentur; uti sunt cura animarum, missae celebrandae et similia p. 4. c. 2. §. 2. 4. et B. — c. 11. §. 2. et A. — p. 9. c. 3. §. 17. — p. 6. c. 3. §. 5. et 6.

53. *Utrum obligationem suscipere fas sit dandi professores, qui litteras et scientias doceant.*

Affirmative. Excipitur vero obligatio docendi theologiam. Cuius tamen constitutionis menti minime adversatur, quod « ubi Praepositus Generalis vel Societas curam suscipiat alicuius Universitatis, sese ex consequenti obliget ad lectiones illius ordinarias, quamvis inter illas aliquae theologicae essent ». Constit. locis citatis et p. 4. c. 7. E. — Congr. I. dec. 75.

54. *Qua de causa S. Ignatius interdixerit, ne directe suscipiatur obligatio theologiam docendi.*

Ex Constit. p. 4. c. 7. §. 3. et Congr. I. dec. 75. clare patet, obligationem docendi theologiam ideo vetitam esse, quia munus hoc a S. Patre nostro habebatur ut ministerium spirituale, non secus ac concionari et confessiones audire; obligationes autem ad ministeria spiritualia exercenda suscipere nobis nefas est ex Const. p. 4. c. 2. §. 4. et c. 7. §. 3. Ita sentiebat P. Claudius, qui, de huius interdicti causa interrogatus, ita respondit: « Quod P. Sultanus quaerit, cur Constitutiones nostrae non permittant, nos obligari ad lectionem theologiae directae, et tamen permittant ex consequenti, certe nobis satis esse debet ipsum Constitutionis decretum; sed tamen, si aliqua ratio reddenda est, ea fortasse P. N. Ignatium movere potuit, quia aliquorum et quidem veterum probatissimorum auctorum fuit opinio, theologiam, utpote sacram scientiam, non posse pretio doceri. Quam opinionem, etsi neque satis communem neque veram esse apparet, voluit tamen, iudicio nostro, P. Ignatius, quo magis abesset ab omni specie remunerationis non solum in rebus sacris, sed in iis quoque, quae aliquid sacri redolere viderentur, etiam hoc declinare; quod tamen etiam iuxta illos ipsos auctores locum non habet in obligatione ex consequenti; quoniam quum aliae sint lectiones obligationis capaces, super illas cadit obligatio ». Prov. Aquit. 4. Nov. 1585.

55. *Utrum interdictum, obligationem contrahendi de docenda theologia extendatur ad omnes scientias sacras.*

Affirmandum videtur. Lectio enim theologiae ideo habebatur ut ministerium spirituale, quia theologia est scientia sacra; ac propterea, quemadmodum hanc, ita et caeteras alias docendi obligationem suscipere nefas est.

56. *Cur S. Ignatius vetuerit, ne obligatio contrahatur de exercendis ministeriis spiritualibus.*

Ex his ministeriis alia nostris Constitutionibus adversantur, uti est cura animarum et monialium; alia sunt maxime conformia, uti concionari et confessiones audire. De prioribus planum est, nullam posse obligationem contrahi, quamvis liceret de aliis; neque enim possumus nos obligare ad violandas nostras Constitutiones. Alia vero, ex Const. p. 4. c. 2. §. 4., ideo a S. Ignatio prohibita videntur, « *quia a studiis, quibus potissimum in Collegiis vacandum est, retrahere admodum solent, et ea, quae in illis ad divinum obsequium quaeruntur, impedire* ». Hinc in declaratione B. permittuntur a S. Ignatio aliquae huiusmodi obligationes, si causa sufficiens ad id moveat; praesertim si res huiusmodi esset, quae distractionis et occupationis perexiguae aut nullius futura esset. In constitutione tamen, quae extra Constitutionum librum reperta fuit, atque auctoritate Cong. I. d. 74. in hanc p. 4. c. 7. §. 3. inserta, ratio huius interdicti haec profertur, quia nempe « *cum tam proprium sit nostrae professionis, nullum temporale praemium accipere pro spiritualibus ministeriis, in quibus iuxta nostrum Institutum in proximorum auxilium occupamur; non convenit ullam collegii dotationem admittere, per quam ad dandum concionatorem, aut confessorium, aut lectorem aliquem theologiae, Societas obligetur. Quamvis enim aequitatis et gratitudinis ratio nos ad serviendum cum maiori diligentia in dictis ministeriis, quae nostri Instituti sunt propria, moveat in collegiis, quae maiori cum liberalitate et devotione fundata sunt, non tamen sunt recipiendae obligationes vel conditiones, quae sinceritatem impendant nostri in procedendo modi, qui est, dare gratis, quae gratis accepimus.* »

Animadvertit tamen Sanchez L. 7. c. 28. n. 4., hoc interdictum factum esse ad maiorem paupertatis perfectionem de non accipiendis stipendiis pro nostris ministeriis. Quam ob rem non dicit constitutio, *non licere* per se obligationes de exercendis ministeriis contrahere, sed *non convenire*. Declarans, autem cur non conveniat, non dicit « *quia nostro in proce-*

dendo modo, qui est, dare gratis, quae gratis accepimus, adversantur; sed quia sinceritatem impediunt huius nostri in procedendo modi. Et merito. Nam si obligationes de exercendis ministeriis spiritualibus non solum non convenirent, sed nullo modo licerent, quia non solum nostri in procedendo modi, qui est dare gratis quod gratis accepimus, sinceritatem impediunt, sed ei omnino adversantur et repugnant, nefas etiam esset obligationes contrahere de docendis litteris et scientiis non sacris. Ratio est, quia pro nullo ministerio proprio Societatis stipendia accipi possunt; omnia enim gratis et amore Dei sunt exercenda. Ex. gen. c. I. §. 3. Cong. 5. d. 29. — Cong. 12. d. 39. Si itaque dotatio collegii cum obligatione ministeriorum spiritualium ideo vetita esset, quia rationem habet stipendii, illicita etiam esset obligatio docendi litteras, quia et hae gratis sunt docendae. P. 4. c. 15.

57. *Cur obligationes exercendi ministeria spiritualia non conveniant, et nostrae paupertatis sinceritatem impediunt.*

Equidem censeo, hanc esse rationem. Ut videbimus agentes de stipendiis pro ministeriis propriis Societatis, rationem stipendii per se non habent ea, quae dantur et accipiuntur ad sustentationem eorum, qui illa exercent. Aliud est enim sustentari, aliud pro ministeriis stipendia accipere. Quare Societas acceptare potest dotationem collegiorum, et sese obligare ad litteras docendas, quia dotatio illa suppeditatur ad sustentationem eorum, qui communi collegiorum bono inserviunt (Cong. I. d. 74), minime vero ad stipendium ullum eis solvendum. Nec dicatur, sustentationem ipsam esse aliquid pretio aestimabile, adeoque habere rationem stipendii. Nam ad rationem stipendii non sufficit, ut detur aliquid pretio aestimabile, sed insuper requiritur, ut hoc accipiat cum stricta obligatione *iustitiae* aliquod opus praestandi. Hinc dotatio collegiorum ad sustentationem eorum, qui in illis operam dant suam, nullam habet rationem stipendii; quia, ut mox videbimus in quaestione sequenti, Societas sese quidem obligat ad litteras et scientias docendas, non tamen obligatione stricta *iustitiae*, sed fidelitatis tantum ob promissionem.

Iamvero aliter se res habent, quum agitur de ministeriis spiritualibus. Eleemosynae enim, quae dantur pro ministeriis spiritualibus, non dantur pro ministeriis ipsis, quod esset simonia, sed tantum pro sustentatione. Iamvero sustentatio haec, quae datur et accipitur ad ministeria spiritualia exercenda, licet aliquando nullam habere possit rationem stipendii, si nulla contrahatur stricta obligatio *iustitiae* illa praestandi; plerumque

tamen stipendii rationem habet, quum nempe datur et accipitur cum stricta obligatione iustitiae illa exercendi. Quare Societas, absolute loquendo, posset sese obligare etiam ad obscunda ministeria spiritualia eadem obligatione, qua sese obligat ad litteras et scientias docendas, scil. *fidelitatis* tantum ob promissionem. Sed etiam haec obligatio fidelitatis ad ministeria spiritualia non convenit Societati; et, quamvis non violet, impedit tamen paupertatis sinceritatem de non acceptandis stipendiis; quia Societas, sustentationem accipiens cum obligatione fidelitatis exercendi ministeria spiritualia, non acceptaret reapse, sed videretur acceptare stipendia pro ministeriis spiritualibus. Iamvero S. P. Ignatius amovere voluit a Societate non modo ea omnia, quae nostrae paupertati revera adversantur, sed etiam ea, quae illi adversari videntur; adeoque interdixit non modo stipendium, sed etiam ea, quae stipendii speciem et imaginem haberent.

58. *Quae sit natura obligationum, quibus Societas potest devinci in acceptanda collegiorum fundatione.*

Triplici ex ratione oriri possunt obligationes aliquid faciendi: 1° ex caritate, 2° ex fidelitate, 3° ex iustitia.

Iamvero caritate obligari posse Societatem, quum aliquod collegium fundatur sine ulla conditione ad exercenda ministeria secundum numerum operariorum, qui redditibus ali possunt, et secundum desideria fundatorum et benefactorum, extra omnem controversiam est, et clare significatur Const. p. 4. c. 7. §. 3.; Cong. I. d. 74. Hac vero sola obligatione statuit P. Laynez esse acceptanda collegia, in formula de acceptandis collegiis ab ipso descripta et a Congr. 2. approbata (Cong. 2. can. 6.), propter incommoda et molestias, quae Societas ex aliis obligationibus passa erat. Congregatio tamen 2. can. 6., licet approbaverit formulam, silet de natura obligationis. Videtur itaque hoc fuisse tantummodo praeceptum P. Generalis, vel potius normam observanda quoad fieri posset.

Minime etiam obstat, quominus Societas se devinciat fidelitate in acceptandis collegiis, promittens, se praestituram quod fundatores vel benefactores exigunt. Nam 1° Constitutiones, praeter obligationem caritatis, alias etiam permittunt; ergo permittunt saltem obligationem fidelitatis. 2° Huiusmodi saltem obligationes susceptas esse ab initio Societatis, clare eruitur ex formula P. Laynez, qui eas prohibuit. 3° Aequitas naturalis exigit, ut, si quis fundationem nobis offerat cum conditionibus, quae nostro Instituto non adversantur, saltem promittamus, nos eas observaturos esse. 4° Formula P. Laynez fuit aliquantulum mutata a formula P. Claudii, approbante Congr. 5., d. 69.; 8. d. 27., nulla amplius mentione facta de

non assumendis obligationibus; praeceptum igitur P. Laynez de his, si tamen fuit praeceptum, videtur ablatum. 3° Constans praxis in Societate fuit, ut huiusmodi obligationes contraherentur, quemadmodum eruitur ex pluribus Generalium responsis atque ex Societatis historia.

At potestne Societas etiam ex iustitia sese obligare ad observandas condiciones, a fundatoribus vel benefactoribus collegii impositas, ac de istis vero contractu pacisci? Condiciones vel sunt de officiis a nobis praestandis, nostrae vocationi propriis; vel de aliis, ex gr. de solvendo censu alicui tertio, de impendenda aliqua summa in aliquod opus pium, de elargiendis elemosynis pauperibus et similibus rebus. Si primum, non puto licere Societati se vinculo iustitiae obligare. Ratio est, quia ministeria propria Societatis, non tantum sacra, sed et caetera, uti lectiones, gratis sunt exercenda sine ullo stipendio; iamvero si ex iustitia teneremur ea exercere, vi pactionum cum fundatoribus vel benefactoribus initarum, non amplius ea gratis exerceremus, et fundatio habenda esset uti verum stipendium. Nec dicatur, pactiones esse de fundatione in ordine ad sustentationem nostrorum, non tamen ad ministeria exercenda, ac propterea haec gratis adhuc exerceri, et fundationem non esse stipendium. Sustentatio enim tunc solum non habetur uti stipendium, quando quis eam accipit, vel etiam exigit ut conditionem, et postea gratis praestat operam suam, vel promittit se eam praestiturum; non vero quum de ea contractum init, et eam elargienti confert strictum ius ab illo exigendi operam suam. In hoc casu est verum stipendium seu pretium pactum, quod alii solvitur pro opere vel labore ab ipso praestito vel praestando.

Adde, ex Constitutionibus, Societatem posse dissolvere collegia, si id opus esse iudicat; ergo non potest sibi imponere obligationes, quae illi potestati repugnant. Sed maxime repugnant obligationes ex iustitia; quia fundatores et benefactores etiam a iudiciis saecularibus possent exigere, ut collegium non dissolvatur, et ut stemus pactis initis.

Si condiciones non sunt de ministeriis nostrae vocationis propriis exercendis, puto nihil obstare, quominus titulo etiam iustitiae Societas se devinciat ad eas observandas; nullam enim rationem novi, ob quam id nefas sit. Titulo etiam iustitiae Societas obligationem contrahere potest bona, quibus constituitur collegii fundatio, fundatoribus vel horum heredibus restituendi, aut alicui operi pio applicandi, si contingat, ut collegium a Societate vel dissolvatur vel relinquatur. Id innuitur Constit. p. 4. c. 2. lit. A.

59. *Num possit dotatio acceptari cum obligatione faciendi aliqua sacra.*

In Const. p. 4. c. 2. lit. B., ubi agitur de obligationibus, quae contrahi possunt in collegiis admittendis, obligatio faciendi sacra non omnino prohibetur, sed tum tantum, quum missarum obligationes assignato redditui commensuratae videantur, idest quum pars dotationis ideo detur atque acceptetur, ut certus numerus missarum celebretur. Dari enim et acceptari pecuniam aut censum cum obligatione faciendi sacri, est dari et acceptari stipendium; quod maxime adversatur nostris Constitutionibus. Si vero detur et acceptetur dotatio collegii, quin illius pars detur et acceptetur pro missis celebrandis, potest suscipi obligatio dicendi certum numerum missarum; tunc enim abest omnis species stipendii. Nec Institutum nostrum vetat, ne Societas, ad probandum suum gratum animum erga benefactores, sese obliget titulo fidelitatis ad facienda quotannis aliqua sacra ab eis exoptata.

60. *Num possit suscipi obligatio persolvendi singulis annis funus, et peragendi novendialia, expositionem ss. Sacramenti, et alias huiusmodi pias caeremonias.*

Quod dictum est de obligatione missarum, idem de his dicendum. Et sane in citata constitutione p. 4. c. 2. lit. B. sermo est non tantum de missis, sed et de aliis similibus. « *De non admittendis obligationibus et cet. sic intelligitur, quod missarum obligationes, vel huiusmodi, quae assignato redditui commensuratae videantur, assumi nequeunt.* » Si quae vero missis similia habentur, maxime sunt piae caeremoniae, de quibus quaestio est.

61. *Num possit suscipi obligatio celebrandi mensem Marialem et Sacri Cordis, vel dandi exercitia spiritualia aut missionem.*

Mensis Marialis et Sacri Cordis, si celebratur sine concionibus, inter pias caeremonias recensendus videtur, missis similes; ac propterea eadem ratione permissus, ac missae. Si vero, uti mos est, cum concionibus celebretur, vetitus est; tunc enim obligatio, quae suscipitur, est ad dando concionatores; quod explicite in Constit. p. 4. c. 7. §. 3. Cong. I. dec. 74. vetatur. Nihilominus, si obligatio sit tantum de peragendis illis piis operibus, quin sermo fiat de dandis concionatoribus, nihil obstare videtur, quominus dentur; in hoc enim casu libere dantur, non ex obligatione.

Obligatio autem exercitiorum aut missionis videtur omnino vetita; non enim suscipi potest, quin suscipiatur ad dandos concionatores; quod non licet. Censeo tamen, suscipi posse, si exercitia aut missio danda essent per sacerdotes externos; tunc enim Societas non se obligaret ad exercendum ministerium sacrum, sed ad efficiendum, ut exerceatur ab aliis, quibus poterit rependere stipendium. Idem dicatur de mense Mariali et S. C. cum obligatione concionis.

62. *Utrum suscipi possit obligatio alendi aliquos operarios in residentibus, vel his annuam eleemosynam rependendi.*

Si residentia non est collegio applicata, nullatenus licet collegio obligationem assumere vel operarios aliquos sustentandi, vel illis annuam eleemosynam elargiendi. Ratio primi est, quia, exceptis iis, qui in collegiis vel formantur vel necessarii aut utiles sunt, caeteri incertis eleemosynis, utpote mendicantes, vivere debent; non viverent autem incertis eleemosynis, qui certam pensionem haberent a collegio. Alterum etiam prohibetur, quia ex Congr. 7. d. 50. nefas est collegiis obligationem assumere annuam eleemosynam domui professae erogandi; residentiae autem non applicatae quod paupertatem, uti suo loco videbimus, domibus professis aequiparantur.

Si vero residentia est collegio applicata, obligatio sustentandi aliquos operarios vel eis annuam pensionem solvendi suscipi potest. Probat ex eo, quod in Societate constanter mos vigerit, quin imo ipsi PP. GG. praescripserint, nulla unquam Congregatione generali reclamante, ut residentiae, alicui collegio applicatae, bonis, quibus potiebantur, fruerentur, quamvis haec etiam bona collegio applicata sint. Quod si collegia hisce bonis residentias sibi applicatas adiuvere possunt, non apparet, cur idem praestare nefas sit aliis bonis ad hunc finem datis et acceptis. Mos autem constans et universalis in Societate nullatenus haberi potest tamquam Instituto contrarius. Cui autem iuri hic mos innitatur, exponetur, ubi de residentibus applicatis agendum erit. Iisdem de rationibus arbitror, obligationem hanc suscipere fas esse, si agatur de alendis aut iuvandis operariis alterius residentiae alteri collegio applicatae. Nihil enim vetat, quin collegium ab alio collegio censum aut eleemosynas accipiat ad id praestandum, quod idem licite praestare potest.

63. *Utrum fas sit obligationem contrahere de solvendo censu vel Generali vel Provinciali pro expensis communibus.*

Equidem arbitror, huiusmodi obligationes licere. Ratio est, quia expensae communes maxime collegiis imponendae sunt. Quod autem collegium

dotationem acceptet, cuius fructus ad solvendas illas expensas adhibeantur, idem est ac si acceptaret in aliorum collegiorum utilitatem, quae sic exonerantur, vel saltem levantur contributionibus pro expensis communibus. Nihil autem obstat, ne collegium obligationem contrahat aliis collegiis certo censu opitulandi. Confirmatur id ex pluribus responsis PP. Generalium praescribentium, ut bona stabilia seu summae capitales censuum, in usum communem alicuius provinciae donata, sub proprietate seu dominio alicuius collegii constituantur. Vide Doc. I.

64. *An collegia possint assumere onus construendi domum professam aut eius ecclesiam, vel annuos census ad hoc opus solvendi.*

Cong. 11. dec. 20. declaravit, id licere. Ratio est, quia huiusmodi obligatio est de re, quae minime adversatur domorum professorum paupertati; quum hae domus ius habeant habitationem atque Ecclesiam propriam possidendi. Eadem de causa collegia possunt etiam obligari ad comparandam domui professae villam, quam etiam habere fas ei est ex nostris Constitutionibus. Idem dicatur de suppellectili necessaria seu domus seu Ecclesiae. Ea tantum prohibentur collegia domibus professis praestare, quae hae ratione paupertatis, quam profitentur, accipere nequeunt.

65. *An collegia possint admittere annuos perpetuos redditus, eis donatos aut legatos cum onere partem illorum quotannis domui professae dandi et erogandi.*

Cong. 7. d. 50. censuit, id videri cum Instituto et peculiari paupertatis professorum voto, nostraeque paupertatis pugnare, proptereaque nullo modo perpetuos huiusmodi relictos collegiis redditus admittendos, ne paullatim ianua in Societate paupertati laxandae aperiatur. Cuius decreti ratio haec esse videtur. Pars illorum reddituum domui professae quotannis eroganda, vel consideratur ut census, vel ut eleemosyna perpetua. Si primum, adversatur paupertati omnium mendicantium, quibus interdicuntur annui census non decennio inferiores. Si alterum, per se non repugnaret paupertati domorum professorum, quibus Const. p. 6. c. 2. §. 6. et B. licitae declarantur eleemosynae perpetuae; ast in locis citatis, ut sint licitae, exigitur conditio, ut nullum ius civile in eas acquiratur, nec dispositio earum ad Societatem pertineat, nec sit unde ei competat actio in illas. Abest autem haec conditio in casu proposito; « nam, ut ratiocinatur Lugo, licet domui professae non competeret, nec ad

ipsam pertineret dispositio: pertineret tamen ad Societatem, cuius pars est collegium, quod habet ius ad totum legatum, cum obligatione erogandi illam partem redditus ad fabricam Ecclesiae domus professae; quare ad ipsam Societatem pertineret vere et in rigore actio et dispositio circa redditus illos ». Lugo L. 4. Resp. moral. d. 9. n. 4.

CAPUT V.

DE RESIDENTIARUM PAUPERTATE

Quaestiones.

66. *Quid sint residentiae.*

Ex Constitutionibus praecipua Societatis domicilia sunt:

1° Domus probationum, seu novitiatus et tertiae probationis.

2° Collegia, in quibus scholastici litteras et scientias seu addiscunt seu docent.

3° Domus professae. Confer Exam. c. I. n. 13. et H. (nec non c. 7. §. I.) Const. p. I. c. 4. §. I. 4. §. G. — p. 3. c. I. §. 27. — p. 4. proem.; c. 2. §. 3. D. — p. 7. c. 4. §. I.

Praeter haec tamen, Societas plura alia domicilia habet, quae omnia communi nomine *residentiae* vocantur. Vulgo tamen *residentiae* nomen usurpari solet ad ea tantum ex his domiciliis significanda, in quibus aliqui ex nostris commorantur, ministeria domorum professorum propria exercentes.

67. *Utrum residentiae nostro Instituto sint conformes.*

Minime dubitari potest, quin residentiae nostro Instituto sint conformes. 1° Ex Constitutionibus plane eruitur, praeter domus probationum, collegia et domus professas, alia domicilia a Societate haberi posse. Conf. Ex. gen. c. I. §. 13. et H. — p. I. c. 4. §. I. et A. — p. 7. c. I. §. 2. et 7.

2° De residentiis, hoc ipso nomine appellatis, sermo est in Bulla Pauli III. « *Licet debitum* » in Bullis Greg. XIII. « *Decet Rom. Pontif.* »; « *Salvatoris Domini* »; « *Apostolicae Sedis* ».

3° In Societatis historia passim de residentiis sermo occurrit: et ex illa constat, plures nullo non tempore atque ubique, vel a Societatis exordiis, constitutas esse; quin imo ab eis collegia et domus professas plerumque ortum duxisse.

4° De residentiis actum est in Congregationibus, atque plura a Patribus Generalibus praescripta et decreta sunt.

5° Ipse Societatis finis requirit, ut, praeter probationum domos, collegia et domos professas, alia habeat domicilia. Nostrae enim vocationis est diversa loca peragraré, atque ministeria Societatis propria exercere, ubi spes maioris Dei gloriae atque animarum salutis praesulget: sed non ubique, praesertim apud infideles, seu probationum domus, seu collegia, seu domus professae constitui possunt; necesse itaque est, ut residentiae saltem habeantur. Ex quibus omnibus manifesto apparet, residentias nostro Instituto omnino conformes esse.

68. *Quotuplicis generis sint residentiae.*

Residentiarum duplex est genus. Aliae sunt sui iuris, earumque Superiores, aequae ac collegiorum et domorum probationis Rectores nec non domorum professorum Praepositi, immediate Praepositi Provincialis iurisdictioni subiiciuntur. Aliae sunt adnexae vel collegio vel domui probationis, quorum habentur veluti membra et partes, earumque Superiores ab illorum Rectoribus in omnibus dependent. Prioris generis residentiae vocari solent a nobis, uti mos invaluit, *absolutae* seu *nudae*; posterioris, *applicatae*. In aliquibus provinciis ita constitutae sunt, ut uni, quae sit sui iuris et principalis, caeterae minores uniantur, et una simul quamdam communitatem conficiant, quam collegium appellant. Cong. 23. d. 28.

69. *Utrum residentiae absolutae seu nudae, aequae ac collegia et domus probationum, bona stabilia et redditus, quibus sustententur, habere possint.*

Negandum omnino. 1. In Constitutionibus Ex. gen. c. I. §. 4. — p. 6. c. I. §. 2. et 3. — p. 6. c. 2. A. explicite asseritur, « Collegia dumtaxat et probationis domos redditibus ad scholasticorum sustentationem dotata esse: in domibus vel Ecclesiis, quae a Societate ad auxilium animarum admittuntur, redditus nullos, ne sacristiae quidem aut fabricae applicatos, haberi posse: non solum redditus, sed nec possessiones ullas seu in communi seu in particulari domibus vel Ecclesiis Societatis licitas esse, praeterquam quod ad habitationem vel usum necessarium eis aut valde conveniens fuerit ». « Innovari quod ad paupertatem attinet, esse relaxari ad redditus vel possessionem ullam in proprium usum, vel ad sacristiam vel ad fabricam, vel ad aliquem alium finem, praeter id quod ad collegia et domos probationis attinet, admittendum. »

Atqui residentiae nudaе nullo modo inter collegia aut domus probationis recenseri possunt.

2. In Bulla Pauli III. « *Regimini militantis Ecclesiae* » de paupertatis voto haec habentur: « *Voveant singuli et universi perpetuam paupertatem, declarantes quod non solum privatim, sed neque etiam communiter possint pro Societatis sustentatione aut usu, ad bona aliqua stabilia, aut ad proventus seu introitus aliquos, ius aliquod civile acquirere; sed sint contenti usum rerum sibi donatarum, ad necessaria sibi comparanda, recipere. Possint tamen habere in universitatibus collegium seu collegia habentia redditus, census seu possessiones, usibus et necessitatibus studentium applicandas... Sic tamen, ut neque studentes dictis bonis abuti, neque Societas in proprios usus convertere possit, sed studentium necessitati subvenire* ». Idem repetitur in Bullis Iulii III. « *Exposcit debitum* », Gregor. XIII. « *Quanto fructuosius* » et « *Ascendente Domino* ». Ex his clare patet, collegia dumtaxat redditus et bona stabilia in suam sustentationem habere posse: domus autem probationum « *velut membra sunt collegiorum* ». Ex gen. c. I. B.

3. Congr. 2. d. 71. statuit: « *Si qua collegia sint hactenus absque sufficienti dotatione fundata, in quibus nostri nec legant, nec scholasticos alant... Nostri tamen interim illis bonis non utantur, sed ex eleemosynis vivant* ». Quod decretum approbatum est a Cong. 3. d. 43. A fortiori ex harum Congregationum decretis a residentiis, quae non sunt collegia inchoata, redditus haberi nequeunt; sed in illis ex eleemosynis vivendum est. Postulatum quidem fuerat in Congr. 19. dec. 7., ut domus professa, propter belli calamitates eleemosynis prorsus destituta, in residentiam commutaretur, quae idoneos redditus ad alendos socios habere posset; sed quum censuerit Congregatio, talem mutationem nonnisi post tentata nequiequam alia media et in solo casu gravissimae necessitatis permittendam, ex hoc decreto nullatenus erui potest, residentias redditus habere posse, quibus sustententur. Adde, Congregationem id permisisse ea ratione, qua in Societate aliquo modo permissum est, ut residentiae redditus habeant, prout mox explicabimus, quum nempe vel collegio vel domui probationis sunt applicatae. Vide Doc. XIII.

4. Patres Generales ad dubia circa residentiarum paupertatem eis proposita constanter omnes responderunt, residentiis, quae alicui collegio aut domui probationis non sunt applicatae, nullatenus fas esse redditus certos, quibus sustententur, habere. Sed gravissimi momenti est A. R. P. N. Piccolomini in hanc rem ordinatio, quam vide inter documenta n. I.

5. Pius V. in Const. « *Dum indefessae* » declaravit, Societatem eiusque

omnes et singulas seu domos seu personas esse vere et stricto sensu mendicantes. Atqui mendicantes prohibentur bona et redditus possidere, quibus sustententur. Excipiuntur quidem ab hoc iure communi collegia Societatis eiusque domus probationis; sed residentiae nudae nec inter illa, nec inter istas recenseri possunt. Praeterea Gregor. XIII. in Bulla « *Ascendente Domino* » explicans votum simplex paupertatis, haec definivit: « *Biennio novitiatus completo et emissis votis simplicibus, una est omnibus omnino vivendi et obediendi ratio: debent enim omnes in omnibus obedire et in communi vivere, non secus alii atque ipsi Professores et Coadiutores formati; idque in domibus quidem probationum et collegiis ex redditibus, in domibus vero professorum, quae nullos omnino redditus habere possunt, ex eleemosynis tantum* ». Itaque in domibus probationum tantummodo et in collegiis ex redditibus vivere nostris fas est; sed horum neutrum sunt residentiae.

70. *Utrum bona stabilia et redditus, quibus sustententur, possidere queant residentiae nudae, quum, uni principali applicatae, omnes simul constituunt collegium.*

Negandum et hoc omnino. Ratio est, quia earum unio non efficit, ut seu singulae seu omnes simul desinant esse residentiae nudae. Quum itaque residentiarum nudarum naturam non exuant, omnia argumenta in superiore quaestione allata ipsis quoque conveniunt, atque evidenter evincunt, eas incapaces esse bona stabilia et redditus certos possidendi, quibus sustententur. Earum unio collegium quidem vocetur, nihil obstat; sed planum est, huiusmodi collegia a collegiis, quae secundum Constitutiones possidere possunt, omnino differre. Nomen tantum habent commune, sed eorum ratio et natura sunt penitus diversa.

71. *Utrum quae domibus professis quoad paupertatem permittuntur, eadem residentiis nudis liceant.*

Non est dubitandum, quae domibus professis quoad paupertatem permittuntur, residentiis quoque nudis licere; nulla enim strictior paupertas in Societate, quam quae domibus professis praescribitur. Iamvero his, quoad paupertatem, residentiae nudae in omnibus aequiparantur. Et sane in Const. p. 6. c. 2. §. 2. et 5. sermo est, non de domibus professorum, sed de domibus Societatis, prout a collegiis distinguuntur; residentiae autem nudae sunt Societatis domus. Hinc, quemadmodum domus professae, sic et residentiae nudae possidere possunt 1° aedes ad habitationem necessarias cum Ecclesia et horto adiunctis. Const. p. 6. c. 2. §. 5. :

2º Non solum aedes necessarias, sed « *quod eis valde conveniens fuerit; cuiusmodi duceretur, si in usum convalescentium, vel eorum, qui ut rebus spiritualibus vacent, se ab hominum frequentia recipiunt, locus aliquis a communi habitatione separatus, qui aëre salubriori, et aliis commodis polleret, admitteretur.* » Constit. loco cit. 3º Bona mobilia. Const. loco cit. lit. E. 4º Quum vero qui ius habet ad finem, ius etiam ad media habeat, fas est residentiis nudis eleemosynas comparare, retinere, administrare, necessarias ad ea sibi procuranda, quae possidere possunt. 5º Redditi etiam admittere, a benefactoribus earum domibus vel Ecclesiis relictos, « *dummodo nec dispositio eorum ad Societatem pertineat, nec sit unde ei competat actio in illos (quamvis id illi curae esset, ut is, cui tale munus commissum est, suum officium faceret) et sic in rebus similibus, non esset id a Societatis paupertate alienum.* » Const. loco cit. lit. B.

72. *Utrum residentiae, collegio vel probationis domui applicatae, bona stabilia et redditus, quibus sustententur, possidere possint.*

Residentiae, collegio vel probationis domui applicatae, horum fiunt membra et pars; ac propterea, quidquid ipsae et sunt et habent, pertinent ad domum, cui sunt applicatae. Hinc per se residentiae applicatae nulla bona stabilia, nec ullos redditus, quibus sustententur, possidere possunt. Ipsae aedes et Ecclesia, quibus residentiae applicatae utuntur, non illarum sunt, sed collegii vel probationis domus, quibus applicatae sunt. Quum enim horum membra et pars applicatione fiant, nullum ius sibi retinent, sed omnia sua iura in collegia transferunt et probationis domos, quibus uniuntur. Illa quidem tenentur bona stabilia, quae residentiae habebant, in earum usum servare, et redditus, si qui eis donati fuerant vel donabuntur, eis tradere; sed id vel ex ordinatione Patris Generalis, vel ex obligatione sibi assumpta, quum residentias cum bonis et iuribus suis acceptarunt, non vero quia residentiae ius ullum sibi retineant in sua, seu aedes seu redditus. Sic pluries PP. Generales declararunt. Vide Doc. III.

Obiici posset, iniuste et invalide, residentiarum applicatione, harum bona atque redditus in collegium vel probationis domum, cui applicantur, transferri. Illa enim a benefactoribus residentiis ipsis, non collegio vel probationis domui, tributa sunt vel tribuuntur: collegia igitur, si illorum proprietatem sibi vindicarent, agerent contra benefactorum intentionem, ac propterea iniuste et invalide.

Respondetur, quae a benefactoribus residentiis dantur vel relinquuntur, plerumque non ipsis residentiis dari vel relinqui, sed Societati pro residentiis. Illorum autem intentio, residentiarum applicatione, minime violatur; quia P. Generalis, residentiam aliquam cum suis bonis et redditibus collegio vel probationis domui adnectens, his praecipit, ut, quae residentiae tributa sunt vel tribuentur, integra in eius usum relinquunt. Praeterea, ex Constitutionibus, P. Generalis est acceptare, quae Societati ac propterea eius quibuscumque domibus bona stabilia et redditus dantur vel relinquuntur; data vero vel relicta residentiis, a P. Generali acceptantur, prout fas est ea acceptare; nec ipsorum benefactorum intentio esse potest, ut aliter acceptentur; acceptari autem nequeunt, nisi applicanda collegio vel domui probationis, in residentiarum tamen usum.

73. *Quo iure residentiae collegio vel probationis domui applicentur.*

Alicui videri potest in Constitutionum fraudem id fieri, ut nempe residentiae eos redditus, quos nuda ex Constitutionibus habere prohibentur, habere possint applicatae. Sed contra est, quod nullo non tempore in Societate residentiae collegio vel probationis domui, ipsis Generalibus iubentibus, et nulla unquam Congregatione generali reclamante, applicatae sint. Atqui Societas, quae de paupertatis, in Constitutionibus et Bullis Apostolicis praescriptae, puritate servanda tam sollicitam semper se praebuit, nullatenus id tolerasset, si quid deprehendisset, quod illi adversaretur. Residentiarum igitur applicationem collegio vel probationis domui minime sane in Constitutionum fraudem, sed rite et iure fieri dicendum est.

Quod quidem ut clarius pateat, animadvertendum est, residentiarum alias natura sua collegio vel probationis domui unitas, horumque membra et partes esse; alias ipsa quidem applicatione. Prioris generis essent: 1° domus, a collegio vel probationis domo seiuncta, in qua S. Ignatius exoptat, ut prima fiat novitiorum probatio. Const. p. I. c. 4. §. I. et lit. A. Vide etiam Ex. gen. c. I. §. 13. et lit. H. Nihil autem vetat, quominus in hac domo exteri quoque ad peragenda exercitia spiritualia admittantur; quin imo id nostro Instituto omnino consentaneum est. Porro per se patet, huiusmodi domum, a collegio vel domo probationis seiunctam, esse veram residentiam, iis natura sua unitam, eorumque partem et membrum.

2° Habitatio, a nostrorum scholasticorum habitatione separata, in qua, de Generalis venia, pauperes scholastici collegii redditibus ali et

instrui possunt, secundum Const. p. 4. c. 3. lit. B. Illa quidem in eodem collegio dicitur; sed hanc constitutionem perpendenti apparet, ei conformius esse, ut huiusmodi habitatio sit extra collegium, ad collegium tamen pertinens. Quid vero prohibet, quominus, praeter pauperes scholasticos collegii redditibus alendos, alii eis addantur benefactorum elemosynis sustentandi? Atque en tibi alia residentia, natura sua collegio adhaerens.

3° Ex formula collegiorum acceptandorum, haec templum quoque habere debent, et tantum foundationis, ut aliquot etiam operarios alere possint, qui in illo praedicationi et confessionibus excipiendis vacent. Praeterea Const. p. 4. c. 7. §. 3. docemur, nefas quidem esse collegiis obligationes ad exercenda ministeria spiritualia acceptare; sed nihilominus aequitatis et gratitudinis ratione nos ad serviendum cum maiori diligentia in dictis ministeriis, quae nostri Instituti sunt propria, moveri debere in collegiis, quae maiori cum liberalitate et devotione fundata sunt. Iamvero nullo modo necesse est, ut Ecclesia collegii aedibus adhaereat; sed potest ab his seiuncta esse, atque simul adnexam habere domum, in qua morentur, qui ministeriis spiritualibus operam dant. Haec etiam domus esset residentia, collegio natura sua applicata.

4° Collegiorum et probationis domorum fundatio praediis et villis constare solet, vel potius solebat. Ad illorum autem curam agendam nihil obstat, quominus aliqui ex fratribus coadiutoribus simul cum uno et altero patre, qui et fratres et villicos in spiritu colant, rure degant. Quin potius id fieri decet. Atque en tibi aliae residentiae, collegio natura sua coniunctae.

5° Collegia, quae una cum scholis convictum iuvenum instituentorum habent, ex Congr. 20. d. 14. nostris Constitutionibus minime adversantur. Sed quid vetat, quominus convictus a collegio, ubi sunt scholae et professores degunt, seiungatur? Id saepe necessarium est propter aedium angustias. Convictus, ita a collegio seiunctus, residentia esset ratione sui huic applicata.

6° In duas domos dividi etiam potest, et aliquando id necesse est, ipsa probationis domus et nostrorum studentium collegium, quum nempe novitii et theologiae auditores in tantum creverint numerum, ut cum illis commorari nequeant iuniores humanioribus litteris studentes, et cum istis philosophiae auditores. Ipsa itaque probationis domus et nostrorum collegium aliam domum seu residentiam natura sua adiunctam haberet. Huius autem generis residentias, nedum iure et secundum Constitutiones collegio vel probationis domui applicatas esse, sed ab his seiungi non posse per se patet.

Difficilius explicatu est, quomodo iure etiam et secundum Constitutiones collegio vel probationis domui residentiae applicentur, quae ratione sui minime illis adhaerent, nec per se eorum membra et partes sunt. Ad id recte intelligendum meminisse iuvat, quod superius docuimus, scilicet nihil obstande, quominus collegia, praesertim si sint abunde fundata, operarios habeant et alant, qui ministeriis spiritualibus vacent, et in aliqua domo ab illis seiuncta morentur. Ex Constit. autem p. 4. c. 2. lit. G. collegiorum fundatio augeri potest. Iamvero quum collegio vel probationis domui aliqua residentia cum bonis ei datis applicatur, nihil aliud fit, nisi augeri illorum fundationem, et simul operariorum numerum, qui ministeriis spiritualibus operam navant in domo a collegiis seiuncta. Atqui ista Constitutionibus nostris penitus congrua sunt.

Unum obstande videtur, quod nempe, quum bona a benefactoribus ideo residentis dono data fuerint et dentur, ut operarii in eis degentes ministeria spiritualia exerceant; collegium vel probationis domus, bonorum illorum proprietatem acquirens, obligationem etiam suscipit ministeria spiritualia pro bonis illis exercendi; quod Const. p. 4. c. 7. §. 3. interdicatur.

Ad obiectam difficultatem solvendam animadvertendum est, non omnes obligationes ad ministeria spiritualia, pro dotatione aut redditibus acceptis exercenda, collegiis et probationis domibus interdici, sed eas dumtaxat, quae ex iustitia oriuntur; in hoc enim casu dotatio aut redditus stipendii rationem induerent; stipendia autem nobis nefas est acceptare pro quocumque ministerio. Alias obligationes permitti clare eruitur cum ex Const. p. 4. c. 2. §. 2., ubi P. Generalis iudicio relinquitur conditiones admittere, non omnino ordini ac modo consueto Societatis consentaneas; tum ex declaratione B. eiusdem capitis, qua licitae asseruntur obligationes ministeriorum spiritualium, uti missarum et huiusmodi, dummodo redditibus non sint commensuratae (seu, uti habetur in textu hispanico, proportionatae, ita ut redditus determinatus detur pro determinato ministerio); nec agatur de cura animarum, aut de aliis ministeriis, quae nimium a studiis retrahant. Iamvero, quum benefactores redditum alicui residentiae elargiuntur, nullam strictam obligationem ei imponunt, ac multo minus redditui dato commensuratam; quod si illi exposcerent, nullus est Superior, paupertatis nostrae tam parum gnarus vel studiosus, qui oblatum beneficium non illico respueret. Benefactores residentiarum id dumtaxat intendunt et volunt, ut operarii commodius sustentari, nec non ministeriis spiritualibus, secundum nostrum Institutum, facilius operam dare queant. Nullam igitur collegium aut probationis domus, cui residentia

cum suis bonis applicatur, obligationem contrahit a nostris Constitutionibus alienam et vetitam; sed ad hoc unum tenetur, ut bonorum, quae pro residentia ei applicata data sunt, redditus residentiae inserviant; idque non quidem ex iustitia propter pactum cum benefactoribus initum, quod penitus abest, sed ex aequitate; aequum enim est, ut quod pro residentia datum est, residentiae utile sit; et praeterea ex obedientia; quia Generales, residentiam cum suis bonis collegio vel probationis domui applicantes, iubent horum moderatores illorum bonorum fructus ad residentiam sustentandam impendere. Vide Doc. 11. et Responsa PP. GG.

74. *Utrum P. Generalis potestatem habeat residentias seu nulas seu applicatas dissolvendi, et postremas ab aliquo collegio vel probationis domo distrahendi aliisque applicandi.*

Non est dubitandum, quin P. Generalis huiusmodi potestate fruatur. Re enim vera ex Const. p. 4. c. 2. §. 1., nec non p. 9. c. 3. §. 5., P. Generalis est quascumque domos Societatis, ac propterea etiam residentias, admittere. Ipsius etiam est in illis admittendis condiciones ponere, quas, de PP. AA. consilio, convenientes et opportunas duxerit. Iamvero collegia et domos, seu professas seu probationis, admittit ipse quidem absolute et in perpetuum; sed neutiquam eodem modo residentias, quas Provincialibus admittendas vel statuendas permittit, ita ut illas eo usque retineant, donec provinciis commodae fuerint. Hinc non Generalis ipse residentiarum Superiores constituit, sed potestatem facit Provinciali illos eligendi. Residentiae itaque non sunt Societatis domus perpetuae, sed temporariae; nec eas P. Generalis modo absoluto admittit, sed permittit tantum ea conditione: si provinciis sint utiles. Nihil igitur obstat, quominus quod permisit ad tempus et conditionate, id illius iussu aut venia dissolvatur.

Nec obiiciatur, residentias, aequae ac collegia et domos seu professas seu probationis, Societatis membra esse; ac proinde, quemadmodum haec, sic et illas P. Generali non licere relinquere vel alienare ex Const. P. 4. c. 2. §. 3. In hac enim constitutione aperte sermo est de Societatis domibus et membris perpetuis et maioris momenti, minime vero de aliis. Nulla etiam fit collegio aut probationis domui iniuria, quum residentiis cum suis bonis spoliantur, quae eis applicata erant atque in eorum proprietatem transierant, ut alii collegio aut probationis domui applicentur. Residentiae enim cum suis bonis quum collegio vel probationis domui applicantur, in horum quidem transeunt proprietatem, sed non modo

absoluto, verum ad tempus, donec scilicet aliter P. Generalis disposuerit. Si tamen residentiae admissae sunt, atque bona pro eis oblata a Societate acceptata eum aliquibus obligationibus, his satisfaciendum est, sive residentiae supprimantur sive alio transferantur.

CAPUT VI.

DE PAUPERTATE CONVICTUUM, SCHOLARUM APOSTOLICARUM,
SEMINARIORUM EPISCOPALIU, PAROECIARUM ET CONGREGATIONUM.

Quaestiones.

75. *Utrum convictus sint Instituto conformes.*

Quaestio non instituitur de convictibus, in quibus habentur etiam scholae; hos enim habendos esse uti collegia inchoata, declararunt Cong. 20. d. 14. et Cong. 22. d. 43.; sed de convictibus, qui plures convictores habent, et scholis carent. Nulla certe ratione asseri potest, huiusmodi convictus Instituto adversari. Praeterquam quod ex ipsis Constitutionibus p. 4. c. 3. B. clare eruitur, eos in Societate permitti: nullatenus dici potest Instituto adversari, quod ipse S. Ignatius peregit, et Societas constanter et ubique prosequuta est. Ast primus, quem habuit Societas, convictus ab ipso S. Ignatio institutus est, collegium nempe Germanicum. Ex historia autem Societatis constat, ubique et semper a nostris plures convictus, seu cum scholis seu sine scholis, constitutos fuisse: ita ut anno 1710. convictus, una cum seminariis, ad decem et centum numerarentur. Praeterea nemo sane inficiabitur, iuventutis institutionem opus esse vocationi nostrae maxime consentaneum: sed hic quidem est convictuum finis et scopus. Vide Hist. Societatis p. III. l. l. n. 52; l. IV. nn. 31. 59. 60. et alibi passim.

Nihilominus propter gravia incommoda, ab huiusmodi institutis Societati parva, plures Congregationes eis nedum favere, adversari visae sunt: Cong. 3. d. 24. — Cong. 4. d. 13.; et multorum Patrum gravium, etiam in praesentiarum, opinio et querela est, convictibus tribuendum esse, quod restaurata Societas non multis haecenus viris vere eximiis floruerit, qui litteris, doctrina et praeclaris operibus maiorum famam aequaverint. Verumtamen, quum huiusmodi instituta sint per se optima atque omni laude digna, non sunt damnanda et improbanda, sed instauranda et reformanda, ne ex eis Societas detrimenta patiatur.

76. *Utrum convictus sint Societatis domus, et collegiis aequiparentur.*

Non est dubitandum, quin convictus (si etiam, quorum cura tantum atque administratio ad Societatem pertinet, non vero proprietaria) sint stricto sensu Societatis domus; nostri enim, qui in illis morantur, veram communitatem religiosam constituunt, ab Ordinariorum iurisdictione liberam, et omnibus privilegiis Societati concessis ornata et fruente.

Collegiis tamen, etiam tantum inchoatis, aequiparari nequeunt; nam ex Cong. 5. d. 81. et formula Congreg. prov. §. 4., si non sunt professi, « *Rectores, qui Seminariis quibuscumque aut convictorum collegiis praesunt, in Congregatione locum non habent.* » Cong. item 9. d. 18. declarans, quatenam domus censi debeant inchoata collegia, quorum Superiores ius habeant ad Congregationem provincialem ait, « *eas tantum domos collegia inchoata censi, quae a Patre nostro non tantum in spem futuri collegii, sed etiam, quatenus ad complementum multa desint, acceptatae sunt in collegium, et Superiores habent a Patre nostro aut de expressa eius commissione constitutos, qui sint, et in posterum nominentur Rectores, vel etiam sint horum Vice-Rectores: Superiores autem, qui a Provincialibus institui possunt, et amoveri, et non sunt Vice-Propositi, aut Vice-Rectores, nullum habent ius ad Congregationem provincialem.* »

Id clarius patet ex Cong. 6. can. 6., in qua multum et diu disceptatum est, utrum collegia, quae non sunt seminaria nostrorum, Constitutionibus Institutoque nostro essent consentanea, declaratumque, « *etiam alia, in quibus litterarum studia tractantur, atque ubi scholae ad proximorum utilitatem apertae sunt, Societatis Constitutionibus, Institutoque esse consentanea... Curandum tamen omnino, ut collegia inchoata perficiantur, quo vel nostri scholastici ibi aliquot ali; vel, si commodius Societati fuerit, in aliquibus seminariis ex illorum contributione sustentari, vel alia ratione huic negotio prospici possit.* »

Convictus igitur, in quibus litterarum studia minime tractantur, et scholae ad proximorum utilitatem minime apertae sunt, non possunt inter collegia inchoata recenseri, et residentiis potius nulli collegio applicatis aequiparandi sunt.

77. *Quid de convictuum paupertate tenendum.*

Plura exstant Patrum Generalium responsa quaestionibus, convictuum paupertatem spectantibus, atque omnia sunt in hunc sensum « *bona*

convictuum ad Societalem non pertinere, utpote quae solam eorum administrationem habet: ea esse bona ecclesiastica, atque eorum redditibus uti nostris, qui illis operam suam praestant, nefas esse, praeterquam ad procurandam honestam sustentationem: in legata illis facta nullum ius Societatis Generali competere: nulla contributione a Provincialibus gravanda esse: dissoluto sine restaurationis spe convictu, bona seu stabilia seu mobilia in pauperes distribuenda aut in pia opera impendenda, nullatenus in nostros usus vertenda; quae tamen collegio indigenti dari forsitan etiam possent, modo ne levissima quidem cupiditatis species appareat ». Vide Responsa PP. GG.

Quamquam huiusmodi responsa ad convictus spectare arbitror, qui a Societate regebantur tantum atque administrabantur, non vero possidebantur; tales enim erant fortasse omnes quotquot antiquitus habebamus, quales adhuc nunc sunt Romae collegia seu Germanicum seu Americanum; nihilominus, mea sententia, idem fere iudicandum est etiam de convictibus, quorum proprietas ad Societatem pertinet. Et sane ex Constitutionibus collegia dumtaxat atque domus probationis bona stabilia possidere et redditibus exornari possunt: caeteris domibus, ac propterea convictibus quoque, id nefas est. Inde sequitur, responsa Patrum Generalium his, aequae ac aliis convictibus convenire, hoc uno excepto, quod illorum aedes et omnis supellex, praeter vestes et libros ad usum nostrorum, ad societatem nequaquam pertineant; horum e contra Societatis sint, praeter supellectilem ad convictorum usum.

Huiusmodi igitur convictus habendi sunt tamquam pia instituta, in nostris aedibus suscitata, quorum bona illis propria sunt, et nullatenus Societati; nostrique, qui eis regendis et administrandis vacant, praeter honestam sustentationem, nullum ex illis fructum sibi ipsis percipere possunt. Secus tamen dicendum, si convictus alicui collegio applicati atque adnexi sunt; nam in hoc casu huius tamquam partes et membra sunt, eiusque iuribus omnibus communicant, quemadmodum diximus de residentiis collegio applicatis. Nihil autem obstat, quominus, sicut residentiae, sic et convictus collegiis applicentur; et censeo, hoc esse faciendum ad plures difficultates vitandas, quae circa paupertatem ex convictibus per se subsistentibus necesse est exoriantur.

78. *Utrum scholae apostolicae Instituto sint conformes.*

Scholas apostolicas Instituto non repugnare declaravit Congr. 23. d. 26.; quamvis non censuerit eas esse commendandas. Et sane, si Instituto non adversantur convictus, multo minus ei adversantur scholae apostolicae;

nam in Const. p. 4. c. 3. B., ex quo loco potissimum eruitur, illos in Societate permitti, sermo est de pauperibus scholasticis, qui spem prae-bent, se bonos operarios in vinea Domini nostri futuros; quod quidem scholarum apostolicarum alumni maxime convenit. Quum scholae apostolicae convictibus aequiparentur « si in eis litterarum studia et scholae ad proximorum utilitatem apertae sint », arbitror, eas etiam, quemadmodum convictus, habendas esse uti collegia inchoata. Cong. 6. d. 18. Si convictorum pensiones supplere possunt foundationem, videtur a fortiori haec suppleri eleemosynis, quae scholis apostolicis erogantur; quum ipsa fundatio collegiorum plerumque nihil aliud sit, quam eleemosynarum summa a pluribus benefactoribus collecta ad illa excitanda. Uti collegia inchoata haberi tamen minime possunt, quod dicendum et de convictibus, nisi adsint conditiones, quas praescribit Cong. 9. d. 18.

79. *Utrum scholae apostolicae sint, uti convictus, verae Societatis domus, et collegiis aequiparentur.*

Affirmandum sane; nam nostri, qui in utrisque versantur, veram communitatem religiosam constituunt; domicilium autem communitatis religiosae est domus religiosa. Collegiis tamen aequiparari non possunt propter rationes de convictibus iam allatas, nisi habeant scholas, et uti collegia a P. Generali acceptata sint.

80. *Quid de scholarum apostolicarum paupertate tenendum.*

Quum scholae apostolicae reapse nihil aliud sint, quam convictus, de earum paupertate idem omnino tenendum, quod de his docuimus; valent enim eadem rationes.

81. *Utrum Instituto repugnet seminariorum Episcopaliū curam et regimen suscipere.*

Per se instituere et efformare iuvenes ad vitam ecclesiasticam nullatenus Instituto nostro repugnare potest, quin imo est ei maxime consentaneum; quum opus sit, a quo potissimum maior Dei gloria animarumque salus dependeat. Nihilominus Cong. 2. d. 18., re satis agitata, censuit seminaria Episcoporum, de quibus in Concilio Tridentino est actum, non admittenda videri. « Si tamen fundatio perpetua et insignis huiusmodi seminariorum ita fieret, ut simul etiam coniunctum collegium nostrum valde promoveretur, et abundaret Societas operariis idoneis, et libera eidem Societati gubernatio committeretur; placuit admitti posse ex di-

*spensatione Praepositi Generalis et non aliter. Sed si quando admitte-
retur tale munus, constituit Congregatio, ut ne praeceptores huiusmodi
seminariis darentur separati ab iis, qui in scholis nostris pro Societatis
nostrae instituto praelegunt* ». Cong. vero 12. d. 26. censuit, admittenda
esse huiusmodi semina in Gallia iis conditionibus, quas a nostro In-
stituto non alienas iudicaverit N. P. Generalis, cuius prudenti arbitrio
res tota permissa est. Eadem tamen Cong. d. 25. valde commendavit
Patri Generali dec. 18. Cong. 2., ne scilicet seu seminariis seu collegiis
convictorum et nobilium darentur professores distincti ab iis, qui in
scholis nostris pro Societatis nostrae instituto praelegunt.

82. *Utrum semina, quemadmodum convictus, verae So-
cietatis domus sint, atque collegiis aequiparari possint.*

Quamvis semina ab Episcoporum iurisdictione abstrahi nequeant,
hoc tamen non impedit, quominus nostri, qui illorum curam gerunt,
communitatem religiosam constituent ab Ordinario independentem, ac
propterea Societatis domus etiam sint. Non repugnat autem, quod in
eodem domicilio duae communitates simul commorentur, altera clerico-
rum, quae Episcoporum iurisdictioni subiiciatur, altera religiosorum, qui
illi non subsint. Tenentur tamen nostri, quoad clericorum institutionem
et regimen, Episcopis obedire.

Nullatenus autem collegiis nostris, ne inchoatis quidem, semina ae-
quiparari possunt, etiamsi scholas habeant. Nam ex Cong. 9. d. 18. *vae
tantum domus collegia inchoata censentur, quae a Patre Nostro non
tantum in spem futuri collegii, sed etiam, quamvis ad complementum
multa desint, acceptatae sunt in collegium*. Semina autem nulla ra-
tione acceptantur vel acceptari possunt tamquam collegia nostra. Quam
ob rem eorum Rectores ex Cong. 5. d. 81. et formula Cong. prov. §. 4.,
ni sint professi, ius ad Congregationem prov. non habent.

83. *Quid tenendum de seminariorum paupertate?*

Quum semina reapse nihil aliud sint, quam convictus clericorum,
qui curae et regimini Societatis sunt commisi, de eorum paupertate
idem tenendum, quod de convictuum Patres Generales in suis responsis
iudicarunt. Ex illorum bonis et redditibus nihil nostris sibi attribuire
licet, praeter quod ad honestam sustentationem necesse est. Censet
P. Ramière, contributionem ab eis aliquam accipere fas esse pro schola-
sticis, qui ad sufficiendos professores parantur. At, si quidem in semi-

nariis hoc liceret, in convictibus quoque permissum esset; pro utrisque enim eadem valent rationes. Iamvero PP. Generales id convictibus vetuerunt; itaque seminariis quoque vetitum censendum est. Et sane ex Constitutionibus scholastici nostri, qui litteris et scientiis dant operam, collegiorum redditibus sustentandi sunt, nullo modo ab externis, in quorum gratiam, e collegiis educti, operaturi sunt. Nihilominus, si quid ab Episcopis vel convictuum dominis ad hunc finem, non ut stipendium vel compensatio pro lectionibus et ministeriis, sed tamquam eleemosyna offeratur, nihil videtur obesse, quominus acceptetur.

84. *Utrum Instituto repugnet paroeciarum curam suscipere.*

Paroeciarum cura a nostro Instituto plane aliena est, atque explicate interdicitur Const. p. 4. c. 2. §. 4. — et p. 6. c. 3. §. 5. In missionibus tamen, nec non in regionibus, in quibus magna sit inopia sacerdotum saecularium, Societas posset vel etiam fortassis deberet, ait P. Natalis in suis scholiis, rationem aliquam vel modum invenire, quo animabus, illic vel pereuntibus vel periclitantibus, illaesa disciplina religiosa, succurratur. Quam aegre antiqui nostri Patres ad huiusmodi onera suscipienda inducerentur, et quanto studio consulerent, ut, si quando necessitas vel maius Dei obsequium ad ea suscipienda cogeret, religiosa disciplina observaretur, docemur ab iis, quae narrat P. Iuvencius in Epitome Historiae Societatis an. 1576. (vol. 2. p. 276.). « *Socii quatuordecim ex Hispania in Peruviam delati, cum unum in locum omnes convenissent, multa utiliter statuerunt ad provinciae Peruvanae progressum spectantia. Illud primum controversiae ac difficultatis habuit: suscipiendae essent necne paroeciae, in quibus a nostris munia curionum exercerentur? id flagitante prorege. Videbatur opus alienum Instituto Societatis; at parochorum penuria et salus animarum hanc imponere necessitatem censebatur. In eam denique sententiam discessum est, ut Iuliensis paroecia, certis legibus constitutis, administraretur experiundi causa. Quod si consilium recte succederet, tunc aliae susciperentur paroeciae, non tamen perpetuae, sed tamdiu dumtaxat dum idonei parochi reperirentur. Quid si Episcopus vellet Societatis paroecias visere? Censuere Patres, non recusandam Episcopi visitationem in rebus proprie ad paroeciam pertinentibus; quod autem ad homines ipsos attineret, modeste et humiliter libertatem religiosam conservandam. Admittenda quae consueverant a populo in templis offerri, ut fructus et alia huiusmodi munera, eaque statim in pauperes distribuenda, aut ad aegrotos deferenda; neque ullo pacto in Societatis domicilium importanda; res*

vero maioris pretii deponi posse penes populi magistratum, et pios in usus opportune impendendas. Nullam pro sacrificiis mercedem, legatum nullum accipiendum. Cantum conservandum in aede sacra et caeremonias, quarum splendor pietati publicae fovendae plurimum conducit ».

85. *Utrum paroeciae, nostrorum curae commissae, sint Societatis domus.*

Uti iam pluries diximus, ubicumque religiosorum moratur communitas, ibi religiosa est domus. Atqui nostri, in paroeciis versantes, religiosorum communitatem constituunt; ergo paroeciae sunt verae Societatis domus. Quum tamen nec sint collegia aut probationis domus, nec domus professae, residentiis adnumerandae sunt, vel certe eis omnino aequiparantur. Qua ratione autem nostri, quatenus religiosi, Superioribus Societatis parere teneantur, et quatenus paroeciae rectores Episcopis vel Vicariis apostolicis, non est hic disputandum.

86. *Utrum paroeciae bona stabilia et redditus certos habere queant.*

Paroeciae, qua tales, bona stabilia et redditus certos habere posse extra omnem est controversiam; quin imo convenit, ut habeant; iure enim beneficio ecclesiastico dotatae esse debent. Quatenus vero domus sunt Societatis, nefas eis omnino est illa possidere. Ratio est, quia ex nostris Constitutionibus collegia dumtaxat et probationis domus bona stabilia et redditus certos habere possunt. Praeterea declaratum est, omnes Societatis religiosos vere esse mendicantes; mendicantibus autem interdicuntur seu bona stabilia seu redditus certi.

87. *Utrum ex paroeciae redditibus fas sit nostris, quae ad honestam sustentationem necesse sunt, percipere.*

Non est dubitandum, quin nostris, qui paroeciae inserviunt, id liceat. Solemne et vulgatum est illud Pauli. « *Qui in sacrario operantur, quae de sacrario sunt, edunt; et qui altari deserviunt, cum altari participant* ». Cor. I. c. 9. 13. Prohibemur quidem stipendia pro nostris ministeriis accipere, non vero sustentationem ad illa exercenda necessariam. Quin imo explicite haec in Constitutionibus permittitur.

Neque obiciatur, sustentationem ipsam, quum agitur de ministeriis spiritualibus, stipendii rationem induere. Hoc enim, ut antea dictum est, non evenit semper, sed tunc solum, quum illa exercentur ex pactione inita sacerdotem inter et eos, quorum gratia sacerdos operatur, vi cuius

pactionis hic ex iustitia operari teneatur, et illi ex iustitia obligentur ad ei honestam sustentationem sufficiendam. Verum neutrum intervenit in ministeriis spiritualibus, quae a nostris operariis administrantur. Nullum enim ex nostris ministeriis exercetur ex iustitia, sed omnia vel ex caritate, quum quis ultro et sponte ea suscipit; vel ex obedientia, quum a Superioribus iniunguntur; vel ex fidelitate, quum nos ea praestituros promissimus. Quum autem ministeria a nobis non ex iustitia exerceantur, neque ex iustitia sustentatio ad ea exercenda nobis debeatur, hanc acceptamus vel quia ultro et sponte nobis praebetur, vel quia alii eam nobis dare tenentur, vel etiam quia ministeria nobis oblata non acceptavimus nisi sub conditione, ut sustentatio suppeditaretur. Hac ratione cura etiam parocciarum, ubi opus est, suscipitur, et sustentatio acceptatur; quae propterea nullatenus stipendium dici potest.

88. *Quid de proventibus, qui aliunde, quam ex beneficio parochiali, nostris parocciarum rectoribus obveniunt; ex. gr. ex fidelium oblationibus, quae fieri solent in Ecclesiis, ex scannorum locatione, ex stolae iuribus, ex concionibus et orationibus extraordinariis et similibus?*

P. Natalis, explicans in suis scholiis hanc constitutionem, docere videtur, nostros ex proventibus, qui in huiusmodi parocciis illis obveniunt ratione numerum, quibus funguntur, nihil sibi retinere debere, praeter victum et vestitum. Quod nostri in Peruana missione statuerunt, uti supra retulimus, hanc explicationem confirmat. Non pauca exstant Patrum Generalium responsa circa paupertatem observandam in parocciis, quarum curam Societas gerit, et sunt eidem explicationi penitus consona. Equidem arbitror, ita omnino faciendum esse, non solum ad perfectiorem paupertatis observantiam, atque fidelium aedificationem, sed vi paupertatis, quae in nostris Constitutionibus praescribitur. Solent Episcopi in synodo dioecesana statuere, quid ex oblationibus fidelium, ex scannorum locatione, ex stolae iuribus in Ecclesiae cultum impendendum sit, quidque parocho eiusque adiutoribus attribuendum seu quasi beneficium vel eius pars, seu tamquam suorum ministeriorum retributio; atque huiusmodi ordinationibus, quae ad parocciae regimen et administrationem pertinent, nostri obtemperare tenentur. Iamvero nostris nullum ius in id, quod tamquam beneficium vel eius pars datur, competere potest; beneficia enim acceptare prohibemur: nec quod datur tamquam retributio ministeriorum, accipere fas est; retributiones enim et stipendia ministeriorum

nobis pariter vetantur. Sequitur, illorum proventuum proprietatem a nobis minime acquiri; ac propterea illis utendum tantum esse ad honestam sustentationem; superfluos vero vel in Ecclesiae cultum insumendos, vel pauperibus erogandos, aut in pia opera distribuendos.

Retributiones, quae dari solent pro concionibus aut aliis ministeriis peculiaribus, accipi nequeunt, nisi prout in nostris ordinationibus statutum est; ac propterea quae ita accipiuntur, ex. gr. quum oblationes aliquae nostris fiunt, non ut paroeciae operariis, sed ut religiosis, nostra fiunt; et de iis Superior libere disponere potest.

89. *Cuiusnam sit proprietas domus, Ecclesiae, nec non suppellectilis, qua ornantur: num Societatis an ipsius paroeciae.*

Eius est, cuius sumptibus comparata sunt. Si vero id constare nequit, partim Societati, partim paroeciae, pro rata dubii, iure naturali tribuendum esset. Verum ex recentibus Constitutionibus, saltem in Anglia et in missionibus, statutum est, quae non certo constat ad religiosos pertinere, paroeciae et missionibus danda esse. Quum tamen generatim domus et Ecclesiae nostrae requisita suppellectili prius sint ornatae, quam in paroecias erigantur, generatim illarum proprietas Societatis potius, quam paroeciae censenda est, exceptis iis, quae temporis decursu huius sumptibus adiecta sunt. Si vero domus et Ecclesia earumque supellex fidelium oblationibus aut superfluis proventibus, in quos diximus a nostris non acquiri dominium, comparata sunt, ut paroecia constitueretur, earum proprietas ad paroeciam pertinet. Ex hisce principiis, si forte paroecia a residentia nostrorum distrahatur, decernendum, quae utriusque bona sint et auferri possint. Ecclesiae tamen, etiamsi nostrae, si a nobis deserantur, vendi nequeunt, nec pretium in nostram utilitatem alibi locari.

V. Compendium privilegiorum, Bona Societatis §. 7.

90. *Utrum sodalitates, in Ecclesiis vel sacellis nostris erectae, possidere bona seu stabilia seu mobilia valeant.*

Iure communi sodalitates, in Ecclesiis vel sacellis religiosorum erectae, bona seu stabilia seu mobilia possidere valent; sed tunc Ordinariorum visitationi subiectae sunt. Conc. Trid. ses. 22. §. 8. et 9. et ses. 23. c. 18. Bulla « *Quaecumque* » Clementis VIII. §. 8. Privilegio tamen Societatis, sodalitates in Ecclesiis vel sacellis nostris erectae bona seu stabilia seu mobilia possidere nequeunt. Ratio est, quia forma erigendi sodalitates in Ecclesiis vel sacellis nostris, Litteris Apostolicis a Greg. XIII., Sixto V.,

Greg. XV., datis circa has sodalitates, et confirmatis a Benedicto XIV., Patribus Generalibus commissa est: ipsi autem statuerunt, ita erigendas esse, ut possint ab ipsis dissolvi, et ipso facto dissolvantur, dissoluta domo, in qua erectae erant; ac propterea, quum non sint omnino stabiles et perpetuae, vetuerunt, ne aliquid possideant. Vide Ordin. 21. §. 3. — Card. De Lugo resp. mor. l. 4. dub. 12. Hac illis ablata possidendi potestate, sodalitates nostrae ab Ordinariis visitatione eximuntur; ideo enim a Conc. Trid. facta est Ordinariis potestas visitandi sodalitates, erectas in religiosorum Ecclesiis, quia redditibus exornantur. Plura habentur in hunc sensum responsa PP. Generalium, nec non sententiae Congregationis Episcop. et Regul. Idem definivit Benedictus XIV. Bulla « *Laudabile* » data 14. Febr. 1758.

91. *Ad quos pertineant bona donata vel legata nostris sodalitatibus.*

Ex voluntate praesumpta donantium et legantium, P. De Lugo in loco citato docet, ea pertinere ad domos, in quibus sodalitates erectae sunt, cum onere tamen ea impendendi in usum et commodum ipsarum sodalitatatum. Idem aperte eruitur ex adductis sententiis Congreg. Episcop. et Regul., nec non ex Bulla « *Laudabile* » Benedicti XIV. Hinc si contingat, ut sodalitas dissolvatur et pereat, bonorum, quibus utebatur, dominium penes domum manet, in qua illa erecta erat. Aequum tamen esse videtur, et benefactorum voluntati praesumptae conformius, ut illorum usus alii sodalitati applicetur.

Animadvertendum vero, legata bonorum stabilium aut reddituum certorum, facta nostris sodalitatibus, esse nulla; quia sodalitates ipsae possidendi incapaces sunt; domus autem, in quibus erectae sunt, si sunt domus professae aut residentiae nudae, bona stabilia et redditus certos possidendi incapaces pariter sunt; si vero sunt collegia aut probationis domus, Ordin. citata P. Claudii eiusque epistola ad Provinc. 10. Septembris 1605. ea acceptare prohibentur; adeoque si acceptarent, invalida esset acceptatio, quia auctoritate acceptandi carent. Aliter dicendum, si quid stabilis sodalitati legaretur non conservandum; tunc enim legatum censeretur veluti eleemosyna semel eroganda et bonum mobile, ac propterea adiri posset.

CAPUT VII.

DE VOTO SIMPLICI PAUPERTATIS, DEQUE BONORUM ABDICATIONE.

Quaestiones.

92. *Quinam sint huius voti effectus.*

Cum scholastici nostri et fratres coadiutores, qui emittunt in Societate vota simplicia post biennium novitiatus, sint vere ac proprie religiosi, non secus atque ipsi tum Societatis, tum quorumvis aliorum regularium Ordinum professi, uti expresse declaratur in Const. Gregor. XIII. « *Ascendente Domino* » ; non est dubitandum, quin vi paupertatis voti, quamvis simplicis, omnes contrahant obligationes, quibus caeteri religiosi devinciuntur. Hoc unum excipitur, quod « *bonorum suorum ius atque dominium... ad tempus, Generalis Praepositi iudicio praescribendum, valeant retinere, ut in pauperes tandem seu alios pios usus pro ipsorum devotione distribuunt, iuxta evangelicum consilium ac promissionem, quam initio novitiatus faciunt: interim tamen, quantum ad illorum usum, religiosam paupertatem servant, nec ulla re tamquam propria, et sine Superioris facultate uti possunt* » Ex cit. Const.

93. *An qui vota simplicia emiserunt, praeter iura et bona, quae iam possidebant, alia acquirere valeant.*

Quamvis nec in Constitutionibus, nec in Bullis Apostolicis id explicite definiatur, dubitari tamen nequit, quin post vota simplicia emissa, alia iura et bona, praeter prius possessa, acquiri possint. Haec doctrina clare eruitur ex Constitutionibus, ab omnibus nostris Theologis traditur, atque in praxim constanter a Societate deducta est. Et sane in Ex. gen. c. 4. §. I. et Const. p. 3. c. I. lit. F. praescribitur, ut abdicatio fiat non tantum iurium et bonorum, quae actu possidentur, sed eorum quoque, quae obvenire possunt et sperantur. Abdicatio autem protrahi potest ad duos annos post emissa vota, et diutius etiam, gravi de causa, et de venia Patris Generalis. Cong. 7. d. 17. §. 3. Interea igitur iura et bona, quae obvenire poterant et sperabantur, acquiruntur, quum nondum sint renuntiata.

Praeterea Cong. 23. d. 32. declaravit, bona omnia, quae post vota biennii scholastici et coadiutores approbati acquirunt, si haec patrimonium eorum constituent, vel ad illud ob peculiarem aliquam rationem bonorum, aut ex donantium voluntate spectare videantur, sibi ipsis acquirere, eorumque dominium penes eosdem esse. Supponitur itaque, alia iura

et bona, praeter prius possessa, post vota emissa acquiri posse. Pro hac doctrina haec a nostris Theologis affertur ratio, quia nempe votum simplex paupertatis non adimit capacitatem possidendi, ac propterea acquirendi.

94. *Utrum a scholasticis et coadiutoribus approbatis alia iura et bona acquiri possint etiam post abdicationem suorum iurium et bonorum.*

Negandum hoc videtur. Nam 1° abdicatio debet esse universalis, atque comprehendere non tantum quae actu possidentur, sed ea etiam, quae abdicanti obvenire possunt: Ex gen. c. 4. §. 1; Const. p. 3. c. 1. F. Facta igitur abdicatione, nullum ius abdicans acquirere potest; quum omnia, etiam futura, renuntiaverit. 2° Abdicatio talis esse debet, « *ut omnis spes abscindatur unquam redeundi in possessionem bonorum, quibus renuntiatum est; quod aliquibus occasio esse posset tentationis et inconstantiae* »; ut declaravit Cong. 20. d. 7. §. 4. A fortiori ergo removeat opus est omnem spem alia bona acquirendi; potior enim est ratio. 3° Constitutiones loquuntur de abdicatione semel facienda; sed, si facta abdicatione, alia bona acquiri possent et acquirerentur, vel abdicatio esset iteranda, vel lex de abdicandis bonis evaderet prorsus inutilis. 4° Cong. 7. d. 17. vetat, ne post quadriennium ab ingressu Societatis fructus bonorum, quae nondum renuntiata sunt, servantur et patrimonium augeant; et iubet, illos in pias causas distribui. Ergo multo magis vetita censenda est nova bonorum adeptio post factam abdicationem. 5° Ex Const. p. 3. c. 1. §. 7; p. 4. c. 4. E., atque ex Bullis Apostolicis, ad tempus tantum scholasticis et coadiutoribus approbatis permittitur bona habere, seu donec illis se abdicare iubeantur; itaque post factam abdicationem ablata est eis omnis facultas bona habendi, ac propterea acquirendi.

Nihilominus dubitandum non est, quin scholastici et coadiutores approbati, etiam post suorum iurium et bonorum abdicationem, alia acquirere possint. Ratio est, quia per abdicationem nullatenus immutatur natura voti simplicis paupertatis, ac propterea, etiam post factam abdicationem, remanet in abdicante capacitas bona possidendi atque acquirendi. Quandoque vero scholastici et coadiutores approbati seu valide tantum, seu valide et licite simul bona acquirant; et ex istis quatenam sibi, quatenam Societati acquirere censeantur; idque non post abdicationem dumtaxat, sed etiam ante eam, mox dicemus.

Ad argumenta contraria sic respondendum:

Ad 1^m. Abdicatio debet quidem esse universalis, sed universitate illa, quae a Constitutionibus praescribitur, atque ab abdicante intenditur.

Iamvero, secundum Exam. Gen. c. 4. §. 1., abdicatio complectitur quidem non solum iura et bona, quae actu possidentur, sed ea quoque, quae in posterum abdicanti obvenire possent; verum in Const. p. 3. c. 1. lit. F. explicatur quatenus huiusmodi sint bona futura simul abdicanda, ea nempe, quae sperantur, et ad quae ius vel actio abdicanti iam competit. Sic enim dicitur: « *Possessione bonorum suorum se abdicare, tam de propriis bonis intelligendum est, quae habet penes se vel alios, quam de iure vel actione, quae ei competit ad bona, quae sperat.* » Huiusmodi sunt hereditates potissimum parentum et consanguineorum, in quas ius et actio illis iam competere dicitur, quibus iure civili obvenient. Nec aliter abdicatio intenditur ab ipso abdicante, quamvis abdicationis formula verba contineat, quibus, quaecumque ei et quocumque titulo obvenire possint, renuntiare videatur. Ut enim animadvertit Lugo Resp. mor. l. 4. d. 5. n. 7. « *huiusmodi verba ponuntur ex usu notariorum, qui in aliis renuntiationibus universalibus uti solent verbis illis, et ideo etiam in renuntiatione religiosi eadem verba apponunt ad significandam et exaggerandam universalitatem renuntiationis* ». Et merito; nam secus ille, in cuius favorem abdicatio facta est, in omnibus iuribus ex iustitia succederet, quae abdicanti postea obvenient. Hinc sequeretur, omnia bona, quae scholastici et coadiutores approbati acquirunt, acquiri ei, in cuius favorem abdicarunt, non vero illi domui, in qua degunt; quod adversatur praxi Societatis et decreto 32. Cong. 23. Pariter, quum renuntiatione ita facienda sit, ut omnem spem adimat abdicata unquam recuperandi; si eveniret, ut aliquis post abdicationem a Societate deficeret, nullum ius vel bonum temporale sibi acquirere amplius posset; quod est absurdum. Mens igitur abdicantis est ea tantum renuntiare, quae renuntianda Constitutiones praescribunt, nempe iura et bona, quae actu possidet, et iura et bona, quae certo sperat ex hereditatibus seu parentum seu consanguineorum, in quas vel nunc ius habere dicitur, quia ei aliquando obventura. Caetera acquirere adhuc potest: cui vero, utrum sibi an Societati, videbimus.

Ad 2^m. Abdicatio procul dubio talis esse debet, ut omnem spem adimat dimissa bona unquam recuperandi; non potest tamen capacitatem auferre alia acquirendi et possidendi; huiusmodi enim capacitas a professione tantum, iure communi, professis auferitur, et iure nostro etiam coadiutoribus formatis a gradu suscepto, quamvis non professis. Qui autem habet capacitatem acquirendi et possidendi, acquirere et possidere potest.

Ad 3^m. Constitutiones praescribunt, bona possessa iussu Superioris renuntianda esse; si igitur post renuntiationem semel factam, alia bona

acquirantur et possideantur, haec iterum iussu Superioris renuntianda erunt. Nihil igitur obstat, quominus renuntiatio iteretur.

Ad 4^m. Ex eo quod Congr. 7. vetuerit, ne post quadriennium ab ingressu Societatis fructus bonorum, quae nondum renuntiata sunt, servantur et patrimonium augeant, minime sequitur, alias acquisitiones fieri non posse. Secus enim nec ipsa hereditas paterna adiri posset, si post quadriennium obtingeret. Bene vero notandum, quaestionem nunc non esse, utrum, quae post abdicationem acquiruntur, abdicanti acquirantur et retineri ab eo possint; sed utrum abdicans, post abdicationem, alia acquirere valeat, an non. Argumentum igitur a Congr. 7. deductum non facit ad rem.

Ad 5^m. Ultro concedimus, bona possessa ex Constitutionibus et Bullis Apostolicis ad tempus tantum retineri posse, et propterea iussu Superioris renuntianda esse. Sed, quum renuntiatio non auferat capacitatem possidendi, nihil obstat, quominus alia acquirantur, quibus etiam profecto renuntiandum erit.

95. *Utrum, quae post emissa vota simplicia ante gradus susceptionem acquiruntur, ad acquirentem pertineant, an ad Societatem.*

Quaestio haec, antea satis implexa, a Congr. 23. d. 32. clare definita est; approbavit enim, quod iam A. R. P. Generalis suis litteris, ad Provinciam Hispaniae datis, declaraverat: « *Bonorum omnium dominium, quae post vota biennii (scholastici et coadiutores approbati) acquisierunt vel deinceps acquirent, penes religionem remanere, nisi patrimonium suum constituent, vel ad illud ob peculiarem aliquam rationem bonorum aut ex donantium voluntate spectare videantur... Utpote legibus, spiritui et praxi Instituti nostri prorsus conforme* ». Ratio est, quia scholastici et coadiutores approbati vere et stricto sensu religiosi sunt, aequae ac professi seu Societatis seu aliorum Ordinum, ac propterea eandem, atque hi, paupertatem servare tenentur; quidquid autem religiosi professi acquirunt, non sibi sed religioni acquirunt. Quum tamen scholasticis et coadiutoribus approbatis Constitutiones permittant, ut bona sua patrimonialia servant, donec ab eis se abdicare iubeantur, haec, non religioni, sed sibi acquirunt. Bona vero patrimonialia censentur, cum ea quae ante votorum emissionem habebant, tum hereditates et legata, quae eis seu a parentibus, seu a consanguineis aut amicis familiae obveniunt, nec non donationes, quae tamen alicuius sint momenti, atque eis offerantur ea lege,

ut illas sibi servant, non ut consumantur aut religioni dentur. Conf. Lugonem de Iust. et Iure disp. 3. sect. 4. n. 90.

Quid vero, si huiusmodi hereditates, legata et donationes scholasticis et coadiutoribus approbatis post factam abdicationem obveniant? Cuinam ea acquirant? num sibi, ita ut de eis disponere libere valeant, ac si nondum abdicationem fecissent; an Societati; an illi, in cuius favorem bona patrimonialia iam renuntiaverant? Abdicatio non complectitur tantum ea, quae, quum fit, abdicans possidet; sed ea quoque, imo potissimum, quae postea acquirat. Si itaque constat, hereditates, legata et donationes, scholasticis et coadiutoribus approbatis post abdicationem obvenientia, aut eorum patrimonium constituere, aut ad hoc pertinere, non est dubitandum, quin ei debeantur, in cuius favorem abdicatio facta est. Si vero eis obveniant a personis extraneis, ad normam decreti citati Congregationis 23., Societati, seu domui aut collegio, in quo morantur, debentur. Si tamen illae personae extraneae hereditatem vel legata relinquerent, aut donationes facerent scholastico aut coadiutori approbato hac intentione, ut ipse illa sibi acquirat, et de iis libere disponat, ipsi scholastico aut coadiutori approbato acquirantur. Acquisita tamen iussu Superioris renuntiare debebit secundum Constitutiones. Conf. Sanchez, l. 7. c. 18. n. 29., Lugonem disp. 3. sect. 4. n. 84. et seqq.

96. *Utrum scholastici et coadiutores approbati ad bona acquirenda, quorum sunt capaces, Superioris venia indigeant.*

Duplici via bonorum dominium acquiri potest, scilicet vel iure tantum sine ullo actu acquirentis, vel iure quidem sed adiectis actibus acquirentis. Prima via dominium acquiritur hereditatum, legatorum et similium: haec enim iure pertinent ad heredes et legatarios, independenter ab eorum voluntate. Altera via caetera bona acquiruntur contractibus et actibus acquirentis. Si scholasticis et coadiutoribus approbatis aliqua bona primo modo obveniant, planum est, nullam requiri Superioris veniam ad ea acquirenda; nullus enim actus ab illis ponitur in huiusmodi acquisitionibus, in quo Superiori subiiciantur. Si vero bona altero modo acquirantur, Superioris venia opus est. Ratio est, quia omnes proprietatis actus religionis interdicuntur; potissimus autem proprietatis actus est ipsa proprietatis acquisitio.

Animadvertendum tamen est, quod, quamvis ad bona primo modo acquirenda scholastici et coadiutores approbati nulla Superioris venia indigeant, eorum enim dominium in eos transfertur independenter a sua

voluntate; nihilominus hereditatem seu adire seu respuere, nec non legata et similia seu acceptare seu aliis cedere nequeunt sine venia Superioris; ratio est, quia hi proprietatis sunt actus; horum autem nullum ponere religiosis fas est sine Superioris venia. Conf. Suaresium de Relig. tr. 10. l. 4. c. 4. n. 4.

97. *Utrum norae bonorum adeptiones sine Superioris venia non modo sint illicitae, quia paupertatis voto contrariae, sed etiam invalidae.*

Molina c. 1. de Iustit. disp. 139. et Lessius l. 2. c. 4. disp. 5. n. 28. docent, bonorum seu adeptiones seu alienationes, a Societatis scholasticis et coadiutoribus approbatis absque Superioris venia factas, cum illicitas tum invalidas esse: illicitas quidem, quia paupertatis voto adversantur; invalidas, quia religiosi non sunt sui iuris, ac propterea eorum voluntas, et consequenter etiam actus, Praelati voluntati subiiciuntur. Nequeunt ergo sine Praelati venia quidquam valide seu acquirere seu alienare; quemadmodum huiusmodi actus, a pupillo positi sine tutoris assensu, invalidi sunt. Suaresius de Relig. l. 4. c. 4. n. VI. et c. 6. n. XI., Laym. l. 4. Sum. tr. 5. et alii docent, huiusmodi adeptiones et alienationes, sine Superioris venia factas, validas quidem esse, sed non ita firmas, ut a Superiore irritari nequeant. Eas esse validas probant ex eo, quod, quum possidendi sint capaces, si quid acquirunt, nequeunt non valide acquirere; et similiter, quum suorum bonorum vere domini sint, si ea alienent, nequeunt non valide alienare. Eas autem irritari posse a Superiore arguunt ex potestate dominativa, quam Superiores religiosi in suos subditos habent. Hac enim potestate dominantur in subditorum voluntatem et actus; possunt itaque irritare dispositiones, quas ii fecerunt, eodem modo, ac possunt eorum vota irritare. Horum auctorum sententia fere convenit cum priore; utraque enim tenet, huiusmodi acquisitiones et alienationes, a scholasticis et coadiutoribus approbatis factas, non esse validas, nisi eis accedat Superioris assensus.

Sanchez l. 7. Sum. c. 18. n. 28. et c. 8. n. 25.; Lugo t. 1. disp. 3. sect. 4. n. 80. et 81. atque alii docent, huiusmodi acquisitiones et alienationes illicitas quidem esse, sed validas et firmas, quin a Superiore irritari possint. Potest tamen Superior scholastico, qui aliquid, eo invito, acquisivit, praecipere, ut illo se spoliaret et, si bona sua sine eius assensu alienavit dispositione revocabili, uti esset testamentum, praecipere, ut alienationem factam revocet. Quibus iussis scholasticus obedire debet; si tamen non obedit, peccat quidem contra paupertatis votum; sed seu

acquisitio seu alienatio facta validae sunt et firmae. Laudati auctores hanc doctrinam probant ex eo, quod scholastici et coadiutores approbati servant capacitatem acquirendi; si quid igitur acquirunt, valide acquirunt: item bonorum suorum sunt vere domini; adeoque, si ea alienant, valide alienant. Violant quidem votum paupertatis, haec, in scio Superiore, agentes; sed quod agunt valide fit, nec infectum reddi a Superiore potest.

Ut huius argumenti vis melius intelligatur, animadvertendum est, religiosos duplici ratione a Superioris voluntate dependere. In omnibus fere suis actionibus dependent a Superioris voluntate, ut licite agant; quum enim obedientiam voverint, nec sint sui iuris, quoties contra Superioris voluntatem operantur, illicite operantur et peccant. In aliquibus vero a Superioris voluntate dependent non solum ut licite, sed etiam ut valide agant, quia carent potestate illa agendi, nisi eam a Superiore impetrent. Sic disponentes de bonis communitalis vel contractum aliquem ineuntes sine Superioris venia, non solum illicite operantur, sed invalide; quia, quum nullum ius habeant in communitalis bona, nullum etiam ius habent de eis disponendi; et quum omnis dominii sint incapaces, nullum etiam contractum validum efficere possunt; deest enim eis materia, circa quam contractus versantur. Quum vero potestatem habent aliquid operandi, independenter a Superioris voluntate, si ea, invito etiam Superiore, utuntur, illicite quidem, sed valide utuntur. Sic religiosus sacerdos, si sacrum facit, valide facit, etiamsi sit a Superiore suspensus; quia potestatem celebrandi non accipit a Superiore. Eodem modo qui habet potestatem audiendi confessiones, impertiendi indulgentias etc., etiamsi prohibeatur a Superiore ea potestate uti, ea utens, illicite quidem, sed valide utitur. Atqui hic est casus scholasticorum et coadiutorum approbatorum, qui sine Superioris venia bona acquirunt vel alienant. Utuntur illi potestate, quam nullo modo accipiunt a Superiore, sed habent ex lege naturali et vi nostrarum Constitutionum atque Bullarum Apostolicarum. Illicite igitur ea utuntur, sed valide. Lugo et Sanchez suam doctrinam confirmant doctrina simili de voto simplici castitatis, quod emittitur post biennium. Hoc votum ex Gregorii XIII. Bulla « *Ascendente Domino* » est impedimentum dirimens matrimonium, sed antea habebatur tantum ut impedimentum prohibens. Itaque, quemadmodum ante laudatam Bullam scholastici et coadiutores approbati valide, quamvis sacrilege, matrimonium contraxissent, quia eis nondum ablata fuerat potestas et capacitas matrimonium contrahendi; sic eadem ratione, si bona acquirunt vel alienant sine Superioris venia, sacrilege quidem, sed valide id faciunt; quia ablata eis non est potestas et capacitas id faciendi.

Haec sententia videtur longe probabilior, imo certa.

Ad argumenta priorum sententiarum respondendum.

1° Religiosi non sunt quidem sui iuris, sed ad religionem pertinent, ac propterea eorum voluntas et actus Superioris voluntati subsunt; non ita tamen, ut, professionem emittentes, naturalibus facultatibus sese exue-rint, easque religioni tradiderint, ab ipso Superiore pro lubitu exer-cendas; hoc est enim absurdum et impossibile. Quare religiosus per professionem sese religioni tradit et desinit esse sui iuris, hoc nempe pacto, quod sese obligat ad libere religioni serviendum, atque ad vitam suam religiosam Superioris voluntati atque regulis libere conformandam. Adhuc igitur illi inest libertas contra obligationem contractam operandi; et, si ita operetur, eius actus procul dubio sunt illiciti, sed non invalidi; dummodo aliqua lege positiva non fiant invalidi seu irritentur. Iamvero scholastici et coadiutores formati tenentur quidem paupertatis voto nihil acquirere, nihil alienare sine Superioris venia, et, si id faciunt, peccant; quum tamen facultatem possidendi servant, ac propterea bona acquirendi et alienandi, nec ulla lege huius facultatis usus irritetur, quod acquirunt vel alienant sine Superioris venia, illicite quidem sed valide acquisitum et alienatum censendum est.

2° Religiosus in hoc pupillo aequiparatur, quod, ut hic a tutore in suis actionibus dependere debet, ita ille a suo Superiore; sed non in omnibus. Plura enim possunt religiosi efficere, quod pupilli nequeunt; quemadmodum vicissim his plura licent, quae illis prohibentur. Caeterum pupillorum contractus per se sunt validi; sed lex humana, ut eorum imbecillitati atque inexperientiae consulat, irritos facit. Nulla autem lege nostrorum scholasticorum et coadiutorum approbatorum dispositiones irritantur.

3° Communior sententia doctorum docet, facultatem, quam Superiores religiosi habent, subditorum vota irritandi, oriri vel ex voti ipsius materia, quae a Superioribus pendet, quaque sublata, votum natura sua irritatur; vel ex lege ecclesiastica, qua possunt irritare vota, quae per se essent valida. Sed neutro modo in Societate facultas Superioribus competit irritandi acquisitiones vel alienationes scholasticorum et coadiutorum approbatorum: non ratione materiae; bona enim, quae acquiruntur vel alienantur, nullatenus a Superiore dependent, quemadmodum nec ab ipso dependet facultas illa acquirendi et alienandi: non ratione legis ecclesiasticae, qua valeant huiusmodi dispositiones irritare; quia talis lex non exstat. Itaque ex eo, quod Superiores religiosi facultatem habeant subditorum vota irritandi, minime sequitur, scholasticorum et

coadiutorum approbatorum acquisitiones et alienationes a Superiore in Societate irritari posse.

98. *Quid statutum sit in Instituto de tempore bonorum abdicationis.*

Ex Constitutionibus Exam. gen. c. 4. §. 1. et 2. bona distribuenda essent ante ingressum in Societatem; quod si fieri nequeat, promittendum a candidato, se prompte relicturum omnia post unum ab ingressu absolutum annum, quodcumque a Superiore iussus fuerit. Hanc promissionem Cong. 3. d. 19. declaravit neque votum esse neque solum propositum, sed simplicem promissionem hac conditione factam: si ille perseveraverit, et Superior iusserit. Attamen in Ord. c. 1. §. 10. vetatur, ne, si novitii velint se abdicare a bonis suis in favorem Societatis, de ea re agatur ante exactum biennium probationis et vota emissa. Quod si quis maturior erit aetate, cuius bona vel a nemine debeant, vel exigi et recuperari sine offensione ac difficultate possint, referat ad Praepositum Generalem Provincialis, ut ille videat, an permittenda sit dispositio ante biennium. Quin imo Cong. 7. d. 17. §. 5. temperans obligationem promissionis faciendae in primo ingressu Societatis, permittit omnibus, ut bona sua retineant per quadriennium ab ingressu in Societatem. Abdicatio itaque est facienda hoc quadriennio; dummodo qui eam facere tenetur annum vigesimum attigerit, et in vocatione stabilis iudicetur, et patriae leges non obstant. In favorem tamen Societatis, ex eodem decreto §. 7., non potest sine permissione P. Generalis fieri, nisi post quadriennium expletum. Ultra quadriennium eadem Congregatio, loco citato, statuit, abdicationem non esse differendam nisi ex gravi causa, et de venia Patris Generalis.

Beneficia tamen ecclesiastica ex decreto 19. Cong. 5. resignanda sunt, expleto probationis biennio, ante votorum emissionem.

Abdicatio omnino facienda est ante gradus susceptionem. Exam. gen. c. 4. §. 2.

99. *Qualis debeat esse bonorum abdicatio.*

Debet esse 1° universalis, complectens omnia bona, etiam pensiones et census, sive reales sive personales, hosque sive perpetuos sive vitalitios; quin et iura omnia in huiusmodi bona. Pensiones tamen ecclesiasticae, et caetera huiusmodi, quae vere personalia sunt, et quibus ex integro abdicare se nostris non expedit, Patris Nostri iudicio distribuenda erunt, ita ut nulla talium administratio apud illos maneat. Exam. gen.

c. 4. §. 1.; Const. p. 3. c. 1. litt. F.; Cong. 7. dec. 17. §. 4.; Ord. gen. c. 1. §. 10.

2° Debet esse absoluta ita, ut nulla spes remaneat bona abdicata unquam recuperandi; quod aliquibus occasio esse posset tentationis et inconstantiae. Ex. gen. c. 4. §. 1., Cong. 20. d. 7. §. 4., Ord. gen. c. 1. §. 10.

100. *Utrum abdicatio fieri debeat etiam bonorum, quae sperantur, atque iurium, quae in posterum acquirerentur.*

Affirmandum. Et sane in Exam. gen. c. 4. dicitur, non tantum distribuenda esse bona, quae quis habet, sed etiam renuntiandum et disponendum de iis, quae ei obvenire possint. Item in Const. p. 3. c. 1. litt. F. « *Possessione bonorum suorum se abdicare, tam de propriis bonis intelligendum est (seu quae actu possidentur), quae habet penes se vel alios, quam de iure vel actione, quae ei competit ad bona, quae sperat; sive saecularia illa, sive ecclesiastica sint* ». Quod idem statuit Congr. 7. d. 17. §. 4. Ratio est, quia renuntiatio debet esse absoluta, et ita facienda ex Congr. 20. d. 74. §. 4., « *ut omnis spes adimatur unquam redeundi in possessionem bonorum, quibus renuntiatum est, quod aliquibus occasio esse posset tentationis et inconstantiae* »; sed non esset absoluta, ni complecteretur etiam bona, quae quis postea acquisiturus est; et spes acquirendi futura, non minus quam spes dimissa recuperandi, tentationis et inconstantiae occasio esse posset.

Adde, plerosque, qui in Societatem admittuntur, quum sint filiifamilias, parum aut nihil possidere, sed futuram hereditatem paternam sperare; si qua igitur abdicatio facienda est, non eorum esse debet, quae non possident, sed quae acquisituri sunt. Renuntiatio tamen nullatenus complectitur bona et iura, quae nostri ante gradum susceptum acquirere quidem valent, uti diximus quaest. 94., sed Societati, non sibi. Quum enim haec iure Societati debeantur, renuntiari non possunt.

101. *Utrum abdicatio complectatur etiam bona et iura, quae scholastico vel coadiutori approbato adveniunt post professionem aut gradum coadiutoris formati.*

Affirmat Castro-palao p. 3. tr. 16. p. 18. n. 4., ac propterea docet, Societatem adire posse hereditatem ei abdicatam a scholastico, qui professionem fecit, vivente adhuc patre. Eam enim adiret, non ratione professi, cui obveniret, hoc enim Constitutionibus adversatur, sed vi iuris in illam hereditatem acquisiti per renunciationem professi ante suam professionem.

Sanchez tamen l. 7. Sum. c. 9. a. 25. et De Lugo tom. 2. De Iust. disp. 3. sect. 9. n. 192.; Resp. mor. l. 4. D. 4. negant. Horum sententia videtur longe probabilior, quin imo certa. Et sane:

1° Abdicatio donationi equiparatur; nemo autem dare potest id, quod suum nec est, nec crit. Iamvero ad scholasticos et coadiutores approbatos nondum pertinent ea, quae post gradum susceptum eis advenient, ut patet; sed nec pertinebunt postea, quia vel hereditas est, quae eis adveniet, et hereditatum omnino sunt incapaces ex nostris Constitutionibus professi et coadiutores formati; vel sunt legata, donationes et similia, et horum quidem sunt capaces, sed ex iuris canonici lege quidquid monachus acquirat, monasterio, non sibi, acquirit.

2° Abdicatio procul dubio nullo modo potest complecti bona, quae abdicanti iam mortuo advenient, vel potius advenirent, si non obiisset. Sed iure canonico professus, et idem dicendum in Societate de coadiutoribus formatis, ut mortuus habetur quoad iura ad bona temporalia.

3° Iura in hereditatem et legata futura, quae sperantur, non sunt absoluta, sed conditionata; habent enim adnexam conditionem: si haeres et legatarius morte vel aliis obstaculis non prohibeantur ab eorum ademptione. Quare huiusmodi iura, si vere iura dici possunt, manent suspensa, nec fiunt absoluta donec conditio verificetur, et, hac non verificata, evadunt nulla. In casu nostro conditio non verificatur; professus enim et coadiutor formatus hereditatum sunt incapaces; alia autem bona non sibi, sed Societati acquirunt. Itaque haec iura futura, quae sperabant, sunt nulla, ac nulla propterea fuit eorum abdicatio.

Caeterum, quidquid sit theoretice de hac quaestione, quoad praxim nefas est Societati hereditatem adire, professo vel coadiutori formato obvientem, qui ante gradum sua omnia bona et iura renuntiaverit domui vel collegio Societatis. Plura habentur in hunc sensum Patrum Generalium responsa, quorum praeclarissimum est illud, datum a P. de Noyelle die 12. Aug. 1683. Vide Doc. VII.

102. *Qua ratione sit facienda bonorum abdicatio.*

Abdicatio bonorum 1° facienda est in res debitas et obligatorias, si quae fuerint; et tunc, quam citissime fieri possit, providere oportebit. Ex. gen. c. 4. §. 1.

2° Si vero tales non fuerint, facienda est in pia et sancta opera iuxta illud: « *Dispersit, dedit pauperibus* », et illud Christi: « *Si vis perfectus esse, vade et vende omnia, quae habes, et da pauperibus, et*

sequere me »; dispensando tamen haec bona iuxta propriam devotionem. Ex. gen. c. 4. §. 1.; Const. p. 3. c. 1. §. 9.

3° Debet fieri de Superioris venia, quam post vota emissa declaravit Cong. 3. d. 39. vi ipsius voti paupertatis requiri.

4° Si quis existimaret, in consanguineos bona sua esse dispensanda, committere id debet iudicio unius vel duorum vel trium virorum, qui et doctrina et pietate commendentur, et eidem acquiescere; pro certo habens, id, quod illi sentient, perfectius et Deo ac Domino nostro gratius fore, habita omnium circumstantiarum ratione, ut in Examine c. 4. fusius dicitur; Const. p. 3. c. 1. litt. G.; Cong. 2. d. 76.

5° Si quis, motus sua devotione, vellet bona sua vel eorum partem in Societatis subsidium dispensare, admoneatur, perfectius esse, iuxta S. Ignatii consilium Const. p. 3. c. 1. §. 9., illorum applicationem P. Generalis dispositioni relinquere. Cong. 2. d. 23.; Ord. Gen. 1. §. 10. Hic tamen ea applicare debet in eadem provincia, et non alibi, prout innuitur Const. p. 3. c. 1. §. 9., et statuit Cong. 2. d. 23. can. 3. Idem statuit Cong. 3. d. 16., decernens praeterea, « *eamdem Provinciam* » intelligendam esse « *provinciam, in qua sunt ipsa bona, non autem in qua quis in Societatem ingreditur aut versatur; sumpto tamen provinciae nomine more Societatis, prout scilicet uni Praeposito provinciali subest* ». Attamen a Cong. 6. d. 8. confirmata est facultas, iam concessa a Cong. 4. Patri Generali, applicandi huiusmodi bona seminariis nostrorum indigentibus provinciarum, in quas abdicantes admissi sunt, quamquam bona sita sint extra illas provincias. Vide etiam decretum ultimum Cong. 4. post dec. 67. Si abdicans « *imperfectionem secutus, particulari alicui Societatis nostrae loco extra provinciam applicare bona sua velit* » statuit Cong. 2. d. 23. can. 3., ea bona a Societate non esse admittenda, sed ab ipso in veros Christi pauperes extra Societatem dispensanda. « *Si vero ea alicui collegio intra provinciam assignaverit, sit in manu Praepositi Generalis potestas probandi eam applicationem vel improbandi* ». Cong. XI. d. 17. declaravit, posse Praepositum Generalem approbare et ratam habere hanc applicationem etiam post donantis mortem vel professionem, non obstantibus contrariis responsis Praepositorum Generalium. Vide etiam Ord. gen. 1. §. 10.

6° Licet abdicanti pactiones, P. Generali de eis informato et approbante, cum suis parentibus et quibuscumque aliis de legitima parte et aliis bonis ad se pertinentibus inire; qui tamen admonendi sunt prius, Societatem ipsam ad ea bona nullum ius habere. Cong. 3. d. 39. Legata tamen, pensiones, aut census sic reservati, etiamsi sint tenues, statim

applicentur alicui Societatis domicilio, nec de loco in locum sequantur abdicantem. Quod si haec applicatio ex aliquo casu fieri non possit, id certe fixum semper ratumque sit, debere summam integram pecuniarum illarum sive pensionum venire in manus potestatemque Superioris vel localis, vel provincialis, pro arbitrio Generalis. Cong. 12. d. 37.; Cong. 14. d. 14.; Cong. 20. d. 7. §. 1.; Ord. gen. 1. §. 10.

103. *Utrum abdicatio bonorum fieri possit per testamentum.*

Generatim non licet abdicationem facere per testamentum. Ratio est, quia abdicatio debet esse absoluta, qualis profecto non esset testamento facta, quum hoc revocari et mutari possit, donec vel morte vel gradus susceptione nondum confirmatum sit. Dixi, generatim id non licere; possunt enim casus occurrere, in quibus liceat. Sic licet in periculo mortis, si aliter disponere de bonis propriis difficile esset. Si tamen abdicans convalescat, debet revocare testamentum, et alia ratione disponere de suis bonis, ut abdicatio sit firma et irrevocabilis. Item licet cum Superioris permissione paulo ante professionem, quia testamentum professione confirmatur et fit irrevocabile; quum professi testandi sint incapaces. Non tamen puto, id fas esse ante gradum coadiutoris formati; quia, quum eorum vota sint tantum simplicia, testamentum non omnino confirmatur, nec fit irrevocabile; possunt enim dimitti, et dimissi votis solvuntur, atque iterum testandi capaces fiunt. Sic etiam testamento abdicatio fieri potest, quum nondum est iussa aut permissa. Quum enim nondum sit iussa aut permissa, non opus est, ut sit omnino firma et absoluta: et ex altera parte, quum in perpetuis versemur mortis periculis, convenit de propriis bonis testamento disponere, ne haec transeant ab intestato propinquis, quibus non erant relinquenda. Posset etiam hac ratione fieri abdicatio, si propter leges vigentes timor esset, ne abdicatio aliter facta suum effectum sortiatur. Sed in hoc casu puto abdicationem, testamento factam, quae est iure revocabilis, confirmandam abdicatione alio modo facta, quae irrevocabiliter conscientiam obliget. Conf. Sanchez t. 2. §. 7. c. 8.

104. *Utrum ad faciendam abdicationem Superioris venia opus sit.*

Quum bonorum abdicatio proprietatis usus sit, et quidem praestantissimus, quilibet autem proprietatis usus religiosus vi paupertatis voto interdicitur, planum est, scholasticis et coadiutoribus approbatis sese a suis bonis abdicare suo arbitratu absque Superioris venia minime licere, atque eos contra paupertatem peccare, si id faciunt. Dici quidem posset,

hanc veniam eis ab ipsis Constitutionibus iam factam esse, eamque sufficere, quin novam a Superiore habeant. Re enim vera ex Constitutionibus palam patet, bonorum abdicationem omnibus permissam esse; imo etiam exoptari, ut quam primum fiat: exigitur quidem a candidatis promissio eam faciendi, quum post elapsum novitiatus annum iussi fuerint; ast constitutum id videtur, ne ad libitum differatur. Laudabiliter igitur Superioris mandatum anteverti, et, quin id exspectetur, abdicatio prius fieri potest.

Huiusmodi ratiocinatio vi sane non caret, et quaestionem hanc dubiam saltem reddere valet; verumtamen Cong. 5. d. 59. « *seu novum in Societatem ius hac in parte introduxerit, seu auctoritative antiquum declaraverit (ad eum fere modum, quo Ecclesia veritates aliquas denuo proponit credendas de fide); ad utrumque autem potestatem habebat; simpliciter et absolute definivit, ad bonorum abdicationem Superioris facultatem requiri; eumque, qui post emissam tria vota substantialia nostrae religionis sua bona distribueret sine Superioris facultate, votum paupertatis Societatis violare.* » Ita Suarez de Relig. l. 4. c. 6. n. 10.

105. *Utrum Superioris venia requiratur, non solum ad faciendam abdicationem; sed seu ad bona pauperibus vel in pia opera distribuenda, seu ad ea consanguineis vel amicis relinquenda.*

Habita facultate abdicationis, nulla alia requiritur ad bona pauperibus vel in pia opera distribuenda. Constitutiones enim ipsae statuunt, abdicationem hoc modo faciendam esse. Quin imo ex Constitutionibus integrum est abdicanti bona sua iuxta propriam devotionem dispensare, his vel illis pauperibus ea elargiendo, aut huic vel alii pio operi dicando. Ex. gen. c. 4. §. 1.; Const. p. 3. c. 1. §. 7.

Si vero agatur de bonis renuntiandis consanguineis vel amicis, in Ex. gen. c. 4. §. 3. praescribitur, ut abdicantes contenti sint negotium hoc arbitrio unius, duorum aut trium, qui vita et doctrina commendentur, quos unusquisque cum Superioris approbatione elegerit, relinquere, et in eo quiescere, quod illi perfectius et ad maiorem Christi Domini Nostri gloriam esse censebunt. Itaque, ne ad renuncianda quidem consanguineis vel aliis bona, Superioris venia opus est, si consultores designati id perfectius et melius censuerint; renuntiantur enim ad Constitutionum normam. Sed, si abdicans id contra consultorum adhibitorum iudicium praestaret, paupertatis votum violaret; nam paupertatis votum,

quod necessario bonorum abdicationem complectitur, iuxta Societatis Constitutiones emisit; Constitutiones autem statuunt, ut bonorum abdicatio non fiat in consanguineorum aut amicorum favorem, nisi de consilio consultorum.

Obiici potest, eas normas, scil. ut bona propria pauperibus distribuatur, vel in pia opera impendantur, ut non relinquatur consanguineis aliisve, nisi adhibitis consultoribus et de eorum consilio, in Constitutionibus consuli quidem ut quid perfectius, minime vero praescribi ut obligatorium. Et sane Ex. gen. c. 4. §. 2. dicitur quidem « *bona pauperibus dispensare debent* », sed statim additur « *ut consilium evangelicum sequantur* ». Idem clarius constat ex Const. p. 3. c. 1. §. 7. et 9. « *qui se exiit bonis suis, sequatur Christi consilium... Haud dubie opus faciet maioris perfectionis.* » Item Ex. gen. c. 4. §. 3. non iubentur, sed « *contenti esse debebunt, hoc negotium arbitrio unius, duorum vel trium relinquere.* » Itaque qui non dispensat bona sua pauperibus, eaque consanguineis vel amicis renuntiat, aut non adhibitis consultoribus, aut contra eorum iudicium, minime videtur contra paupertatis votum facere; quia hoc votum obligat sub gravi, renuntiare autem bona aliter ac in Constitutionibus statuitur est tantum imperfectio, quippe quae consilio tantum adversatur.

Nihilominus P. Suaresius, loco citato, docet eum, qui aliter ac in Constitutionibus statutum est, de suis bonis disponit, votum paupertatis violare. Ratio est, quia vota emittuntur ac propterea servanda sunt iuxta Constitutiones. Iamvero abdicatio bonorum ad paupertatis votum evidenter pertinet; Constitutiones autem statuunt, qua ratione bona renuntianda sunt, non id relinquunt abdicantis arbitrio. Idem docet Sanchez l. 7. c. 27. n. 32.

Sequi consilia Christi per se quidem non est obligatorium, sed liberum; est tamen obligatorium nec amplius liberum, ut animadvertit Suaresius, iis, qui voto ad ea sequenda se adstrinxerunt; quod praestant quoad bonorum distributionem votum paupertatis in Societate emittentes. Si tamen Superior, subditi imperfectioni indulgens, ei permittit, ut de bonis suis ad libitum disponat, peccat quidem hic, sed non graviter contra votum paupertatis, illa consanguineis vel amicis renuntians, non adhibitis consultoribus vel contra eorum iudicium. Ratio est, quia, quoad abdicationem, votum paupertatis inducit quidem gravem obligationem cum eam faciendi, tum non eam faciendi proprio libitu, sed de Superioris venia; levem vero dumtaxat servandi reliqua in Constitutionibus statuta. Conf. Suaresium de Relig. l. 4. c. 6. n. 5.

106. *Utrum abdicatio, sine Superioris venia facta, non tantum sit sacrilega, sed etiam invalida.*

Huic quaestioni copiose responsum iam est, ubi egimus de bonorum acquisitione, a scholasticis vel coadiutoribus approbatis facta sine Superioris venia. Triplex est sententia: prima docet, huiusmodi abdicationes sine Superioris venia factas, esse omnino invalidas: altera, validas quidem, sed a Superiore irritabiles: tertia, quae videtur probabilior, eas esse validas neque a Superiore irritabiles. Earum rationes in loco citato allatae sunt, ibique videri queunt. Si tamen abdicatio, sine Superioris venia facta, non ita est perfecta et absoluta, ut rescindi non possit, etiam secundum tertiam sententiam abdicans vi voti paupertatis tenetur eam Superioris approbationi submittere, atque aliter de bonis suis disponere, si a Superiore illa improbetur. Vide quaest. 97.

CAPUT VIII.

DE VOTO PAUPERTATIS EMISSO A PROFESSIS ATQUE COADIUTORIBUS FORMATIS.

Quaestiones.

107. *Quinam sint effectus voti paupertatis a professis emissi.*

Quum hoc votum sit solemne, omnes producit effectus, quos idem parit in aliis ordinibus mendicantibus; spoliatur nempe voventem omni dominio, eumque quidquam acquirendi et possidendi incapacem reddit. Constitutionum praeterea et Bullarum Apostolicarum scitum est, non solum professos (atque idem est de coadiutoribus formatis), sed, eorum causa, etiam societatem ipsam incapaces esse hereditatem acquirendi.

108. *Quinam sint effectus voti paupertatis a coadiutoribus formatis emissi?*

Quamvis hoc votum eodem ritu nuncupetur, quo solemne, nihilominus est solum simplex; sed eisdem producit effectus atque solemne. Hinc et coadiutores formati omni dominio, illius vi, spoliantur, et quidquam acquirendo et possidendo impares fiunt. Sic in Constit. et Bullis Apostolicis statutum est. Si quis tamen coadiutor formatus e Societate dimittatur, ex eisdem Constit. et Bullis Apostolicis solvitur votis, quibus religiosus constituebatur, ac propterea bona acquirendi et possidendi capacitatem iterum acquirit.

109. *Utrum professi et coadiutores formati legatarii institui possint.*

Hereditatum tantum, ex Constit. et Bullis Apostolicis, incapaces sunt; hinc nihil obstat, quominus legatarii institui possint; quo iure etiam alii religiosi generatim, quamvis mendicantes, fruuntur. Legata tamen non sibi acquirunt, sed domui vel collegio, in quo morantur; quia quidquid monachus acquirit, monasterio acquirit. Quum autem domus professae bona immobilia retinere nequeant, si legatum est ex his bonis, id ad normam Constitutionum vendere tenentur. Collegiis autem, quae bona immobilia possidere possunt, legatum tale retinere fas est. Conf. Sanchez l. 7. c. 27. et Lugonem t. I. de Iust. disp. 3. sect. 5. n. 104.

110. *Quid dicendum de censibus et pensionibus professu aut coadiutori formato relictis?*

Si census et pensiones sunt ad breve tempus seu decennio minus, communis doctorum sententia tenet, ius acquiri a religiosis etiam mendicantibus illa percipiendi et fruendi; habentur enim uti legatum pecuniae annuatim per illud tempus illis solvendae. Si vero sunt ad longum tempus seu decennio maius, nullum in ea a religiosis mendicantibus ius acquiritur; esset enim ius ad habendos redditus certos, cuius sunt incapaces. Qui tamen illorum censuum et pensionum onere gravatur, ea persolvere debito fidelitatis et caritatis tenetur; et nihil obstat, quominus mendicantes ea tamquam eleemosynas acceptent, iisque fruantur. Quin imo possunt illum omni officio stimulare, ut oneri suo satisfaciat, (non enim impediuntur voto paupertatis, quam profitentur, quominus eleemosynas repetant eis relictas et debitas), non tamen actione civili eum cogere, quum stricto iure in eas careant. V. Suar. de Relig. l. 8. c. 17. 18. et seqq.

Hac ratione a domibus professis possunt adiri census et pensiones, earum professis et coadiutoribus formatis relictas, secundum ea, quae habentur Const. p. 6. c. 2. §. 2. et B. Quod si professus et coadiutor formatus, cui census aut pensio relinquitur, in collegio et domo probationis moratur, ex sententia Lugonis, in praecedente quaestione relata, arbitror, ab his posse illa etiam iure stricto percipi, saltem donec professus et coadiutor formatus vitam illic degit. Ratio est, quia, ex iure communi et ex nostris Constitutionibus, professi et coadiutores formati hereditatis tantum incapaces sunt, non vero legatorum, censuum et pensionum; quum autem, quidquid acquirit monachus, monasterio acquirat, et collegiis

atque domibus probationis minime vetitum sit, uti domibus professis, ne certos redditus habeant, nihil vetat, quominus illos census et pensiones etiam ad longum tempus percipiant.

Dixi: saltem donec professus et coadiutor formatus in collegio aut domo probationis degit; quia hac ratione hae domus illorum ad eos census et pensiones ius habent; quod propterea cessat, abeuntibus illis. Aliter statuimus de legatis, quia legata tota simul et una vice acquiruntur et adeuntur, et semel acquisita et adita possunt retineri. Non idem est de censibus et pensionibus; nam quum istae annue certo tempore solvendae sint, annue et illo certo tempore solummodo acquiritur ius ad eas percipiendas; discedente autem professo aut coadiutore formato a collegio aut domo probationis, domus istae illo iure spoliantur, quod tantum ratione eorum illic degentium acquisiverant.

Animadvertendum est autem, ex Cong. 12. d. 3. et Cong. 14. d. 14. nec non ex Cong. 20. d. 7., census et pensiones nostris relictas alicui certo loco fixe applicandas esse.

III. *An census et pensiones, professo aut coadiutori formato relictæ, possint ab eis vendi, alienari, aut de eis pactiones iniri.*

Nihil huiusmodi fas eis est sine Superioris venia; qui propterea votum paupertatis, imo et iustitiam violarent, si quid suo arbitratu agerent. Violarent votum paupertatis, quia sine Superioris facultate actum proprietatis ponerent: violarent etiam iustitiam, quia quae religiosus acquirit, non sibi acquirit, sed religioni. Illis itaque actionibus de bonis non suis disponderent.

Hinc sequitur, omne id, quod ipsi faciant suo arbitratu, invalidum et irritum esse. De venia autem Superioris illi actus liciti et validi sunt, si in census et pensiones ius strictum acquisitum est, prout in quaestionibus praecedentibus disputavimus; secus non, quum versentur circa bona, in quae ius civile non habetur. Tenetur sane, qui illorum censuum et pensionum onere gravatur, ea religiosis persolvere, quamvis his nullum ius in ea competat; non potest tamen obligari et cogi, ut ea aliis persolvat, quia eius obligatio est tantum ad eleemosynas religiosis annue erogandas; nullo pacto autem haec obligatio potest mutari in obligationem solvendi annuatim pecuniam aliis, qui ad eam strictum ius acquirerent. Nihilominus, si ipse, ut sese illo onere liberaret, vel aliis de causis, libere et sponte consentiret, ut religiosi de censibus et pensionibus sibi relictis suo arbitratu disponderent vel cum ipso vel cum aliis, omnes illi actus

liciti et validi sunt; consentienti enim et volenti nulla fit iniuria. Vide Suar., qui late hanc quaestionem tractat. de Rel. l. 8. c. 17 §. 18. et seqq.

112. *An valeat census vel pensio annua, professo aut coadiutori formato relicta ad vitam.*

Non est dubitandum, quin valeat, quatenus qui illo onere gravatur, ei satisfacere tenetur. Utrum autem valeat, quatenus domus professsa in illum censum ius acquirat, controverti potest. Sanchez l. 7. c. 26. n. 40. loquens de Minoribus, docet id valere, hoc argumento nixus: Minoribus legata tantum perpetua aut ad longum tempus interdicuntur. Sed huiusmodi legatum nec est perpetuum, nec est ad longum tempus. Non primum, quia perpetuitas attendi debet respectu religionis, cui relinquitur et acquiritur, non ad vitam alicuius: non alterum, quia nihil morte certius, et nihil eius hora incertius; itaque, quum quotidie possit legatum extinguí, non potest dici fieri ad longum tempus. Quod si legatum non est neque perpetuum neque ad longum tempus, erit validum. Si ratiocinatio P. Sanchez est valida, profecto etiam domus professsa acquireret ius in illud legatum.

At De Lugo sec. l. n. 102. negat, vel saltem dubiam habet huiusmodi legati validitatem. Ratio eius est, quia redditus annui pro vita, praesertim iuvenis et robusti, vendi et emi solent pretio correspondente decem et pluribus annis; quare moraliter ille aestimatur victurus saltem decem annos; decennium autem est longum tempus. Legata autem facta domibus mendicantibus ad longum tempus sunt invalida. Quare laudatus auctor censet, a domo professsa in hoc legatum ius acquiri non posse, nisi ad breve tempus, seu decennio minus, quia annui census, uti vidimus, ad breve tempus tantum mendicantibus permittuntur, tamquam elemosyna partim eis eroganda singulis annis per illud tempus. Quamobrem praeterito illo tempore, desinit omne ius in legatum.

113. *Cui acquirantur legata, professo aut coadiutori formato advenientia, qui omnia iura sua, etiam futura collegio determinato per abdicationem renuntiaverit.*

Ex iis, quae in quaest. 101. disputavimus, planum est, renuntiationem iurium post susceptum gradum obtingentium esse penitus nullam et invalidam. Hinc sequitur, legata, de quibus heic quaeritur, profecto non acquiri collegio, cui abdicans iura sua omnia etiam futura cessit. Vidimus autem in quaest. 22., domos nostras non posse succedere in hereditate professorum et coadiutorum formarum, sed posse in legatis. Legata ita-

que illa collegio vel domui acquiruntur, in qua professus aut coadiutor formatus degit, quum eis obtingunt, iis exceptis, de quibus egimus in quaest. 24.

114. *Utrum liceat professis et coadiutoribus formatis in collegiis aut domibus probationis degere, eorumque bonis sustentari.*

Ex Const. p. 6. c. 2. §. 3. et 4. « *Professi vivant ex eleemosynis in domibus, cum aliquo non mittuntur; nec officium Rectorum ordinarium in collegiis, vel Universitatibus Societatis habeant (nisi ipsarum necessitas, vel magna utilitas id exigeret), nec redditibus eorum in domibus utantur. Coadiutores, quamdiu in domibus erunt, quae ex eleemosynis vivunt, et ipsi eodem modo vivant. In collegiis, si Rectores fuerint, vel lectores, aut alioqui in rebus necessariis vel valde convenientibus eisdem collegiis utiles fuerint, vivant sicut reliqui, ex eorum redditibus, quamdiu eorum opera collegia indigebunt. Cum autem desierint utiles esse collegiis, desinent in eis habitare; et in domibus Societatis, ut de Professis est dictum, habitabunt* ».

Possunt tamen professi, iter habentes, diem aliquem vel tempus congruum in collegiis manere, atque etiam diu « *quando necessarium aut conveniens ad universale bonum id videretur; ut si aliquis, cum expressa facultate Praepositi Generalis, scribendi gratia per tempus aliquod se eo reciperet* ». Const. p. 6. c. 2. C.

Eodem modo cum professi tum coadiutores, senio aut morbo confecti, et ad operandum in vinea Domini non idonei, ex Bulla Pii V. et Iulii III. possunt de licentia P. Generalis in collegiis habitare, et eorum proventibus sustentari.

Ad scrupulos eximendos, quum res minimae ducantur pro nihilo, declaravit praeterea S. Ignatius in dicta constitutione, lit. D., professos iter agentes posse a collegii Rectore viatico aliquo et eleemosyna iuvare; viatico et vestitu instrui, quum e domibus ad collegia mittuntur; in horto collegii infirmi vel sani, animi relaxandi causa, recipi. Item ex Const. p. 4. c. 2. F. collegiorum bonis sustentari possunt quotquot, vel spirituali vel temporali utilitati illorum vacant, uti sunt administratores, concionatores etc... Quod omnino interdicitur, id est, ne scil. collegiorum redditibus ad victum et vestitum et alias expensas proprias domus professae iuventur; ne professi et coadiutores formati, quamdiu in illis degunt, collegii expensis alantur, Const. p. 6. c. 2. D.

Nihilominus collegiorum expensis sustentandi etiam sunt, qui extra ipsa illorum gerunt negotia. Const. p. 4. c. 2. §. 5. et E. Vide etiam Cong. I. d. 61. et Cong. 2. d. 82. et 83.

115. *Utrum adiri possit hereditas, professo aut coadiutori formato iure civili obtingens, ubi eorum incapacitas a Gubernio non admittitur.*

Per se nullo modo licet; lege enim ecclesiastica religiosi professi, et in Societate etiam coadiutores formati, etsi non professi, incapaces sunt hereditatis, et tamquam mortui habentur. Hinc huiusmodi hereditatibus renuntiandum est, nec de eis licet quidquam disponere in bonum alicuius; quum enim nullum in eas ius nec a religioso nec a religione acquiratur, nullum actum de eis ponere fas est, qui sit domini proprius.

Ast S. Poenitentiaria, Instructione data 18. aprilis 1867. religiosis dispersis in Italia, inter alias hanc facultatem concessit: « *N. XVII. Facultatem concedit locorum Ordinariis quoad moniales, et Superioribus Generalibus quoad viros regulares, indulgendi, sive per se, sive per idoneas personas ab eis subdelegandas, respectivis subditis in Italia suppressis, ut, attentis peculiaribus circumstantiis, iisque perdurantibus, non obstante solemni paupertatis voto, bona sibi legitimo iure spectantia, ac etiam hereditates, salvo tamen iure tertii quaesito, recipere, adire ac retinere, deque iis nedum contractus inire, sed etiam in pios honestosque usus, ac praesertim in favorem sui Ordinis, aut Instituti, necnon in grati animi significationem, per actus sive inter vivos, sive causa mortis disponere valeant, accedente ipsius Ordinarii, aut Superioris, vel alterius per eum deputati, aut saltem, in casu necessitatis, confessarii consilio et approbatione; ita tamen, ut rerum suarum administrationem ac redditus, quamdiu vixerint in communitate, quae temporalia bona possidere possit, eidem Communitati tradere, et quidquid ex bonis propriae religionis eisdem provenerit, ipsi Religioni, adhibitis cautelis, relinquere teneantur. Quod si Communitas sit ex iis, quibus possessio bonorum temporalium permissa non sit, administrationem hoc in casu committat alicui tertiae personae ita, ut absque licentia Ordinarii aut Superiorum regularium nihil de fructibus sibi applicare, aut quocumque modo disponere possint* ».

Eadem tamen S. Poenitentiaria, interrogata, utrum haec facultas ad religiosos etiam non professos extendatur, ita ut eis professionem emitentibus Superior Generalis permittere possit proprietatem bonorum, quae possident, hisce verbis respondit die Maii 21. 1880.: « *Negative, sed teneri*

se omnino abdicare omni iure ac proprietate eorumdem bonorum iuxta proprii Ordinis Constitutiones. Declarat vero eadem S. Poenitentiaria mentem suam in concedenda facultate, expressa n. 17. Instructionis sub die 18. Aprilis 1867. datae, nullatenus fuisse, ut per Superiores Generales Ordinum regularium subditis in Italia suppressis indulgeri valeat proprietas seu dominium bonorum, quacumque ratione sibi obvenientium, quae iidem regulares ratione sollemnis professionis non sibi sed monasterio seu Ordini acquirunt ».

Regularibus utriusque sexus iam solemniter professis in Belgio haec eadem facultas concessa fuerat 1. Dec. an. 1820., et confirmata an. 1878. a Leone XIII., qui insuper declaravit « non solum Regulares utriusque sexus in Belgio, etiam qui vota sollemnia nuncuparunt, praedictos omnes actus (bona acquirendi, retinendi atque administrandi deque iis disponendi) valide ac licite exercuisse et exercere »; sed « potuisse ac posse tuta conscientia etiam cum iureiurando asserere, se voluisse ad normam legum civilium verum dominium bonorum a se possessorum acquirere, una cum iure de iis disponendi ».

P. Gautrelet (in opere « Traité de l'état religieux » t. II. p. 599.) asserit, hanc facultatem religiosi quoque Galliae dispersis an. 1880. extensam fuisse; sed id non videtur erui posse ex decreto Congreg. Episcop. et Regul., dato 10. Iulii 1881., cui laudatus auctor innititur.

116. *Qua ratione huiusmodi concessionem conciliari queant cum incapacitate dominii, voto sollemni paupertatis inhaerente.*

Non est dubitandum, quin S. Sedes supradictis facultatibus nullatenus voluerit solvere votum solenne paupertatis; nam in iis concedendis expresse declarat, hoc integrum manere (non obstante sollemni voto paupertatis: etiam qui vota sollemnia nuncuparunt). Iamvero quomodo cum voto sollemni paupertatis conciliari potest bonorum acquisitio et possessio?

Post Bullam Gregorii XIII. « Ascendente Domino » uti omnino certa habenda est sententia, quam plures auctores iam prius docuerant, « voti sollemnitate sola Ecclesiae constitutione inventam esse »; id enim expressis verbis in illa asseritur. Quemadmodum autem Ecclesia sua auctoritate sollemnitate votorum statuit, ita effectus ab hac productos. Inter hos autem recensetur incapacitas possidendi, quae propterea inducta est lege ecclesiastica. Nihil ergo impedit, quominus S. Sedes in casibus particularibus ab illa dispenset. Hinc religiosi, quibus facultas

possidendi fit, votis suis solemnibus obstricti procul dubio manent: hoc unum eis conceditur, ut eximantur tantum ab uno ex effectibus a voto productis, scil. ab incapacitate possidendi.

Animadvertendum praeterea, dominium honorum, quod, dictis facultatibus, professis conceditur, esse merum dominium; nec illud eos acquirere, nec de bonis acquisitis disponere posse suo arbitrio, sed de licentia dumtaxat Superiorum. Inde sequitur, facultates a S. Sede concessas, nulloatenus paupertati religiosae officere.

117. *Utrum facultate, concessa a S. Sede regularibus in Belgio et dispersis in Italia, uti etiam possint quotquot in iisdem versantur conditionibus, seu in regionibus, ubi congregationes religiosae a Gubernio non approbantur, atque ideo possidendi incapaces sunt.*

Ita sentire videtur P. Nicolaus Nilles in dissertatione Oeniponte edita de iuridica votorum solemnitate. Eandem doctrinam prior docuit P. De Buch in opere, cui titulus, « De solemnibus votorum, praecipue paupertatis religiosae, Epistola » Bruxellis 1862. Suam sententiam hoc argumento tuetur. Incapacitas possidendi religiosorum oritur ex lege ecclesiastica; leges autem, etiam irritantes, non obligant ubi et quando non solum non iuvant, sed imo nocent communitati. Atqui incapacitas possidendi religiosorum maxime eorum communitati nocet, ubi Congregationes religiosae a Gubernio non approbantur; nam impedit, quominus hae per suos religiosos acquirant seu hereditates seu legata sibi a benefactoribus relicta. Hinc ipsa Congregatio Concilii uti valida approbavit matrimonia clandestina, inita in Zelandia saeculo 17. ineunte, et in Gallia saeculo 18. exeunte, quando propter illarum regionum civiles perturbationes coram parocho vel nullo modo vel valde difficulter iniri possent; quum tamen tum in Zelandia tum in Gallia promulgatum fuisset Concilium Tridentinum, et vigeret lex matrimonia clandestina irritans. Quapropter P. Nilles arbitratur, facultatem a Sancta Sede regularibus in Belgio et dispersis in Italia concessam, potius quam facultatem et legis dispensationem, fuisse legis declarationem et epicheiam; seu Sanctam Sedem authentice definitivisse, legem, quae possidendi incapaces reddit religiosos professos, non afficere regulares in Belgio et dispersos in Italia propter acerrimas conditiones, quibus premuntur. Ergo nec afficit quotquot alibi in iisdem conditionibus versantur.

Quamvis haec argumentatio sua vi non careat, nihilominus non mihi

videtur probare quod intenditur. Re enim vera certum quidem est, leges non obligare, ubi earum observantia, nedum communitati prosit, plurimum nocet. Sed hoc principium nullo modo applicari potest religiosis professis, ubi Communitates religiosas a Guberniis non approbatae possidere nequeunt, ad illos eximendos a voti lege et obligatione, qua dominii incapaces sunt. Nam haec lex maximae utilitatis est omnibus religiosis professis ubicumque sint; nec damna, quae eorum communitatibus alicubi parit, tanta sunt, ut praevaleant bono singulorum religiosorum, quod est finis illius legis. Damna, ex hac voti lege allata communitati, haec fere sunt; quod communitas privetur aliqua hereditate et legato suis religiosis relicto; quae essent irrita, propterea quod hi ea adire prohibentur. Sed huiusmodi hereditates et legata sunt rara, et aliis modis communitati religiosae relinqui possunt, ita ut ei inserviant. E contra maximum bonum est, quod singuli religiosi perseverent ubicumque in paupertate, quam professi sunt; quod quidem bonum praevalet procul dubio damno, quod patitur communitas.

Aliter est de matrimoniis clandestinis, in Zelandia et Gallia a S. Concilio declaratis validis, quae in exemplum adducuntur. Nam in illis regionibus, tristissimis illis temporibus, lex ecclesiastica, irritans matrimonia clandestina, nullius fuisset utilitatis, et innumera damna peperisset, uti per se patet; hinc certe mens Ecclesiae minime fuit, ut adhuc vigeret. Itaque censeo, regulares professos, qui alibi subiicerentur conditionibus, in quibus versantur in Belgio et in Italia, nullatenus a lege eximi, quae eos dominii incapaces reddit. Quod autem his concessum est ex tenore seu Brevium, seu Declarationum Sanctae Sedis, plane patet, non fuisse profecto solam legis declarationem, sed veram facultatem eis factam legis dispensatione.

118. *Utrum regulares, quibus a Sancta Sede facta est dominii facultas, eadem ratione, qua bona sibi legitimo iure obtingentia acquirere et possidere possunt, possint etiam quae pertinent ad suas communitates.*

Si attente perpendantur indulta, a Sacra Poenitentiaria regularibus in Belgio degentibus et Italis dispersis concessa, patet, ea non extendi ad bona quaecumque, sed ad ea dumtaxat, in quae vi legum civilium verum ius habent; quo tamen, utpote religiosi, vi legum ecclesiasticarum uti prohibentur. Et sane en verba, quibus exprimitur decretum, datum pro Belgis die 1. Dec. 1820.: « *Sacra Poenitentiaria intelligens velle omnino gubernium, ut vetus illud decretum (18. Febr. 1809.) a Regu-*

laribus regni belgici observetur, quo proprietas, possessio et administratio bonorum, quae ad eos pervenerunt, singulis religiosis ac monialibus vindicetur, concedit de expressa auctoritate apostolica, Regularibus utriusque sexus iam solemniter professis, ut ea bona acquirere, retinere ac administrare, deque iis in pios honestosque usus disponere possint, non obstante voto paupertatis, dummodo cum debita Superioribus legitimis dependentia haec faciant ». Plane heic quaestio est de bonis, quae ad religiosos ipsos perveniunt et vere pertinerent, ni obstaret votum solenne paupertatis, et vere pertinent, hoc obstaculo per facultatem a S. Sede concessam ablato. Hinc Leo XIII., indultum confirmans rescripto S. Poenitentiariae, declarat regulares Belgas, qui illo usi sunt vel utentur, « *potuisse ac posse tuta conscientia etiam cum iureiurando asserere, se voluisse, ad normam legum civilium, verum dominium bonorum a se possessorum acquirere una cum iure de iis disponendi* ». Indultum concessum regularibus in Italia fere iisdem verbis exprimitur. In eo etiam sermo est *de bonis legitimo iure ad ipsos religiosos spectantibus*.

Porro seu in Belgio seu in Italia regulares, quamvis professi, praeter bona, quae sunt vere et stricto sensu eis propria ob concessam facultatem (quamvis de iis nullo modo sine Superiorum assensu disponere valeant), alia acquirunt et possident, quae non ad ipsos pertinent, sed ad suas communitates. Quaeritur igitur, utrum horum bonorum dominium habeant eadem ratione, qua suorum, ita ut iurare etiam licite possint, huiusmodi bona esse vere sua.

Dubitari nequit, quin coram legibus civilibus res ita se habeat; quia quae dicti religiosi acquirunt, seu sua seu communitatis, ea acquirunt ad normam legum civilium. Hinc arbitror, fas eis esse etiam iurare, se coram legibus civilibus esse veros dominos omnium illorum bonorum. Verum coram lege ecclesiastica et in conscientia aliter omnino se rem habere sentio. Nam revera bona communitatis non sunt eis propria, sed communitati; atque illi ea possident non tamquam propria, sed uti ad communitatem pertinentia; nec S. Sedes eis indulsit, ut sibi tamquam propria acquirant bona, in quae nullum ius habent. Ipsi in huiusmodi bonorum acquisitione et possessione repraesentant communitatem, huius sunt vicarii dumtaxat et administratores, et quidquid gerunt, nomine quidem suo coram legibus civilibus gerunt, sed revera in conscientia et coram lege ecclesiastica nomine communitatis. Hinc, si ab auctoritate ecclesiastica iurare iubeantur, utrum huiusmodi bona sint eis an communitati propria, nemo dixerit, eos posse asserere primum; sed tenentur alterum affirmare.

Idem de ipsis dicendum, quod de heredibus et legatariis fiduciariis; qui coram lege civili habentur quidem uti hereditatum et legatorum veri domini, sed in conscientia coram Deo et lege ecclesiastica minime sane sunt. Propterea, si auctoritas civilis eos cogeret ad iurandum, utrum ea, quae possident, possideant tamquam propria an nomine communitatis, arbitror nefas eis esse, asserere a se ea possideri tamquam propria et minime nomine communitatis. Assererent enim quod non est. Aliter est de iis, quae iure aliquo eis debentur, et quae acquirere nequibant hac solum de causa, quia sunt religiosi. Hoc enim obstaculo ablato a Sancta Sede, quae eos reddit capaces acquirendi dominium bonorum, quae eis obveniunt, haec fiunt vere et stricto sensu eis propria; hinc ipsi possunt iureiurando confirmare, rem ita esse.

119. *Quomodo regulares etiam professi in regionibus, ubi Congregationes religiosas non sunt approbatae, nec possidendi capaces, earum bona acquirere, possidere, et de his contractibus atque etiam testamento disponere valeant.*

Suppono, quod caeterum controverti nequit, Congregationes religiosas, modo a S. Sede sint approbatae, nec suis Constitutionibus prohibeantur, bona stabilia acquirere et possidere posse. Item suppono, quod etiam extra controversiam est, hoc iure a nulla lege civili Congregationes religiosas spoliari posse. Illud enim ius Congregationibus tribuitur ab Ecclesia, quae eas earumque Constitutiones sua auctoritate approbat; rei publicae autem moderatores, sicut nequeunt destruere Congregationes, quas Ecclesia approbat et excitat, ita nequeunt illas iuribus privare, quas Ecclesia eis concedit. Hinc sequitur, Congregationes religiosas, a S. Sede approbatas, et bona stabilia possidendi capaces, ubicumque sint, ius bona stabilia acquirendi, administrandi atque alienandi secundum suas Constitutiones et leges ecclesiasticas habere, quamvis hoc ius a lege civili non agnoscatur, imo ut nullum respuatur.

Iamvero necesse non est, ut hoc ius a tota communitate exerceatur; sed haec potest, solet, quin imo debet, si eius Constitutiones ita praescribunt, huius iuris exercitium alicui, vel aliquibus committere. Plerumque hic commissarius est communitatis Superior. In Societate omnium bonorum administratio P. Generali demandata est, qui tamen ea fungi debet secundum Constitutiones. Hae autem praescribunt, ut illam gerat per Rectores et procuratores pro facultatibus, quas eis impertitur. Per se

igitur nihil obstat, quominus regulares, quamvis professi, vel ex officio, vel delegati ab eo, cui hoc officium incumbit, nomine communitalis omnia iura ad bona temporalia spectantia exerceant; inter quae recensetur etiam horum acquisitio et possessio.

Nec id voto paupertatis, quo religiosi professi dominii incapaces redduntur, ulla ratione adversatur. Nam quidquid agunt, nomine communitalis agunt: votum autem paupertatis adimit quidem singulis religiosi omnia iura in bona temporalia, sed non ipsi communitali. Si tamen ab auctoritate civili iuberentur iureiurando testari, utrum quae acquisierunt et possident, nomine proprio an communitalis acquisiverint et possideant, equidem arbitrator, uti superius iam dixi, teneri veritatem, uti est, affirmare.

CAPUT IX.

VOTUM DE NON RELAXANDA PAUPERTATE.

Quaestiones.

120. *Quae sit materia voti simplicis, quod professi emittunt, de non relaxanda paupertate.*

Ex formula voti, nec non ex Constitutionibus id praescribentibus, plane patet, quae sit eius materia. Duo scilicet complectitur: 1. Abstinētiā ab omni actu, quo immutatio procuretur eorum, quae ordinata sunt circa paupertatem in Constitutionibus Societatis, nisi quando causa iusta rerum exigentium videretur paupertas restringenda magis; 2. Negationem consensus ad faciendam istam immutationem, si haec in Congregatione generali proponeretur. Formula enim voti haec est: « *Promitto, nunquam me acturum quacumque ratione, ut quae ordinata sunt circa paupertatem in Constitutionibus Societatis immutentur, nisi quando iusta causa rerum exigentium videretur paupertas restringenda magis.* » In Constit. autem p. 6. c. 2. §. 1. haec habentur: « *Quicumque in ea Professionem emisierint, se ad innovationem Constitutionum, in iis quae ad paupertatem pertinent, nihil facturos promittant: nisi eam in Domino magis restringendam iudicarent.* » Et in declar. A huius constitutionis: « *Post emissam Professionem unusquisque promittat... quod nunquam assentietur ad immutandum, quod ad paupertatem in Constitutionibus pertinet; nec in conventu totius Societatis congregatae, nec per se ipsum ulla ratione id curando.* »

121. *Quae sit paupertas, quam integram servandam vovent professi.*

Sanchez §. 6. Sum. c. 18. n. 8. arbitratur, professorum votum de non relaxanda Societatis paupertate ad Societatis professae dumtaxat, seu ipsorum professorum eorumque domorum et Ecclesiarum paupertatem referri. Suam sententiam suffulcit auctoritate Const. p. 6. c. 2. A. ubi haec habentur: « *Innovari quod ad paupertatem attinet, est relaxari ad redditus, vel possessionem ullam in proprium usum, vel ad sacristiam, vel ad fabricam, vel ad aliquem alium finem, praeter id quod ad collegia et domos probationum attinet, admittendum.* » Ergo, infert, votum est tantum de non relaxanda paupertate Societatis professae, admittendo redditus vel possessionem ullam; adeoque ab hoc voto explicite excipiuntur collegia et probationis domus. Quamobrem censet Sanchez, non agere contra votum hoc professum, qui vel procuret vel assentiatur, ut coadiutores formati dominii atque hereditatum capaces fiant, atque in has, eorum ratione, collegia et probationum domus succedere possint; vel ut alia similia, in Constitutionibus de paupertate sancita, innoventur. Idem sentire videtur P. Lezzana c. 2. c. 4. n. 11.

Suaresius vero l. 6. c. 6. n. 18., nec non Castro-palao c. 3. tr. 16. disp. 5. p. 4. n. 5., et alii verius docent, votum de non relaxanda paupertate ad omnem paupertatem extendi a Constitutionibus praescriptam, quae sub votum cadit.

Re enim vera: 1° S. Patris mens fuit, ut clare patet ex Const. p. 6. c. 2. §. 1., voto illo efficere, ut *paupertas Societatis*, in sua puritate conservaretur, et impedire quominus, *quae ab ipso quoad paupertatem Societatis ordinata sunt*, per declarationes aut innovationes, suo spiritui minime consentaneas, immutarentur. Sed nullatenus id consecutus esset, si votum de non relaxanda Societatis paupertate ad professos tantum eorumque domos et Ecclesias coaretasset.

2° S. Pater statuit, ut professi « *se ad innovationem Constitutionum in iis, quae ad paupertatem pertinent, nihil facturos promittant* »; quod vovent professi hysce verbis: « *promitto... nunquam me acturum quacumque ratione, vel consensurum, ut quae ordinata sunt circa paupertatem in Constitutionibus Societatis immutentur.* » Ast in Constitutionibus circa paupertatem plura alia, praeter ea quae pertinent ad Societatem professam, ordinata sunt. Hoc porro sensu votum de non relaxanda paupertate, intelligitur etiam et explicatur a Gregorio XIII, in Bulla « *Ascendente.* »

3° Paupertas, quam relaxari professis prohibet S. Pater, eadem est, quam restringi permittit in quibusdam casibus, « *nisi aliquo modo pro rerum occurrentium ratione, eam in Domino magis restringendam iudicarent.* » Sed paupertas, a S. Patre Societati professae praescripta, est maxima; nec apparet, qua ratione restringi adhuc queat. E contra restringi profecto posset paupertas, quatenus ad scholasticos atque ad collegia et probationis domos pertinet. Votum igitur de paupertate non relaxanda illos et haec quoque complectitur.

Ratio, cui innititur sententia contraria, sic a Castro-palao solvitur: « *Fateor, ibi (Lit. A) solum declarari paupertatem domorum professorum, eo quod est praecipua materia huius voti; sed inde non infertur, aliam sub dicto voto non esse comprehendendam. Ex Constit. imo planum est, comprehendendi omnem paupertatem Societatis. Neque verum est, in illa declaratione collegiorum et domorum probationis paupertatem a voto excludi, sed solum excludi ab incapacitate, quam habent domus professorae, habendi redditus et possessiones in communi ad proprium usum.* »

Ita Castro-palao; et vel ex hoc corrueret contrariae sententiae fundamentum. Sed insuper negandum omnino videtur, hanc S. Patris declarationem referri tantum ad professos et domos professoras; sed complectitur domos omnes Societatis, exceptis collegiis et domibus probationis, et omnes illius religiosos, sive professos sive coadiutores formatos. Nam relaxationes, hoc loco a S. Ignatio significatae, duae sunt: 1^a relaxatio « *ad redditus... praeter id quod ad collegia et domos probationum attinet, admittendum.* » Ergo nulla alia domus, sive professa, sive residentia, sive alio quocumque nomine nuncupata, dotari potest. — 2^a Relaxatio « *ad possessionem ullam in proprium usum... vel ad aliquem alium finem praeter id, quod ad collegia et domos probationum attinet, admittendum.* » Ergo, extra collegia et domos probationis, nemo e Societate, sive sit professus sive coadiutor formatus, potest ex illorum redditibus aliquid in proprium usum deducere, vel in alium finem, praeter designatum a Constitutionibus et a Bullis Pontificiis. Hic est sensus obvius huius declarationis. Cf. etiam Ex c. 1. §. 4. et totam §. primam, cui haec declaratio adiecta est. Ergo complectitur omnes domos societatis, exceptis collegiis et domibus probationis, et omnes religiosos, sive professos sive coadiutores formatos. Nec dicatur, verba haec declarationis intelligi debere tantum de iis, quibus tantum in §. 1. iubetur votum de non relaxanda paupertate, scilicet de professis. Nam aliud est, quod tantum professi voveant; aliud, quod professi voveant tantum quoad se. Illis tantum, qui sunt veluti nucleus Societatis, imponitur votum; sed hoc ex §. 1. illis ideo im-

ponitur, ut paupertas Religionis (non professae solum, sed totius) *in sua puritate conservetur*; ne immutentur, quae a primis fundatoribus bene ordinata fuerant; ut *Societati* (absolute, toti scilicet, et non tantum ex parte) prospiciatur.

122. *Utrum votum de non relaxanda paupertate constitutiones quoque de non accipiendis stipendiis pro ministeriis Societati propriis complectatur.*

Suaresius, loco superius citato, docet, Constitutiones « *eatenus tantum cadere sub hoc voto, quatenus pertinent ad materiam voti paupertatis in Societate.* » Idem tradit Castro-palao. Animadvertendum, prohibitionem de non accipiendis stipendiis pro nostris ministeriis, iuxta Suaresii sententiam, materiam esse in Societate voti paupertatis. Quum vero et ipse fateatur, quaestionem hanc sub lite adhuc versari, quia Cong. 5^a d. 29. post longas disceptationes renuit eam definire; sequitur, illius sententiam opinionem tantum esse, quantumvis probabilem, sed non certam. Dubium itaque est, utrum vi voti an Constitutionum duntaxat, ne stipendia pro ministeriis nostris admittamus, prohibeamur; ac propterea dubium quoque, an haec prohibitio sit materia voti de non relaxanda paupertate: lex porro dubia non obligat.

In praxi quidem paupertatis votum violaret, qui stipendia pro aliquo ministerio acceptaret; quia Congregatio 5. citato decreto, ut gravissima haec constitutio exacte observaretur, vetuit, ne ullus Superior, ac ne ipse quidem Praepositus Generalis in ea dispensaret; vi autem voti religiosae omnibus pecuniam accipere sine Superioris venia vetitum est. Propterea Congr. 12. d. 39. rogata: « *ut declararet, an accipere aliquid tamquam stipendium, vel eleemosynam in compensationem pro missis, concionibus, aliisque id genus Societatis nostrae ministeriis, ita sit contra paupertatis nostrae votum, ut non tantum id reipsa non liceat, sed neque ex ulla Superiorum licentia fieri licitum possit.* » Respondit: « *Censuit Congregatio, ex Decreto 29. Congr. 5^a videri satis clarum, ex nulla Superiorum licentia id fieri licitum posse. Ne tamen in ea re ullus supersit dubitandi locus, declarat insuper, nullius Superioris, ac ne Generalis quidem, posse super ea vel licentiam, vel dispensationem seu licitam seu validam esse.* »

Nihilominus decretis Congregat. 5^{ae} et 12^{ae} non efficitur, ut constitutio de non accipiendis stipendiis pro ministeriis Societati propriis sit materia certa voti de non relaxanda paupertate, ac propterea ex principio « *lex dubia non obligat* », illa prohibitio non cadit sub hoc votum. Re enim

vera constitutionis transgressio sacrilega esset, non ex eo quod constitutio est materia voti paupertatis, sed propterea quod Congregationes 5^a et 12^a abstulerunt omni Superiori, etiam Generali, facultatem permittendi, ut ullus ex nostris stipendia accipiat pro ministeriis; religiosus autem quilibet paupertatis votum transgreditur, pecuniam sine Superioris facultate accipiens.

Caeterum Congregatio Generalis ius habet mutandi decreta Congregationum praecedentium: si qua igitur prohibitionem a Congregationibus 5^a et 12^a omnibus Superioribus factam, tolleret, constitutio de non accipiendis stipendiis pro nostris ministeriis non vi voti paupertatis obligaret, sed vi Constitutionum tantum: hae autem non obligant sub culpa; et ab his Superiores, et praesertim Generalis, dispensare possunt. Ex his omnibus sequeretur, licere professis procurare et assentiri, ut constitutio de non accipiendis stipendiis pro ministeriis Societatis innovaretur; id saltem eis nefas non esse vi voti de non relaxanda paupertate.

Nihilominus tamen arbitror, id huius vi voti professis interdictum. Et sane, uti in praecedente quaestione ostendimus, professi, ad mentem S. Ignatii, nec non secundum Bullam Gregorii XIII. « *Ascendente* », vovent, nunquam se acturos quacumque ratione, vel consensuros, non tantum ut immutetur Societatis paupertas vi voti observanda, sed etiam ut ea, quae ordinata sunt in Societatis Constitutionibus circa paupertatem, immutentur; nempe promittunt, quod S. Ignatius praescripsit « *se ad innovationem Constitutionum in iis, quae ad paupertatem pertinent, nihil facturos.* » Porro nemo inficiabitur, constitutionem de non acceptandis stipendiis pro Societatis ministeriis maxime pertinere ad Societatis paupertatem. Id clare patet ex eo, quod in Constitutionibus pluribus in locis et gravissimis verbis id a S. Ignatio interdicatur. Exam. Gen. c. 1. n. 3.; Const. p. 4. c. 7. n. 3. – p. 6. c. 2. n. 7. – p. 10. n. 5. Propterea Societas seu Congregationum decretis seu PP. GG. Ordinationibus et responsis, « *illius gravissime Constitutionis* (verbis utor Congreg. 5^{ae}) *exactissimam observantiam, ad maiorem aedificationem et paupertatis nostrae sinceritatem ac puritatem retinendam pernecessariam, vehementer omnibus commendare* » nullo non tempore destitit.

Adde, constitutionem de non acceptandis stipendiis pro Societatis ministerio quocumque in Bulla Iulii III. « *Exposcit debitum* » referri (*gratis omnino et nullo, pro suo in praedictis omnibus labore, stipendio accepto*), ac proinde ex Congreg. 5. dec. 58. inter substantialia Instituti recensendam esse. Fieri igitur nequit, ut votum de non innovandis Constitutionibus in iis, quae ad paupertatem pertinent, ad S. Ignatii mentem a professis emissum, hoc interdictum non complectatur.

123. *Utrum fas adhuc sit Societati admittere facultatem, a Concilio Tridentino Ordinibus mendicantibus factam, possidendi bona stabilia, cui Congregatio secunda dec. 33. renuntiavit.*

Videretur id Societas posse. Facultas enim illa a Concilio Tridentino facta, quum non fuerit a Sancta Sede abrogata, manet adhuc; ac propterea, quemadmodum Congregatio secunda decrevit ei renuntiandum, alia Congregatio posset, si ita iudicet, eadem auctoritate statuere, ut admittatur.

Attamen P. Suaresius de Rel. t. 10. l. 6. c. 6. n. 9. et 10. - Castropalao. disp. V. p. IV. n. 3. et 4. - Sanchez c. 2. lib. 6. c. 18. atque caeteri auctores nostri censent, id non amplius Societati licere. Ratio est, quia, illa facultate semel renuntiata, Societas perseverat in profitenda paupertate ex Constitutionibus a Sancta Sede approbatis praescripta; professi autem, quibus constat Congregatio, vi voti particularis, quod emiserunt, tenentur nil profecto agere, nec unquam assentiri, ut immutetur, quod de paupertate in Constitutionibus statutum est. Congregatio itaque, nedum possit statuere, ut Societas utatur facultate a Concilio Tridentino facta Ordinibus mendicantibus bona stabilia possidendi, obligatur vi voti nil unquam agere, nec unquam assentiri, ut huiusmodi facultas a Societate admittatur.

Evidentius id patebit, si animadvertatur, Constitutiones nostras post Congregat. secundam pluries a Summis Pontificibus approbatas et confirmatas esse: inter eas autem excellit, quae votum professis praecipit de non relaxanda paupertate. Huiusmodi itaque votum a Sancta Sede sancitum est, ac propterea viget: idque professi post professionem emittere, atque emissum observare tenentur. Nefas itaque eis est quidquam agere aut assentiri, ut immutetur, quod de paupertate in Constitutionibus statutum est. Efficaciter autem agerent et assentirentur, ut innovatio haece fieret, si in Congreg. generali admittendam esse statuerent facultatem bona immobilia possidendi, a Concilio Tridentino factam.

124. *Utrum Societas, si a Sancta Sede sponte, quin petatur, facultas possidendi bona stabilia concedatur, possit eam admittere.*

Certum est, non licere Societati hanc facultatem petere, nec quidquam facere, ut concedatur; efficeret enim et concurreret, ut paupertas nostrarum Constitutionum immutetur; quod prohibetur voto peculiari a

professis emisso. Ast si facultas haec sponte a Sancta Sede concedatur, Suaresius et Castro-palao, loc cit., docent, per se Societati licere eam acceptare. Tenerentur quidem professi congregati (id enim a sola Congregatione definiendum esset), si haec facultas in Societatis detrimentum verteret, *caritate*, qua omnes erga eam devincimur, obstare, ne admittatur; minime vero *voto* ab ipsis emisso de non assentiendo immutationi paupertatis nostrarum Constitutionum. Ratio est, quia materia huius voti est nulla ratione agere vel consentire, ut immutetur paupertas in Constitutionibus statuta, uti habetur in Bulla « *Ascendente Domino* ». Ast qui acceptat immutationem iam concessam a Sancta Sede, nihil agit, nec consensu suo cooperatur et concurrit ad illam immutationem faciendam. Assentitur sane, ut acceptetur immutatio concessa; sed non assentitur, ut immutatio fiat. Iamvero hi assensus sunt diversi; quemadmodum qui voverit, se nunquam petiturum potestatem aliquid faciendi, non violaret suum votum, si potestate, sponte a Superiore ei facta, uteretur; aliud enim est non petere veniam, aliud eam non acceptare concessam quimpetatur. Eadem ratione aliud est vovere, se nihil facturos nec consensum praestituros, ut paupertas immutetur; quod voverit professi; aliud non admittere immutationem a Sancta Sede concessam; quod non voverit.

Confirmatur haec doctrina auctoritate Congr. 2^{ae}. Quum enim in ea ageretur de acceptanda vel non acceptanda facultate, facta a Concilio Tridentino Ordinibus mendicantibus, bona stabilia possidendi, Patres congregati non definierunt, id esse sibi illicitum propter votum emissum de non relaxanda paupertate; sed, rati, fas eis esse illam facultatem acceptare, huic unanimes renuntiarunt. Iamvero casus a nobis suppositus est idem; supponimus enim, concedi iterum Societati a Sancta Sede, quod iam concessum fuerat a Concilio Tridentino.

Obiici tamen potest, consensum professorum in acceptationem facultatis, a Sancta Sede factae, possidendi bona stabilia, efficere et causam esse, ut paupertas in Societate immutetur; nam sine illo consensu paupertas perseveraret immutata; ergo professi aliquid agerent, et assentirentur, ut paupertas immutetur; quod est contra votum ab ipsis emissum. Respondeo, professos, acceptantes illam facultatem, efficere quidem et causam esse, cur paupertas in Societate immutetur, sed minime actionibus et consensu, quae sunt materia eorum voti; nam voverunt, se nunquam quacumque ratione acturos vel consensuros, ut paupertas immutetur; non vero, se nunquam acceptaturos esse immutationem, ab ipso Summo Pontifice concessam; quae duo sunt penitus diversa.

Addi potest, quod, etiamsi materia voti professorum esset etiam haec,

ut non concurrerent ad immutationem paupertatis, ne acceptando quidem facultatem, a Summo Pontifice sponte factam, eam immutandi; tamen Summus Pontifex eo ipso, quod illis sponte offerret hanc facultatem, eos solveret a voto etiam quoad istam peculiarem materiam. Non enim possumus supponere, dari a Summo Pontifice facultatem inanem; uti certe eveniret, si professi vi voti tenerentur eam non acceptare.

Sanchez tamen t. 2. l. 6. c. 18. tenet, non licere professis vi voti, quod emittunt, hanc facultatem acceptare; arbitratur enim, votum esse non solum de non procuranda relaxatione paupertatis, sed ne de ea quidem ultro concessa admittenda. Consequenter sentit, Cong. 2. vi voti debuisse renuntiare facultati, mendicantibus a Concil. Trid. factae.

125. *Utrum in nullo casu fas sit Societati immutare paupertatem Constitutionibus praescriptam.*

Palam est, non tantum posse, sed teneri Societatem immutare paupertatem, si Summus Pontifex id ei praescriberet: habet enim ille omnem auctoritatem mutandi Constitutiones Ordinum religiosorum, qui ei parere tenentur. Sed alius casus potest contingere, in quo P. Suaresius docet, posse Societatem immutare paupertatem, et admittere possessionem bonorum stabilium, quin obstat votum professorum de ea nunquam immutanda. Casus hic est, si bonum Societatis exigeret, ut haec immutatio fieret.

Ratio, quam P. Suaresius adducit ad probandum id licere, videtur firmissima; atque petitur ab eis, quae a theologis de natura voti traduntur. Votum non potest esse nisi de meliori bono; ac propterea, si id, quod prius erat melius bonum, propter circumstantias mutatas fiat malum, vel impediat maius bonum, non potest amplius esse materia voti. Hinc, si quis illud vovisset, cessat eius votum, deficiente eius materia. Si itaque contingeret unquam, ut bonum Societatis exigeret immutationem paupertatis vel ob damna promanantia ex interdictis redditibus, vel alia gravissima de causa, ex qua paupertas Societati praescripta, nedum ei prodesset, sed noceret, votum professorum de non mutanda paupertate hoc ipso esset solutum; non possunt enim obligari ad faciendum, quod nocet bono Societatis. Quin imo caritas erga Societatem exposceret, ut illam mutationem, quae est Societati utilis, procurarent.

Ut autem tuto et sine ulla anxietate hoc agant, opus est, ut certo atque evidenter constet, strictioris paupertatis observantiam potius nocumento quam utilitati esse Societati. Quod si hoc sit dubium, non videtur fore contra eorum votum, si rem ipsam agitent, et discenterent rationes dubitandi in utramque partem, proponendo et ponderando, et, quid veri-

similius aut probabilius appareat, proferendo; nam, supposito illo dubio, haec omnia non solum per se honesta sunt, sed etiam necessaria ad commune bonum, ut in simili dubio vitetur periculum alicuius maioris incommodi totius religionis. Nihilominus totum hoc negotium Summo Pontifici deferendum esset, atque ab ipso definiendum. Ita Suaresius loco citato.

CAPUT X.

DE STIPENDIIS ET NEGOTIATIONIS SPECIEBUS IN SOCIETATE VETITIS.

Quaestiones.

126. *Quid intelligatur nomine stipendii, quod pro ministeriis sibi propriis Societas accipere prohibetur.*

Stipendium est merces, lege aliqua vel pactione inita, stricta iustitia alicui debita pro labore suscepto aut opere posito in alterius commodum. Et hoc sensu stipendium accipitur a nostris Constitutionibus, quum vent, ne illud pro nostris ministeriis accipiamus.

Nullatenus igitur stipendii rationem remunerationes habent, quae alicui, in alterius commodum gratis operanti, ad gratum animum significandum rependi solent; quia hae nulla lege, aut pactione, ac propterea non ex stricta iustitia debentur.

Animadvertendum tamen est, quum de ministeriis agitur spiritualibus, stipendium nullo modo deberi et solvi pro illis exercendis, esset enim haec simonia; sed vel pro sustentatione ministeria illa exercentis, vel pro aliquo opere illis extrinseco, aut etiam pro labore aut incommodo, non quidem ipsis ministeriis exercendis per se necessario et requisito, sed peculiari et superaddito; ut quum ex. gr. quis se obligat ad sacrum faciendum stata hora et certis locis. Ut autem stipendium pro ministeriis sacris veram stipendii rationem induat, opus quoque est, ut titulo iustitiae ex aliqua lege vel ex pactione inita illud debeatur.

127. *Num stipendii rationem habeant viaticum, victus et aliarum expensarum compensatio, quae fiunt ad exercenda ministeria.*

Quod attinet ad viaticum et aliarum expensarum compensationem, quae fiunt ad exercenda ministeria, planum est, ea nullam stipendii ra-

tionem habere; non enim dantur et accipiuntur pro ministerio ipso, sed ne Societas ad sua ministeria gratis exercenda expensis insuper gravetur.

Victus quidem stipendii rationem habet, si, iure vel pactione inita, ex iustitia detur et suscipiatur tamquam stipendium aut stipendii pars; uti evenire solet cum famulis, qui maius stipendium exigent, si non alerentur. Habet etiam rationem stipendii victus seu sustentatio, quae datur pro sacris ministeriis, si detur et suscipiatur cum obligatione illa exercendi; tunc enim datur et suscipitur ex stricta iustitia vel iure vel pactione inita; quum intercedat verus contractus bilateralis « *do ut des; me obligo ad tibi dandam sustentationem, dummodo tu quoque te obliges ad exercendum ministerium* ». Sic beneficiorum ecclesiasticorum redditus atque eleemosynae pro missis sunt vera stipendia, quia dantur et suscipiuntur cum obligatione ministeria exercendi. Ast victus seu sustentatio, si non datur et suscipitur tamquam stipendium aut stipendii pars, uti quum opifex gratis amici gratia operatur, ea tamen lege, ut alatur; vel, quum agitur de ministeriis sacris, si detur quidem ea exercentibus, quin tamen hi ea exercere teneantur, nullam habet stipendii rationem. Hinc non solum qui aliquod ministerium sacrum exercere non tenetur, sustentationem accipere potest; sed invitatus ad illud exercendum potest eam exigere uti conditionem, sine qua illud non exercebit; quin tamen dici possit accipere vel exigere stipendium. Ut igitur sustentatio in ministeriis sacris exercendis rationem stipendii habeat, opus est 1° ut illa exercens exercere teneatur, 2° ut ius habeat in sustentationem.

Iamvero Societas tenetur quidem ex caritate, vi sui Instituti, sacris ministeriis vacare; tenetur etiam ex fidelitate, si, rogata, aliquod ministerium exercendum promittit; sed nullam habet obligationem ex iustitia sacris ministeriis hic vel illic vacandi, hoc vel illud ministerium exercendi. Quae exercet, libere et sponte exercet, nec ullum stipendium pro eis accipit; exigere tamen potest, ut operarii sui, dum illis operam dant, sustententur; secus teneretur, nedum gratis ministeriis suis vacare, sed insuper expensas facere ad eorum sustentationem, qui illa exercent; quod nemo dixerit. Hinc in reg. 24. Conc., excerpta a Cong. 7. d. 83. §. 8., permittitur operariis, qui extra domos nostras concionantur, ut viaticum et victum, vel pro hoc pecuniam admittant. Cong. item 12. d. 14. permittit, ut accipiantur a concionatoribus, quod expensum est pro viatico et sustentatione. Cong. vero 14. d. 23. declaravit, illud, quod a Cong. 12. d. 14. permittitur, non esse stipendium.

128. *Num prohibeamur eleemosynas quoque accipere, quae, licet non praebeantur ut stipendium, praebeantur tamen ratione et intuitu ministerii exerciti vel exercendi.*

Quemadmodum superius declaravimus, ut eleemosynae, quae ratione et intuitu ministeriorum praebeantur, stipendii naturam induant, oportet, ut ministerium cum obligatione exerceatur, et ius in eleemosynam competat: utroque vel alterutro ex his deficiente, nullatenus stipendium censentur; ac propterea nihil vetat, quominus acceptentur. Hinc, si quis eleemosynam elargiri tibi, non propter ministerium, sed alia de causa teneretur, eamque tibi offerret occasione ministerii exercendi vel exerciti, acceptari ea potest; quia nullam habet stipendii rationem. Sic vicissim, si tu ad ministerium aliquod gratis et sine stipendio exercendum teneris, occasione tamen huius ministerii eleemosyna tibi erogetur, nullo modo habenda est tamquam stipendium, ac propterea suscipi potest. Itaque eleemosynae, quae ratione et intuitu ministerii seu exerciti seu exercendi grati animi causa nobis erogantur, quum nec ad hoc ulla obligatione teneamur, nec in illas ius ullum habeamus, nullatenus sunt stipendium, ac propterea acceptari possunt. Caeterum ex Exam. gen. c. 1. §. 3. clare eruitur, huiusmodi eleemosynas acceptari posse; quum interdicatur tantum stipendium seu eleemosyna, quae ad compensationem ministeriorum dari solet.

Advertendum est autem, illa verba « *stipendium seu eleemosyna* » non sumenda esse disiunctive; ac si interdicatur non modo stipendium, sed etiam quaecumque eleemosyna, quae detur, non ad compensationem, sed ratione ministerii. Nam eleemosyna hic idem significat ac stipendium; quia eleemosyna, quae datur ad compensationem ministerii sacri, et est verum illius stipendium, appellari solet eleemosyna, ut fideles intelligant, illam non dari uti caetera stipendia pro ipso opere praestito, sed tantum ad sustentationem ministri. Vide doc. VIII.

129. *Quid si ex circumstantiis personarum et ex modo dandi et loquendi coniiciatur, eleemosynam dari ad compensationem ministerii?*

In Ordin. 1. §. 14. prohibemur eam acceptare, donec qui eam offerunt plane intelligant, illam accipi a nobis non posse nisi nomine eleemosynae, seclusa omni alia ratione; adeoque hoc uno nomine eleemosynae ipsi quoque illam largiantur. Ratio est, quia quamvis quod offertur reapse non sit stipendium, quia nullum in id ius nobis competit, et gratis

ministerium exercitum est; nihilominus, quum illud offeratur tamquam stipendium, etiam nos stipendium acceptare videremur et censeremur.

130. *Utrum, quoties ratione ministerii eleemosyna nobis offertur, offerentes monendi sint, eam accipi non posse uti stipendium, sed eleemosynae tantum nomine.*

Ex citata Ordin. 1. §. 14. monendi sunt, si coniici fas est, eam dari uti stipendium. Hinc, si offerentes noverint, stipendia a nobis pro ministeriis non acceptari, sed eleemosynas tantum, non tenemur eis in memoriam revocare quod sciunt, et possumus quod offerunt simpliciter acceptare; censendi enim sunt illud, non ut stipendium, sed ut eleemosynam offerre.

131. *Utrum fas sit stipendium seu eleemosynam pro ministeriis acceptare, non ut a nobis retineatur, sed ut pauperibus erogetur, vel in alios pios usus.*

Congregatio 16. d. 21. declaravit nefas esse oblatam eleemosynam acceptare, *nisi illa omnino relinquatur offerentis arbitrio*; quamvis de illa ad pios usus quacumque ratione disponatur. Hinc admitti non potest, quod docet Castro-Palao tract. 16. disp. 3. p. 11. n. 7., scilicet fas esse pacisci, ut aliquis det in pios usus eleemosynam, et nos sacra faciamus. Hae enim pactione eleemosyna minime relinquatur offerentis arbitrio. Admitti tamen potest, si offerens eleemosynam, sciens illam a nobis uti stipendium accipi non posse, eam tamen elargiatur pauperibus erogandam vel in pios usus impendendam. In hoc enim casu ea offerentis arbitrio relinquatur; et ipse de ea disponit. V. Sanchez l. 7. c. 28. n. 15.

132. *Utrum qui accipit stipendium pro missa vel aliis ministeriis, violet paupertatis votum.*

Dubium est, utrum vi voti, an Constitutionum tantum, prohibeamur stipendia pro ministeriis accipere. Utraque sententia assertores habet doctores gravissimos. Congregatio V. rogata, ut quaestionem solveret, postquam serio et accurate per plures dies eam agitaverat, nihil in alterutram partem definire aut declarare voluit; sed exactissimam observantiam illius gravissimae constitutionis, ad maiorem aedificationem et paupertatis nostrae sinceritatem ac puritatem retinendam pernecessariam, vehementer omnibus commendavit; ac omnibus vetuit, ne ullus Superior, ac ne ipse quidem Praepositus Generalis, in ea dispensaret. Dec. 39. Quum itaque sit dubium, utrum vi voti prohibeamur pro ministeriis sti-

pendia accipere, et lex dubia non obliget, speculative loquendo, non violaret votum paupertatis, sed constitutionem tantum, qui pro missis vel aliis ministeriis stipendium acciperet; violaret autem votum, si absque Superioris venia stipendium illud acciperet, quia acceptatio pecuniae, sine Superioris venia, vi voti interdicatur.

At in praxi, quidquid sit speculative de hac quaestione, fieri nequit, quin violet votum paupertatis, qui stipendium pro missis vel ministeriis accipit; quia nullus Superior, ne Praeposito quidem Generali excepto, potest hanc potestatem facere, quae omnibus a Congregatione generali ablata est; ita ut, si quis Superior hanc veniam daret, nulla esset, quia potestate caret illam concedendi. Summus Pontifex duntaxat, aut Congregatio generalis, ab hac constitutione dispensare possunt. Ita omnes nostri doctores. Vide Sanchez l. 7. c. 28. n. 7. Suar. t. 4. de Relig. tr. 10. l. 4. c. 28. n. 11. Vide etiam Congr. 12. decr. 39., quae declaravit; « *nullius Superioris, ac ne Generalis quidem, posse super ea re vel licentiam, vel dispensationem seu licitam, seu validam esse* ».

133. *An liceat facere sacra pro heredibus, vel legatariis, aut beneficiatis, ad quos pertinet onus missarum.*

Videtur affirmandum. Nam sic sacra faciens nullum stipendium accipit nec sibi nec aliis: non sibi, uti per se patet; non aliis, quia haeredes, legatarii, beneficiati titulo iustitiae iam possident haereditatem, legatum, beneficium; nec illis sacris aliquid novum acquirunt, sed liberantur tantum onere, quo tenentur. Ita docent Sanchez l. 7. c. 28. n. 18; Castro-palao tr. 16. disp. 3. p. 11. n. 8.

Hic tamen notandum, quod Congr. 12. d. 8., rogata « *ut definiret, sitne Societatis menti consentaneum, missas, quas singuli (sacerdotes) singulis hebdomadis iubentur ad intentionem Generalis celebrare, posse ita ab eo applicari, ut per illas satisfiat obligationi, quam alii quicumque susceperint, aut suscepturi sint, recipiendo eleemosynas pro missis celebrandis* »; unanimi consensu respondit, « *id non censendum deinceps Societati nostrae consentaneum, nec debere ulla ratione Praepositum Generalem sacra, quae a nobis celebrantur, ita applicare, ut, quicumque tandem illi sint, quidquam inde sibi aut aliis lucrentur; seque aut alios ab onere, quod accepto stipendio aut eleemosyna, nunc aut alias, vel ipsi, vel alii contraxerint, liberos praestent* ». Censeo tamen, in hoc decreto agi de externis tantum, non vero de nostris, quibus incumberet onus missarum. Ratio est quia a Generali missae, quae ad eius intentionem in Societate dicuntur, in bonum ipsius Societatis potissimum applicandae

sunt; est autem bonum Societatis, ut, si vel eius collegiis vel alieni ex nostris missarum celebrandarum onus incumberet, cui satisfacere nequeant, per ipsum Generalem dicto modo satisfiat.

134. *An liceat facere sacra pro sacerdotibus, qui illorum stipendium acceperunt.*

Negat Sanchez loco cit. n. 19., quia sacerdotes non habent ius in stipendium acceptum, nisi ratione missarum celebrandarum. Itaque faciens pro illis sacra eis confert illud ius; nemo autem potest aliis conferre ius, quod ipse non habet vel non acquirit. Ergo qui facit sacra, acquirit et habet ius in stipendium; adeoque illa sacra non fuerunt gratis et sine stipendio facta.

Affirmat tamen Castro-palao tr. 16. disp. 3. p. 11. n. 8., asserens, P. Vasquez, illustrem theol. doctorem in Salmanticensi collegio, et doctissimum Ioannem da Solas in Vallisolitano collegio similiter egregium theologiae lectorem, a se consultos, suam sententiam probasse. Hanc vero propugnat hoc fere argumento. Sacerdotes, qui accepto stipendio missas promiserunt, in illud acquisierunt verum ius, eadem ratione, qua heredes, legatarii, beneficiati in hereditatem, legatum, beneficium; gravantur tamen, quemadmodum et isti, onere missarum celebrandarum. Itaque qui pro ipsis missas celebrat, nullum eis ius confert in stipendium acceptum, sed eos onere dumtaxat liberat missarum. Hoc autem minime sane est accipere stipendium.

Haec sententia mihi videtur priore valde probabilior, et in praxi tuta et segura.

135. *Quid sentiendum de stipendiis acceptis pro missis et aliis ministeriis.*

Aut sacra iam sunt facta et ministeria exercita, aut non. Si secundum, patet, stipendia esse danti restituenda, cum nequeat a nobis ius in illa nullatenus acquiri. Si primum, Sanchez l. 7. sum. c. 18. n. 11. docet, neque in hoc casu retineri posse, aut Superiori tradi, aut in pios usus expendi; sed esse restituenda danti, non quidem ex iustitia, sed ex voto paupertatis. Licet enim iuste sed illicite illa stipendia sint acquisita, quia stipendium iure debetur; quum tamen vi voti prohibeamur ea admittere, prohibemur etiam ea retinere vel aliis tradere.

Nilominus Castro-palao, loco citato n. 9., cum aliis quos citat, tenent ea posse retineri et in pios usus, de Superioris venia, adhiberi. Non enim, aiunt, sunt restituenda ex iustitia, quia iuste, quamquam illicite, sunt

acquisita: nec etiam vi voti, quia votum vetat, ne stipendium admittatur; sed, hoc semel admissio, non potest fieri, quin illud sit violatum, et ut adhuc servari possit; ac propterea deficit et cessat omnis eius obligatio. Nam votum non est de restituendo stipendio illicite accepto.

Haec sententia mihi videtur longe probabilior. Quin imo censeo, illa stipendia esse danda collegio vel domui sacerdotis, qui illa accepit; illis iure pertinere; nec fas esse, sine Superioris venia, aliis ea tradere. Ratio est, quia omnes doctores consentiunt, lucra iuste, quamvis illicite, acquisita iure possideri et retineri posse. Sic nemo dixerit, non iure possideri et retineri iustos quaestus, quos religiosus percepit, operibus vacans a Superiore vetitis.

136. *Quid dicendum de eo, qui stipendia accepta consumsit, quin sacra fecerit, neque habet unde restituat.*

Videretur non posse sacra facere, ac propterea nec teneri; quia illa faceret pro stipendio accepto, voto autem prohibetur sacra facere pro stipendio. Sanchez tamen, l. 7. sum. c. 28. n. 15., et Castro-palao loco cit. n. 10., docent, eum non tantum posse sed teneri illa sacra facere. Potest, quia illis sacris non stipendium acquirit, quod iam accepit et consumsit, sed obligationi iustitiae, ex illius acceptione et consumatione ortae, satisfacit: tenetur, quia tenetur obligationi iustitiae satisfacere, quum id facere possit absque suae professionis detrimento.

137. *Num possit aut debeat sacerdos, de quo in praecedente quaestione, ut sacra faciat, ad quae tenetur ex iustitia, omittere quae ex regula praescribuntur.*

Sanchez d. c. 28. n. 23. et 23. ita respondet: si stipendia accepit et consumsit ante ingressum Societatis vel tempore novitatus, id potest et debet, quia obligatio iustitiae antecedit tempore obligationem regulae, ac propterea est iure potior; illi itaque prius est satisfaciendum. Si vero stipendia accepit et consumsit iam religiosus, id non potest, sed tenetur prius satisfacere obligationi regulae. Ratio est, quia Societas ius habet in voluntatem suorum religiosorum, et potest eis sacra facienda praescribere; huic autem iuri non possunt illi contractu a se inito derogare.

Nihilominus Castro-palao, loco cit. n. 11., tenet, et meo iudicio verius, in utroque casu sacra, facienda ex obligatione iustitiae, praefenda esse sacris, faciendis ex obligatione regulae. Ratio est, quia obligatio iustitiae est longe gravior obligatione regulae, praesertim quam haec non obliget sub peccato; ac propterea est illa prius adimplenda.

138. *An liceat nostris, qui ex legitima venia extra religionem habitant cum facultate acquirendi pecuniam et convertendi in usus necessarios, recipere stipendium pro sacris faciendis.*

Minime sane licet. Ratio est, quia Superior non habet facultatem permittendi subditis, ut stipendia pro ministeriis recipiant; haec itaque permissio non continetur in permissione generali acquirendi et convertendi pecuniam in usus necessarios. Peccat vero contra paupertatis votum religiosus, qui pecuniam accipit et adhibet sine debita permissione.

139. *Quae sint ministeria, pro quibus Societas prohibetur stipendia accipere.*

Sunt omnia ministeria, quae Societas iuxta suum Institutum exercet ad maiorem Dei gloriam et animarum salutem. Hoc clare constat ex Const. p. 4. c. 7. §. 3. « *Cum tam proprium sit nostrae professionis nullum temporale praemium accipere pro ministeriis spiritualibus, in quibus iuxta nostrum Institutum in proximorum auxilium occupamur* » p. 6. c. 2. §. 7. « *Omnes, qui sub obedientia sunt Societatis, meminerint se gratis dare debere, quae gratis acceperunt; nec postulando, nec admittendo stipendium, vel eleemosynas ullas, quibus missae, vel confessiones, vel lectiones, vel visitationes, vel quodvis aliud officium ex iis, quae Societas iuxta nostrum Institutum exercere potest, compensari videatur* ». Ex. gen. c. IV. §. 27. « *Exigit nostrae professionis ratio, ut parati, et in procinctu simus ad ea omnia, quae quovis tempore nobis in Domino iniuncta fuerint, nec petendo, nec expectando praemium ullum in praesenti hac et labili vita; sed eam, quae undecumque aeterna est, ex summa Dei misericordia semper sperando* ». Et clarius ex formula instituti in Bulla Iulii III. « *Exposcit debitum* »: « *Post solemne perpetuae castitatis, paupertatis et obedientiae votum proponat sibi in animo, se partem esse Societatis ad hoc potissimum institutae, ut ad fidei defensionem et propagationem et profectum animarum in vita et doctrina christiana per publicas praedicationes, lectiones et aliud quodcumque verbi Dei ministerium ac spiritualia exercitia, puerorum ac rudium in Christianismo institutionem, Christi fidelium in confessionibus audiendis ac ceteris sacramentis administrandis spiritualem consolationem, praecipue intendat: et nihilominus ad dissidentium reconciliationem, et eorum qui in carceribus vel in hospitalibus inveniuntur piam subventionem et ministerium, ac reliqua caritatis opera, prout*

ad Dei gloriam et commune bonum expedire visum fuerit, exequenda, gratis omnino et nullo pro suo in praedictis omnibus labore stipendio accepto, se utilem exhibeat ».

140. *Num redditus, quibus collegia exornantur, habendi sint uti stipendium pro magistris et aliis, qui in illis operam suam navant.*

Minime sane, quia litteras et scientias in collegiis et universitatibus docere est ministerium maxime proprium Societatis; ac propterea nefas est pro eo stipendium accipere. Illi redditus sunt tantum ad sustentationem scholasticorum et praeceptorum, uti clare patet ex Const. p. 4. c. 7. §. 3. « *Quamvis pro eorum sustentatione, qui communi bono collegiorum serviunt vel propter illud student, dotatio, quam fundatorum charitas assignare ad gloriam divinam solet, admittatur ».* Declaratum id est explicitis verbis a Congr. 22. dec. 42. « *Cum varia, quae in Constitutionibus, Congregationum decretis et responsis Praepositorum Generalium hac de re habentur, serio fuissent examinata atque perpensa, Congregatio quidem censuit, certissime nihil licere nostris pro ministeriis vocationis nostrae accipere in compensationem seu stipendium; verum ubi agitur de debita ac necessaria nostrorum sustentatione, quae aliunde haberi non potest, maior Congregationis pars opinabatur, id Instituto nostro non prohiberi ».* Ministeria autem, de quibus in hoc decreto est quaestio, sunt ea, quae a nostris in collegiis exercentur. Caeterum Societas, uti vidimus quaestione 57., dotationes collegiorum acceptans, non se obligat ad dandos lectores ex iustitia, sed ex caritate tantum, aut fidelitate; de ratione autem stipendii est, ut quis iustitia obligetur ad praestandum opus, propter quod vicissim etiam stipendium ex iustitia ei debetur.

141. *Utrum liceat nostris, qui in collegiis vel universitatibus-externis docent, stipendium accipere professoribus constitutum.*

Per se non licet, quia docere sive litteras sive scientias est ministerium proprium Societatis, pro quo prohibemur stipendium accipere. Quum tamen nihil obstat, quominus nostri accipiant quod ad suam sustentationem necessarium est, imo id a S. Ignatio expresse permittatur; licet illud stipendium accipere, non prout tale, sed uti pensionem pro vita; praesertim quod huiusmodi professores generatim non aliis officiis vacant, propter quae vel in collegiis vel in domibus sustentari debeant. Attamen Cong. 2.

d. 24. censuit, « *publicae cuiusdam lectionis extra nostra collegia munus suscipere non expedire, nec etiam stipendium pro illis assignatum, quantum uti eleemosyna tantum offeratur* ». Sed agebatur de casu particulari: ac propterea non censenda est id declarasse de quolibet alio casu; praesertim quod declaraverit, illud non expedire quidem, non vero paupertati nostrae adversari.

142. *Utrum liceat nostris, qui in nostris collegiis linguas exterarum regionum docent, vel artes, uti musicem, picturam et similia, stipendium accipere, quod dari solet harum artium magistris.*

Si collegium non habet obligationem haec docendi, ac propterea huiusmodi magistri non sunt collegii redditibus alendi, planum est, licere collegio huiusmodi stipendia accipere, sin minus ut stipendia, at saltem ut pensiones illorum magistrorum. Quin imo arbitror, huiusmodi stipendia, uti talia, a nostris accipi posse; linguas enim exteras docere, vel artes, aut similia non est ministerium proprium Societatis, sed opus et officium extraordinarium, religiosis minime velitum, pro quo fas est stipendium, uti ingenii et industriae fructus, accipere.

143. *Utrum libris scribendis operam dare, aut ex una in aliam linguam vertendis, sit ministerium, pro quo nefas sit stipendium accipere.*

In Const. p. 7. c. 4. §. 4., inter caetera ministeria Societatis propria, hoc etiam ministerium recensetur. Nefas itaque est pro eo quoque stipendium accipere. Qui tamen huic officio addicti sunt, possunt non modo ali, verum etiam libris et caeteris omnibus, quibus indigent, ab iis instrui, in quorum commodum operantur, et imo, de P. Generalis venia, etiam ab ipsis collegiis, p. 6. c. 2. c. Sustentatio enim non est stipendium.

144. *Quae sint illa, quae negotiationis speciem habent, et societati interdicuntur.*

Negotiatio, nedum religiosis, interdicitur iure communi omnibus clericis. At Congr. 2. d. 25. declaravit, in Societate ipsas negotiationis species vetitas esse, ut ex. gr. in colendis agris, in vendendis in foro fructibus et similibus. Cong. vero 7. d. 84. interrogata, quatenus essent illa, quae negotiationis speciem habent, nostris vetita, censuit varia illa esse, neque omnia recenseri posse; inter alia tamen numerari haec posse:

1° Conducere agros alienos, ut ex iis lucrum et quaestum facias;

non tamen habere speciem negotiationis eos conducere ad praediorum nostrorum administrationem, vel animalium nostrorum sustentationem.

2° Emere aliqua, ut nostra postea industria carius vendantur. Emere tamen animalia ad praediorum pascua consumenda, quae postea divenduntur, non censuit negotiationis speciem habere; sicut nec emere, quae putantur usibus nostrorum necessaria, quae superflua postea vendantur.

3° Typographiae sumptus pro edendis nostrorum libris suppeditare, et exemplaria damno lucroque nostro divendenda accipere. Haec enim res, licet absolute non sit negotiatio clericis interdicta, nostris tamen videtur omnino interdicenda, nec nisi gravissimas ob causas a P. N. permittenda.

4° Typographiam in collegiis habere, in qua libri excusi externis divendantur. In utraque tamen India partibusque septemtrionalibus, pro libris piis et ad religionem spectantibus, vel necessariis pro nostris scholis, quum vel typographi desunt, vel iidem catholici, iudicio P. Nostri rem totam committendam esse censuit.

145. *Utrum, si nullus sit typographus, qui suis sumptibus libros nostrorum edendos suscipiat, vel sit quidem, sed qui exiguum tantum lucrum Societati promittat, fas sit pro illis sumptus a nobis fieri, librariis eos vendendi cura relicta.*

Quum ex librorum scriptione et evulgatione non parvi momenti bonum ad maiorem Dei gloriam animarumque salutem gignatur, qui est finis nostrae Societatis, et ex altera parte haec, ipsius Congregationis septimae iudicio, non sit negotiatio clericis interdicta, si nullus sit typographus, qui suis sumptibus nostrorum libros edendos suscipere velit, arbitror licere sumptibus Societatis illos typis mandare. Et certo videtur haec esse ratio satis gravis, ob quam id a P. Generali permitti potest.

Idem sentio dicendum, si inveniatur quidem, qui eos suis expensis imprimat, sed nullo aut exiguo Societatis emolumento. Ratio est, quia opera manuscripta, praesertim scriptorum alicuius nominis, pretium habent sibi intrinsecum, quod omnibus religiosis, utpote ingenii et industriae fructus, licet. Propterea fas est nobis, ex Cong. 16. d. 33. nec non ex Ordin. P. Beckx de librorum evulgatione, a Cong. 23. d. 43. approbata, cum venia Provincialis contractum de illis edendis cum typographis et bibliopolis inire, ut aequum lucrum ex illis percipiamus. Iamvero Societas non tenetur huic lucro valedicere, atque ex eius amissione damnum,

saepe non leve, pati. Itaque ad ius suum servandum, et ne iniustum damnum patiatur, fas ei esse videtur, si aliter fieri nequeat, suis expensis libros nostrorum auctorum evulgare, et damno luerove suo vendere. Saltem ob hanc etiam causam arbitror, a P. Generali, cui facultas haec competit, posse id permitti.

146. *Utrum fas sit, Societatis expensis libros imprimi, qui maxime nostris aut nostris discipulis necessarii aut utiles sint, atque ad eos imprimendos haberi in collegio typographiam, ne seu nostri, seu nostri discipuli illos a bibliopolis carius emere cogantur.*

Societatis expensis libros imprimi nefas est, quando, uti censuit Cong. 2. d. 23., in illis imprimendis mercaturam exercere videamur; quum id videri possit negotiationis species. At nulla sane mercatura exercetur, et omnis negotiationis species abest, si libri in nostrorum commodum impriuntur. Idem dicendum, si in nostrorum etiam discipulorum commodum; quia etiam ii ad collegia pertinent, eorumque sunt membra, et quodammodo inter nostros sunt connumerandi. Nihil etiam vetat, quominus ad eos imprimendos propriam habeamus typographiam; haec enim in collegiis prohibetur dumtaxat, si libri in ea excusi externis divendantur.

Quod confirmatur responso P. N. an. 1638. 4. Decembris Pr. Austriae: « *Pro libris nostrorum permitti potest in collegio typographia, dummodo nullus inde quaestus aut mercatura fiat.* »

Nefas tamen omnino est seu nostris ipsis, seu nostris discipulis libros, Societatis expensis vel typographia impressos, plus quam aequo pretio vendere; haec esset enim vera mercatura et negotiatio, nedum eius species, quae omnino vetita est. Pretium autem aequum dimetiendum est cum ex pretio intrinseco operis manuscripti, tum ex sumptibus ad illud excudendum factis, necnon ex fructibus, quos pecunia, pro sumptibus impressionis expensa, eo tempore paritura fuisset, quo libri prostant vendendi.

147. *Utrum sit negotiatio aut negotiationis species nobis re-tita census emere, quos vulgari nomine titulos, obligationes vel actiones sive aerarii publici sive societatum aut collegiorum privatorum appellant.*

Postulatum hoc fuit A. R. P. Beckx, qui, auditis PP. AA. aliisque harum rerum peritis, litteris Romae datis 19. Mart. 1838. respondit: « *Licet nostris census supradictos emere ad fructum legitimum ex pecuniis pro-*

priis percipiendum, non vero emere eos licet eo fine, ut carius postea vendantur. Quoad eos titulos seu actiones autem, quorum census incertus pro maiori vel minori lucro, ex usu summae capitalis percepto, inter socios dividendus est, nostri bene attendant responsum a R. P. Mutio Vitelleschio d. 16. Mart. 1624. in haec verba datum: Est negotiatio nobis prohibita, si quis nostrorum praestet mercatori pecuniam ad aleam incertam quaestus et damni. »

148. *Utrum liceat dictos census vendere, si absque damno vel damni periculo retineri non possint, aut si ex eorum venditione lucrum aliquod acquiratur.*

Huic etiam postulato responsum est in laudatis literis A. R. P. N.: « *Census emptos vendere et permutare licet, quoties periclitantur aut sine damno teneri nequeunt: licet eos etiam vendere cum occasio alios magis utiles nec minus securos acquirendi datur. Cong. 7. d. 85. Cum vero nulla talis subest causa, non licet census pro variabili ipsorum valore emendo et vendendo permutare, ita ut ipsa hac permutatione lucrum quaeratur. Multo vero minus licet eiusmodi permutatione pecuniam, quae patrimonium pauperum est, lucri quaerendi gratia velut aleam iaciendo incertae fortunae committere ».*

CAPUT XI.

DE POTESTATE P. GENERALIS ALIORUMQUE SUPERIORUM IN SOCIETATIS BONA.

Quaestiones.

149. *Quae sit P. Generalis potestas in Societatis bona.*

1° Eius est, nomine totius Societatis, domos, collegia, universitates Societati oblatas accipere, non tamen dissolvere. Const. p. 4. c. 2. §. 1. et 3. et c. 11. §. 2. — p. 9. c. 3. §. 5. et 17.

2° Eius quoque est disponere de bonis seu stabilibus seu mobilibus, quae Societati ita relinquuntur, ut de illis pro lubitu disponat, sive vendendo, sive retinendo, sive huic vel illi loco id, quod ei videbitur, applicando. Const. p. 9. c. 3. §. 6. — Cong. 1. d. 100. Excipiuntur tamen bona ab abdicatione scholasticorum provenientia, de quibus disponere nequit, nisi prout innuitur p. 3. c. 1. §. 9. et statuit Cong. 2. d. 23. can. 3. — Cong. 3. d. 16. — Cong. 6. d. 8. (vide quae diximus, de abdicatione agentes, quaestione 101).

3° Est item in Praeposito Generali tota auctoritas celebrandi quosvis contractus emptionum, aut venditionum quorumlibet bonorum temporalium mobilium tam domorum quam collegiorum Societatis, et imponendi et redimendi quoslibet census super bonis stabilibus ipsorum collegiorum, in eorundem utilitatem ac bonum, cum facultate sese onere liberandi, restituta pecunia, quae data fuerit. Const. p. 9. c. 3. §. 5.; Cong. 1. d. 77. et 100.

4° Ipse constituit Rectores et Superiores, qui curam suscipiant conservandi atque administrandi bona collegiorum et domorum, eisque ad hoc munus communicat facultates, quas communicandas iudicat in Domino. Propterea non opus est, ut collegiales alicuius collegii congregentur ad sonum campanae, nec aliter ad procuratores constituendos, vel ad quosvis contractus celebrandos; quum potestas tota manare debeat a Praeposito Generali, qui eam communicabit aliis cum facultate etiam substituendi, ita ut nullo oporteat modo res huiusmodi collegialiter tractari. Const. p. 4. c. 2. §. 5. et c. 10. §. 1 et 2. — p. 9. c. 3. §. 3. et 7.; Cong. 1. d. 77. 100. 144.

5° Domos et collegia admissa relinquere et alienare potest Praepositus Generalis simul cum ipsa Societate in Cong. gener., vel, si necesse sit antevertere tempus Congregationis, cum suffragiis Assistentium, Provincialium in Europa, illius Provincialis extra Europam, ad quem attinet de collegio vel domo dissolvenda, et duorum antiquissimorum cuiusque provinciae in Europa professorum, nec non Secretarii et Procuratoris generalis. Const. p. 4. c. 2. §. 3. et c. 11. §. 2. — p. 8. c. 2. §. 2. — p. 9. c. 3. §. 5. et 18. — Cong. 4. d. 23. 27. Hoc idem potest cum suis Assistentibus, facultate habita a Congregatione generali. Constat ex eo quod plures Congregationes hanc facultatem ei dederint.

Hae omnes facultates enucleate descriptae sunt et confirmatae a Pio V. Bulla « *Innumerabiles* » an. 1568., a Greg. XIII. Bullis « *Apostolicae Sedis* » an. 1576. et « *Ex debito pastoralis officii* » an. 1582., nec non a Greg. XIV. Bulla « *Catholicae* » an. 1591.

150. *Utrum P. Generalis vi Constitutionum facultatem habeat bona stabilia domorum aut collegiorum alienandi, aut ex illorum redditibus aliquid cuivis extra Societatem donandi.*

« P. Generali, ait Suaresius l. 2. c. 28. §. 3., non competere hanc potestatem, quamvis expressis verbis non dicatur in Constitutionibus; ex his, quae ei specialiter conceduntur, constat, hoc non esse ei concessum, et consequenter prohibitum, cum ei desit potestas ».

Clarius autem hoc patet ex eo, quod Const. p. 9. c. 4. §. 7. inter graves lapsus, propter quos posset Societas Generalem officio suo privare, hoc etiam connumeratur, scil. « *ex redditibus collegiorum aliquid ad proprios sumptus assumere, vel cuivis extra Societatem donare, vel aliqua stabilia bona domorum aut collegiorum alienare* ».

Probe autem notandum, alienationem bonorum stabilium duplici sensu accipi posse: altero quidem ita, ut omnino illa bona distrahantur a collegio aut domo, quin in eorum locum alia sufficiantur; altero autem ita, ut distrahantur quidem, sed aliis bonis compensanda. Iamvero alienatio bonorum stabilium P. Generali vetita est, quae primo sensu accipitur. Et haec prohibitio eruitur etiam ex ea, quae ei fit Const. p. 4. c. 2. A. de non alienandis bonis collegii dissoluti. Si enim prohibetur haec alienare, multo minus alienare potest bona collegii adhuc vigentis.

Sed altera alienatio, qua collegia et domus spoliantur quidem aliquibus bonis, sed ut alia vel maiora vel aequalia eis comparentur, non videtur, saltem vi constitutionum, P. Generali interdicta. Et sane ad P. Generalem ex Const. omnimoda bonorum seu collegiorum seu domorum administratio pertinet; recta autem administratio non raro postulat, ut bona quaedam alienentur ad alia comparanda.

151. *Utrum potestas bona stabilia domorum aut collegiorum alienandi, vi Constitutionum, Societati seu Congregationi generali competat.*

P. Suaresius l. c. censet, hac facultate Societatem potiri. Re enim vera potest Societas dissolvere collegia vel domos; ergo a fortiori aliqua eorum bona alienare; cui enim plus conceditur, in eodem ordine rerum non negatur quod est minus.

Praeterea cuilibet Societati inhaeret potestas faciendi, quod eius conservatio et utilitas postulant; sed potest optime contingere, ut Societatis utilitas aliquorum eius bonorum alienationem exigat.

Addit Suaresius, « *id esse iuri communi consentaneum, imo plus quam ius commune requirat, quia ius commune solum requirit consensum conventus cum Praelato vel Episcopo aut Provinciali; heic autem cum Generali postulatur consensus Congregationis generalis vel Provincialium totius Societatis pro maiori parte.* ». Subdit tamen Suaresius, « *necesse omnino esse, ut talis alienatio cedat in utilitatem domus vel collegii, cuius bona alienantur. Haec enim conditio ex natura rei necessaria est, et iura omnia illam requirunt; nec esset rationabilis constitutio, quae in hoc esset illis contraria* ».

Quod si haec facultas competit Societati, nihil ob stare videtur, quominus per eam P. Generali quoque competere possit.

152. *Utrum, absque beneplacito S. Sedis, adhuc fas sit Societati, uti facultate alienandi bona immobilia et mobilia pretiosa, quae ipsi aut eius Praeposito Generali vi Constitutionum competit, vel a Summis Pontificibus concessa est.*

Nulla modo; huiusmodi enim facultates et privilegia generalia revocata sunt per Constit. « *Apostolicae Sedis* » Pii IX., quae exigit beneplacitum apostolicum ad formam Extrav. « *Ambitiosae: de rebus Ecclesiae non alienandis* » seu intra seu extra fines Europae. Vide recens Compendium privilegiorum S. I. « *Alienatio* » n. 22.

153. *An P. Generalis indigeat beneplacito S. Sedis ad alienanda bona immobilia, quae Societati donantur.*

Huiusmodi bona duplici modo Societati dari dicuntur: 1° prout eius domibus professis, aut collegiis tribuuntur: 2° prout ea P. Generali secundum Const. p. q. c. 3. §. 6. pro suo arbitratu disponenda relinquuntur, cum facultate illa « *aut vendendi aut retinendi, aut huic aut illi loco id, quod ei videbitur, applicando, prout ad maiorem Dei gloriam senserit expediret* ».

Quae priori modo domibus professis donantur, nulla a Sancta Sede facultate petita, non solum alienari possunt, sed debent. Quum enim illis bona immobilia, praeter aedes necessarias, possidere nefas sit, si quae a benefactoribus accipiunt, eis iure canonico sese exuere tenentur. Quae vero collegiis aut probationis domibus tribuuntur, sine beneplacito apostolico vendi nequeunt; nam illorum directe et absolute stabiles proprietates fiunt, quae Extravaganti « *Ambitiosae: de rebus Ecclesiae non alienandis* » subiiciuntur.

Quae altero modo Societati donantur, censeo ad ea alienanda beneplacito apostolico minime opus esse; quia collegiorum et probationis domorum, tantum bona stabilia Extravaganti « *Ambitiosae: de rebus Ecclesiae non alienandis* » subduntur: ab illis autem possideri dici nequeunt, quae eis a P. Generali nondum sunt applicata.

154. *Quid de bonis mobilibus pretiosis Societati donatis?*

Quod de bonis immobilibus, Societati tributis, in quaestione praecedente asseruimus, idem de bonis mobilibus pretiosis dicendum. Unum

excipitur; quod nempe haec non solum a collegiis et probationis domibus sine beneplacito apostolico alienari non possunt, sed neque a domibus professis. Quum enim hae bona mobilia pretiosa possidere et retinere non prohibeantur, si quae eis donantur, statim earum proprietates stabiles modo absoluto fiunt: religiosis autem bona mobilia pretiosa alienare sine Sanctae Sedis facultate nefas est.

155. *Utrum opus sit beneplacito S. Sedis, ut P. Generalis de collegii dissoluti bonis disponat, prout iubetur Const. p. 4. c. 2. A.*

Videtur negandum. Huiusmodi enim bona vel restituenda sunt fundatori, si hic sibi hoc ius reservavit, et tunc restitutio est actus iustitiae, nullatenus vero alienatio; vel sunt arbitrio P. Generalis applicanda collegiis aut domibus, et tunc huiusmodi applicatio non est alienatio, tum quia collegium dissolutum nulla amplius bona possidet, ac propterea nihil ab eo abstrahi et alienari potest; tum quia, quum collegia sint Societatis membra, et eorum bona ad hanc etiam pertineant, illis dissolutis, eorum bona minime alienantur, si aliis eius membris applicentur. Vide recens compendium privilegiorum S. I. n. 24.

156. *Utrum tituli, obligationes vel actiones sive aerarii publici sive societatum et collegiorum privatorum alienari possint sine beneplacito apostolico.*

Huiusmodi bona communi hominum existimatione habentur uti mobilia, atque pecuniis aequiparantur, in quas commode mutari queunt; ad ea itaque vendenda minime beneplacito apostolico opus esse videtur. Nihilominus, quemadmodum ipsae pecuniae, quoties vel beneficii ecclesiastici, vel foundationis pro piis operibus locum tenent, aut ad fabricam sacram excitandam, vel ad bona immobilia in usum religiosum emenda, vel ad alium similem finem a benefactoribus tributa sunt, inter bona immobilia recenseri debent, nec alienari possunt absque Sanctae Sedis facultate. Quam ob rem quae ex hisce bonis a collegiis aut dominibus possidentur tamquam fundatio, vel eius augmentum, vel uti census ad satisfaciendum obligationibus in fundatione acceptanda contractis, sine beneplacite apostolico alienari non possunt. Vide Castro-palao tract. 12. p. 15. §. I. — Schmalzgrueber, Ius Eccl. univ. t. 3. p. I. tit. XIII. §. I. — Ferraris, tit. *Alienatio*, art. I. n. 7. et seqq.

157. *Utrum P. Generalis possit bona collegii dissoluti applicare collegiis vel domibus extra provinciam, ad quam illud pertinebat.*

Ex Const. p. 4. c. 2. A. videtur id posse; ibi enim dicitur tantum : « poterit procedere Societas iuxta suum Institutum, prout ad Dei gloriam magis convenire indicabit ». Superius autem dicitur : « Et tunc non potest Societas, nec eius Generalis, quod sic relinquatur, vel eius partem, ullis extra Societatem hominibus dare ». Hoc unum igitur Generali interdicitur, ne scil. bona collegii dissoluti aut eorum partem a Societate abstrahat et alienet : quibus autem collegiis aut domibus Societatis applicanda sint, eius iudicio relinquatur.

Attamen saltem aequitas postulat, ne a provincia, in qua erat collegium, distrahantur; si enim vetitum est Const. p. 3. c. 1. §. 9., ne P. Generalis bona, quibus nostri sese abdicant, et quae eius dispositioni relinquunt, extra provinciam applicet, non videtur aequum, ut a provincia distrahat bona huic iam applicata. Quin imo censeo, id omnino nefas esse, si bona collegii dissoluti ex iis sunt, quae in provincia applicanda fuerant (conf. quaest. 102.); permanet enim semper interdictum, ne extra provinciam applicentur.

158. *Num de bonis servatis collegiorum, quae a gubernio suppressa sunt, eodem modo P. Generalis disponere valeat atque de bonis collegii, quod ab ipsa Societate dissolvitur.*

Vel spes affulget, fore ut collegia, a rei publicae moderatoribus vi suppressa, post tempus non diuturnum iterum instaurentur et aperiantur; vel de eorum instauratione est omnino desperandum, saltem ante diuturnum tempus. Si primum, sentio singulorum bona, quae incolumbia fuerunt, seorsim servanda, eorumque fructus ad illa augenda impendendos; quin enim haec collegia vi, et non ab ipsa Societate fuerint dissoluta, et sperare fas sit, fore ut quantocius instaurentur, habenda sunt ut adhuc existentia; ac propterea omnia iura in bona sua conservant. Si alterum, collegia habenda sunt ut omnino exstincta; ac propterea P. Generalis est de eorum bonis disponere, non secus ac de bonis collegii a Societate dissoluti.

159. *Utrum Societas ad dissolvenda collegia vel domos indigeat beneplacito Sanctae Sedis.*

Ex una parte videtur affirmandum; nam iure, quum vetatur minus, censendum est vetitum et maius in iis, quae sunt eiusdem generis. Iamvero duo haec, dissolvere scil. collegia vel domos, atque eorum bona alienare, videntur esse eiusdem generis; et in eodem genere maius est prius, quam posterius. Quum itaque ad hoc requiratur facultas Sanctae Sedis, concludendum est, et ad illud requiri. Ex altera tamen parte Societas pluries collegia et domos dissolvit, nulla, uti arbitror, petita venia a Sancta Sede. Praeterea in Congreg. 20. d. 20.; 21. d. 9.; 23. d. 41. facta est facultas P. Generali dissolvendi collegia, si opus fuisset, quin tamen de petenda venia a Sancta Sede eum admonuerit, ut par fuisset, si haec venia fuisset necessaria. Iamvero Societas, Sanctae Sedis praeceptis obsequentissima, non ita profecto egisset, nisi certo constaret, ad dissolvenda collegia et domos minime requiri beneplacitum apostolicum.

Si mihi fas sit meam aperire sententiam, arbitror, Societati ad dissolvenda collegia et domos beneplacito apostolico minime opus esse. Et sane:

1° Extrav. « *Ambitiosae: de rebus Ecclesiae non alienandis* » est lex odiosa, quippe quae facultates coarctat, quibus ordines religiosi prius fruebantur; quam propterea strictiore sensu interpretari debemus, neque ad eos actus extendere, qui non sint formaliter et expresse significati. Atqui in Extrav. « *Ambitiosae* » de domiciliorum religiosorum dissolutione nulla fit mentio.

2° Quamvis domorum religiosarum dissolutio, atque earum bonorum alienatio, ad idem genus actuum pertinere videantur; reapse tamen sunt actus plane diversi. Bona enim alienantur, quum abstrahuntur a domino, cuius sunt: quum vero hic e vita cedit, eius bona nullo modo dici possunt ab eo distrahi, cuius cessavit dominium; sed tantum relinquuntur. Iamvero ita se habet dissolutio ad collegia et domos, ut mors ad hominem. Ergo dissolvere collegia vel domos, atque eorum bona alienare, non sunt obiecta eiusdem generis, sed diversa; adeoque ex eo quod ab Extrav. « *Ambitiosae* » vetatur bonorum alienatio, censeri nequit vetita etiam dissolutio.

Si tamen dissoluti collegii vel domus bona non sunt fundatoribus vel aliis ex iustitia restituenda, non possunt alienari et distrahi a Societate. Huiusmodi enim alienatio interdicitur P. Generali, et subiacet Extr. « *Ambitiosae* ».

3° Finis huius Extravagantis est, ut bona ecclesiastica Ecclesiae

religiose asserventur, et expilationis periculo subtrahantur. Sed dissoluti collegii vel domus bona pereunt quidem ipsis pereuntibus, sed non Societati, quae illa bona aliis suis collegiis vel domibus applicare debet. Itaque collegiorum vel domorum dissolutio illi legi non adversatur, nec ei subiicitur. Nihilominus, quum Sacra Congregatio domorum religiosarum dissolutionem uti alienationis speciem habere soleat, in praxi magna cautela opus est.

160. *Utrum Societas, vel eius auctoritate P. Generalis, vi Constitutionum possit bona stabilia collegiorum vel domorum alienare, non in horum, sed in ipsius Societatis utilitatem.*

Per se id nefas esse eruitur ex Constitutionibus, ex Bullis Summorum Pontificum, nec non ex iure seu naturali, seu positivo. Bona enim, quae ad collegia vel ad domos probationis pertinent, eis inservire debent, nec alienari possunt, nisi quatenus eorum necessitas aut utilitas id exigit.

At quid dicendum de casu, in quo huiusmodi alienatio, licet non in bonum collegii, ad quod bona pertinent, esset tamen valde utilis Societati, ad sublevandam ex. gr. alterius collegii, aut domus, aut missionis indigentiam?

P. Suaresius de Rel. I. 2. c. 28. §. 8. censet, in hoc casu Societati, et Generali eius auctoritate, talis alienationis facultatem competere; quum enim in Societatis utilitatem collegia vel domus dissolvere possint, quod est maius, negari nequit, in eundem finem aliqua ex eorum bonis alienare, quod est minus, fas eis esse. Ratio est, quia bonum totius praevalet bono partium; quum hae ad illud, ac propterea earum bona ad bonum illius, ordinata sint. Itaque, si bonum Societatis exigit, ut bona collegiorum vel domorum aliquid detrimenti patiantur, illud huic detrimento anteponi aequum est.

Ad huiusmodi tamen alienationes faciendas, tria requiri docet Suaresius l. c. 1° Ut certo constet, eas necessarias esse ad maius bonum Societatis et Dei obsequium. Secus ius Societatis ad id faciendum esset incertum, nec posset praevalere iuri certo collegiorum et domorum, ut eorum bona non alienentur, nisi in ipsorum utilitatem. 2° Ut huiusmodi alienationes non sint aliis de causis vetitae; ut ex. gr. si bona constituta sint ex beneficiis ecclesiasticis collegio vel domui unitis; huiusmodi enim bona non possent ab his disiungi et aliis collegiis vel domibus uniri; vel si ex pacto inito cum fundatoribus vel conditione ab eis posita hoc interdicatur; quia pactis initis et conditionibus admissis standum est. 3° Ut

alienatio bonorum non sit tam onerosa collegio vel domui, quorum sunt propria, ut sine illis commode sustentari nequeant. Iniustum enim esset illa ad indigentiam redigere, ut aliorum collegiorum vel domorum vel missionum indigentiae consulatur.

Denique requiritur beneplacitum Sanctae Sedis.

161. *Utrum P. Generalis de proventibus superfluis collegiorum vel domorum libere disponere possit, praesertim ad sublevandas indigentias aliorum collegiorum vel domorum aut missionum.*

De superfluis collegiorum vel domorum iudicandum est, servata proportionem, et habita ratione paupertatis, quam etiam in collegiis divitibus nostri observare tenentur, ex iis, quae doctores de superfluis in pauperes erogandis tradunt.

Extra omnem controversiam est, licere P. Generali, atque eius auctoritate Provincialibus, annuam contributionem collegiis et domibus imponere ad solvendas expensas, quae fiunt in bonum totius Societatis vel provinciae, et praesertim ad sustentationem novitiorum et nostrorum studentium.

Aequum est enim, expensas, quae fiunt pro omnibus collegiis et domibus totius Societatis vel provinciae, a singulis eorum pro rata parte solvi; et mos hic semper viguit et viget in Societate, estque conformis Instituto. Const. p. 4. c. 2. §. 5. et decl. E. F.; p. 9. c. 3. §. 16. et c. 6. §. 12. et decl. H. Vide Cong. 2. dec. 82. et 83.; Ord. 2. §. 14.

Dixi « *praesertim ad sustentationem novitiorum et nostrorum studentium* »; quia finis potissimus, propter quem S. Ignatius statuit, ut collegia redditus haberent, est illorum sustentatio atque instructio, quemadmodum eruitur ex Instituto. Exam. gen. c. 1. §. 4. decl. B.; Const. p. 4. proem. A. c. 2. §. 5. et decl. D.; Cong. 6. d. 18.; Ordin. 2. §. 14.; Reg. Rect. 1.

Quum igitur talis sit finis, propter quem collegia redditus habent, iure meritoque eorum pars ad sustentationem novitiorum et studentium exigi potest. Sed praeter has contributiones omnibus collegiis et domibus communes, potestne P. Generalis, si quae adhuc alicui collegio vel domui superabundent, de iis libere disponere, prout in quaestionis titulo dicitur? Mihi videtur omnino affirmandum. Ratio est, quia praecepto superflua pauperibus elargiendi devinciuntur quoque, imo modo peculiari, familiae religiosae, ac propterea nostra collegia et domus. Possunt igitur horum Rectores, vel potius debent, superflua in pia opera impendere, et prae-

sertim, quum caritas oporteat sit ordinata, ad sublevandas indigentias nostrorum seu in collegiis vel domibus pauperibus seu in missionibus morantium. Quod autem possunt Rectores, multo magis potest P. Generalis, a quo omnis illorum potestas emanat; id itaque ei licitum esse videtur.

162. *Quae sint Provincialium facultates in Societatis bona.*

Provincialibus per se nulla in Societatis bona competit facultas: omnis eorum potestas a Generali promanat; ac propterea id tantum possunt, quod eis ab ipso concessum est. Const. p. 8. c. 1. §. 6. - p. 9. c. 3. §. 14. 16. Nihilominus in ipso Instituto sancitum est, quid illis ratione sui officii fas sit, quid nefas.

163. *Quid possit Provincialis ratione sui officii, et quid ei interdicatur.*

1° Ex reg. 9. Prov. « Omnes facultates eorum Superiorum, qui Provinciali subiecti sunt, ad ipsum quoque pertinent, ab ipso etiam suscipi poterunt, quando ei expedire videbitur ». Et Cong. 8. d. 54. declaravit « Provinciales facultatem habere faciendi contractus in bonum provinciae vel collegiorum aut residentiarum in suis provinciis, et sic intelligendam reg. 9. Provincialis. At quamvis id valide possint, nullo tamen modo facere debere, contradicente aut etiam inconsulto Superiore locali, nisi urgens necessitas contrarium suaderet; in quo casu monere debebunt Generalem, quas ob causas id fecerint ».

2° Ex reg. 76. « Reditus et reliqua stabilia conservari curet, et an crescant vel minuantur intelligat. Si quis autem huiusmodi bona augere vellet vel aliquid donare, poterit id admittere: si tamen conditiones aliquae exigerentur, non nisi approbante Generali ullam admittat. Et eodem modo quae dantur domui professae accipere, et si quid stabile donatum fuerit, etiam vendere poterit: si tamen domui necessarium pretium non esset, et trecentorum ducatorum valorem excederet, consulat Generalem, ut de eo iuxta ipsius praescriptum disponat ». Ex reg. 81. tamen oblatas fundationes domus vel collegii acceptare non potest, sed de eis referat ad Generalem.

3° Ex reg. 75. « Aedificia conservari, et si opus fuerit, instaurari curet: quod si quae aedificanda maioris momenti fuerint, ut esset templum, dormitorium vel aliquid huiusmodi, nisi approbante Generali non fiant, ad quem pertinet formam et modum nostrorum aedificiorum praescribere ».

4° Ex reg. 86. 87. 88. Provincialis est statuere quando nostri sese

bonis suis abdicare debeant. Inscio tamen et inconsulto Generali, non permittat abdicantibus pactiones cum parentibus et quibuscumque aliis de legitima parte et aliis bonis ad se pertinentibus, nec dispositiones acceptet ab illis factas in auxilium Societatis. Eius item iudicio, ex Cong. 7. d. 17., in pios usus impendendi sunt fructus bonorum, quorum abdicatio ultra quadriennium de P. Generalis licentia protrahatur.

5° Ex reg. 83. « *Quando contribuendum erit ad sumptus communes provinciae, statuatur ipse, quid cuique collegio vel domui, servata proportionem debita, imponi debeat* ». Instruct. 21. vero monetur, ne contributionibus imponendis collegia gravet; quin potius pecuniis, quas in sua potestate habet, eorum indigentiam sublevet.

6° Ex reg. 96. « *Quae eleemosynae externis pauperibus sive ordinariae sive extraordinariae dari debeant, ipse Superioribus praescribet, auditis consultoribus, pro collegii vel domus facultate. Ubi vero habentur bona ecclesiastica, eleemosynas aliquas fieri providebit, in locis praecipue, ubi huiusmodi redditus percipiuntur* ».

7° Stricte prohibetur, ne cuiquam permittat, ut quae ad victum, vestitum, cubiculi suppellectilem, aliaeque vitae communi necessaria pertinent, atque ad usus personales et proprios, sibi quacumque via quae- rant, aut per alios procurent. Huiusmodi permissiones, seu ab ipso seu a quocumque alio Superiore datae, essent, non solum illicitae, sed invalidae. Cong. 12. d. 43. – Cong. 16. d. 27. – Cong. 20. d. 7. §. 3.

164. *Quas facultates habeant Rectores in bona collegiorum vel probationis domorum.*

Quemadmodum Provincialibus, sic et Rectoribus nulla per se competit in Societatis bona potestas. Id habent facultatum, quod P. Generalis eisdem communicandum in Domino iudicaverit. Const. p. 9. c. 3. §. 3. Porro, quum Rectores ex Const. p. 4. c. 2. §. 5. constituentur, ut « *curam suscipiant conservandi atque administrandi res collegiorum temporales, ac provideant necessitatibus tam materialis aedificii, quam scholarium, qui in ipsis collegiis degunt, eorumque, qui disponuntur, ut ad illa admittantur, atque eorum etiam, qui extra collegia gerunt illorum negotia* » generatim ratione sui officii id omne possunt, quod ad haec munera recte obeunda eis opus est.

Nihilominus ex reg. 14. Rectoris « *de rebus maioris momenti, quae pro temporum et negotiorum varietate occurrunt, cum suis consultoribus agat; quamquam, iis auditis, penes ipsum erit de singulis statuendi facultas* ». Ex reg. 63. vero « *si bona alicuius ex nostris distribuenda*

essent, si incundi contractus, si fabrica alicuius momenti et expensae extraordinariae faciendae, aut si bona offerantur collegio cum aliqua obligatione, rem ad Provincialem deferat ».

165. *Utrum facultates, quas ex Instituto constat seu Provincialibus seu Rectoribus ratione sui officii competere, a P. Generali revocari aut restringi queant.*

Non est dubitandum, quin P. Generalis possit quascumque facultates seu Provincialium seu Rectorum aut revocare aut restringere. Id aperte affirmatur Const. p. 9. c. 3. §. 14. et 15. « *Quibus (Provincialibus aut Rectoribus) eam potestatem communicabit, quam duxerit communicandam. Poterit etiam revocare, restringere et etiam augere, et administrationis rationem ab eis exigere* ». Et alibi.

Quamvis in Instituto determinatae et sancitae sint facultates, quas seu Provinciales seu Rectores ratione sui officii habere debent, rata tamen et integra manent, quae in pluribus Constitutionum locis, et praesertim p. 9. c. 3., S. Ignatius statuit de omni P. Generalis auctoritate in Societatem, a qua facultates omnes cuiuslibet Superioris in Societate descendunt et promanant; secus enim Societatem regendi et gubernandi ratio tota mutaretur et subverteretur. Ex hac autem universali P. Generalis auctoritate in Societatem regendam et gubernandam, quae speciali modo ei commissae est in Societatis bonis administrandis, sequitur, eum posse quascumque cuiuslibet Superioris facultates moderari, revocare, restringere, aut augere, prout ei in Domino visum fuerit.

CAPUT XII.

DE OBSERVANTIA PAUPERTATIS IN SOCIETATE SEU EX VI VOTI
SEU EX PRAECEPTO CONSTITUTIONUM.

Quaestiones.

166. *Quaenam sint obligationes circa paupertatem omnibus communes, quae ex vi voti contrahuntur?*

Vota obligant secundum voventis intentionem. Porro in Societate vota ipsa simplicia emittuntur iuxta ipsius Constitutiones: ex his autem et ex Constit. Pii V. « *Dum indefessae* » clare eruitur, Societatem esse Ordinem mendicantem, omnesque et singulas eius personas esse vere et stricto sensu mendicantes, aequae ac professores cuiuslibet Ordinis mendicantis. Inde

sequitur, quotquot in Societate, expleto biennio, vota etiam dumtaxat simplicia emiserint, omnibus obligationibus circa paupertatem devinciri, quibus iure communi omnes religiosi mendicantes subiiciuntur. Hoc unum excipitur, quod, donec ad professionem vel ad coadiutorum formatorum gradum promoveantur, dominii capaces sint, bonaque propria retinere et servare valeant, eorum tamen quolibet usu sine Superioris venia interdicto, et imposita obligatione illis sese abdicandi ad Superioris iussum.

167. *Quaenam sint obligationes, quibus vi voti paupertatis iure communi omnes mendicantes subiiciuntur?*

Princeps obligatio, a qua caeterae fluunt, est dominii incapacitas. Quicumque in Ordine mendicante professionem solemnem emittit, incapax omnino fit quidpiam bonorum externorum pretio aestimabilium ut proprium unquam possidendi. Huiusmodi incapacitas non est essentialiter et necessario cum voto paupertatis coniuncta; inducta est enim, ut omnes fere theologi docent, auctoritate solummodo Sedis Apostolicae. Vide Suarezium de Relig. l. 8. c. 4. n. 18. Attamen qui professionem facit, novit, illam huic inhaerere, et alteram ab altera disiungi non posse, nisi a Summo Pontifice, qui eas coniunctas voluit. Itaque vovens paupertatem, incapacitatem dominii quoque ei adnexam vovet, et ultro ac sponte amplectitur atque servare tenetur. Haec dominii incapacitas caeteras obligationes religiosorum mendicantium, ad paupertatem spectantes, parit. Quum enim bonorum externorum quidquam ut proprium possidendi vi suae professionis incapaces facti sint, quemadmodum omni dominio, quo potiebantur, spoliati remanent, sic quodcumque aliud etiam minimum acquirere nequeunt. Hinc nihil eis proprium et suum esse potest, nihil ab aliis etiam dono datum accipere, nihil e bonis ipsius monasterii sibi vindicare, nihil suis laboribus lucrari, nihil ex eis, quorum usus eis permittitur, habere, quod ut proprium suscipiant, ut sibi proprium attribuant, ut proprium lucrentur, ut proprium habeant. Atque eandem ob causam de ullo bono ut proprio disponere nullatenus valent, illud aliis elargiendo vel mutuo dando, illud voluntarie pessumdando vel aliter consumendo, de illo contractum cuiuscumque generis ineundo. Atque hae sunt obligationes potissimae, quibus religiosi mendicantes quoad paupertatem devinciuntur. Eisdem nos quoque devincimur, ne ipsis quidem exceptis, qui nondum ad gradum promoti sunt. Retinent hi sane dominii capacitatem; et bona, quae ante votorum nuncupationem possidebant, retinere, et alia acquirere valent; sed illa capacitas est veluti si non esset, et quae possident, ac si non essent ab eis possessa; quum seu illa seu istis quacumque ratione ilbere pro lubitu uti vi voti prohibeantur.

168. *Utrum in manuscripta aut partus ingenii, in picturas aut opera manu propria artefacta, nec non in Sanctorum reliquias dominium haberi possit.*

Manuscripta et ingenii partus docent communiter theologi posse a religiosis ut propria possideri, et de illis fas eis esse libere sua sponte disponere. V. Lig. lib. IV. c. 1. dub. IV. n. 14. Ratio est, quia, ut ait Lugo, manuscripta formaliter considerata, qua talia, sunt media et instrumenta ad conservandam propriam scientiam; quare totus valor, quem habent, est valor scientiae; valor autem scientiae non est obiectum voti paupertatis.

Nihilominus, si quis religiosus ex professo libris scribendis aut alicui scientiae insigniter ediscendae a Superioribus addictus esset, non puto, dici absolute posse, illum suorum manuscriptorum dominium habere, et, si quid novi et singularis in scientia, cui ex obedientia vacat, studio invenerit, huius inventi dominum ita esse, ut de eo libere disponere possit. Et sane illa pertinent quidem ad scientiam, sunt ingenii partus, ut bona spiritualia habentur; sed sunt etiam, ac potissimum, fructus laborum, in quos religio ius habet. Insuper scientiarum studium et librorum conscriptio sunt officium ei a Superioribus demandatum, ut ei tempus addicat et vitam, quorum pariter usus ad religionem spectat. Denique, ut ille huic officio vacare possit, a religione alitur, quae ad hoc et plura alia impendia perferre debet. Hinc eius tum manuscripta tum ingenii partus, non illius, sed religionis proprietas censenda sunt, et in huius utilitatem cedere debent; et nullatenus religiosi ipsius arbitrio et liberae dispositioni relinqui possunt. Secus statuendum esset, de proventibus fere omnium officiorum, quibus religiosi ex obedientia vacant, fas eis esse libere disponere, et eorum dominium minime ad religionem pertinere; quum in illis mentem magis exerceant, quam corpus; et opera, quae perficiunt, potius spiritualia quam materialia sint. Ita sentio, salvo meliore iudicio.

Picturarum et operum artefactorum nullum dominium religiosi acquirere possunt, si ex officio atque Superiorum mandato illa conficiunt. Religiosus enim totus est religionis, et tempus atque labores suos in religionis commodum insumere tenetur. Operum itaque illius dominium religio acquirit; non is sibi usurpare potest. Idem dicendum, si a religione, quidquid ad illa opera elaboranda requiritur, suppeditetur; vel si a religioso, ut in suum commodum et usum ea retineat, conficiuntur, quamvis ab externis necessaria ei dono dentur. Nam in primo casu, quidquid in illis operibus est, cum materia ex qua constant, tum labores quibus confecta

sunt, ad religionem pertinent; adeoque haec eorum dominium acquirit. In altero etiam casu, quum religiosus domini in capax sit, quidquid ab externis de Superioris venia accipit, non sibi acquirit, sed religioni; et propterea materia, ex qua illa opera constant, ad religionem pertinet; adeoque idem est, ac si ab ipsa directe subministraretur. Adde, illa opera esse bona pretio aestimabilia. Religiosus autem nihil huiusmodi ut proprium habere et retinere potest.

Haec autem non obstant, quominus religiosus picturam, vel aliquod aliud opus pro amicis, propinquis, vel aliis conficiat, si officii, quo in religione fungitur, occupationes id ei permittant, atque expensae, si quae faciendae sunt, ab illis solvantur. Nihil enim in hac re esse videtur, quod paupertatis voto adversetur. Conf. Lig. loc. cit. nec non Lug. de Iustitia et Iure t. 1. disp. 3. sect. 8. n. 149.

Reliquiae Sanctorum, quum nullo sint pretio aestimabiles, omne enim excedunt, nequeunt esse paupertatis materia. Si tamen sunt insignes, vel ratione thecarum, quibus includuntur, pretiosae, iure habentur uti bona, quorum dominium religiosus privatim vi voti paupertatis interdicatur.

169. *Utrum in Societate licita sint peculia privata.*

Peculium vocatur pecuniae summa, quam religiosi vel privatim penes se, vel apud Superiorem aut domus procuratorem servant, ut illa cum venia Superiorum ad ea, quae sibi opus sunt procuranda, utantur. Quaestio est inter theologos, utrum huiusmodi peculia post Dec. Trid. sess. 23. c. 2. de Regul. religiosis licita sint. Vide Ligor. l. 5. c. 1. dub. 4. n. 15.

Quidquid sit de hac quaestione, in Societate huiusmodi peculia non solum ex Constitutionum praescripto, sed etiam vi voti illicita sunt. Et sane eatenus huiusmodi peculia a religiosis haberi possunt, quatenus, vel consuetudine inducta, vel a Superioribus facta facultate, id eis fas est; secus enim paupertatis voto penitus adversarentur. Ast in Societate talis consuetudo nunquam inducta est; Superioribus autem omnibus ablata est potestas concedendi subditis hanc facultatem. En quae decrevit Cong. 22. d. 26. §. 2., agens de depositis, quae ob graves causas permitti aliquando possunt. « *Iuxta ea, quae Cong. 12. d. 43., Cong. 16. d. 27., Cong. 20. dec. 7. §. 3. sunt constituta, nemini liceat huiusmodi pecunias (deposita) impendere ad ea sibi comparanda, quae ad victum, vestitum, cubiculi suppellectilem, aliaque vitae communi necessaria pertinent, neque in ullos usus mere personales et proprios habere; omnesque meminerint neque penes ipsos Superiores etiam Provinciales vel quoscumque alios, esse hanc facultatem dare. Quod si quid peculiare alicui*

necessarium foret, id omnino a Superiorum caritate subministrandum erit, nullo tamen habito respectu ad pecuniam, quam forte ille depositam apud Superiorem habeat ».

170. *Utrum in iis, quae pertinent ad votum paupertatis, ad licite agendum sufficiat venia praesumpta Superioris.*

Praesumptio vel est de praesenti, quum nempe Superior praesumitur hic et nunc velle saltem voluntate aliqua generali, quae plura particularia complectitur, aliquid permittere; vel est de futuro quum, quamvis nullum habeatur indicium, quod hic et nunc Superior velit aliquid permittere, praesumitur tamen, edoctus postea de operato a subdito, id approbaturus.

In primo casu omnes conveniunt veniam praesumptam Superioris sufficere, ut subditus licite agat. Huiusmodi enim venia praesumpta aequivaleret veniae tacitae, cum qua absque dubio licet subdito agere. Et sane, quemadmodum ista, sic et illa haberi censetur, quum subditus ex iis, quae de Superioris voluntate novit, argumentatur et iudicat, rem, de qua agitur, illi probari. •

Hac venia praesumpta religiosi possunt ex. gr. eleemosynas oblatas acceptare, non sibi sed religioni; sciunt enim Superiori hoc, non ingratum, sed acceptum esse. Item aliquo missi ad negotium pertractandum, possunt ea omnia, quae ad illud commodius et securius expediendum opus sunt, ex. gr. aliquo dono adversariorum benevolentiam captare, vel amicis gratias referre et similia. Nam Superior illud negotium subdito committens, ei omnes facultates dare censendus est, quibus indigere poterit. Eodem modo, quum scias, Superiorem velle, ut iter habens, vel apud alios degens, boni nominis Societatis curam geras, et in omnibus humanum et urbanum te praebeas, poteris pauperibus petentibus eleemosynam erogare, famulis inservientibus aliquam mercedem elargiri, benefactoribus aliquid in grati animi signum offerre; haec enim sunt humanitatis testimonia et urbanitatis, quas Superior vult exerceas. V. Lug. De iustitia et iure, t. I. disp. III. sect. VIII. n. 167.

In altero casu plures theologi docent, veniam praesumptam non sufficere, ut subditus licite agat. Ratio est, quia revera subditus, dum agit, caret venia Superioris, qui iudicatur eam non tunc dare, sed postea tantum daturus, seu potius factum approbaturus. Religiosis autem non licet quidquam contra paupertatem agere suo arbitratu sine venia Superioris. Nihilominus plures alii theologi, inter quos Suar. l. 8. c. 11. n. 9. et 10. Valent. 2. 2. disp. 10. q. 4. p. 3.; Sanchez lib. 7. Sum. c. 19.

n. 4., et Liguor. l. 4. c. 1. d. 4. n. 18., probabilius docent, huiusmodi veniam praesumptam sufficere, ut religiosus licite agat, et votum paupertatis minime violet. Et sane religiosus, hac venia agens, non agit ut dominus suo arbitratu, sed ut subiectus Superiori et id agens, quod iudicat Superiori probandum esse. Voto autem paupertatis adversantur tantum actus, qui domini et independentis proprii sunt.

Equidem censeo, inter licentiam praesumptam de praesenti et praesumptam de futuro parum aut nihil interesse, et hanc illi iure equiparari posse. Re enim vera quinam subditus argumentari et iudicare potest, Superiorem aliquid approbaturum esse, nisi quatenus novit, quid hic et nunc ille velit; ex qua praesente voluntate coniciat et deducat approbationem eius futuram? Haec igitur in illa virtualiter iam continebatur; ac propterea altera ab altera parum aut nihil differt. Quam ob rem de utraque idem iudicium ferendum esse videtur.

Advertendum tamen cum S. Alphonso Lig., huiusmodi venias non esse facile praesumendas, sed opus esse, ut pro earum concessione militent graves rationes; saepe enim praesumuntur consentientes Superiores, qui sunt inviti. Quin imo nec ea ipsa, quae coram eis fiunt, tacite approbata semper censenda sunt; quum ii plerumque aegre cogantur plura tolerare, quae vident fieri contra suam voluntatem.

171. *Utrum venia praesumpta sufficiat etiam, quum expressa obtineri possit.*

Si praesumptio est vera, atque gravibus innixa rationibus, affirmandum videtur; nam religiosus, qui cum illa operatur, non operatur sine venia, ac propterea non violat votum paupertatis. Raro tamen ab omni culpa vacat, quia inordinate operatur cedens alicui passioni, a qua deterretur, ne Superiori se sistat et submittat.

Quid si scires, Superiorem aegre ferre quod sine expressa eius venia operaris, quam facile petere valebas?

Huic quaestioni sic respondet Suaresius: « *Si displicentia Superioris sit de ipsa receptione (idem dicendum de quolibet alio actu ad paupertatem spectante) quoad substantiam eius, ut sic dicam, tunc omnino tollitur praesumpta voluntas, et ideo receptio proprietaria est. Si autem displicentia, quae timetur, solum sit de modo, scilicet quod id fiat sine expressa facultate, non tamen de receptione ipsa secundum se, id satis est ad excusandam culpam mortalem, quia excusat a proprietate, quamvis non excuset ab aliqua inobedientia. Quod in simili docuit optime Caiet. in Summa, verb. Furtum, quem omnes sequuntur* ». Suar. l. 8. c. 11. n. 11.

172. *Utrum venia iniusta excuset a violatione paupertatis.*

Venia potest esse iniusta triplici ex causa. 1° *Ex parte petentis*, qui metu, coactione, dolo vel fraude eam a Superiore extorsit. Ad dolum vel fraudem reducitur, si ea tacuerit, quibus declaratis, venia non fuisset concessa; vel ea falso expresserit, quorum ratione conceditur venia, alias non concedenda. Secus vero, si ea tacuerit vel falso expresserit, quibus tacitis vel expressis, Superior veniam, quamvis difficilior, aequae tamen concessisset. Venia iniusta ex hac causa minime excusare potest religiosum a paupertatis violatione; est enim nulla, quia a Superiore invito et repugnante obtenta.

2° *Ex parte concedentis*, quia vel eius facultates ad illam veniam dandam non extenduntur, vel quia aliqua lege prohibetur eam concedere. Si primum, venia est evidenter nulla, ac propterea non excusat a violatione voti. Si alterum, licentia est tantum illicita, sed non invalida; quapropter culpa quidem non vacant nec Superior, qui eam concedit, nec subditus, qui ea utitur; sed votum paupertatis minime violent. Sic validus, licet illicitus, est contractus, qui a Superiore initur, quum cognoscat, illum religioni esse damno. Suar. l. 8. c. 11. n. 16. 17.

3° *Ex parte materiae*, ut si ex. gr. Superior subdito permittat, ut furetur; vel aliquid ab aliis accipiat, qui non possunt dare; vel bonis utatur, aut de eis aliquo modo disponat, quae ad religionem non pertinent. In hoc casu Suarezius et alii citati a Sanchez l. 7. Summa c. 19. n. 20. docent, huiusmodi veniam non esse omnino nullam, sed impedire violationem voti; efficeret enim, ut religiosus operaretur non suo arbitratu, sed nomine Superioris, ac propterea ne sacrilegium patraret. Uterque tamen reus esset iniustitiae.

Sanchez tamen loco citato, Castro-palao disp. 3. p. 23. n. 3. et 4., nec non alii probabilius sentiunt, huiusmodi veniam esse penitus nullam, quia nulli Superiori competit facultas permittendi iniquitates; et religiosum, qui ea utitur, reum esse tum iniustitiae tum sacrilegii propter votum paupertatis violatum.

173. *Utrum sufficiat ad iuste agendum venia debita.*

Veniam debitam voco, quam Superior concedere tenetur. Si Superior expresse non negat huiusmodi venias, nec praesumitur eas concedere nolle, non est dubitandum, quin venia debita sufficiat ad licite agendum, non quia est debita, sed quia veniae debitae copulatur venia praesumpta; nam si Superior nec negat expresse, nec praesumitur negare facultatem,

quam concedere tenetur, merito praesumi potest eam concedere, quia iudicandum est, eum velle, quae officii sui sunt, explere.

Difficultas est, quum venia debita vel expresse negatur a Superiore, vel praesumitur neganda. Venia dupliciter potest dici debita, scil. vel quia Superior, ne durum et asperum sese ostendat, eam concedere debet; vel quia subditus, ne aliquod praeceptum transgrediatur, ius habet, ut illa ei a Superiore concedatur. In primo casu omnes theologi docent, veniam debitam non excusare a violatione voti. Ratio est, quia vi voti religiosus sine Superioris venia nullum actum proprietatis facere potest; in hoc vero casu venia caret, quia a Superiore ei negatur, licet irrationabiliter. In altero casu Suar. l. 8. c. 11. n. 22. — Castro-palao disp. 3. p. 23. n. 10. — Ligor. l. 4. c. d. 4. n. 33. docent, religioso licere cum venia debita agere. Ratio est, quia votum paupertatis fit iuxta religionis Constitutiones; nullius autem religionis Constitutiones possunt praescribere, ut votum servetur, quum servari nequit sine culpa. Itaque in huiusmodi casibus, si venia debita negatur vel negari supponitur a Superiore immediato, concessa praesumitur a Superiore mediato; et si hic quoque eam vel negat vel negare supponitur, concessa praesumitur aut ab ipsa religione, aut a Summo Pontifice omnium religionum supremo Praelato. Sic religiosus, etiam invitis Superioribus, potest petere aut accipere eleemosynas ad subveniendum parentibus indigentibus, vel pauperibus in extrema necessitate constitutis; ad solvenda debita contracta vel ad reparanda damna externis illata; ad sibi procurandam honestam sustentationem, quae ei a religione negatur. Ius enim habet, ut Superiores has venias ei concedant, quia in conscientia ipse tenetur illa praestare.

174. *Utrum fuis sit religioso contra veniam indebite a Superiore negatam agere, praesumendo veniam Superioris mediati.*

Generatim negandum est, id licere; quia secus actum esset de disciplina religiosa. Religiosi enim, praesertim regularis disciplinae parum solliciti, facile rationes excogitarent ad iudicandum, indebite aliquid eis a Superioribus negari, quod tamen ob iustas rationes eis notas non conceditur. Caeterum venia Superioris mediati contra veniam, a Superiore immediato negatam, irrationabiliter et falso generatim praesumitur; quin potius praesumendus est Superior mediatus nolle concedere, quod Superior immediatus negat; quia praesumendus est velle quod est sui muneris; eius autem munus requirit, ad tutandam disciplinam religiosam et

votorum observantiam, ut non destruat sed confirmet Superiorum iudicia, quos supponere debet recte munus suum obire, ac propterea, si quid negent subditis, rationabiliter negare. Hinc sapienter in nostris regulis statutum est, ut « *si cui a Superiore denegatum aliquid fuerit, aliam Superiorem ne audeat super ea re, quin ei aperiat quid sibi ab alio fuerit responsum, et quas ob causas negatum* ». Reg. comm. 23.

Nihilominus censeo, si moraliter certo constet, veniam indebite a Superiore negatam esse, atque ab hac negatione grave damnum progigni religioni aut subdito aut aliis, nec tempus suppetat, ut ad Superiorem mediatum recurratur, huius veniam contra indebite negatam a Superiore immediato praesumi posse, ac propterea religiosum licite agere posse. Ita sentire videtur Liguorius l. 4. c. 4. d. 4. n. 33., adducens ipsius S. Thomae auctoritatem. Ratio est, quia in hisce casibus rationes, quibus probatur id generatim nefas esse, non solum omnem vim suam amittunt, sed contrarium suadent; agitur enim de evitando gravi damno: Superior autem mediatum id velle praesumendus est, et eius venia praevallet contra negationem Superioris immediati.

175. *Utrum fas sit religioso ea, quae ei concessa sunt in certum usum, in alios impendere.*

Quum quidpiam religioso in usum conceditur, nullum in id ius, utpote dominii incapax, acquirit aut acquirere potest, sed facultatem tantum obtinet eo utendi secundum Superioris voluntatem. Hinc sequitur, nefas omnino ei esse de pecunia aut aliis bonis, ei in certum usum concessis, aliter disponere; exerceret enim in illa ius, quod non habet. Quare illa nec aliis commodare aut donare potest, nec adhibere in alios usus, praeter eos, propter quos ei concessa sunt: imo ne ea quidem, quae, sibi parcens et suo genio, industrius seponit, pauperibus elargiri aut in pia opera impendere potest. Plura tamen ex his tacita vel praesumpta Superioris venia religiosis permissa sunt. V. Lug. loco cit. n. 138.

176. *Utrum quum religiosus aliqua donandi facultatem habet, ricissim ipsius confratres ea accipiendi facultatem habere censendi sint.*

Per se hae facultates non sunt simul copulae, sed altera ab altera disiungitur; ac propterea ex eo, quod tu possis aliquid aliis donare, minime consequitur, iis licere accipere. Si tamen Superior tibi potestatem faciat aliquid indiscriminatim donandi, etiam confratribus tuis, his etiam facultatem accipiendi tribuere censendus est, secus enim potestas tibi

facta esset fere inanis. Lugo l. c. n. 165. circa hanc quaestionem haec habet: « *Dubium totum est de facto, utram ex his intentionibus censeatur praelatus habere. De quo dubio ego consului a R. P. Mutium Titeleschium, nostrae Societatis Generalem, cuius testimonium non solum ratione muneris, sed etiam propter sapientiam, doctrinam et iudicii maturitatem pro multis esse debet. Respondit itaque, videri sibi de facto eam esse Superiorum mentem, ut, data subdito licentia dandi vel accipiendi, possent alii eiusdem praelati subditi ab eo accipere vel ei dare, dum tamen nihil in fraudem fieret sed bona fide procederetur; quare qui indirecte, ut supra diximus, vellet dona sua, mediante illo, ad alios transmittere, non intelligeretur in generali illa intentione superioris comprehensus, quae ad veram et sinceram solum acceptationem et dominationem terminatur, non ad fucata et apparentem, quae revera ex donantis et accipientis intentione ad alios diriguntur. Hoc ergo tanti patris responsum pro conclusione apponere volui saltem in Ordine nostro; quia nemo melius Superiorum mentem in hac parte et eorum intentionem interpretari nobis potuisset ».*

177. *Utrum facultates a Superiore obtentae, hoc mortuo aut mutato, cessent.*

Generatim facultates semel obtentae perseverant donec revocentur; ac propterea non cessant, mortuo aut mutato Superiore, qui eas dedit, nisi vel iure communi, vel Constitutionibus cuiuscumque Ordinis, vel aliqua consuetudine aliter statutum sit. In hanc rem hoc decretum dedit Cong. 7. d. 36. « *Ad illud, quod propositum erat, an facultates et privilegia, cuiuscumque demum generis ea forent, personalia, aut alia a locorum Superioribus, Provincialibus, Visitoribus concessa, morte illorum vel munerum abdicatione cessarent, et a subsequentibus Superioribus nova esset illorum confirmatio petenda et quando; censuit, consultum sibi videri, eos qui Superiorum, maxime qui Provincialium munus ineunt, teneri, ut primum commodum illis fuerit, praesentes et coram monere subditos, ut privilegia aut facultates a praedecessoribus concessas aperiant, ut eas ipsi vel confirment vel abrogent, prout in Domino expedire iudicaverint. Caeterum concessas eiusmodi facultates usque ad hanc denuntiationem in suo robore permanere; qua facta, si illas subditi non aperiant, de facto ac re ipsa pro abrogatis haberi. Idemque iudicium esse de facultatibus a Visitoribus concessis, quas etiam subditi rogati Provinciali indicare tenebuntur, licet non possint eas Provinciales, nisi Generali admonito, revocare ».* Item

Cong. 7. d. 72. censuit, « *ordinationes, responsa ad Provincias, privilegiorum communicationes, particulares concessionem et id genus alia, mortuo Generali, eandem vim habere, quam vivo Generali habebant, donec a successore revocentur* ». Cong. autem 23. d. 39. « *statuit, facultates et dispensationes in paupertate praesertim, quae nostris a Superiore conceduntur, scripto dandas esse et Superioribus localibus ostendendas, quin tamen facultates oretenus impertitae habendae sint irritae* ».

178. *Utrum qui rebus, quibus uti potest, abutitur, contra paupertatis votum peccet.*

Huic quaestioni sic respondet P. Lugo l. c. n. 169. « *Infero, peccare contra paupertatis votum eum, qui in rebus, quibus uti potest, non utitur diligentia, quam communiter homines adhibere solent: ut si vestes, quae ad annum durare possent, sua lata culpa intra sex menses consumantur, ita ut conventus ad novos sumptus faciendos obligetur. Idem dici potest de libris, de charta, oleo et similibus, in quibus maiorem curam debet Religiosus habere, quam si esset eorum dominus, cum solum habeat usum facti, et non possit pro libito ea consumere. Haec tamen obligatio non facile perveniet ad peccatum grave in usu earum rerum, ob quas conventus in bonis communibus detrimentum non sentit, ut si ex eleemosyna accipis vestem ab amico, vel aliqua comestibilia cum licentia, quae tamen ob tuam negligentiam corrumpuntur et destruuntur: in aliis tamen, quae ex bonis communibus participamus, diligentiores debemus esse, et eo magis ad eorum conservationem attendere, quo liberalius communitas ipsa providet et fudit nostrae curae, non numerando, vel mensurando, chartam, oleum, candellam et alia, sed nos singulos quasi oeconomos et administratores rerum communium constituendo, ut nobis iuxta nostrum arbitrium et conscientiam de rebus necessariis provideatur, nulla petita aut reddita ratione de modo, quo consumuntur* ».

179. *Utrum retinere in cubiculo diutius, quam opus sit, seu libros seu alia, quae pertinent ad usum communem, paupertatis voto adversetur.*

In tantum religiosi quodlibet bonum retinere licet, in quantum eo uti eis permissum est; sed uti seu libris seu aliis, quae omnibus inserviunt, cuilibet ex Superioris intentione permittitur donec opus habet, ne, dum inutiliter servantur ab uno, aliis, qui illis indigent, deficiant. Detentio igitur in cubiculo seu librorum seu aliorum, quae pertinent ad usum communem, ultra quam opus sit, paupertatis voto adversatur, quia est

contra Superioris voluntatem. Huiusmodi tamen transgressioniones generatim non sunt nisi leves, praesertim si facile cognosci possit, quis retineat seu libros seu alia ad usum communem pertinentia, ita ut qui eis indigeat ea sibi nullo negotio comparare valeat. V. Laymann. l. c. n. 154.

180. *Utrum clavibus obserata custodire, quae cum Superioris venia habentur, voto paupertatis, an regulae tantum repugnet.*

Per se nullatenus id voto paupertatis repugnare potest; clavibus enim obseratum custodire, quod quis de Superioris venia retinet, non facit, ut hoc invito et sine eius venia retineatur; voto autem paupertatis repugnat tantum, quidquam sine Superioris venia habere et retinere. Id itaque regulae tantum per se adversatur. Si tamen ideo aliquid clavibus obseratum custodiatur, ut Superiori occultetur, et ne ab eo auferri possit, votum certe paupertatis violaretur, non propterea quod res illa clavibus obserata custodiatur, sed ob malum animi affectum, quo illa servatur ac si esset propria, et de ea Superior libere disponendi ius non haberet.

181. *Cuius sint bona, quae religiosus sine Superioris licentia ab externis acceptat, et quid de eis faciendum sit.*

Huiusmodi bona vel acquiruntur religioso aliquo iure ex. gr. hereditatis vel legati, vel ei dono dantur. Si primum, patet ea esse religionis, quia quidquid acquiritur religioso, acquiritur religioni. Societati tamen non acquiruntur bona ex haereditate, quae obvenit professo aut coadiutori formato, quia nullum ius habere potest in huiusmodi bona. Si alterum, examinanda est intentio donantis. Si hic voluit ea dare cum conditione, ut dominium aut usus penes illum religiosum sit, quum haec conditio paupertati adversetur, religiosus enim est incapax dominii atque etiam usus a Superiore independentis, donatio est nulla, et donata remanent donantis, eique sunt restituenda. Si vero absolute sine ulla conditione voluit ea religioso dono dare, accedente consensu Superioris, fiunt religionis. Si vero Superior suum consensum recusat, remanent etiam donantis, eique sunt restituenda. Ratio est, quia, licet ex parte sua donans voluerit sese spoliare dominio donatorum, tamen quum nemo sit qui illud acceptet (non religiosus, quia incapax est dominii; non religio, quia Superior illud renuit), donatio est incompleta, et dominium donatorum in neminem transfertur; ergo remanet donanti.

182. *Quid de bonis sine Superioris licentia quocumque alio modo a religioso acquisitis?*

Vel acquisita sunt illicite quidem, sed valide; vel illicite simul et invalide. Si primum, illa bona transeunt in dominium religionis; nam quamvis modo illicito ea religiosus acquisiverit, ex. gr. ludo vel negotiatione religiosis vetita, aliquam artem exercens seu contra Superioris mandata seu diebus festivis; valide tamen ea acquisivit: quidquid autem monachus acquirit, monasterio acquirit. Quod confirmatur decreto Conc. trid. sess. 23. c. 2. De reg., quo praescribitur, ut bona immobilia vel mobilia, cuiuscumque quantitatis fuerint, *etiam quovis modo ab eis acquisita...* statim Superiori tradantur conventuique incorporentur. Si alterum, ut si ex. gr. ea furatus fuerit vel ab aliquo acceperit, qui ea dandi facultatem non habebat, bonorum illorum dominium remanet penes primum dominum, eique sunt restituenda, si fieri potest, vel aliter in pia opera distribuenda, prout docent theologi de bonis iniuste acquisitis, quae domino restitui nequeunt.

183. *Utrum deposita in Societate licita sint.*

Depositum in Instituto vario sensu accipitur.

1° Depositum intelligitur sensu legali, seu pecunia vel quid aliud alicuius custodiae commissum. De depositis hoc sensu acceptis in Reg. 10. Procur. statuitur: « *Nulla admittat deposita externorum seu pecuniaria seu alia sine expressa facultate Praepositi Generalis* », in Reg. 69. Praep. dom. prof. « *Depositum pecuniae nullum prorsus admittat, aliarum vero rerum non nisi cautissime, dummodo sint eorum, quibus multum debeamus, aut alioqui id officii sine magna offensione dene-gari non possit* ». Idem praescribitur in Reg. 64. Rect. In reg. 12. Proc. prov. « *Nulla admittat deposita externorum seu pecuniaria seu alia sine expressa facultate Praepositi Provincialis, qui eam non concedet nisi aegerrime et causa valde gravi* ». Cong. autem 16. d. 32. « *Censuit posse Rectorem, debitis cautelis adhibitis, deposita admittere, (uti simile quid permittitur procuratori provinciae) cum expressa facultate Provincialis et quando causae gravissimae id suadent. Imo si adsint causae ita urgentes, ut moram non patiantur, posse id admittere etiam ante acceptam illam facultatem, dummodo deinde scribat ad Provinciale causas, ob quas admiserit* ». Si vero huiusmodi deposita vix Praepositis et Rectoribus permittuntur, multo magis caeteris interdicuntur.

Qui ea sine debita facultate admitteret, utrum obedientiam tantum violet, an etiam paupertatis votum, controvertitur. Opinio probabilior docet, id minime adversari paupertati. Ita sentiunt Lugo de Iust. disp. 33. n. 6. – Laymaun l. 4. tr. 5. c. 7. n. 4. – Pellizarius Man. Reg. tr. 4. c. 2. n. 232., qui asserit Suar. et Sanchez eiusdem esse sententiae.

2° Depositum intelligitur pecuniae summa, quam quis depositam habet vel apud se vel apud alium, hac conditione acceptam, ut libere et arbitrarie ea utatur, manente tamen eius dominio penes donatorem. De depositis hoc sensu acceptis actum est in Cong. 12. d. 41., in Cong. 16. d. 35., ut clare constat ex actibus manuscriptis et ex epist. P. Caraffa, quae citatur in Cong. 12. d. 41. Nonnulli enim ex nostris defendebant, huiusmodi deposita non repugnare paupertati, hac ratione, quia ea accipientes et habentes nullum actum proprietatis ponerent, sed voluntatem tantum et intentiones donatoris exequerentur. Quin quaestionem speculative consideratam solveret, Cong. 12. d. 41. statuit: « *Etsi ex Praepositorum Generalium litteris statutum satis iam videtur, nostrorum neminem posse pecuniam habere depositam vel apud alium, penes quem eius dominium remaneat, vel apud se ita ut dominium spectet ad alium, ac ea tum deinde, obtenta Superioris facultate, uti: hancque facultatem nullam ac irritam esse declaraverit R. P. N. Vincentius Caraffa, sive huiusmodi depositi conscius Superior fuerit, sive non; hoc tamen iterum ac magis praesenti decreto Congregatio declarat atque confirmat* ». Cong. autem 16. d. 35. haec statuit: « *Quod in Cong. 12. d. 41. statutum fuit, confirmat iterum praesens Congregatio, declaratque, Decretum illud non posse eludi eo praetextu, quod qui utitur in usus proprios et arbitrarios pecunia, de qua ibi fit mentio, sit merus voluntatis alienae executor: pravamque hanc et detortam interpretationem detestatur* ». Itaque qui huiusmodi deposita haberet et adhiberet, peccaret contra ipsum votum paupertatis, seu quia conditio appositae huiusmodi depositis, ut eorum dominium maneat apud donatores, est merum malitiae commentum ad excusandam sacrilegam proprietatem; qui autem in fraudem legis operantur contra eam operari censentur: seu quia, esto quod dominium maneat penes donatores, religioso tamen nefas est illis depositis uti, absque Superioris venia, hanc autem concedendi cuilibet Superiori ablata est potestas. Quam ob rem nequit religiosus illis depositis uti, quin violet paupertatis votum.

Si Superiores non carerent potestate permittendi acceptionem et usum talium depositorum, nulla esset paupertatis violatio in illis de Superioris venia acceptandis et adhibendis. Sic docent Sanchez lib. 7. sum. c. 19.

n. 50. et Suar. t. 3. de Rel. l. 8. c. 11. n. 45; Laymann l. 4. trac. 5. c. 7. qu. 1.

3° Depositum communius vocamus pecuniae summam de Superioris venia undecumque habitam et servatam, in honestos usus adhibendam, non tamen ad ea comparanda, quae pertinent ad victum, vestitum, cubiculique suppellectilem et alia vitae communi necessaria; nam ex Cong. 12. d. 43., Cong. 20. d. 7. §. 3., Cong. 22. d. 26. §. 2. deposita ad hunc finem omnino sunt illicita, nec ullus Superior potest ea permittere.

De depositis hoc sensu intellectis egit Cong. 12. d. 42. et Cong. 20. d. 7. §. 2., prout declaratum est a Cong. 22. d. 26. §. 1. Porro Cong. 12. d. 42. de huiusmodi depositis haec statuit: « *Ut prohibere univrsim non expedit, ne quis unquam possit cum facultate Superioris quidquam habere pecuniae in honestos usus destinatae; ita id raro tantum instasque ob causas, iunioribus praesertim et Coadiutoribus, permittendum Congregatio censuit. Si tamen concedendum aliquando visum fuerit, voluit insuper eadem Congregatio, ut in eo etiam casu religiosae disciplinae magis consulatur, eiusmodi pecunias apud ipsum totius domus Superiorem deponi, a quo deinde id quisque accipiet, quo ipsi uti necessarium fuerit, cum eiusdem, aut mediati Superioris facultate* ». Cong. 20. d. 7. §. 2. idem confirmavit, addens « *non posse Superiores dispensare, ut aliquis nostrorum pecuniam huiusmodi sub quocumque praetextu apud se retineat* » Cong. vero 22. d. 26. §. 1. declaravit insuper, huiusmodi pecuniae « *liberum usum minime habere posse, qui deposuit; adeo ut liceat Superiori illam pecuniam, sicut expedire visum sibi in Domino fuerit, expendere, invito aut inscio deponente; cui nulla propterea sit iusta querelarum causa. Idque ipsum dicendum de pecunia alicui e nostris tradita in certum aliquod opus impendenda; quam tamen in aliud, praeterquam in hoc ipsum opus, expendere Superiori minime licebit* ». Praeterea in §. 3. Superiores iussit diligenter cavere « *ne huiusmodi deposita alantur quodammodo, atque ita perpetua fiant, quo sensim quaedam species inducatur peculii aut pensionum nostris legibus prohibitarum: item ut inquirant in horum depositorum originem, quae facile non paucis nec levibus naevis maculari posset* ».

184. *An peccet contra votum paupertatis religiosus, qui accipit ab extraneo pecuniam in pia opera ad libitum impendendam.*

Quamvis nonnulli affirmant, negandum omnino videtur. Nullus enim a tali religioso ponitur actus proprietatis, qui paupertatis voto adver-

setur. Et sane quatuor agit hic religiosus; pecuniam recipit, onus sibi assumit eam in pia opera erogandi, haec pia opera eligit et determinat, pecuniam in haec pia opera distribuit. Sed ex hisce quatuor actibus nullus quidquam continet, quod dominium et proprietatem sapiat. Non receptio pecuniae; quia non sibi recipit, sed ut oblatoris nomine eam in pia opera impendat: non onus piam oblatoris voluntatem explendi; huiusmodi enim onus nullum est ius, sed actus caritatis: non operum electio et determinatio, in quibus pecunia sit impendenda; illa enim, quamvis supponat facultatem religioso collatam, nullum tamen confert ius in aliquid pretio aestimabile; et huiusmodi iura dumtaxat paupertatis voto adversantur: non denique pecuniae distributio, quia non fit nomine religiosi sed oblatoris. Ita Sanchez in Decal. l. 7. c. 30. – Suaresius de Relig. tract. 7. l. 8. c. 13. n. 13. et 16. – De Lugo de Iustit. disp. 3. n. 133. Conf. in theol. mor. Gury notas P. Ballerini de Statibus particul. n. 160.

185. *Quo sensu ex Congr. 6^{ae} dec. 21. et Congr. 7. dec. 80.*

§. 11. nostris non liceat a poenitentibus, parentibus, amicis, imo a quibuscumque, quidpiam ad proprium usum et dispositionem accipere; neque ad id Superiores concedere facultatem possint.

Non licere religiosis quidquam ad proprium usum et dispositionem sine Superioris facultate, saltem interpretata, a quibuscumque accipere, per se patet. Vi enim voti paupertatis incapaces fiunt quodcumque ius acquirendi atque habendi in res pretio aestimabiles; nihil autem potest acquiri, retineri, adhiberi, quin ad haec ius possideatur. Ast cum Superioris facultate haec religiosis licere docent omnes theologi. V. Alph. Lig. L. IV. c. 1. dub. IV. Nec Constitutiones nobis id vetant, quin imo expressis verbis permittunt. Conf. Const. p. 3. c. 1. §. 8.; Monita Gener. n. 13.; Reg. Comm. 9^a.

Sed haec permissio a Congregatione 6^a ablata videtur; Superiores enim dicuntur non posse subditis facultatem facere quidpiam ab aliis accipiendi in proprium usum et dispositionem: aliquid igitur ab aliis accipientes, votum paupertatis violaremus, utpote Superioris facultate carentes.

Nihilominus dicendum, Congr. 6. d. 21. nihil immutasse circa Societatis paupertatem, et quae prius a Constit. expressis verbis permittebantur, etiam postea eodem modo permissa esse et nunc permitti. Explicandus itaque sensus decreti Congr. 6^{ae}. Porro ipse Claudius Aquaviva, qui fuit

auctor Instructionis de hac re a Congr. 6^a approbatae et confirmatae, suis litteris ad omnes provincias datis 24. Aprilis 1610., declaravit, quo sensu nostris non liceat quidpiam ab aliis in proprium usum et dispositionem accipere, neque Superiores ad id facultatem dare queant: « *Primum, ut iuxta postremas Ordinationes a 6^a Congr. Generali editas, §. 9. inter monita Generalia, nullus subditus possit ad proprium usum accipere quidquam a poenitentibus, praelatis, aut alia quavis persona, nisi eo quo sequitur modo; ut, quod offertur, accipiatur cum facultate Superioris tamquam aliquid collegio datum, aut domui, ubi ipse commoratur, et ita quidem, ut eidem subdito usum rei acceptae Superior possit arbitrio suo definire* ». Congregatio igitur 6^a dec. 21. nihil de novo prohibuit circa paupertatem, sed ipsum votum paupertatis declaravit eiusque observantiam commendavit. Declaravit nempe: 1° vi voti nemini licere quidpiam ab aliis accipere sine Superioris facultate atque in usum proprium, qui sit a Superioris voluntate omnino independens: 2° Superiores praeterea non posse facultatem dare subditis quidpiam ab aliis accipiendi in usum huiusmodi proprium, qui sit ab ipsorum voluntate omnino independens. Nam hoc esset relaxare votum paupertatis, quod nullus Superior potest.

Decretum illud hoc sensu interpretatus quoque est P. Nikel. Nam provinciae Neapol. Congregatio habita an. 1631., inter postulata ad Congr. gener., hoc proposuit: « *Exstant literae in materia paupertatis a P. N. Gen. Mutio Vitelleschio datae sub die 22, dec. 1638., quarum duo capita ad tollendos scrupulos declaratione indigent, aut moderatione. Primum illud est, quod Superiores non possint suis subditis facultatem dare accipiendi aliquid ad usum proprium. Secundum est, quod subditi in materia paupertatis non possint uti facultate sibi concessa a Superiore mediato, nisi eam aperiant immediato. Rogatur Congr. Gener., ut ea declaret, aut, si moderatione indigent, moderetur* ». Responsio P. Gen. Nikel haec fuit: « *Quod attinet ad primum literarum caput, quo declaratur, non posse Superiores dare facultatem suis subditis accipiendi aliquid ad usum proprium, non fuit primo a P. Mutio adhibita declaratio; sed multo ante a Congr. Gen. 6^a dec. 21. Et ratio satis manifesta est, quia usus proprius, seu independens a Superioribus, repugnat voto paupertatis iuxta explicationem Congr. 5. decr. 10. et 50. §. 4. Quod spectat ad secundum, servanda est Ordinatio, nisi in aliquo casu raro ob legitimam causam Superior mediatus dispensandum iudicat, prout dispensare potest in aliis regulis, quemadmodum respondit alias ad idem dubium P. Piccolomineus* ».

186. *An administratio bonorum alienorum religiosus vi voti paupertatis interdicitur.*

Per se bonorum alienorum administratio, secluso omni emolumento, non est materia paupertatis, quia nullum dicit ius in aliquid pretio aestimabile, sed tantum ius regendi ministros administrationis, eisque imperandi quae sunt sui muneris. Aliter esset dicendum, si simul cum hoc iure conferretur, uti assolet, ius bonis administratis utendi in proprium commodum, ad vitae sustentationem, ad habendum domicilium, ad compensandos labores. Huiusmodi iura sunt in bona pretio aestimabilia, ac propterea cadunt sub voto paupertatis. Ita Suar. De Rel. l. 8. c. 5. n. 28.

Ex praescripto tamen nostrorum Constitutionum, administratio bonorum suorum eis, qui nondum ab illis se abdicarunt, est vetita, nec concedenda, nisi ex gravi necessitate et statutis conditionibus. Cong. 7. d. 17. Cong. 10. d. 2. — Cong. 12. d. 36. — Cong. 17. d. 11. Bonorum vero alienorum administratio interdicitur tum Const. p. 6. c. 3. §. 7., tum ex decretis plurium Cong., quibus vetantur negotia saecularia, licet rerum particularium, ad consanguineos, amicos vel quoscumque alios pertinentia, nisi forte interdum iudicio Superiorum caritas aliud suaderet. Cong. 5. d. 48., Cong. 7. d. 13., Cong., 8. d. 56., Cong. 16. d. 31.

187. *Utrum peccet contra votum paupertatis religiosus, qui de Superioris venia superflua et minus suo statui convenientia habet.*

Non est dubitandum, quin superflua et minus statui nostro convenientia vi Constitutionum prohibeantur. In Const. p. 6. c. 2. §. 11. « *Et quisque iis, quae de communi data fuerint ad usum suum necessarium aut convenientem, resecatis superfluis, sit contentus* ». Et §. 15. « *In vestitus item ratione tria observentur; primum, ut honestus ille sit: alterum, ut ad usum loci, in quo vivitur, accomodatus: tertium, ut professioni paupertatis non repugnet. Videretur autem repugnare si sericis, vel pretiosis pannis uteremur, a quibus abstinendum est, ut in omnibus humilitatis et submissionis debita ad maiorem Dei gloriam ratio habeatur* ». In Instr. 1. §. 4. « *Ut paupertatis puritas et perfectio diligentius a nostris acquirantur, vigilandum a Superioribus est, ne quid in Societatem introducatur, quod vel huic paupertatis perfectioni adversetur, vel proprietatem aliquam sapiat. Quare, ut abusus superfluarum commoditatum, si quis est, penitus tollatur, curent diligenter*

Superiores, ut omni necessitati, habita ratione personarum, debita cum charitatis significatione provideatur. Ex quo, praeter multa alia, illud in primis sequetur commodum, ut ea ratione facilius superflua et quae proprietatis speciem habent, tolli possint ». Et §. 5. « *Tollendus videtur abusus ille, ut alias ordinatum est, ne scilicet in nostrorum cubiculis duplices testes habeantur; sed apud vestium custodem, ut est communis Societatis consuetudo, serventur; quod etiam de aliis rebus, quae in usu non sunt, qualia sunt instrumenta quaedam ad iter agendum et his similia, intelligendum est ».* Et §. 7. « *Nulla ratione permittatur, ut nostri apud se habeant et secum ferant quaedam, quae pauperibus, quales nos sumus, minime conveniunt: ut sunt horologia rotata et affabre facta, reliquiaria valde curiosa et pretiosa, imagines item multi valoris et similia ».* Idem praescribitur in Instr. 22. pro Prov. §. 7.

Ex his omnibus sequitur, nec licere Superioribus superflua et minus statui nostro convenientia permittere, nec subditis ea postulare, habere et adhibere; atque utrosque contra virtutem saltem paupertatis peccare, si aliter agunt.

Utrum vero contra ipsum paupertatis votum peccent, controvertitur. Castro-palao disp. 3. p. 23. n. 4., nec non Sanch. et alii ab ipso citati, affirmant. Ratio est, quia Superior non habet facultatem talia permitendi; ipse enim non est dominus bonorum Religionis, sed dispensator tantum et administrator; ac propterea non potest ad suum libitum de iis disponere, sed in usum dumtaxat honestum, pium et religioni congruum. Propterea violaret votum paupertatis, quia ageret ut dominus bonorum Religionis, et sibi in ea attribueret facultatem, qua caret. Subditus quoque votum paupertatis violaret; quia, quum Superior careat facultate permittendi superflua et minus statui nostro conformia, venia ab illo obtenta haec habendi est nulla; est autem voti violatio usus bonorum sine ulla venia.

Suaresius tamen l. 8. c. 10. §. 11. 12. 13. docet, nullatenus violari votum paupertatis nec a Superiore nec a subdito. Non a primo, quia non vi voti sed ratione sui officii non potest (seu ei non licet) superflua et minus paupertati conformia permittere, ac propterea abuteretur quidem facultate, quam habet, illa permittens, et venia data esset illicita, sed non invalida. Non ab altero, seu quia, quum illa bona habeat atque adhibeat cum Superioris venia, nullum actum proprietatis ponit; seu quia, vovens paupertatem, non promisit, se nihil habiturum superflui et minus convenientis, sed solum nihil proprium nec per modum proprii,

id est, etiam usum et administrationem sine facultate non usurpaturum. Idem docet Croix l. 4. n. 113.

Lugo disp. 3. sect. 8. n. 131. tenet quidem, licentiam Praelati de habendis superfluis, quamvis illicitam, esse validam; non ideo tamen excusari subditum, qui ea utitur, a violatione voti paupertatis. Ratio est « *quia votum hoc non solum est de non utendo absque praelati licentia, sed etiam de conservando statu pauperis, nec faciendis sumptibus, qui pauperes non deceant. Unde praelatus ipse, vel conventus totus, habendo talia superflua vel faciendo tales sumptus, peccaret contra paupertatis votum* ». Id tamen, ex ipsius Lugonis iudicio, intelligendum est de Ordinibus « *ubi paupertatis votum cum rigore observatur* ».

188. *Quaenam in Societate superflua et minus paupertati conformia censenda sint.*

Impossibile est definire, quae in Societate superflua censenda sint, quaeque eius paupertatem minus deceant. Ut enim horum rectum iudicium feratur, ratio habenda est cum temporum, regionum, consuetudinum vigentium, tum potissimum aetatis, sanitatis, officii aliarumque conditionum, in quibus nostri versantur; quae omnia, quum varia et mutabilia sint, fieri nequit, ut statuatur singillatim, quid cuique opus vel commodum sit, et quid supersit, quidve eum deceat aut dedeceat. Quare sapienter S. Ignatius nihil certi et rati in hac re statuendum esse censuit; sed normas dumtaxat generales praefixit, quas Superiores sequerentur.

Suntque huiusmodi, Const. p. 6. c. 2. §. 16.: « *In iis, quae ad rationem victus, somni, ac usus reliquarum rerum vitae necessariarum, vel convenientium spectant, quamvis communis illa sit, minimeque diversa ab eo, quod medicus illius loci, in quo vivitur, iudicabit: ita ut quod quisque sibi inde subtraxerit, ex devotione non ex obligatione subtrahat; habenda tamen semper erit ratio humilitatis, paupertatis ac spiritualis aedificationis, quae semper nobis in Domino ab oculis versari debet* ». Et in declar. M. et N. « *Non tamen repugnat... si in occurrenti aliqua occasione, vel necessitate quis vestibus melioribus, honestis tamen, indueretur; sed ad ordinarium vestiendi modum eis uti non debent. Et nihilominus considerandum, quod non omnes eisdem viribus naturalibus, nec sanitate corporis, nec aetate ad eam convenienti pollent: atque ita iuxta maius particulare bonum huiusmodi personarum, et universale aliarum multarum, id considerandum est; et quoad eius fieri poterit, ad maiorem Dei gloriam providendum. In*

particularibus, si magis vel minus necessarium erit, iuxta circumstantias personarum; relinquetur discretioni eorum, qui ipsis praesunt; ut quemadmodum eis conveniet, provideant ». Alia norma generalis habetur in Exam. gen. c. 1. §. 6. ubi dicitur. « *Ratio vivendi in exterioribus iustas ob causas, maius Dei obsequium semper intuen- do, communis est* »: communis nempe morigeratis presbyteris saecularibus; sic enim hanc regulam interpretati semper sunt Patres bene Instituti periti. Quin imo P. Natalis in suis scholiis hunc locum commentans, refert, in formula Instituti haec contineri: « *In iis, quae ad victum et vestitum et exteriora pertinent, honestorum sacerdotum communem et approbatum usum sequentur...* ». Hinc nec superflua nec minus paupertati conformia dicenda esse videntur, quae huiusmodi usui conveniunt.

FINIS.

DOCUMENTA

DOCUMENTA

I.

Epistola A. R. P. Francisci Piccolomini

DE PAUPERTATE.

In exordio huius mei muneris observo, non nulla pedetentim in Societatem irrepere, quibus nisi mature eatur obviam, laedetur sensim puritas nostrae paupertatis, quae iuxta S.P.N. murus est et propugnaculum Religionis. Hinc de consilio PP. Assistentium monendos censui Provinciales omnes et Visitatores, quos Dominus supra muros suae Societatis constituit custodes, ut stando supra custodiam suam diligenter circumspiciant, si qua parte per inadvertentiam forte Superiorum, et maxime immediatorum, murus hic noster rimam agat; speciatim vero advertant ad sequentia.

1° An ipsa provincia nomine suo possideat aliquos redditus annuos, vel bona stabilia, aut gravetur censibus passivis.

2° An idem contingat in missionibus vel residentiis, quae non sunt inchoata collegia, nec membra collegiorum; nam, cum iuxta const. p. 6. c. 2. l. A. et alibi, sola collegia et domus probationum capacia sint annuorum reddituum, perspicuum fit, eiusmodi redditus non posse possideri nomine proprio nec a provinciis, nec a missionibus, nec a residentiis, quae non sunt inchoata collegia vel membra collegiorum.

3° Inquirant de domibus professis, an longo tempore gaudeant elocatione aedium ad habitationem necessariam forte coemptarum vel testamento relictarum, aut aliis legatis annuis, aut fructibus illarum ad relaxationem comparatarum, praeterquam in casibus permissis in Constitutionibus vel Decretis iuxta responsa Generalium.

4° An in collegiis vel domibus probationum nostri per se teneantur ad aliqua onera missarum ex obligatione iustitiae, vel satisfaciant similibus oneribus externorum. Denique, an pro ullis ministeriis accipiant stipendia, etiam per modum eleemosynae, nisi iuxta explicationem P. Claudii c. 1. Ord. Gen. §. 14.

5° Circa habitationem professorum, vel coadiutorum formatorum in collegiis seu domibus probationum advertant, quod prohibent Constitutiones p. 6. c. 2. §. 3. 4. lit. C. et Congr. 6. decret. 18.; ne scilicet, extra casus in Constitutionibus comprehensos, constituantur illi in collegiis, prout loquitur dicta Congregatio, in fraudem *ut ibi alantur* etc. Ego quidem Provincialibus omnibus communico facultatem, quam P. Generali concedit Iulius III in Brevi quod incipit « *Sacra Religionis* », nimirum, ut omnibus senio confectis, aut infirmitate aliqua gravatis, et ad operandum in vinea Domini non idoneis, licentiam possint facere commorandi in collegiis, seu domibus probationum citra scrupulum. De reliquis videant Provinciales, ut, si utiles non sint collegii vel domibus probationum, in quibus degunt, transferantur ad alia collegia vel domos, quibus usui esse possint; vel certe distribuantur in residentias seu missiones, prout praescribit dicta Congr. 6. decr. 18.

Ad extremum in concedendis licentiis circa materiam paupertatis obiter solum nunc admoneo, ut cauti et parci sint Provinciales, quia in eo genere nec pauca, nec parva incommoda novimus contigisse; et si qui adhuc alii defectus fuerint, petantur ex Regulis et Ordinationibus remedia.

Porro ex praedictis si quid occurrerit in provincia ista, non omittat R. V. remedium adhibere, me de singulis edocere, ut de remedio apposito vel apponendo possim opportune deliberare. Nimirum crescere nos quoque faciet Dominus in terra paupertatis nostrae, si huius, prout par est, amantes fuerimus, et observantes. Gratiam ad id uberem a Patre pauperum omnibus enixe precor, et me vicissim commendo SS. R. V. SS. atque precibus.

20 Aug. 1650.

Servus in Christo

FRANCISCUS PICCOLOMINI

P. S. Communicet has R. V. Superioribus omnibus et consultoribus, curetque referri ad librum Ordinationum perpetuarum Praepositorum Generalium.

II.

Epistola A. R. P. Francisci Piccolomini

DE PAUPERTATE ET INCORPORATIONE BONORUM.

Scripsi 20 Aug. proximi elapsi circulares litteras ad provincias omnes, excitando vigilantiam Superiorum circa custodiam accuratam propugnaculi nostrae Societatis, scilicet paupertatis. Nunc acceptis responsis ex variis partibus, quoniam adverto, non paucos eo in genere irrepsisse defectus, seu errores, ideo de consilio PP. AA. iudicavi, quam primum iis occurrendum, assignando sua singulis remedia, iuxta capita in memoratis circularibus exposita, ut Provinciales sine mora iis mederi possint, non expectato alio hinc rescripto.

1. Igitur bona omnia stabilia, seu summae capitales censuum, donata in usus communes alicuius provinciae, constituentur statim sub proprietate, seu dominio alicuius collegii, designandi ab ipso Provinciali cum consilio suorum consultorum; attamen fructus eorum annui expendantur fideliter in solos usus provinciae iuxta mentem donatorum. Claudius Prov. Rhen. 1585. 29. Oct.; Prov. Austr. 1603. 19. Iul. P. Mutius Prov. Gallobelg. 1642. 30. Aug., et alias.

2. Residentiae, quae non sunt collegia inchoata, nec membra collegiorum, possident tamen bona aliqua stabilia, seu census annuos, sicuti et missiones stabiles, quales sunt Hollandica, Scotica et aliae eiusmodi bonis praeditae, annectantur quamprimum collegio alicui, deputando pariter a Provinciali, auditis suis consultoribus, tamquam membra illius collegii, iuxta formulam, quam cum his transmittimus, et cuius simili nos iam uti sumus in nonnullis annectendis. Advigilent autem diligenter Provinciales, ut, ad mentem piam donatorum, fructus annui dictorum bonorum integre insumantur in beneficium dictarum residentiarum vel missionum, nec in alios usus deriventur. P. Mutius Prov. Gallobelg. 1626. 28. Febr. Prov. Polon. 1631. 25. Aug. etc.

3. Domus professae, si habeant stabilia sibi legata vel donata, praeter opportuna ad habitationem et usum, teneantur iis, quamprimum poterunt, se exuere, et vendere, prout statuitur in Const. par. 6. c. 2. lit. E.; si vero commode nequeant ea vendere, nullo modo ad longum tempus retineant. Quod si alicubi gravati sint heredes a testatoribus, ut

certam summam vel eleemosynam ad aliquos usus domui professae quotannis pendant, moneantur heredes, Societatem nullum ius civile ad illa praetendere, nec ex parte sua posse illa nisi eleemosynaliter accipere; prout moneri nonnullos iussit P. Claudius Prov. Mediol. 1588. 29. Oct. et 25. Nov. etc.

4. Missarum obligationes, quibus certa respondent stipendia in nostris Ecclesiis, praestentur non a nostris, sed per externos sacerdotes. Quod si obligationes illae annexae sint monasteriis, prioratibus, collegiis saecularium, vel aliis beneficiis ecclesiasticis, unitis alicui collegiorum nostrorum, vel domorum probationis, vel pertinentibus ad augmentum eorundem, atque ita quasi ex consequenti devolutae sint ad nos, tunc iudicatum est, suffragantibus PP.AA. et compluribus theologis (quibus hoc punctum diligenter expendendum commisi), posse, salva paupertate nostra eiusmodi missas per nostros celebrari. Nihilominus tamen, quod alias in similibus monuit P. Claudius Provinciale Lusitaniae 1581. 1. Sept. et 1583. 28 Mai., videant Provinciales, ubicumque sunt istiusmodi obligationes, ne graves sint, et nimium iis nostri onerentur, ita ut nequeant satisfacere sacris, ad quae tenentur ex nostro Instituto, tunc enim satisfiat iis per sacerdotes externos, attributo illis congruo stipendio ex redditibus supradictorum monasteriorum, prioratum, vel beneficiorum ecclesiasticorum.

5. Stipendia vel eleemosynae pro concionibus, lectionibus publicis, vel aliis Societatis ministeriis admitti non possunt, iuxta Const. p. 6. c. 2. §. 7. et Cong. 5. decr. 29.; quare, siquid ut stipendium seu eleemosyna pro his vel horum intuitu, et non alio titulo, uspiam nostris offeratur vel detur, significare oportebit dantibus seu offerentibus, nos illud admittere non posse, nisi per modum purae eleemosynae, et sine ullo respectu ad ministeria nostra, iuxta declarationem P. Claudii Ord. gen. c. 1. §. 14. Poterit tamen pro concionatoribus nostris, quando concionantur extra nostras Ecclesias, admitti, sine scrupulo, quantum necesse est pro viatico et honesta sustentatione tempore concionum; prout saepius declararunt P. Lainius, P. Claudius, P. Mutius.

6. De habitatione professorum vel coadiutorum formatorum in collegiis etc. non occurrit addendum iis, quae diximus in Encyclicis. Solum advertant diligenter Provinciales, an non transferendo quandoque de collegio in collegium personas inutiles uni collegio, reddere possint utiles alteri, et si fieri possit, id omnino agant.

Haec suggerere statim omnibus volui pro desiderio, quo teneor, ut illaesa maneat puritas nostrae paupertatis, quam si accurate (prout oportet) custodierimus, ipsa quoque custodiet nos. Communicet istas R. V. cum

suis CC. et Superioribus localibus, et una cum prioribus circularibus curet inscribi libro perpetuarum Ordinationum, et denique me commendet Domino suis SS. SS. atque precibus.

Romae 28. Ianuar. 1651.

Servus in Christo
FRANCISCUS PICCOLOMINI.

III.

Formula applicationis residentiarum vel missionum.

N. N. Praepositus Provincialis Provinciae N. Societatis Iesu.

Omnibus, in quorum manus haec literae venerint etc.

Cum alias instituta fuerit Residentia (vel Missio) Patrum nostrae Societatis de licentia seu approbatione R. P. N. Generalis in civitate (vel oppido, Provincia, Regno) N., ut praedicatione divini verbi, Sacramentorum administratione, aliisque spiritualibus ministeriis iuxta nostrum Institutum animabus illic auxilio essent: Nos promovere cupientes tam salutare opus, quantum possumus in Domino, solíciteque satagentes, ut maiora in dies incrementa capiat iuxta Instituti nostri rationem, ideo auctoritate tributa nobis ab A. R. P. Nostro Generali dictam Residentiam (vel Missionem) cum omnibus bonis temporalibus illi relictis vel donatis annectimus et unimus Collegio nostro N., donec et quousque sub Residentiae (vel Missionis) nomine permanebit arbitrio R. P. N., ita ut in posterum omnes Religiosi nostrae Societatis qui in dicta Residentia (vel Missione) morabuntur, nec non bona temporalia ad eandem quoquo modo spectantia, sub gubernatione et iurisdictione Rectoris pro tempore dicti Collegii N. sint. Quocirca te in Christo Fratrem nostrum N. N. dicti Collegii Rectorem, iuxta facultatem nobis datam a R. P. N. Generali, constituimus in Superiorem dictae Residentiae (vel Missionis), et omnem auctoritatem, gratias et facultates, quas iam ex officio Rectoris habes, in bonum dictae Residentiae, (vel Missionis) extendimus, et nominatim circa Instrumentorum tam procurationis, quam contractuum quorumlibet, ad dictam Residentiam (vel Missionem) spectantium, celebrationem, alienationum, aut obligationum, seu gravaminum, quae dicta Residentia (vel Missio) vel Societas ipsa subire debeat. Et quia tu per praesentiam in loco dictam Residentiam (vel Missionem) gubernare non potes, reservamus nobis, vel R. P. N. nominationem Superioris, qui in dicta Residentia (vel Missione) tuas vices gerat. In quorum fidem has etc.

IV.

Epistola A. R. P. Francisci Piccolomini

DE OBLIGATIONIBUS CIVILIBUS COLLEGHS INTERDICTIS.

Significavi alias in Encyclicis de paupertate, missiones non esse capaces honorum stabilium, seu reddituum; adiungere nunc debeo, nec ipsa collegia vel domus esse capacia obligationum civilium ex contractu ad huiusmodi missiones, sed solum ex caritate, fidelitate, seu mandato Praepositi Generalis, prout saepius est declaratum. Quare cum nonnullos eo in genere errores alicubi iam deprehenderimus, Reverentia Vostra, dum visitabit provinciam, diligenter examinet, quae et quales sint obligationes ad missiones in domiciliis nostris, et ad me referat, ut sanari possit, siquid circa illas perperam se habuerit.

8. April. 1651.

Servus in Christo

FRANCISCUS PICCOLOMINI.

V.

Ex Epistola A. R. P. Tamburini

DE PAUPERTATE.

.

Haec in facultatibus concedendis cautela ut in omnibus necessaria est, ita maxime adhibendam esse iudico, ubi de voto paupertatis agitur: virtutem hanc firmum esse Religionis murum, testatur Sanctus Pr. Ignatius; et, eo diruto, certam sanctitati nostri Ordinis ruinam imminere, alii ante me fuse ac luculenter explicaverunt. Illam ut inconcussam Societas redderet, nihil non tentavit; sed radix malorum cupiditas novis semper machinis hoc Societatis propugnaculum impetit. Coniurant adversus paupertatem tum necessitas, quam sibi proprius amor fingit, et commodioris vitae desiderium; tum exempla eorum, qui pauperes esse volunt, ita tamen, ut nihil unquam eis desit; tum denique Superiorum nimia facilitas et conniventia. Haec ne sensim praevaleant in maximum paupertatis, adeoque Societatis detrimentum, aliqua animadverto, quae observanda omnino erunt in hac materia.

1. Non permittenda nostris curiosa et pretiosa, ut sunt horologia rotata, reliquiaria, et imagines magni pretii, cautum est Instruct. 1. ad renovationem spiritus, et in Monitis generalibus.

2. Congregatio 12. decr. 36. impense commendavit Praeposito Generali omnimodam executionem decretorum, quibus praeteritae Congregationes 7. et 10. vetuerunt, ne cuiquam permittatur administratio, vel liber usus suorum bonorum, eo etiam tempore, quo dominium illorum retinet.

3. Statuit eadem Congregatio 12. decr. 37. pensiones, quae nostris quocumque titulo, ac ratione obvenire possunt, non esse libero illorum usui relinquendas, sed certo domicilio applicandas, si fieri posset; et vel ita applicatas, vel non, semper esse debere in potestate Superiorum.

4. Ibidem decr. 38. Congregatio interdictum omnino voluit, legatorum confidentialium executionem acceptare.

5. Decr. 39. declaravit, non solum illicitam, sed etiam invalidam quamlibet cuiuscumque Superioris dispensationem, vel licentiam accipiendi aliquid tanquam stipendium, vel eleemosynam in compensationem pro missis, concionibus, aliisque id genus Societatis nostrae ministeriis.

6. Decr. 40. vetuit, ne concionator quidquam pecuniae accipiat; iussitque, ut offerentes ad Superiorem remittat; hic vero id tantumumat, quod ad alimentum, et viaticum concionatoris necessarium erit: si urgeat offerens, et velit titulo eleemosynae aliquid dare, praeter dicta, id cedat domui, vel collegio; haec omnia servet ipse concionator, si alieubi concionetur, ubi nostri non degunt.

7. Decr. 41. confirmavit declarationem piae memoriae P. N. Vincentii Caraffa, nullam et irritam esse facultatem habendi pecuniam depositam vel apud alium, penes quem eius dominium remaneat, vel apud se ita ut dominium spectet ad alium, ac ea tum deinde, obtenta Superioris facultate, uti.

8. Decr. 42. praescribit, quam parce, et caute permitti debeat a Superioribus, ut aliquid pecuniae habeant nostri ad honestos usus; quod autem habeant, omnino deponendum esse apud totius domus Superiorem, nec utendum eo sine licentia.

9. Decr. 43. in iis, quae pertinent ad victum, vestitum, cubiculi suppellectilem aliaque vitae communi necessaria, iniungitur uniformitas omnino servanda inter Superiores, et subditos, interque ipsos subditos: debere haec omnia a Superioribus suppeditari, nec posse subditos ea sibi aliunde quaerere, nec penes ullum Superiorem esse hanc illi facultatem dare. Quod exacte servandum est in cubiculorum ornatu, circa quem

severissime prohibemus, nequid unquam permittatur, religiosae simplicitati, ac paupertati contrarium.

10. Cum vero in Congregatione 14. dubitatum esset, an decretum supradictum, de pensionibus alicui domicilio applicandis, tenuiores etiam pensiones comprehendat, respondit Congregatio deer. 14., comprehendi quaecumque.

11. Statuta haec omnia, in compendium redacta, indicanda esse censui, ut intelligant omnes, quid in hac materia subditis petere, quid Superioribus concedere liceat; sciantque Moderatores, si suam in hac parte potestatem excesserint, non legitimas dispensationes, sed perniciosas laxitates induci facile posse cum maximo tum suae, tum subditorum conscientiae detrimento.

12. Illud in primis urgere tenentur omnes, quod superius notatum est ex Congregatione 12. deer. 43. de iis, quae pertinent ad victum, et alia communi vitae necessaria, ne quis privatim ea sibi parare ullo modo permittatur. In his vel minima Superioris conniventia viam parat ad labefactandam perfectam illam communis vitae formam, qua deformata, omnes facile inciperent quaerere quae sua sunt, non quae Iesu Christi; succederetque religiosae paupertati tantopere in sacris Ordinibus damnata proprietas. Et quia huiusmodi corruptelam cohonestare solent praetextu necessitatis, quasi non ea suppeditentur, quibus, vel ad sanitatem tuendam, vel ad obeundum officium, aliaque id genus, indigere se putant; caveant Superiores, ne vel tenacitate sua, vel titulo inopiae, qua laboret collegium vel domus cui praesunt, aditum aperiant abusui, quo ipsa Instituti nostri substantia impetitur. Cuiusvis necessitati attente prospiciant, et aequali charitate omnibus consulant. Intolerabile prorsus esset, si, non omnino gratis, invalesceret haec opinio, aegrotos illos, vel convalescentes melius haberi, qui de suo aliquid conferunt. Sciant hoc, quod Societati et conscientiae propriae inferunt damnum, excusari non posse obtentu paupertatis domus, vel collegii. Haec si tanta sit, ut nulla Superioris immediati industria suppleri possit, recurrendum est ad Superiores mediatos, qui, nisi aliud suppetat remedium, agant potius de supprimenda, vel suspendenda domo, aut collegio, quam ut unquam permittant, ut privati sibi supradicta curent. Nonnihil contra has Ordinationes in aliquam professorum domum irrepsisse cum intelligerem, occurri quam potui maxima sollicitudine ac efficacitate. Quod ut prae stare possim ubicumque opus erit, oro, obtestorque Consultores omnes, ut officii, fidelitatis ac voti memores, rem tanti ponderis pernicioso silentio ne tegant, subtrahantque correctioni certo adhibendae, si detegatur.

13. Intellexi, non sine admiratione, accidisse, ut aliqui ex nostris pecuniam sibi legatam, vel a propinquis aut amicis dono acceptam, vel alia quavis ratione conflata, apud Procuratorem aliquem nostrum, vel apud externum collocarent, ita ut ex ea tanquam sorte, pensiones annuas subinde reciperent. Hoc vero esset certos redditus sibi stabilire, ne quid ullo tempore nobis desit; nosque in tuto collocare ab omni metu experiendi unquam effectum aliquem paupertatis. Cogitet coram Deo, si quis tale aliquid moliretur, an id cohaereat cum voto restringendae magis paupertatis. Iniungimus itaque omnibus, ut pecunia, quam privatis hominibus undecunque provenire contingat, deponatur apud Superiorem domus, vel provinciae; qui, si eam locandam esse ad censum iudicaverit, fiat id nomine, et in bonum domus alicuius, vel collegii; non vero privatae illius personae, cui pecunia obvenit. Declaramus autem, non solum illicitum, sed prorsus nullum quencumque contractum, quem inire quis tentaret, praeter modum hic a nobis praescriptum. Et ne collegii nomen vel domus sit mera repraesentatio, vel fictio, re ipsa vero census annui cedant ei, qui pecuniam collegit, prohibemus, ne in posterum quisquam praedictos census exigat, vel percipiat, nisi domicilium illud, cuius nomine locata fuerit summa capitalis.

14. Cum praeterea constet, alios ab aliis excogitados fuisse titulos constituendi pensiones annuas ad eludendam vim decretorum, quae supra enumeravimus, non sine gravi paupertatis, et conscientiae periculo; visum est in Domino opportunum ac necessarium omni studio curare, ut quaecumque a norma Instituti nostri deflectunt, tollantur penitus, ac eliminentur. Hoc ut praestari possit, ordinamus, ut quicumque vel percipit, vel ius habet percipiendi pensiones, praestationes, vel census, et fructus, vel alia id genus, etiam si titulo purae eleemosynae dari soleant, sintve huiusmodi, ut debitor ea solvere non teneatur, nisi cum exigantur, haec, inquam, omnia a singulis, qui eis gaudent, aut gaudere possunt, clare ac distincte Provinciali exponantur, explicato nomine, ratione, ac modo quo singula constituta sunt; haec vero, a particularibus accepta, Provincialis ad Nos mittat in compendium redacta, ut, singulis his rite perpensis et examinatis, statui possit, quid permittendum sit, quidve prohibendum.

Obsecro tandem omnes, ac vehementer hortor, ut coniunctis studiis ac viribus conspiremus omnes ad tuendum votum, quod ex una parte tam necessarium est ad Societatem conservandam, ex alia parte tot viis impetitur. Pudeat illos, qui saepe magnis opibus se sponte abdicarunt, ut voluntarii pauperes Christum pauperem sequerentur, vel periculosus

opinionibus seductos, vel aliquando commodioris vitae amore illectos, exiguae nunc pecuniae pretio prodigere copiosum illud lucrum, quod, dum saeculo valedicerent, apud Deum adepti erant; caveantque, ne ad supremi Iudicis Tribunal animam aequae irretitam et implicatam deferant, ac viri divitiarum, qui malis artibus thesaurizant sibi iram, ut ait Apostolus, in die irae. Curet Reverentia Vostra, ut mea haec epistola legatur super mensam, serveturque inter Ordinationes perpetuas Generalium. Mei autem meminerit in suis apud Deum precibus etc.

Romae 30. Septembris 1709.

Servus in Christo

MICHAEL ANG. TAMBURINI.

VI.

Ordinatio A. R. P. Petri Beckæ

DE ARCA SEMINARII PROVINCIAE.

d. 19 Mart. 1859.

Ex Instituti nostri norma probationis domus et collegia nostrorum, haud secus atque caetera, sic constituenda sunt, ut suam quodvis dotem propriam possideant, eamque per se ipsa, invigilante Praeposito Provinciali, administrent. Quoniam vero hac nostra aetate non una in regione perdifficile est domicilia ad hanc normam fundare, necnon fundata, si quae fuerint, tuto possidere, hinc probante antecessore meo p. m. R. P. Ioanne Roothaan, in nonnullis Provinciis institutum est, ut ex donis pro nostrorum educatione acceptis summa pecuniae conflaretur, Provincialis cura administranda. Haec *Arca Seminarii* provinciae dici consuevit, quippe quam domus, in quibus nostri educantur, in commune possideant, et cuius proventu singulae sustententur. Iam vero ne haec praxis occasio fiat violandi ea, quae nobis in Instituto de paupertate ac bonorum possessione et administratione praescripta sunt: auditis PP. Assistantibus aliisque viris peritis, sequentia mihi sive declaranda, sive statuenda visa sunt.

1. Quandoquidem huius arcae usus de speciali Praepositi Generalis licentia, nec nisi compellente temporum iniquitate introductus est, Provinciales intelligant, non solum sibi permissum non esse, arcam huiusmodi, ubi nondum existit, instituere; sed etiam ubi existit, eo se diligenti et vigilantia cura collicare debere, ut quanto citius fieri potest, domus probationis et collegia, ubi nostri student, ad consuetam societatis normam fundentur. Quapropter ubicumque collecta hactenus pecunia ad id sufficere videatur, Provincialis, auditis suis CC., rationem, qua inter domos et collegium illa dividatur, nobis proponat.

2. Hac facta divisione, Rectoris est, sortem domui cuique attributam secundum Societatis regulas per Procuratorem administrare. Quod si quae possidentur, eiusmodi sunt, ut a singulis Procuratoribus commode curari nequeant, id quod nominatim in iis, quos vel titulos vel obligationes dicunt, contingere solet; eorum administratio sive Procuratori provinciae sive alii a Provinciali deputato committi quidem potest, ita tamen, ut hic cuiusque domus rationes distinctas teneat, et singulis Rectoribus eorum, quae gessit, rationem reddat.

3. Ubi vero divisio praedicta fieri nondum potest, atque propterea arca Seminarii communis retinetur, Provinciales fixum animo teneant, omnium bonorum, quae Seminario provinciae applicata sunt, etsi a Provinciali per Procuratorem ab ipso constitutum administrentur, proprietatem tamen nequaquam penes provinciam, quippe quae omnis possessionis incapax sit, sed penes domos et collegia, esse, quae Seminarium provinciae constituunt.

4. Quemadmodum igitur ubi domus ad consuetam Societatis normam fundatae sunt, fas non est Provincialibus, earum bonis vel redditibus ad alios fines uti; ita nec Seminarii pecuniis domos ullas vel Ecclesias, quae ad Seminarium non pertinent, aedificare, vel instruere, aut redditibus eius alias personas, nisi quae domibus Seminarii iustis de causis applicatae sunt, sustentare licet.

5. Neque in usus provinciae communes aut alia opera quantumvis pia redditus aut bona Seminarii impendi possunt: in exigenda autem contributione ad sumptus communes servetur Reg. Prov. 83^a.

6. Etsi per se vetitum non sit, ex arca Seminarii aliis domibus vel collegiis pecuniam mutuo dare, ad gravissima tamen incommoda praecavenda prohibetur, ne id unquam fiat sine Praepositi Generalis expresso consensu.

7. Si quae sunt bona stabilia vel summae capitales censuum ad usus communes provinciae donata, ea, ut saepe a Praedecessoribus meis declaratum est, sub proprietate alicuius collegii constituenda sunt ea conditione, ut fructus annui ad mentem donatorum fideliter in hos solos usus communes provinciae expendantur. Licet igitur eiusmodi applicatio etiam ad Seminarium provinciae fieri possit, non tamen haec bona cum redditibus Seminarii in unam velut massam confundi licet.

8. Quoniam Praepositi Generalis est, de iis, quae neque certae domui neque ad finem determinatum, sed ita donantur, ut Societas iis pro arbitratu suo uti possit, disponere; Praepositi vero Provinciales eam partem huius facultatis habent, quam ipsis Generalis communicaverit (Const. p. 9. c. 3. 5. 6. 7.); permissum sit Provincialibus, eiusmodi dona, si sum-

nam mille scutatorum rom. non excedunt, Seminario provinciae aut, si huic provisum est, alii collegio applicare, nisi eiusmodi dona pro occurrenti quavis necessitate ad tempus (non tamen ultra duorum annorum spatium) deposita servare maluerint.

9. Cordi quam maxime habeant Provinciales, ut Seminarii domibus certa et sufficiens fundatio obtineatur. Ad quam etsi procul dubio apta quoque aedificia pertineant, caveant tamen, ne his, magis quam vera necessitas requirit, amplificandis vel adornandis Seminarii pecuniae, ad nostros sustentandos necessariae, consumantur. Atque hic in memoriam vocare iuvat, quae de aedificiorum ratione Congregationum generalium decretis praecepta sunt, ut scilicet ad habitandum et officia nostra exercenda utilia, sana et fortia, sed nec sumptuosa nec curiosa, sed pauper-tati et simplicitati religiosae consentanea sint. C. I. d. 113.

10. Quamvis in eundem finem, ut scilicet Seminarii domus convenienter fundentur, donatores suaviter induci possint, ut oblata dona illis domibus prae reliquis applicari sinant, non sunt tamen urgendi nimis. Nostri autem, qui bona renuntiant, si quid Societati elargiri velint, sciant oportet, maioris perfectionis esse, id relinquere dispositioni P. Generalis, quam tenero affectu descendere ad collegia vel loca particularia (Ord. Gen. c. 1. n. 10).

11. Pensiones annuae, quae super nostrorum personis constituuntur, cuiuscumque sint generis, iudicio Praepositi Generalis certae alicui domui vel collegio applicandae sunt (Ord. SS. 1. c. postremo; cf. c. 12. — D. 37. c. 14. d. 14.): ubi vero domus Seminarii modo superius dicto (§ 1. 2.) fundatae nondum sunt, arcae Seminarii attribuantur.

12. Denique ubicumque haec Seminarii arca instituta est, cum trien-nales catalogi Romam mittuntur, adiungatur in posterum etiam catalogus rerum Seminarii provinciae; singulis vero annis status temporalis eiusdem Seminarii eo fere modo, qui in elenchis visitationis domuum servatur, Praeposito Generali exhibendus, atque eodem tempore de expensis provinciae communibus ratio reddenda est.

Rev. in Christo Pater

P. C.

Hanc Ordinationem R. V. cum suis Consultoribus necnon cum Procuratore provinciae et Rectoribus earum domuum, quae ad Seminarium provinciae pertinent, communicet, ac in librum Ordinationum maioris momenti transcribi curet.

Commendo me SS. SS. et Orationibus.

Servus in Christo
PETRUS BECKX S. S.

VII.

Epistola A. R. P. de Noyelle.

DE NON ADEUNDIS A SOCIETATE HEREDITATIBUS,
QUAE RENUNTIANTIBUS OBVENIUNT POST EMISSAM PROFESSIONEM.

Postulatum fuit Act. 52. Cong. gen. 12.: An renunciarius habeat ius ad hereditatem, quae renuntianti obveniret post emissam professionem; sive an Societas habeat ius ad hereditatem, quae post emissam professionem obveniret ab intestato alicui professo suo, qui ante emissam professionem sua omnia bona et iura renuntiaverit alicui domui vel collegio Societatis.

Postulati huius decisionem ad me remisit Congregatio, ut antea remiserant Congreg. 8. ad P. Vincent. Caraffa et Congr. 9. ad P. Franciscum Piccolomini; qui duo decessores mei, uti et duo illorum successores P. Gosvinus Nikel, P. Ioan. Paulus Oliva (quidquid sit; an irritae sint huiusmodi renuntiationes, an non) noluerunt, et pluribus ad varias provincias rescriptis vetuerunt, hereditates istiusmodi adiri a Societate; utpote quod videatur clare deduci ex decreto 38. Cong. gener. primae, id repugnare puritati paupertatis, quam Societas profitetur. Ego itaque, consentiens laudatis quatuor decessoribus meis, declaro, « Renuntiationes huiusmodi a nobis habendas esse perinde ac si factae non essent, adeoque non posse ex vi illarum adiri aut acceptari a Societate hereditatem ullam, quae professo Societatis obveniret post emissam professionem ».

VIII.

Epistola P. Nathanaelis Sotuellii

EXPLICANS ORDIN. GENER. C. I. § 14.

Interrogatus P. Nathanael Sotuellius, Secretarius Societ., sic respondit an. 1665. 1. Maii: « Multos alios pridem torsit dubium R^{ae} V^{ae}, et satis stricte concepta fuit illa P. Claudii explicatio §. 14. Recentiora responsa Generalium sunt aliquanto molliora, et permittunt, admitti eleemosynas etiam post ministeria, quando offeruntur ex gratitudine, et praemissa, ut saepe fit, protestatione ex parte nostra, nos non posse accipere pro compensatione aut stipendio etc. Ita accipiuntur v. gr. Parisiis quotannis post conciones quadragesimales in variis paroeciis, praemissa protesta-

tione, eleemosynae, quae sine intuitu ad illud ministerium certo datae non fuissent. Ita in domo professa romana, quoties nostri navant operam in audiendis confessionibus alicuius monasterii iuxta privilegium Concilii Tridentini, solent illa monasteria mittere eleemosynam aliquam ad domum nostram, et ita alibi. Quare verba illa (in Ordinat. Gener. c. I. §. 14.) *pro compensatione vel intuitu ministerii* intelligi debent, intuitu ministerii per compensationem vel stipendium remunerandi; et congruit decisioni seu declarationi, quam invenio approbatam manu S. P. N. Ignatii, qua dicebatur, ponendum esse in Bulla pro Instituto, non posse nos accipere pecunias seu illarum valorem pro missis, nec pro administratione sacramentorum, nec pro verbo Dei, vel pro aliis ministeriis; ita tamen, ut nullus scrupulus relinqueretur accipientibus eleemosynas *post* eiusmodi missas etc., sed non *pro* illis. Haec approbavit S. Ignatius circa annum 1548. » Haec ille.

IX.

Epistola A. R. P. Petri Beckæ

DE CENSIBUS, SEU OBLIGATIONUM VEL ACTIONUM EMPTIONE ET VENDITIONE.

Ad quaesitum de censibus, qui titulorum, obligationum, vel actionum nomine veniunt, in hanc usque diem respondere distulimus, propterea quod res, de qua quaerebatur, multam et seriam exigebat considerationem. Expositum quippe nobis est: « quoniam hac nostra aetate in multis
« regionibus familiae religiosae bona immobilia possidere a lege civili
« non permittantur, atque ea de causa etiam pecuniam, hypotheca accepta, foenori dare tuto nequeant; ab iisdem familiis religiosis census,
« quos vulgari nomine *titulos, obligationes, vel actiones* sive aerarii publici, sive coetuum privatorum appellant, emi consuevisse. Contingere
« autem, ut hi census, eo quod valor ipsorum constans non sit, saepe
« numero cum lucro vendantur, interdum vero sine damno teneri non
« possint. Cum igitur in eiusmodi censibus emendis et vendendis negotiationis periculum intervenire facile possit, opportunam a nobis postulari declarationem, qua cognoscatur, quid ea in re liceat Societatis
« nostrae hominibus, ut quibus non ipsa modo negotiatio, sed etiam quaecumque negotiationis speciem habent, interdicta sint. » (Cong. 2. d. 61.).

Nos igitur postulantium religionem et regularis observantiae studium summopere laudantes, secundum ea, quae tum in iure ecclesiastico com-

muni, tum proprio Societatis nostrae, ac praesertim in Cong. 7. d. 84., praescripta, necnon a summis theologis, ac nominatim d. Thoma (2. 2. q. 77. a. 4.) tradita sunt, auditis etiam PP. AA. aliisque harum rerum peritis, super exposito dubio respondendum in domino arbitramur, ut sequitur.

I. Licet nostris census supradictos emere ad fructum legitimum ex pecuniis propriis percipiendum; non vero emere eos licet eo fine, ut carius postea vendantur. Quoad eos titulos seu actiones autem, quorum census incertus, pro maiori vel minori lucro, ex usu summae capitalis percepto, inter socios dividendus est: nostri bene attendant responsum a R. P. Mutio Vitelleschio d. 16. Mart. 1624. in haec verba datum: Est negotiatio nobis prohibita, si quis nostrorum praestet mercatori pecuniam ad aleam incertam quaestus et damni.

II. Census emptos vendere et permutare licet, quoties periclitantur, aut sine damno tueri nequeunt: licet eos etiam vendere, cum occasio alios magis utiles nec minus securos acquirendi datur (Cong. 7. d. 85.). Cum vero nulla talis subest causa, non licet census pro variabili ipsorum valore emendo et vendendo permutare, ita ut ipsa hac permutatione lucrum quaeratur; multo vero minus licet eiusmodi permutatione pecuniam, quae patrimonium pauperum est, lucri quaerendi gratia, velut aleam iaciendo, incertae fortunae committere.

Propterea, ut nostri omnem negotiationis labem facilius evitent, in his censibus emendis ii prae caeteris selignantur, qui a saeculi fluctuationibus et periculis magis videntur remoti. Unde tituli aut obligationes status, ut vocant, generatim iis, quae ad privatorum societates spectant, praeferantur.

Quod si hae regulae religiose serventur in censuum istiusmodi administratione, non nisi raro eorum permutatio necessaria erit. Praepositus autem Provincialis non sinet, eam a Procuratore provinciae vel Superioribus localibus fieri, nisi prius ab ipso facultatem acceperint; quam quidem, cum de notabili summa agitur, non concedet, nisi re cum CC. serio discussa, et si per tempus licet, nobiscum communicata, et a nobis approbata. Permutatio vero eorum censuum, qui, etsi a Procuratore provinciae asserventur, collegio tamen vel domui alieni applicati sunt, Superiore locali in seio, fieri non debet, nisi forte periculum inopinatum urgeat.

Atque haec sunt, quae de re proposita rescribenda, nec non omnibus, ad quos pertinet, enixe commendanda nobis visa sunt. Quocirca R. V. hoc nostrum responsum cum CC. suis et Superioribus localibus communicet,

et vigilantia cura efficiat, ut, quae in eo declarata sunt, constanter et exacte servantur.

Quod si casus aliquis speciales offerat difficultates, quae ex superioribus dictis solvi non possint, ad nos deferri potest; et responsum suo tempore dabitur.

Commendo me SS. SS.

Romae, 19. Mart. 1858.

R. V.

Servus in Christo

PETRUS BECKX S. I.

X.

De regularium missionariorum dependentia a Superiore regulari et ab Ordinario loci, relat. ad missiones S. I.

S. C. de P. F. 18. Ian. 1886., approbante Leone XIII. die 19. e. m. « *Circa Missionariorum Soc. Iesu dependentiam a Superiore Regulari et a Vicario Apostolico*: Quatenus sunt religiosi, subduntur Superioribus Regularibus vi voti iuxta Constitutiones Societatis: in casibus vero a iure nominatim expressis et generatim in iis, quae spectant curam animarum et sacramentorum administrationem subsunt Vicario Apostolico obedientia canonica, uti iam Clemens VIII. sancivit, in Indiam missos religiosos in concernentibus curam animarum Ordinario loci subesse, in reliquis vero non Ordinario loci, sed suis Superioribus subiectos remanere. Clemens VIII. B. VI. Id. Nov. 1601. *Religiosorum quorumcumque*.

Circa ius eosdem Missionarios ad varia officia destinandi: Tum ad ministerium Missionariorum curam animarum concernentium, tum ad curanda pia Instituta, quae sunt in Vicarii apostolici potestate, ut Seminaria, Catechumenatus, Hospitalia, Scholae populares, et his similia, destinatio personarum, quas Superior regularis praesentat, et collatio iurisdictionis pertinet ad Vicarium Apostolicum; ideoque etiam harum personarum remotio et translatio pertinent ad Vicarium Apostolicum, et ad Superiorem regularem iuxta normas statutas a Benedicto XIV, in B. *Firmandis* i. e. *Eveniente autem casu, quo vel Episcopus vel Superior regularis aliquem ex praedictis Parochis ab exercitio curae removendum, eademque privandum esse iudicaverint, quoniam huiusmodi Parochis sine praevia Episcopi approbatione ad curam animarum accedere nequaquam licet quamvis a suis superioribus deputatis; iidemque ad nutum sint amo-*

ribiles; dubitatum propterea fuit, an Episcopus posset ad huiusmodi remotiones procedere sine Superioris regularis consensu, et an remotionis causas eidem adducere easque verificare deberet; tum etiam an regularis Superior ad similem remotionem et privationem suo iure deteniens consensum Episcopi exquirere suasque agendi rationes illi notas atque probatas facere teneretur. Qua de re supradicta Congr. Conc. decrevit, huiusmodi Párochos tum ab Episcopo, quam a Superiore regulari, aequo iure, non requisito alterius consensu, ab animarum cura remoceri posse, nec unum alteri causas iudicii sui aperire, multoque minus probare et verificare debere. Id quod a Nobis in omnibus approbatur et confirmatur.

Circa Collegia in Missionibus Soc. Iesu: Quoad Collegia, et Collegiorum Scholas atque Convictus, in quibus Religiosi viri secundum Ordinis sui praescripta iuventuti instituendae operam dare solent, et recta ratio postulat et Sancta Sedes vult, firma atque integra privilegia Regularibus concessa manere; adeoque tum regimen eorum Institutorum, tum personarum in iis destinatio ad Superiores regulares spectat iuxta Societatis Constitutiones.

Circa administrationem bonorum temporalium in iisdem Missionibus: Quoad administrationem reddituum ex operibus religiosorum provenientium, statuitur:

1^a administratio reddituum Collegiorum et Convictuum, item retributionum, quae singulis cum dispensatione apostolica ex stipendiis Missarum et iuribus stolae, vel ex industria personali proveniunt, ad Superiores regulares pertinent.

2^a Vicario Apostolico permittitur statuere Cathedriticum, quod sibi solvatur, antea a S. Congr. approbandum. Ex pensionibus vero Capellaniarum militarium quod honestae eorum sustentationi superest, a Superioribus regularibus totum tradatur Vicario Apostolico.

3^a Proventus, de quibus dictum est, non extra Missionem, sed in operibus Missionis impendendi sunt: ad hunc finem Superior regularis singulis trienniis S. Congregationi de iis rationem reddere tenetur.

Censuerunt insuper Eminentissimi Patres supplicandum Sanctissimo, ut ad Indiam extendere dignaretur Const. Apost. *Romanos Pontifices* a se a. 1881. datam pro Anglia et Scotia, et postea ad alias regiones extensam. Idque etiam approbens Summ. Pont. petitam extensionem concessit.

Hae decisiones, quae respiciunt etiam Superiorem regularem, Religiososque Missionarios, nihil aliud sunt, nisi applicatio aut explicatio *iuris communis*, vel decisionum iam alias pro Missionum locis datarum. »

XI.

*Facultates utriusque sexus regularibus in Italia dispersis
a Sacra Poenitentiaria concessae an. 1867.*

Quamvis per Literas die 28. Iunii anni proxime elapsi datas, a s. Poenitentiaria plures editae fuerint declarationes, atque concessae facultates, quibus utriusque sexus Regulares in tota ferme Italia degentes ab angustiis, et calamitatibus, in quas ob suppressionis legem coniecti sunt, aliquo modo levari possent: compertum tamen est, alias inde obortas esse animorum anxietates, aliasque enatas necessitates, quibus nonnisi Apostolica Auctoritate occurriri potest. Cum enim praefati Regulares propriis domibus exturbati, hac illac, votis solemnibus obstricti, peregrinari cogantur, multis agitantur dubiis circa obedientiam propriis Superioribus, et locorum Ordinariis debitam. Accedunt non leves animi perplexitates circa privilegia, ac bona spiritualia, quibus in religiosis claustris abunde fruebantur. Tandem bonis omnibus expoliati in misero, quo versantur, statu facilem non vident rationem, qua suis necessitatibus consulere possint.

Quapropter SS^{ms} Dominus Noster, Pius PP. IX., tot Regularium utriusque sexus calamitates commiserans, mandavit, ut s. Poenitentiaria novis declarationibus, novisque Apostolicis gratiis ipsis Regularibus subsidio veniret.

Sacra itaque Poenitentiaria mandatis Sanctitatis Suae libentissime obsequens, haec quae sequuntur decernit.

I. Curandum est, prout iam monitum fuit quoad Moniales in praefatis Literis diei 28. Iunii 1866. sub n. 7., ut Regulares a propriis domibus expulsi, praesertim vero Clerici professi, quatenus in aliud coenobium recipi nequeant, in peculiarem aliquam domum, a Superioribus suis designandam, conveniant, ibique regulam, quam professi sunt, meliori, quo fieri potest modo, observare non omittant, facta cuique, absque debita licentia, discedendi prohibitione.

II. Pariter curandum, ut etiam Regulares, qui extra claustra, et praefatas domos, tamquam saecularizati ad tempus, vivere coguntur, in sua vocatione permaneant, votaue solemnia, quibus se Deo consecrarunt, meliori similiter, quo fieri possit modo, persolvant. Unde omnibus Superioribus Regularibus s. Poenitentiaria declarat, ipsorum iurisdictionem in proprios subditos suppressos, etiam extra claustra degentes, minime cessasse. Nam licet quisque Regularis degens extra claustra quoad politiam

et disciplinam ecclesiasticam ab iurisdictione Ordinarii loci, in quo degit, exemptus non sit; attamen quoad disciplinam regularem, et obligationes, quae ex religiosa professione promanant, et cum novo eius statu sunt compatibles, propriis Superioribus subesse, eisque obedire tenetur.

III. Decernit, praefatas domos, dummodo in ea tres saltem, ad ibi degendum, convenerint Regulares, quorum unus ad minus sit Sacerdos, iurisdictioni Ministri Provincialis fore subiectas, easque regendas esse per peculiarem Superiorem ibi constituendum.

IV. Indulget, ut in iisdem domibus, dummodo in eis quatuor saltem degant Sacerdotes Regulares, erigi possit, servatis de iure servandis, privatum Oratorium, a Ministro Provinciali, sive ab alia idonea persona, ab eo deputanda, visitandum prius, et approbandum, ita, ut in eo Missa a Sacerdotibus Regularibus celebrari, SS^{ma} Eucharistia asservari, et a Religiosis, atque Oblatis duntaxat s. Communio sumi, et praecepto de audiendo Sacro satisfieri possit.

V. Indulget pariter, ut in Oratoriis sic erectis ipsi Regulares frui possint omnibus, et quibuscumque ss. Indulgentiis concessis et assignatis domibus seu ecclesiis, a quibus exturbati fuerunt; iuxta tamen formam et iuxta tempus in concessionibus et indultis Apostolicis expressum ac definitum; ita tamen, ut memoratae Indulgentiae in ipsius Ordinis Ecclesiis, quibus affixae, et assignatae fuerunt, quandiu iisdem ecclesiis aliquis Sacerdos eiusdem Ordinis legitima auctoritate praepositus fuerit, perdurare, ut antea, omnino censeantur.

VI. Declarat insuper, Superioribus Regularibus integra manere privilegia, quibus hactenus quoad peculiares proprii Ordinis benedictiones uti sunt, ac similiter integras omnibus et singulis regularibus utriusque sexus, etiam in saeculo de legitima licentia viventibus, manere ss. Indulgentias personales a s. Sede eisdem concessas, et non revocatas.

VII. Mulieres vero Regulares a propriis claustris expulsas, quantumvis exemptas, et etiam in novas domos iuxta Literas 26. Iunii 1866 translatas, decernit, iurisdictioni Ordinarii loci, in quo commorantur, omnino subesse.

VIII. Ordinariis autem locorum facultatem concedit, iisdem Mulieribus regularibus in novis domibus commorantibus Indultum Oratorii privati pro sua prudentia impertiendi, adeo ut, servatis de iure servandis, Missa in ipso Oratorio quotidie celebrari et SS^{ma} Eucharistia asservari possit, ibique ipsae Religiosae, Conversae, Novitiae, et Educandae, si quae sint, aliaeque Mulieres iisdem domibus addictae, praeter Missae inservientem, s. Communionem refici, ac praecepto de audiendo Sacro satisfacere valeant.

IX. Ipsis praeterea Mulieribus Regularibus concedit privilegium, ut

supra sub n. V. Religiosis viris impertitum; fruendi scilicet in memoratis Oratorii omnibus, et quibuscumque ss. Indulgentiis, quae Ecclesiae, seu Monasterio, a quo expulsae fuerunt, affixae aut assignatae erant.

X. Declarat, ac decernit, Regularibus suppressis, etiam extra praefatas domos degentibus, licere persolvere horas canonicas iuxta proprii Ordinis Calendarium, et non obstante defectu tituli sacri, suos Ordines exercere, Missamque in quacumque ecclesia, de licentia Ordinarii loci, celebrare iuxta ritum ecclesiae, in qua celebrare contigerit; servato tamen proprii Ordinis ritu, si celebrent in propria ecclesia, cuius custodia alicui saltem ex suis Confratribus legitime demandata sit, aut in aliquo ex praefatis sui Ordinis Oratoriis.

XI. Declarat insuper, nihil obstare, quominus ipsi Regulares suppressi uti valeant facultate sibi iam ab Ordinario loci concessa, audiendi sacramentales Christifidelium Confessiones; dummodo tamen eadem facultas expirata, aut ab ipso Ordinario revocata non fuerit, ac dummodo ea utantur iis tantum in locis, pro quibus approbati fuerunt.

XII. Superioribus tum Generalibus, tum Provincialibus facultatem concedit, sive per se, sive per alios idoneos Viros Religiosos, ab ipsis deputandos, indulgendi Regularibus sui Ordinis suppressis, ut, durantibus praesentium temporum circumstantiis, quemcumque sive Regularem, sive Saecularem, ex approbatis tamen ab Ordinario loci, Confessarium sibi eligere valeant, a quo etiam, quatenus opus sit, a casibus, et censuris in proprio Ordine reservatis absolvi, et super irregularitate, ex violatione earundem censurarum quomodocumque contracta, dummodo occulta remaneat, dispensationis gratiam recipere in foro tantum conscientiae possint.

XIII. Declarat insuper, quibuscumque Regularibus suppressis, sive in aliqua domo, prout n. 1. commorantibus, sive extra domos religiosas tamquam saecularizatis ad tempus degentibus licere Confessiones suas sacramentales apud Confessarios proprii Ordinis, legitime a suo Prelato approbatos peragere.

XIV. Iisdem Superioribus Generalibus indulget, ut, perdurantibus pariter praesentium temporum circumstantiis, et usque dum aliter s. Sedi visum fuerit, expleto Superiorum inferiorum officio, eos de consilio Definitorum suorum in ipso denuo confirmare, iisdemque alios substituere valeant, prout magis in Domino expedire iudicaverint.

XV. Clericis Regularibus iam solemniter professis concedit, ut ad titulum paupertatis, aut ad alium titulum proprii Instituti, ad ss. Ordines ab Ordinario Loci, in quo domicilium habent, aut ab alio Episcopo cum dimis-

soriis literis ab eo datis, de consensu proprii Superioris Regularis, et servatis de iure servandis, promoveri, et in Ordinibus sic promoti ministrare valeant, donec a proprio Ordine seu Instituto legitima ex causa dimissi non fuerint.

XVI. Concedit pariter Regularibus solemniter professis, ut Cappellanas, aut unum dumtaxat Beneficium Ecclesiasticum, etiam residentiale, vel cum cura animarum de consensu, et ad nutum Ordinarii Loci, ac annuentibus Superioribus suis, in administrationem assequi, et retinere legitime possint, quod tamen dimittere teneatur statim ac ab iisdem Superioribus ad claustra revocati fuerint.

XVII. Facultatem concedit locorum Ordinariis quoad Moniales, et Superioribus Generalibus quoad Viros Regulares, indulgendi sive per se, sive per idoneas personas ab eis subdelegandas, respectivis subditis in Italia suppressis, ut, attentis peculiaribus circumstantiis, iisque perdurantibus, non obstante solenni paupertatis voto, bona sibi legitimo iure spectantia, ac etiam hereditates, salvo tamen iure Tertii quaesito, recipere, adire, ac retinere, deque iis nedum contractus inire, sed etiam in pios honestosque usus, ac praesertim in favorem sui Ordinis, aut Instituti, nec non in grati animi significationem per actus sive inter vivos, sive causa mortis disponere valeant, accedente ipsius Ordinarii, aut Superioris, vel alterius per eum Deputati, aut saltem, in casu necessitatis, Confessarii consilio et approbatione; ita tamen, ut rerum suarum administrationem ac redditus, quamdiu vixerint in Communitate, quae temporalia bona possidere possit, eidem Communitati tradere et quidquid ex bonis propriae Religionis eisdem provenierit, ipsi Religioni, adhibitibus cautelis, relinquere teneantur. Quod si communitas sit ex iis, quibus possessio bonorum temporalium permissa non sit, administrationem hoc in casu committant alicui Tertiae Personae ita, ut absque licentia Ordinarii aut Superiorum Regularium nihil de fructibus sibi applicare, aut quocumque modo disponere possint.

XVIII. Omnibus et singulis utriusque sexus Regularibus suppressis indulget, ut pecunias legitimo titulo acquisitas de licentia Superiorum suorum, et, quatenus agatur de Monialibus, de licentia Ordinarii Loci, in honesto et licito investimento, sive nomine proprio, sive per interpositas Personas caute collocare possint; ea tamen lege, ut Regulares in Communitate viventes titulos ac redditus earundem pecuniarum eidem Communitati, aut alieni Tertiae Personae, ut supra, tradere teneantur, neque de iis pariter ullo modo absque licentia eorundem Superiorum, aut ipsius Ordinarii disponere valeant.

XIX. Declarat denique, praemissa censenda esse concessa sine ullo praeiudicio cuiuscumque generalis seu specialis Indulti alicui Ordini, seu Personae a S. Sede impertiti, iisdemque praemissis cuiuscumque Ordinis, Congregationis, et Instituti Constitutiones, ac caetera quaecumque, etiam specialis mentione digna, in contrarium facientia, minime obstare.

Datum Romae in S. Poenitentiaria die 18 Aprilis 1867.

A. M. CARD. PANEBIANCO M. P.

L. PEIRANO S. P. *Secretarius*

Il Superiore Generale di un Ordine regolare ha proposto alla Sacra Penitenzieria il dubbio seguente:

« Se la facoltà contenuta nel num. 17 dell'istruzione della Sacra Penitenzieria in data del 18 Aprile 1867 possa estendersi anche ai religiosi sudditi Italiani prima che abbiano emesso il voto di povertà: cioè se nel far la professione dei voti solenni, si possa loro concedere dai Superiori Generali di ritenersi ecc. ecc. la proprietà dei beni e delle eredità legittime che già posseggono » e la S. Penitenzieria, il dì 21 di Maggio 1880, al medesimo dubbio ha risposto.

Negative, sed teneri se omnino abdicare omni iure ac proprietate eorumdem bonorum iuxta proprii Ordinis constitutiones. Declarat vero eadem S. Poenitentiaria, mentem suam in concedenda facultate expressa n. 17 Instructionis sub die 18 Aprilis 1867 datae, nullatenus fuisse, ut per Superiores Generales ordinum regularium subditis in Italia suppressis indulgeri valeat proprietas seu dominium bonorum, quaecumque ratione sibi obvenientium, quae iidem regulares ratione sollemnis professionis non sibi sed Monasterio seu Ordini acquirunt.

Datum Romae in S. Poenitentiaria, die 21 Maii 1880.

AL. CARD. BILIO P. M.

HIP. PALOMBI *Secretarius*

XII.

Proprietas regular. solemniter professor. pro Belgio.

« Eñus. ac R. Dominus Cardinalis Victor Augustus Isidorus, Archiepiscopus Mechliniensis, una cum suis Suffraganeis a SS. Domino Nostro expostularunt, ut ad removenda quaecumque dubia explicare et declarare dignaretur, utrum rescriptum de die 1. Dec. 1820., quo S. Poe-

nitentiaria auctoritate Apostolica concessit regularibus Belgii utriusque sexus, *etiam solemniter professis*, ut bona acquirere, retinere et administrare, deque iis disponere possent, *non obstante solenni paupertatis voto*, etiam nunc in integro suo robore permaneat. » Decretum anni 1820. est hoc : « S. Poenitentaria intelligens velle omnino gubernium, ut vetus illud decretum diei 18. Febr. 1809. (sc. décret relatif aux congrégations des maisons hospitalières de femmes, art. 9., Chaque hospitalière conservera l'entière propriété de ses biens et revenus, et le droit de les administrer et d'en disposer conformément au Code Napoléon) a regularibus regni Belgii observetur, quo proprietas, possessio et administratio bonorum, quae ad eos pervenerunt, singulis religiosis vel monialibus vindicetur, concedit de expressa auctoritate Apostolica regularibus utriusque sexus iam solemniter professis, ut ea bona acquirere, retinere et administrare; deque iis in pios honestosque usus disponere possint, non obstante paupertatis voto, dummodo cum debita a Superioribus legitimis dependentia hoc faciant. »

SS. Dominus N. Leo, divina providentia Papa XIII. respondendum esse mandavit, Affirmative; ac praesentium tenore declarare dignatus est, quatenus opus sit, omnes singulosque Belgii regulares utriusque sexus, *etiam qui vota solennia nuncuparunt*, praedictos omnes actus valide ac licite exercuisse et exercere, ac proinde potuisse ac posse tuta conscientia etiam cum iureiurando asserere, se voluisse ad normam legum civilium verum dominium bonorum a se possessorum acquirere una cum iure de iis disponendi. Super quibus Sanctitas sua mandavit hoc edi decretum, et in acta superius memoratae Congregationis (Negot. Eccl. extr.) referri. Contrariis quibuscumque minime obfuturis. » 31. Iul. 1878.

XIII.

Excerpta ab A. MS. Congr. 19 act. 9.

Propositum deinde fuit quoddam postulatam provinciae Goanae, quod, quamvis directum fuisset ad R. P. N., tamen a PP. Deputatis iudicatum fuerat ad Congregationem generalem pertinere. Eo siquidem rogabat provincia Goana, ut liceret domum professam Goanam, eleemosynis ad sui sustentationem penitus destitutam, in residentiam, si fieri posset, commutare, ut redditus ad sociorum sustentationem necessarios et sufficientes habere posset. Alioquin, paucis annis transactis, necessario relinquenda

esset. « Hic vero in suffragiis ferendis explicuit sese ac mirifice enituit patrum pro saneta paupertate tuenda zelus et studium religiosum. Pauci censuere, tali postulato annuendum; idque dumtaxat ob extremam illam necessitatem, quam PP. Goani exhibebant. Caeterum rem ipsam sibi admodum displicere significabant. Alii vero plures reiiciendum esse omnino postulatam illud sentiebant, tanquam a moribus nostris atque adeo ab Instituto S. P. Ignatii prorsus alienum. Commendatum fuisse aiebant a secunda et tertia Congregatione generali, ut domus professae potius, quam collegia, extruerentur: in domibus professis scilicet finem Societatis primum intendi, in collegiis vero solum media, quae ducunt ad finem: metuendum, ne exemplum hoc aliae provinciae imitarentur, ubi domus etiam professae aegre admodum sustentantur; diligenter inquirendum, quae sit mali huius origo, an ex operariorum defectu aut desidia; invigilandum Superioribus, ut domus professae strenuis ac indefessis operariis abundant; non defuturam iis divinam largitatem, si suis ipsi ministeriis non desint. Quod etiam illustrabatur exemplis quarundam domorum professarum, quae, cum olim multo aere alieno gravatae fuissent et ad summam inopiam redactae, posteaquam piis operibus nostri in iis diligentius incubuere, protinus fortunatiores ac florentiores evaserunt. Caeterum paratos nos esse oportere ad experiendos, ubi opus erit, paupertatis effectus. Sapienter enim nonnulli adiciebant, metuendum esse scandalum externorum, hoc praesertim tempore, cum nos inhiare divitiis malevoli homines criminentur; non defuturos, qui antiqui nostri Instituti et paupertatis, cuius restringendae voto obstringimur, penitus oblitos dictitarent. His adducti rationibus, longe plures senserunt, tentanda potius omnia, quam postulatam mutationem concedendam. Quod si ineluctabilis necessitas ad id nos adigat, rem sapientiae ac religioni R. P. N. omnino permitendam. Ille vero in se recepit, exploraturum se domus Goanae statum, novas informationes expetiturum; alia remedia, si quae inveniri possent, provisurum; auditisque tandem suorum Assistentium consiliis super hoc negotio, quod gravissimum esse intelligit, nunquam hanc mutationem permissurum, nisi id extrema necessitas exigat. »

XIV.

Epistola A. R. P. Claudii Acquaviva

DE RESIDENTIIS MISSIONARIORUM.

Rev. in Christo Pater.

P. C.

Etsi in litteris nostris, quas de missionibus frequentandis, residentiisque ad earum usum instituendis superiore anno dedimus ad Provinciales, studium hoc professis in primis, ad quos gradus ipsius causa praecipue spectat, insinuare conati sumus, ut dubitare non debeamus, quin novum hinc ardorem desideriumque omnes conceperint; tamen animo reputantes sive missionum harum necessitatem atque fructum, sive de professis ipsis verendum esse, ne in tanta domorum professorum paucitate, tantoque illorum, praesertim in nonnullis provinciis, numero, reperiantur per collegia fortasse nonnulli, nec illis valde utiles, nec aliis ex causis, quarum nomine professos in collegiis vivere Constitutiones permittunt, eximendi, qui tamen in his missionibus, ac residentiis ex fidelium elemosynis, perinde ac in Domibus Professis, viventes, sine scrupulo versari ac fructificare possent; re cum Patribus diligenter consultata, faciendum necessario arbitrati sumus, ut has quoque in praesens litteras adderemus, tum ad illam ipsam missionum curam, pro eo atque officii nostri ratio suadet, iterum ac iterum inculcandam, tum ut, in deligendis ad eas operariis, superiorum oculi in professos, ob eam, quam dixi, causam, peculiari studio intendantur. Cupio igitur, hortorque maiorem in modum, et quoad possum, Reverentiam Vestram, ut ad constituendas in provincia sua istiusmodi residentias serio animum operamque adiciat; de tota re cum suis consultoribus, aliisque praecipuis in provincia patribus, quo pacto confici possit diligenter deliberando. Erunt sane, ut sentio, nonnullae difficultates; sed committi non debet, ut inani earum metu a tam salutari opere advocari, aut deterrieri videamur; quin potius fortiter constanterque aggrediendum est, sperandumque cum Divina Misericordia fore, ut vocationis institutique nostri gratiam sectantes, prona omnia et expedita sentiamus. Quamobrem, quo certius de litterarum nostrarum executione cognoscere, et de communi profectu atque utilitate, quam domi forisque maximam inde speramus, gratulari nobis liceat, faciet R. V., ut non solum quod prioribus litteris monebamus, de residentiis, quas in pro-

vincia constituerit, et de operariorum, quos in singulis collocavit, numero et nominibus ad nos perscribat; sed nominatim etiam, quot, et quosnam professos in singulis collegiis non necessarios aut utiles, qui missiones obire queant, offenderit, et quos ex illis re ipsa ad singulas residentias destinavit.

Quae dum ab ea deinde expecto, Reverentiae Vestrae interim precibus et SS. Sacrificiis me commendo. Gratia D. N. I. Christi cum omnibus vobis.

Romae 9. Septembr. 1600.

RR. VV.

Servus in Christo

CLAUDIUS S. I.

XV.

Responsa PP. GG. circa provinciarum paupertatem.

1. Provincia non est capax bonorum stabilium, quae annuos ferant fructus, cum potissimum complectatur Societatem professam, tamquam primariam partem, quae nequit habere redditus. Prov. Aquit. 20. April. 1630. Prov. Tolos. 16. Iunii 1633. - Prov. Flandr. 29. Aug. 1643.

Non potest provincia in communi habere stabiles redditus loco communium contributionum a collegiis: possunt tamen alicui collegio assignari aliqui redditus cum onere solvendi communes provinciae sumptus, dummodo nihil utilitatis hinc redundet in domos professas. Prov. Austriae 19. Iulii 1603. — Provincia non potest se obligare ad onus annui census, cum nullam pecuniam habeat. Prov. Flandr. 26. Iunii 1623.

2. Provinciae non est applicanda legitima, vel remuneratio Fratrum, quia non est capax; sed applicetur collegio, ut fructus applicentur deinde provinciae. CC. 1626. — Sed hoc responsum intelligendum esse de annuo reddito, colligitur ex responso sequenti.

Cum provincia non possit habere redditum certum in communi, potest applicari collegio particulari cum onere ferendi expensas communes provinciae in quantum se extendit ille redditus. Similiter potest applicari collegio fundatio cum onere dandi viaticum Provinciali. Prov. Rhen. 1583.

3. Ad quaestionem Reverentiae Vestrae, possitne provinciae census aliquis comparari temporaneus, vel applicari, quo communibus eius necessitatibus consulatur, respondeo quod aliis Provinciis antehac saepius

responsum fuit, non posse; quia provincia Societatem professam tamquam primariam partem continet, quae census incapax est; potest tamen determinato alicui collegio census applicari cum onere, ut ex illo provinciae necessitatibus satisfiat et collegiorum contributiones, ad id fieri solitae, minuantur. P. Florent. Montmorencio Gallobelg. an. 1642.

4. Validum est testamentum, quo provincia aliqua Societatis heres scribitur; tametsi enim provincia non sit capax reddituum stabilium, capax tamen est honorum quorumcunque per modum hereditatis relictorum, quemadmodum domus professae nostrae. Debent tamen bona illa, si stabilia sint, applicari alicui collegio, cum retineri nequeant a provincia. Prov. Germ. 16. Ianuarii an. 1644.

5. Ut provincia habeat census passivos, non quidem repugnat paupertati nostrae, cum his etiam graventur domus nostrae professae. Sed quia condi illi non solent, nisi hypothecando aliqua bona stabilia, quae provincia habere non potest; ideo non apparet, quomodo sub nomine provinciae possint recte institui. Prov. Gallobelg. 1. Apr. an. 1651.

Si provincia alicubi sumatur pro collectione plurium collegiorum, seu domorum probationis, abstrahendo a domibus professis, residentiis et missionibus, tunc censent theologi nostri, posse illam etiam, salva paupertate nostra, habere census activos, seu bona stabilia, quae ad omnia collegia pertineant, et consequenter posse etiam habere census passivos, pro quibus dicta bona obligentur. Ibidem.

XVI.

Responsa PP. GG. circa missionum paupertatem.

1. Nec missio, nec provincia capax est reddituum stabilium, et vitio laborant contractus illi omnes nomine missionis de eiusdem bonis confecti. Prov. Gallobelg. 29. Aug. 1643.

Cum missiones sint ministeria spiritualia, non possunt admitti redditus annui cum illarum obligatione; potest tamen alterum de duobus fieri: vel ut, qui illos dare volunt, addant eos simpliciter foundationi collegiorum, dummodo certa eleemosynae summa non definiatur, et redditus, quando non fiunt missiones, collegio relinquuntur, et relinquunt Societati liberam curam missionum, quae eas pro ratione sui Instituti omittere non solet, quando habet copiam operariorum; vel ut admittantur hi redditus cum obligatione inde sustentandi eos, qui eiusmodi missiones obibunt, qui-

cumque illi sint, et quamdiu redditus sufficient. Prov. Castell. Ian. 1594. Prov. German. mem. 7. 1606.

2. Hinc nec Societas, nec Generalis potest instituere redditus perpetuos, ut eos applicet missioni, quia debet fieri gratis. Prov. Lugd. 20. Ian. 1620.

Non potest admitti collegium pro solis missionibus, sine omni litterario exercitio, cum nequeat habere foundationem. Prov. Polon. 1. Maii 1638. Prov. Gallobelg. 19. Aug. 1643.

Potest tamen admitti dotatio ad duos, v. gr., alendos pro missionibus subeundis cum obligatione non civili, sed gratitudinis, vel charitatis. Prov. Polon. 19. Iunii 1638.

3. Nulla obligatio ex contractu civili admittenda est ad hoc onus missionum, praeter hanc obligationem, quam ipsae Constitutiones, Superiores et studium benemerendi de salute animarum nobis imponunt. P. Alex. Georg. Paris. 22. Iunii 1610.

4. Fundari potest missio ista ratione, ut eius fundator assignet foundationem cum declaratione suae vocis, sine ulla obligatione civili, cum qua non potest accipi, sed ut Generalis postmodum litteris patentibus obliget Rectores huius collegii ad eiusmodi missiones. Prov. Paris. 26. Maii 1625., 16. Ianuar. 1626., 13. Decem. 1628. — Prov. Aquit. 21. Dec. 1634. — Prov. Tolos. 4. Dec. 1634. — Prov. Germ. an. 1606.; vel applicari potest alicui collegio cum isto onere, ut donatio vel legatum applicetur ad fructificandum, et fructus annuus applicetur in bonum missionis. Prov. Austr. 30. Oct. 1637.

5. Bene respondit R.^a V.^a Dominae Procancellariae, non posse nos admittere obligationem instituendi missiones: potest tamen ea pecuniae summa ab ea oblata acceptari per modum eleemosynae, et applicata alicui collegio ad census ab isto collocari, ut inde fiant missiones. Prov. Lith. 14. Maii 1642.

Collegia, vel domus non sunt capacia obligationum civilium ad missiones, sed solum ex charitate, fidelitate, seu mandato Praepositi Generalis. Encycl. 8. Apr. 1651.

XVII.

Responsa PP. GG. circa residentiary paupertatem.

1. Residentiae, quae nec in collegia sunt acceptatae, nec eorum sunt membra, non sunt capaces reddituum; sed ex eleemosynis vivere debent. Prov. Flandriae an. 1620. — Prov. Polon. an. 1621. — Prov. Lugdun.

an. 1628. — Prov. Germ. an. 1631. — Prov. Gallobelg. an. 1637. — Prov. Polon. an. 1639.

2. Tales residentiae non possunt habere redditus perpetuos, utpote quos sola collegia et domus probationum habere possunt ex Constit. p. 6. c. 2. et c. I. Exam. n. 4. — Debent ergo bona illarum administrari a collegiis, a quibus pendent. Prov. Lugdun. 1628. — Congr. Polon. 1636.

3. Residentiae tales tenentur ad eandem paupertatem cum domibus professis. Mexic. mem. 29. 1594. — Peruan. 1596.

4. Residentiae tales, quia debent servare paupertatem domuum professorum, non possunt alere oves et vaccas ad sustentationem nostrorum, quando non sunt membra collegiorum, vel inchoata collegia. an. 1590.

5. Residentiae, cum sint missiones quaedam diuturniores, non possunt habere domos, nec redditus certos, sed solum sustentationem nomine eleemosynae. Polon. Mem. §. 6. 1590.

6. Residentiae ex certis redditibus ali non possunt, nisi quando sunt membra collegiorum: P. Alex. Georg. 14. Dec. 1604. Paris.; vel nisi ad collegia inchoanda referantur; P. Ioan. Generetio Rect. Navar. novit. 1607.

7. Nulla residentia potest habere stabiles redditus, nisi sit vel inchoatum collegium, vel pendeat a collegio, quod redditibus fruatur. Prov. Paris. 20. Aug. 1632.

8. Fundatio pro sex, vel septem personis alendis in residentia n. admittere non potest, nisi vel illa habeat rationem inchoati collegii, vel eleemosynae loco illa sustentatio offeratur. Prov. Lith. 29. Apr. 1634.

9. In residentiis, quae tamquam collegia inchoata nondum sunt acceptatae, non possunt nostri vivere ex fructu censuum, seu praediorum, nec bona stabilia possidere: Prov. Polon. 22. Martii 1630.; sed debent ex eleemosynis vivere, vel impensis collegii, cui ea residentia annexa est: Prov. Polon. 28. Aug. 1631.; vel ex fructibus bonorum stabilium ab illo collegio, cui eiusmodi bona stabilia, oblata residentiae, attributa fuerunt administranda. Ibidem.

10. Debent ergo bona stabilia, residentiae oblata, attribui alicui collegio ad illa administranda magis opportuno, cum obligatione, ut inde personae viventes in residentia, si eleemosynis ali non possunt, sustententur. Ibidem Prov. Gallobelg. 29. Febr. 1626.; Prov. Poloniae 25. Aug. 1631.

11. Residentiae nullo modo possunt habere redditus, nec in hoc potest dispensari sine praeiudicio paupertatis, quam profiteamur; et remedium dandi iis titulum collegii est pretextus, cum quo non satisfat conscientiae nostrae. Everardus Mercurianus, Congr. Peruanae 1573. mem. vid. n. 10. 11. — Cong. Polon. 1584.

12. Census, seu alia bona stabilia, pro residentia erigenda oblata, quoad proprietatem, alicui magis opportuno collegio applicanda erunt cum onere illa restituendi, si quando in collegium conversa fuerit, et alendi interim personas in illa residentia pro ratione census. Prov. Flandr. 22. Aug. 1610. — Prov. Polon. 5. Iun. 1621. — Prov. Rhen. Infer. 24. April. 1627. — Prov. Polon. 19. Maii 1629. — Prov. Gallobelg. 28. Febr. 1626.

13. Quod si talis residentia non fuerit in collegium acceptata, sed potius omnino dissoluta, tunc census illi, seu bona, maneat penes illud collegium, cui primum attributa fuerunt. Prov. Gallobelg. 28. Febr. 1628.

14. Bona autem ista restituenda sunt residentiae, quamprimum in collegium illa commutata fuerit. Prov. Polon. 29. Aug. 1631.; Prov. Gallobelg. 28. Febr. 1626.; Prov. Rhen. Inf. 24. Apr. 1627.

15. Residentiae, quae non sunt membra collegiorum, nec in collegia acceptatae, incapaces sunt bonorum stabilium: fructuum autem, ex his bonis provenientium, dominium est penes illud collegium, cui sunt applicatae et subiectae residentiae; cum onere tamen alendi residentias, et illis omnia adscribendi, quando fuerint conversae in collegia. Prov. Lithuan. 1642.

16. Quod si residentiae illi ex piorum eleemosynis satis, quoad necessaria victus et amictus, prospectum sit, tunc annuus fructus illorum bonorum, vel augendo censui, vel emendis aliis bonis impendendus est. Prov. Polon. 23. Aug. 1631.

17. Residentiae seu missiones, quae habent bona stabilia, annectantur alicui collegio, cum obligatione expendendi fructus bonorum in beneficium residentiarum, vel missionum. Comm. 28. Ian. 1631.

XVIII.

Responsa PP. GG. circa paupertatem convictuum, seminariorum et paroeciarum.

1. Seminarium pro educatione iuventutis Hispali admittatur his conditionibus. 1. Observetur exacte Instructio P. Everardi de Convictoriis. 2. Nihil emolumenti inde ad Societatem derivetur. 3. Nullus de Societate occupetur rebus temporalibus dicti seminarii. Prov. Boet. 1584.

Dominium bonorum stabilium, quae dantur domui pauperum scholarum, residet penes illam domum, seu communitatem pauperum; quae si dissolvatur, moneamur, ut videamus quid agendum. Prov. Germ. 1590.

Convictorum residuas pecunias nihil vetat pauperibus applicari, ut ex iis pauper aliquis scholasticus sustentetur in ipso collegio saltem ad tempus. Prov. Lugd. mem. 12. 1597.

2. Bona convictus non debent ad nostrorum usus extra convictum adhiberi. Prov. Paris. 20. Nov. 1612.; Prov. Camp. 15. Dec. 1618.

A convictoriis nihil admittendum in nostros usus, praeter necessariam sustentationem illorum, qui ibi laborant. Prov. Franc. 4. Febr. 1582; et 19. Iunii 1612.

Ad templi nostri fabricam non visum est nobis posse iure id lucrum (ex convictoriis) conferri, tum quia eius templi proprietas vere Societatis est, tum propter scandalum. P. Odoni Prov. Franc. 24 Apr. 1583.

3. Tametsi pecunia et suppellex convictus residua videantur applicari posse egenti collegio; nihilominus, ad vitandam etiam levissimam speciem cupiditatis, potius applicari debent pauperibus aliis. Prov. Lugd. 1592.

Suppellex convictorum pecuniis comparata, dissoluto convictu, non potest a Generali Societati applicari, sed pauperibus distribuenda erit. Prov. Austr. 1597.; Prov. Rhen. 26. Mart. 1596.

Nihil a convictoribus accipiendum in usus nostrorum, praeter necessariam sustentationem et viatica praefectorum. Prov. Franc. 24 Mart. 1563. — P. Hoffaeo. 14. Sept. 1563.

4. Cum bona convictorii non sint bona Societatis, non possunt converti in utilitatem collegiorum; nec remitti quod collegium debet convictorio, etiam per modum eleemosynae. Prov. Tolos. 5. Novem. 1613.

Iussi sunt nostri Pragenses domui convictus sumptus refundere, factos pro aedificando collegii refectorio et pro empta domo suburbana. P. Magio Visitatori 18. Mart. 1595.

Ex seminariis, quae a Societate administrantur, nullum lucrum aut commodum Societas percipere potest. Prov. Rhen. Inf. 21. Febr. 1626.

Si quid lucri ex seminariis percipiatur, ipsis seminariis est cedendum. Prov. Polon. 1587.

5. Nostri, si quando alicubi parochiam administrent, possunt ex iuribus parochialibus sibi sumere necessaria ad honestum victum et amicum: caetera debent in usum Ecclesiae aut pauperum distribuere, non autem sibi, vel Societati servare. Prov. Bohem. 4. Iunii 1603. — Adeoque illa, quae parochis dantur, possunt accipere per modum eleemosynarum et necessariae sustentationis, et non plura. Prov. Fland. 2. Iun. 1635. — Prov. Rhen. Inf. 4. Febr. 1626.

I N D E X

CAPUT I.

DE PAUPERTATE SOCIETATIS, PROVINCIARUM ET MISSIONUM, QUA TALIVM.

1. *Utrum Societas sit vere et stricto sensu Ordo mendicans* Pag. 1
2. *Quomodo Societas esse possit Ordo mendicans, quum collegia secum adiuncta habeat redditibus dotata.»* ibi
3. *Utrum quotquot sunt in Societate vere et stricto sensu mendicantes dici possint, etiam qui vota tantum simplicia nuncuparunt »* 2
4. *Utrum Societas, qua talis, dominii sit capax. . . »* 3
5. *Utrum Societas, qua talis, bonorum dominium non modo acquirere, sed etiam retinere possit. . . »* ibi
6. *Utrum Societas, qua talis, heres et legataria institui queat. »* 4
7. *Utrum Societas, qua talis, saltem ut constans professis, bonorum habeat dominium, quibus collegiorum fundatio constituitur. »* 5
8. *Utrum Societas, qua talis, nec non eius domus aut collegia, suorum religiosorum hereditates et legata adire possint, qui illis ante gradus susceptionem omnia sua iura renuntiarunt. »* 6
9. *Utrum Societas, qua talis, vel eius domus aut collegia bona stabilia et redditus certos habere possint pro piis operibus. »* 7

10. *Utrum provinciae et missiones, quae tales, domini capaces sint, atque heredes et legatariae constitui possint* Pag. 9
11. *Utrum Societatis paupertati adversetur, quod ex eleemosynis corrogatis pecuniae vis comparetur ad sublevandas necessitates provinciarum et missionum* » ibi
12. *Cuius sint bona, quae a nostris in missionibus acquiruntur* » 10

CAPUT II.

DE PAUPERTATE DOMORUM PROFESSARUM.

13. *Quaenam domibus professis possidere fas sit.* . . » 11
14. *Utrum domibus professis redditus habere liceat, sacristiae aut fabricae destinatos* » ibi
15. *Utrum adiri possint census, Ecclesiae domus professae pro Ecclesiae cultu, vel ad sacras caeremonias peragendas relictæ.* » 12
16. *An in domorum professorum Ecclesiis capellaniae erigi possint* » ibi
17. *Utrum liceat in domorum professorum Ecclesiis arcas apponi, in quas eleemosynae a fidelibus coniici solent, collectas fieri, nummos pro sellis repetere.* » 13
18. *Utrum haec constitutio ad Societatis paupertatem pertineat, de qua non relaxanda professi covent.* » 14
19. *Utrum arculae, collectae, sellarum locationes et similia ad eleemosynas corrogandas adhibita, quae in domorum professorum Ecclesiis prohibentur, in collegiorum Ecclesiis liceant.* » ibi
20. *Utrum adiri possint hereditates vel legata, domibus professis relicta* » 15
21. *Utrum bonorum immobilium, quae sic acquiruntur, fructibus uti fas sit, donec alienentur.* . . » ibi

22. *An domus professae ius habeant in hereditatem aut legata, quae suis membris contingere possunt.* Pag. 15
23. *Quid, si professus aut coadiutor formatus, cui contingunt legata, in collegio aut domo probationis moretur?* » 16
24. *Cui acquirantur seu legata, seu alia bona, professo aut coadiutori formato obtingentia, qui in aliena provincia moratur* » ibi
25. *An valeat legatum boni stabilis, domui professae factum hac lege, ut retineatur.* » 17
26. *An valeat legatum domui professae hac lege factum, ut eo utatur religiosus certus* » ibi
27. *An possit domui professae legari aut donari usus et fructus alicuius possessionis, manente dominio benefactori.* » 18
28. *Utrum fas sit domui professae fructibus seu horti seu villae uti* » ibi
29. *Utrum liceat partem fructuum vendere ad solvendas expensas villae et horti culturae necessarias, vel partem praediorum aut horti colono cedere in mercedem pro reliqua parte colenda* » 19
30. *Utrum ex villa et horto saltem vinum, oleum et triticum in sacristiae commodum parare liceat.* » ibi
31. *Utrum domui professae liceat in horto et villa gallinas, ares, pisces, apes et similia in suum commodum alere* » ibi
32. *Utrum liceat fructus exsiccare, ut diutius serventur, vel ex eis sapam, bellaria, iuscula, medicinas conficere, quibus domus utatur* » 20
33. *Utrum domus professae possit habere aliqua ex bonis, quae dicuntur se moventia, uti iumenta, vaccas, pecudes, sues, lepores etc.* » ibi

CAPUT III.

DE PAUPERTATE COLLEGIORUM ET DOMORUM PROBATIONIS.

34. *Quinam sit finis potissimus, propter quem Societatis collegia instituta sunt* Pag. 21
35. *Quidnam statutum sit de paupertate collegiorum.»* ibi
36. *Quid statutum sit de paupertate domorum probationis »* ibi
37. *Utrum collegiorum dotatio sufficiens ita sit necessaria, ut sine ea erigi nequeant. »* ibi
38. *Utrum collegia sine ulla fundatione acceptari possint »* 22
39. *An dotatio collegiorum, quae hisce temporibus facta est tam difficilis et rara, suppleri possit minervalibus seu retributionibus alumnorum externorum.»* ibi
40. *An dotatio collegiorum, ut in quaestione praecedente, suppleri possit pensionibus convictorum.»* 23
41. *An dotatio collegiorum confici paullatim possit ex pensionibus convictorum, harum superflua ad fructificandum ponendo, donec constituatur census, qui nostrorum sustentationi sufficiat . . . »* ibi
42. *Utrum, si novitiatus et scholasticatus provinciae dotatione sufficienti careant, collegia vero redditibus abundant, his uti fas sit in illorum subsidium.»* ibi
43. *Utrum expensae communes, quae fiunt in provinciis et in Societate universa, imponendae sint solum collegiis et probationis domibus, quae possunt redditus habere, an etiam domibus professis et residentiis. »* 24
44. *Utrum fundatio domorum probationis et collegiorum, ubi scholastici studiis vacant, a sic dicta Arca Seminarii suppleri possit »* ibi
45. *A quo et quomodo Arca Seminarii administranda sit.»* 25
46. *Num redditus Arcae Seminarii alienari possint. »* ibi

47. *Num fas sit collegiis bene fundatis dotationis augmentum acceptare* Pag. 26
48. *Num Ecclesiae collegiorum possint redditus habere; aut collegiis fas sit acceptare dotationem pro sacristia et fabrica suarum Ecclesiarum . . . »* ibi
49. *Num fas sit Societati collegium cum fundatione ad sacras scientias docendas admittere. . . . »* 27
50. *Utrum pro fundatione collegii aut domus probationis, aut pro illius augmento, acceptari possint seu pensiones seu beneficia ecclesiastica cum oneribus, quibus gravantur »* 29
51. *Quae sit paupertas collegiorum inchoatorum . . »* 30

CAPUT IV.

DE OBLIGATIONIBUS LICITIS AUT VETITIS IN ACCEPTANDA COLLEGIORUM DOTATIONE.

52. *Utrum in collegiorum fundatione acceptanda obligationes contrahi possint »* ibi
53. *Utrum obligationem suscipere fas sit dandi professores, qui litteras et scientias doceant. . . »* 31
54. *Qua de causa S. Ignatius interdixerit, ne directe suscipiatur obligatio theologiam docendi . . »* ibi
55. *Utrum interdictum obligationem contrahendi de docenda theologia extendatur ad omnes scientias sacras. »* 32
56. *Cur S. Ignatius vetuerit, ne obligatio contrahatur de exercendis ministeriis spiritualibus. . . »* ibi
57. *Cur obligationes exercendi ministeria spiritualia non convenient, et nostrae paupertatis sinceritatem impediant »* 33
58. *Quae sit natura obligationum, quibus Societas potest devinciri in acceptanda collegiorum fundatione.»* 34
59. *Num possit dotatio acceptari cum obligatione faciendi aliqua sacra »* 36
60. *Num possit suscipi obligatio persolvendi singulis*

- annis funus, et peragendi novendialia, expositionem ss. Sacramenti, et alias huiusmodi pias caeremonias* Pag. 36
61. *Num possit suscipi obligatio celebrandi mensem Marialem et Sacri Cordis, vel dandi exercitia spiritualia aut missionem* » ibi
62. *Utrum suscipi possit obligatio alendi aliquos operarios in residentiis, vel his annuam eleemosynam rependendi* » 37
63. *Utrum fas sit obligationem contrahere de solvendo censu vel Generali vel Provinciali pro expensis communibus* » ibi
64. *An collegia possint assumere onus construendi domum professam aut eius ecclesiam, vel annuos census ad hoc opus solvendi* » 38
65. *An collegia possint admittere annuos perpetuos redditus, eis donatos aut legatos cum onere partem illorum quotannis domui professae dandi et erogandi* » ibi

CAPUT V.

DE RESIDENTIARUM PAUPERTATE.

66. *Quid sint residentiae* » 39
67. *Utrum residentiae nostro Instituto sint conformes*. » ibi
68. *Quotuplicis generis sint residentiae* » 40
69. *Utrum residentiae absolutae seu nudae, aequae ac collegia et domus probationum, bona stabilia et redditus, quibus sustententur, habere possint* . » ibi
70. *Utrum bona stabilia et redditus, quibus sustententur, possidere queant residentiae nudae, quum, uni principali applicatae, omnes simul constituunt collegium* » 42
71. *Utrum quae domibus professis quoad paupertatem permittuntur, eadem residentiis nudis liceant* . » ibi

72. *Utrum residentiae, collegio vel probationis domui applicatae, bona stabilia et redditus, quibus sustententur, possidere possint* Pag. 43
73. *Quo iure residentiae collegio vel probationis domui applicentur.* » 44
74. *Utrum P. Generalis potestatem habeat residentias seu nudas seu applicatas dissolvendi, et postremas ab aliquo collegio vel probationis domo distrahendi aliisque applicandi* » 47

CAPUT VI.

DE PAUPERTATE CONVICTUUM, SCHOLARUM APOSTOLICARUM,
SEMINARIORUM EPISCOPALIU, PAROECIARUM ET CONGREGATIONUM.

75. *Utrum convictus sint Instituto conformes* » 48
76. *Utrum convictus sint Societatis domus, et collegiis aequiparentur* » 49
77. *Quid de convictuum paupertate tenendum* » ibi
78. *Utrum scholae apostolicae Instituto sint conformes. »* 50
79. *Utrum scholae apostolicae sint, uti convictus, verae Societatis domus, et collegiis aequiparentur. »* 51
80. *Quid de scholarum apostolicarum paupertate tenendum* » ibi
81. *Utrum Instituto repugnet seminariorum Episcopaliu curam et regimen suscipere* » ibi
82. *Utrum seminaria, quemadmodum convictus, verae Societatis domus sint, atque collegiis aequiparari possint* » 52
83. *Quid tenendum de seminariorum paupertate?* » ibi
84. *Utrum Instituto repugnet paroeciarum curam suscipere* » 53
85. *Utrum paroeciae, nostrorum curae commissae, sint Societatis domus* » 54
86. *Utrum paroeciae bona stabilia et redditus certos habere queant.* » ibi

87. *Utrum ex paroeciae redditibus fas sit nostris, quae ad honestam sustentationem necesse sunt, percipere* Pag. 54
88. *Quid de proventibus, qui aliunde, quam ex beneficio parochiali, nostris paroeciarum rectoribus obveniunt; ex. gr. ex fidelium oblationibus, quae fieri solent in Ecclesiis, ex scamnorum locatione, ex stolae iuribus, ex concionibus et orationibus extraordinariis et similibus?* » 55
89. *Cuiusnam sit proprietas domus, Ecclesiae, nec non suppellectilis, qua ornantur: num Societatis, an ipsius paroeciae* » 56
90. *Utrum sodalitates, in Ecclesiis vel sacellis nostris erectae, possidere bona seu stabilia seu mobilia valeant* » ibi
91. *Ad quos pertineant bona donata vel legata nostris sodalitatibus* » 57

CAPUT VII.

DE VOTO SIMPLICI PAUPERTATIS, DEQUE BONORUM ABDICATIONE.

92. *Quinam sint huius voti effectus.* » 58
93. *An qui vota simplicia emisierunt, praeter iura et bona, quae iam possidebant, alia acquirere valeant* » ibi
94. *Utrum a scholasticis et coadiutoribus approbatis alia iura et bona acquiri possint etiam post abdicationem suorum iurium et bonorum* » 59
95. *Utrum, quae post emissa vota simplicia ante gradus susceptionem acquiruntur, ad acquirentem pertineant, an ad Societatem* » 61
96. *Utrum scholastici et coadiutores approbati ad bona acquirenda, quorum sunt capaces, Superioris venia indigeant* » 62
97. *Utrum novae bonorum adeptiones sine Superioris*

- venia non modo sint illicitae, quia pauperlatis voto contrariae, sed etiam invalidae . . .* Pag. 63
98. *Quid statutum sit in Instituto de tempore bonorum abdicationis . . .* » 66
99. *Qualis debeat esse bonorum abdicatio . . .* » ibi
100. *Utrum abdicatio fieri debeat etiam bonorum, quae sperantur, atque iurium, quae in posterum acquiruntur . . .* » 67
101. *Utrum abdicatio complectatur etiam bona et iura, quae scholastico vel coadiutori approbato adveniunt post professionem aut gradum coadiutoris formati . . .* » ibi
102. *Qua ratione sit facienda bonorum abdicatio . . .* » 68
103. *Utrum abdicatio bonorum fieri possit per testamentum . . .* » 70
104. *Utrum ad faciendam abdicationem Superioris venia opus sit . . .* » ibi
105. *Utrum Superioris venia requiratur, non solum ad faciendam abdicationem: sed seu ad bona pauperibus vel in pia opera distribuenda, seu ad ea consanguineis vel amicis relinquenda . . .* » 71
106. *Utrum abdicatio, sine Superioris venia facta, non tantum sit sacrilega, sed etiam invalida . . .* » 73

CAPUT VIII.

DE VOTO PAUPERTATIS EMISSO A PROFESSIS ATQUE COADIUTORIBUS FORMATIS.

107. *Quinam sint effectus voti paupertatis a professis emissi . . .* » ibi
108. *Quinam sint effectus voti paupertatis a coadiutoribus formatis emissi . . .* » ibi
109. *Utrum professi et coadiutores formati legatarii institui possint . . .* » 74
110. *Quid dicendum de censibus et pensionibus professis aut coadiutori formato relictis? . . .* » ibi
111. *An census et pensiones, professis aut coadiutori for-*

- mato relictæ, possint ab eis vendi, alienari, aut de eis pactiones iniri* Pag. 75
112. *An valeat census vel pensio annua, professio aut coadiutori formato relictæ ad vitam.* » 76
113. *Cui acquirantur legata, professio aut coadiutori formato advenientia, qui omnia iura sua, etiam futura, collegio determinato per abdicationem renuntiaverit.* » ibi
114. *Utrum liceat professis et coadiutoribus formatis in collegiis aut domibus probationis degere, eorumque bonis sustentari* » 77
115. *Utrum adiri possit hereditas, professio aut coadiutori formato iure civili obtingens, ubi eorum incapacitas a Gubernio non admittitur.* » 78
116. *Qua ratione huiusmodi concessionem conciliari queant cum incapacitate dominii, voto solemnem paupertatis inhaerente* » 79
117. *Utrum facultate, concessa a S. Sede regularibus in Belgio et dispersis in Italia, uti etiam possint quotquot in iisdem versantur conditionibus, seu in regionibus, ubi Congregationes religiosas a Gubernio non approbantur, atque ideo possidendi incapaces sunt.* » 80
118. *Utrum regulares, quibus a Sancta Sede facta est dominii facultas, eadem ratione, qua bona sibi legitimo iure obtingentia acquirere et possidere possunt, possint etiam quæ pertinent ad suas communitates* » 81
119. *Quomodo regulares etiam professi in regionibus, ubi Congregationes religiosas non sunt approbatæ, nec possidendi capaces, earum bona acquirere, possidere, et de his contractibus atque etiam testamento disponere valeant.* » 83

CAPUT IX.

VOTUM DE NON RELAXANDA PAUPERTATE.

120. *Quae sit materia voti simplicis, quod professi emittunt, de non relaxanda paupertate . . .* Pag. 84
121. *Quae sit paupertas, quam integram servandam voverit professi. »* 85
122. *Utrum votum de non relaxanda paupertate constitutiones quoque de non accipiendis stipendiis pro ministeriis Societati propriis complectatur. »* 87
123. *Utrum fas adhuc sit Societati admittere facultatem, a Concilio Tridentino Ordinibus mendicantibus factam, possidendi bona stabilia, cui Congregatio secunda dec. 33. renuntiavit. »* 89
124. *Utrum Societas, si a Sancta Sede sponte, quin petatur, facultas possidendi bona stabilia concedatur, possit eam admittere. »* ibi
125. *Utrum in nullo casu fas sit Societati immutare paupertatem Constitutionibus praescriptam . . . »* 91

CAPUT X.

DE STIPENDIIS ET NEGOTIATIONIS SPECIEBUS IN SOCIETATE VETITIS.

126. *Quid intelligatur nomine stipendii, quod pro ministeriis sibi propriis Societas accipere prohibetur. »* 92
127. *Num stipendii rationem habeant viaticum, victus et aliarum expensarum compensatio, quae fiunt ad exercenda ministeria »* ibi
128. *Num prohibeamur eleemosynas quoque accipere, quae, licet non praebeantur ut stipendium, praebeantur tamen ratione et intuitu ministerii exerciti vel exercendi. »* 94
129. *Quid si ex circumstantiis personarum et ex modo dandi et loquendi coniiciatur, eleemosynam dari ad compensationem ministerii? »* ibi

130. *Utrum, quoties ratione ministerii eleemosyna nobis offertur, offerentes monendi sint, eam accipi non posse uti stipendium, sed eleemosynae tantum nomine* Pag. 95
131. *Utrum fas sit stipendium seu eleemosynam pro ministeriis acceptare, non ut a nobis retineatur, sed ut pauperibus erogetur, vel in alios pios usus. »* ibi
132. *Utrum qui accipit stipendium pro missa vel aliis ministeriis, violet paupertatis votum . . . »* ibi
133. *An liceat facere sacra pro heredibus, vel legatariis, aut beneficiatis, ad quos pertinet onus missarum »* 96
134. *An liceat facere sacra pro sacerdotibus, qui illorum stipendium acceperunt. »* 97
135. *Quid sentiendum de stipendiis acceptis pro missis et aliis ministeriis »* ibi
136. *Quid dicendum de eo, qui stipendia accepta consumsit, quin sacra fecerit, neque habet unde restituat. »* 98
137. *Num possit aut debeat sacerdos, de quo in praecedente quaestione, ut sacra faciat, ad quae tenetur ex iustitia, ommittere quae ex regula praescribuntur. »* ibi
138. *An liceat nostris, qui ex legitima venia extra religionem habitant cum facultate acquirendi pecuniam et convertendi in usus necessarios, recipere stipendium pro sacris faciendis. . »* 99
139. *Quae sint ministeria, pro quibus Societas prohibetur stipendia accipere »* ibi
140. *Num redditus, quibus collegia exornantur, habendi sint uti stipendium pro magistris et aliis, qui in illis operam suam navant »* 100
141. *Utrum liceat nostris, qui in collegiis vel universitatibus externis docent, stipendium accipere professoribus constitutum »* ibi
142. *Utrum liceat nostris, qui in nostris collegiis linguas*

- exterarum regionum docent, vel artes, uti musicem, picturam et similia, stipendium accipere, quod dari solet harum artium magistris. Pag.* 101
143. *Utrum libris scribendis operam dare, aut ex una in aliam linguam vertendis, sit ministerium, pro quo nefas sit stipendium accipere »* ibi
144. *Quae sint illa, quae negotiationis speciem habent, et societati interdicuntur. . . . »* ibi
145. *Utrum, si nullus sit typographus, qui suis sumptibus libros nostrorum edendos suscipiat, vel sit quidem, sed qui exiguum tantum lucrum Societati promittat, fas sit pro illis sumptus a nobis fieri, librariis eos vendendi cura relicta. . »* 102
146. *Utrum fas sit, Societatis expensis libros imprimi, qui maxime nostris aut nostris discipulis necessarii aut utiles sint, atque ad eos imprimendos haberi in collegio typographiam, ne seu nostri, seu nostri discipuli illos a bibliopolis carius emere cogantur. »* 103
147. *Utrum sit negotiatio aut negotiationis species nobis vetita census emere, quos vulgari nomine titulos, obligationes vel actiones sive aerarii publici sive societatum aut collegiorum privatorum appellant. »* ibi
148. *Utrum liceat dictos census vendere, si absque damno vel damni periculo retineri non possint, aut si ex eorum venditione lucrum aliquod acquiratur. »* 104

CAPUT XI.

DE POTESTATE P. GENERALIS ALIORUMQUE SUPERIORUM IN SOCIETATIS BONA.

149. *Quae sit P. Generalis potestas in Societatis bona. »* ibi
150. *Utrum P. Generalis vi Constitutionum facultatem habeat bona stabilia domorum aut collegiorum alienandi, aut ex illorum redditibus aliquid cuivis extra Societatem donandi. . . . »* 105

151. *Utrum potestas bona stabilia domorum aut collegiorum alienandi, vi Constitutionum, Societati seu Congregationi generali competat .* Pag. 106
152. *Utrum, absque beneplacito S. Sedis, adhuc fas sit Societati, uti facultate alienandi bona immobilia et mobilia pretiosa, quae ipsi aut eius Praeposito Generali vi Constitutionum competit, vel a Summis Pontificibus concessa est. . . . »* 107
153. *An P. Generalis indigeat beneplacito S. Sedis ad alienanda bona immobilia, quae Societati donantur »* ibi
154. *Quid de bonis mobilibus pretiosis Societati donatis?»* ibi
155. *Utrum opus sit beneplacito S. Sedis, ut P. Generalis de collegii dissoluti bonis disponat, prout iubetur Const. p. 4. c. 2. A. »* 108
156. *Utrum tituli, obligationes vel actiones sive aerarii publici sive societatum et collegiorum privatorum alienari possint sine beneplacito apostolico.»* ibi
157. *Utrum P. Generalis possit bona collegii dissoluti applicare collegiis vel domibus extra provinciam, ad quam illud pertinebat »* 109
158. *Num de bonis servatis collegiorum, quae a gubernio suppressa sunt, eodem modo P. Generalis disponere valeat atque de bonis collegii, quod ab ipsa Societate dissolvitur. »* ibi
159. *Utrum Societas ad dissolvenda collegia vel domos indigeat beneplacito Sanctae Sedis. »* 110
160. *Utrum Societas, vel eius auctoritate P. Generalis, vi Constitutionum possit bona stabilia collegiorum vel domorum alienare, non in horum, sed in ipsius Societatis utilitatem »* 111
161. *Utrum P. Generalis de proventibus superfluis collegiorum vel domorum libere disponere possit, praesertim ad sublevandas indigentias aliorum collegiorum vel domorum aut missionum. . . »* 112
162. *Quae sint Provincialium facultates in Societatis bona. »* 113

163. *Quid possit Provincialis ratione sui officii, et quid ei interdicatur* Pag. 113
164. *Quas facultates habeant Rectores in bona collegiorum vel probationis domorum* » 114
165. *Utrum facultates, quas ex Instituto comitat seu Provincialibus seu Rectoribus ratione sui officii competere, a P. Generali recitari aut restringi queant* » 115

CAPUT XII.

DE OBSERVANTIA PAUPERE TATIS IN SOCIETATE SEU EX VI NOTI
SEU EX PRAECEPTO CONSTITUTIONUM.

166. *Quenam sint obligationes circa pauperem tatem omnibus communes, quae ex vi voti contrahuntur? »* ibi
167. *Quenam sint obligationes, quibus vi voti pauperum tatis iure communi omnes mendicantes subiacentur?* » 116
168. *Utrum in manuscripta aut parvis ingenii, in picturas aut opera manu propria artefacta, nec non in Sanctorum reliquiis dominium haberi possit. »* 117
169. *Utrum in Societate licita sint peculia pricata. »* 118
170. *Utrum in iis, quae pertinent ad totum pauperum tatis, ad licite agendum sufficiat cenia praesumpta Superioris.* » 119
171. *Utrum cenia praesumpta sufficiat etiam, quum expressa obtineri possit* » 120
172. *Utrum cenia iniusta excuset a violatione pauperum tatis.* » 121
173. *Utrum sufficiat ad iuste agendum cenia debita. »* ibi
174. *Utrum fas sit religioso contra ceni am indebitam a Superiore negatam agere, praesumendo ceni am Superioris mediati* » 122
175. *Utrum fas sit religioso ea, quae ei concessa sunt in certum usum, in alios impendere* » 123
176. *Utrum quum religiosus aliqua donandi facultatem*

- habet, vicissim ipsius confratres ea accipiendi facultatem habere censendi sint.* Pag. 123
177. *Utrum facultates a Superiore obtentae, hoc mortuo aut mutato, cessent.* » 124
178. *Utrum qui rebus, quibus uti potest, abutitur, contra paupertatis votum peccet* » 125
179. *Utrum retinere in cubiculo diutius, quam opus sit, seu libros seu alia, quae pertinent ad usum communem, paupertatis voto adversetur.* » ibi
180. *Utrum clavibus obserata custodire, quae cum Superioris venia habentur, voto paupertatis, an regulae tantum repugnet* » 126
181. *Cuius sint bona, quae religiosus sine Superioris licentia ab externis acceptat, et quid de eis faciendum sit.* » ibi
182. *Quid de bonis sine Superioris licentia quocumque alio modo a religioso acquisitis?* » 127
183. *Utrum deposita in Societate licita sint* » ibi
184. *An peccet contra votum paupertatis religiosus, qui accipit ab extraneo pecuniam in pia opera ad libitum impendendam.* » 129
185. *Quo sensu ex Congr. 6^{ae} dec. 21. et Congr. 7. dec. 80. §. 14. nostris non liceat a poenitentibus, parentibus, amicis, imo a quibuscumque, quidpiam ad proprium usum et dispositionem accipere; neque ad id Superiores concedere facultatem possint.* » 130
186. *An administratio bonorum alienorum religiosi voti paupertatis interdicator* » 132
187. *Utrum peccet contra votum paupertatis religiosus, qui de Superioris venia superflua et minus suo statui convenientia habet.* » ibi
188. *Quaenam in Societate superflua et minus paupertati conformia censenda sint* » 134

DOCUMENTA

- I. *Epistola A. R. P. Francisci Piccolomini* — De paupertate. Pag. 139
- II. *Epistola A. R. P. Francisci Piccolomini* — De paupertate et incorporatione bonorum. . . » 141
- III. *Formula applicationis residentiarum vel missionum* » 143
- IV. *Epistola A. R. P. Francisci Piccolomini* — De obligationibus civilibus collegiis interdictis . . » 144
- V. *Ex Epistola A. R. P. Tamburini* — De paupertate. » ibi
- VI. *Ordinatio A. R. P. Petri Beckx* — De arca seminarii provinciae. die 19 Mart. 1859. . . » 148
- VII. *Epistola A. R. P. de Noyelle*. — De non adeundis a societate hereditatibus, quae renuntiantibus obveniunt post emissam professionem . . . » 151
- VIII. *Epistola P. Nathanaelis Sotuellii* — Explicans ordin. gener. c. I. § 14. » ibi
- IX. *Epistola A. R. P. Petri Beckx* — De censibus, seu obligationum vel actionum emptione et venditione » 152
- X. *De regularium missionariorum dependentia a Superiore regulari et ab Ordinario loci, relat. ad missiones S. I.* » 154
- XI. *Facultates utriusque sexus regularibus in Italia dispersis a Sacra Poenitentiaria concessae an. 1867* » 156
- XII. *Proprietas regular. solemniter professor. pro Belgio* » 160
- XIII. *Excerpta ab A. MS. Congr. 19 act. 9.* . . » 161
- XIV. *Epistola A. R. P. Claudii Acquaviva* — De residentiis missionariorum. » 163
- XV. *Responsa PP. GG. circa provinciarum paupertatem* » 164

- XVI. *Responsa PP. GG. circa missionum paupertatem* Pag. 165
- XVII. *Responsa PP. GG. circa residentiarum paupertatem* » 166
- XVIII. *Responsa PP. GG. circa paupertatem convictuum, seminariorum et paroeciarum.* . » 168
-

